

T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Salih bin Yusuf bin Mustafa
ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE
(İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-
Dizin-Tıpkıbasım)

Yüksek Lisans Tezi

Muhammet Emin ALTINIŞIK

Danışman

Prof. Dr. Turgut KARABEY

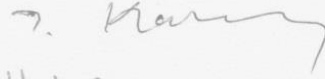
Erzincan 2013

TEZ KABUL TUTANAĐI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĐÜNE

Bu alıřma, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri: Prof. Dr. Turgut KARABEY

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĐ

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Bülent ŐIĐVA

Yukarıdaki imzalar, adı geçen ğretim üyelerine aittir. 07/03/2013

Prof. Dr. Adem BAŐIBÜYÜK

Enstitü Müdürü

Salih bin Yusuf bin Mustafa
ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE
(İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-Dizin-Tıpkıbasım)

Muhammet Emin ALTINIŞIK
Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2013
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Turgut KARABEY

ÖZET

Tezimizin konusu, 17. yüzyılda yaşamış olan Firişte mahlaslı Muhammed Kâsım Hindûşah'ın Farsça Divançe'sinin 18. yüzyılda yaşayan Vehmî mahlaslı Diyarbakırlı Salih bin Yusuf bin Mustafa tarafından kaleme alınmış Türkçe şerhidir. Bu yüksek lisans çalışmasında Şerh-i Divançe-i Firişte isimli eserin mevcut beş nüshası temin edilmiş ve üzerinde tenkitli metne dayalı inceleme ve değerlendirme yapılmıştır. Söz konusu çalışmada şerh hakkında bilgiler verilmiş olup, Diyarbakırlı Vehmî'nin şerh metodu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şerh-i Divançe-i Firişte, Firişte, Farsça Divançe, Salih bin Yusuf bin Mustafa, Vehmî

Salih bin Yusuf bin Mustafa
THE ANNOTATION OF THE DİWANCHA OF FİRİŞTE
(Analysis – Reviewed Text – Dictionary- Index – Facsimile)

Muhammet Emin ALTINIŞIK

Erzincan University, Institute of Social Sciences,

Department of Turkish Language and Literature

M.A. Dissertation, February 2013

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Turgut KARABEY

ABSTRACT

The subject of our dissertation is the Turkish annotation of the Persian Diwanche of Muhammed Kasım Hinduşah, pseudonymed as Firişte, lived in the 17th. Century, written by Salih bin Yusuf bin Mustafa of Diyarbakır, pseudonymed as Vehmi, lived in the 18th. Century. In this post - graduate study, five copies of the piece titled Şerh-i Divan-ı Firişte were provided, and analysis and evaluation were carried out on the reviewed text. In our work, we have provided information about the annotation, and pointed out the annotation method of Vehmi of Diyarbakır.

Key words: The Annotation of the Diwancha of Firişte, Firişte, Parsian Diwancha, Salih bin Yusuf bin Mustafa, Vehmî

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÖN SÖZ	VI
KISALTMALAR	VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	IX
GİRİŞ	10
18. YÜZYIL OSMANLI SAHASI EDEBÎ GÖRÜNÜMÜ	10
BİRİNCİ BÖLÜM	12
1.1 FİRİŞTE’NİN HAYATI VE ESERLERİ	12
1.2 SALİH BİN YUSUF BİN MUSTAFA’NIN HAYATI VE ESERLERİ	13
İKİNCİ BÖLÜM	14
2.1 ŞERH	14
2.2 SALİH BİN YUSUF BİN MUSTAFA’NIN ŞERH METODU	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	20
ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE’NİN TENKİTLİ METNİ	20
3.1. ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE’NİN NÜSHA TAVSİFLERİ	20
3.1.1. Erzurum İl Halk Kütüphanesi Nüshası (E1):	20
3.1.2. Erzurum İl Halk Kütüphanesi Nüshası (E2):	21
3.1.3. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Koleksiyonu Nüshası (M):	22
3.1.4 İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nüshası (İ):	22
3.1.5 Şeyhü’l-İslam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi Nüshası (Ş):	23
3.1.6 Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları Nüshası:	24
3.2. ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE’NİN İMLA ÖZELLİKLERİ	25
3.3 ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE’NİN TANSKRİPSİYONLU TENKİDLİ METNİ	27
SONUÇ	158
SÖZLÜK	159
DİZİN	178
AYET DİZİNİ	202
HADİS DİZİNİ	204

KAYNAKÇA.....	206
TIPKIBASIM.....	209

ÖN SÖZ

Elinizdeki bu çalışmanın konusu, XVII. yüzyılda yaşamış olan Firişte mahlaslı Muhammed Kâsım Hinduşah adlı ünlü tarihçinin Farsça divançesine XVIII. yüzyılda Diyarbakırlı Vehmî olarak bilinen Salih bin Yusuf bin Mustafa'nın yazmış olduğu Türkçe şerhtir. Firişte divançesinin şerhi üzerine Türkiye'de ayrıntılı bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Araştırmalar sonucu Şerh-i Divançe-i Firişte'nin altı nüshası tespit edilmiştir. Altı nüshadan dört tanesi yurtiçi kütüphanelerinde, iki tanesi ise yurtdışı kütüphanelerinde bulunmaktadır. Yurtdışı kütüphanelerinden bir, yurtiçi kütüphanelerinden ise dört nüshaya ulaşıldı.

Bu çalışma; giriş, 3 bölüm, sonuç, sözlük, dizin ve tıpkıbasım'dan oluşmaktadır. Giriş bölümünde XVIII. yüzyıl Osmanlı sahası Türk edebiyatı hakkında genel ve kısa bir bilgi verildi. Birinci bölümde, hem şerh edilen divançenin sahibi Firişte ve hem divançeyi şerh eden Vehmî'nin hayatı-eserleri hakkında bilgiler verildi. İkinci bölümde okuyucu için hazırlık olması bakımından şerh hakkında genel bir bilgi verilmiş olup, şârihin şerh metodu kapsamlı bir şekilde ifade edildi. Üçüncü bölümde eserin nüsha tavsifleri yapılmakla beraber imla özellikleri dile getirildi. Daha sonra Şerh-i Divançe-i Firişte'nin transkripsiyonlu tenkidli metni düzgün bir şekilde verilmeye çalışıldı. Tenkidli metin ulaşılan beş nüsha üzerinden yapıldı. Nüshalarda okunup, sözlükte bulunamayan kelimelerin yanına (?) koyuldu. Metinde anlamı tamamlamak için eklenen harfler [] içinde gösterildi. Yazmalarda harf eksikliklerinin müstensihin yazarken unutmasından kaynaklandığı düşünüldüğü için ayrıca dipnotta gösterilmedi.

Sonuç bölümünde ise, çalışmanın genel bir değerlendirilmesi yapıldı. Okuyucuya metni anlama noktasında kolaylık sağlaması ve eserde geçen kavram, yer ve şahıs isimlerine daha rahat ulaşılabilmesi için sözlük ve dizin eklendi. Eserin en sonunda da Millet Kütüphanesinden alınan nüshanın tıpkıbasımı verildi.

Söz konusu çalışmayı seçmemde ve sürdürmemde kendisinden büyük bir manevi ve bilimsel yardım gördüğüm tez danışmanım sayın Prof. Dr. Turgut KARABEY'e teşekkür ederim. Çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Bülent ŞİĞVA'ya ve sayın Yrd. Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ'a şükranlarımı sunarım. Ayrıca Medine'de bulunan nüshanın elimize ulaşmasını sağlayan sayın Doç. Dr. Çetin DOĞAR'a teşekkür ederim.

KISALTMALAR

B: Baskı

Bk: Bakınız

C: Cilt

E1: Erzurum İl Halk Kütüphanesi 25 Hk 24055 numaralı yazma.

E2: Erzurum İl Halk Kütüphanesi 13959/2 numaralı yazma.

h: Hicri

İ: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 9505 numaralı yazma

KBBY: Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Krş: Karşılaştırma

M: Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Koleksiyonu 34 Ae Edebiyat 209 numaralı yazma.

s: Sayfa

ss: Sayfa sayısı

Ş: Şeyhü'l-İslam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi 222/811 numaralı yazma

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

Yay: Yayınları

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ : ā

ث : ṡ

ح : ḥ

خ : ḫ

ذ : ḏ

ص : ṣ

ض : ḏ

ط : ṭ

ظ : ṣ

ع : ʿ

غ : ğ

ق : q

گ : g

ڭ : ŋ

و : ū

ى : ī

ء : ʾ

GİRİŞ

18. YÜZYIL OSMANLI SAHASI EDEBİ GÖRÜNÜMÜ

18. yüzyılda siyasî, iktisadî ve sosyal hayatta ortaya çıkan gerilemenin kültür ve edebiyat alanında etkisi fazla görülmez. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin siyasî yönünden ziyâde, sanat yönü daha ağır basan padişahları ve sadrazamlarının olması, tarihte zevk ve eğlencenin zirveye çıktığı dönemlerden biri olarak bilinen Lâle devrinin başlamasında önemli bir rol oynamıştır.

Lâle devrinde merkezî otoritenin zevk ve eğlenceden hoşlanması, Sadâbâd gibi gezinti ve eğlence yerlerinde deniz ve kırsal safalarıyla halkın kadınlı erkekli meclisler kurup eğlenmeleri; şâirlerin şiir ve eğlence meclislerinde boy göstermesiyle bu yeni yaşam tarzı Divan şiirinde kendine yer bulmuştur.

Divan şiiri, geleneğin belirlediği kıstasların dışına çıkmadan 17. yüzyılın devamı olarak olgunluk dönemini yaşamayı sürdürmüştür.¹ Bu yüzyılda Divan edebiyatı alışlagelmiş düzenini korumuş ve yüzyıl şâirleri kendilerinden önceki usta şâirlerin yolunda başarılı şiirler yazmalarına rağmen farklılık gösterememişlerdir. Bu dönemde sadece iki isim ön plana çıkmıştır: Nedim ve Şeyh Galib. Nedim, Nedimâne şiir tarzının, Şeyh Galib ise Sebk-i Hindi tarzının en mükemmel ve en olgun örneklerini vermiştir.

Önceki yüzyıllarda ortaya çıkan edebî zevk ve anlayışlar; günlük yaşam, mahallî unsurlar ve konuşma dili 18. yy. da edebiyatımıza daha çok girmiş ve edebiyatımızda bir yerleşme hareketi görülmeye başlamıştır. Bu hareketle şiirlerde atasözleri ve deyimler kullanılmış, yerli unsurlara ve mekânlara daha çok yer verilmiştir. Halk şiirine ait nazım şekillerinin kullanılması ve özellikle de hece vezni ile şiirler yazılması Divan edebiyatında halka yaklaşma ve halkın zevkine yer verme olarak algılanabilir. Dilde sadeleşme konusunda önemli bir aşama kaydedilen bu dönemde şâirler, Arapça-Farsça kelimelerin halk ağzındaki kullanımını esas alır.

¹ ŞENTÜRK, A. Atilla- K. Ahmet, *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2004, s. 400

Halkın yaşam tarzını, dilini ve zevkini şiire taşımada Sâbit önemli bir aşama kaydetse de Nedim bu tarzın en güçlü ve önemli sesi olmuştur. Bu dönemde artık bilinen konular işlenmemeye ve mahallî hayattan örnekler çoğalmaya başlamıştır.

İran edebiyatının temsilcilerini örnek alma eğiliminde olan şâirler azalmış, kendi edebiyatları içindeki büyük şâirlere yönelmişler ve onların seviyelerine ulaşmaya çalışmışlarsa da asıl örnek aldıkları iki büyük şâir vardır: Kasidede Nef'i, gazelde Nabi. Sadece Şeyh Galib kendi özel ilgisinden dolayı Hint üslubunun özelliklerinden olan dilde incelik, mana ve hayalde derinlik bağlamında “Sebk-i Hindi” yi kullanmıştır. Şeyh Galib her ne kadar Hint üslubunun etkisinde kalmışsa da “Nedimâne” şiir tarzının örneklerini de başarılı bir şekilde vermiştir. Divan edebiyatının son büyük şâiri sayılan Şeyh Galib’in Mevlânâ’nın çok büyük etkisinde kaldığı görülür. *Muhayyilesi çok güçlü olduğu için söyleyeceklerini her zaman birtakım sembollerle anlatma yolunu seçmiş ve bu nedenle şiirlerinde anlaşılma güçlüğü doğmuştur. Bu güçlüğü diğer bir sebebi de soyut kavramlarla anlatmak istediği hayallerini somut kavramlarla birleştirmesidir.*² Bu dönemin öne çıkan edipleri; Nedim, Osmanzâde Tâib, Seyyid Vehbî, Kâmî, Arpaeminizâde Sâmî, İzzet Ali Paşa, Nahîfî, İsmail Beliğ, Haşmet, Fitnat, Neş’et, Sünbülzâde Vehbî, Kânî, Koca Râgıp Paşa, Şeyh Galib ve Enderunlu Fazıl’dır.

Nesir, 18. yüzyılda bir yandan geleneğin yolunda gelişimini sürdürürken diğer taraftan klasik konular ve türlerde farklılığa yönelmiştir.³ Bu dönem nazımda görülen sadeleşme etkisi, kendini nesirde de hissettirmeye başlamış ve mensur eserlerde artık kolay ve anlaşılır bir dilin kullanılmasını sağlamasının yanı sıra özellikle 17. yüzyılın süslü nesir geleneğini devam ettiren sanatçılarda mevcuttur. Bu dönemin mensur eserleri; tezkireler, biyografik ya da bibliyografik eserler, tarihler, surnameler, sefaretnameler, seyahatnameler, münşeat mecmuaları, siyasetnameler, dinî-tasavvufi ahlaki eserler, şerhler ve lügatlerdir.⁴

² Turgut Karabey-A.Mehmet, *Şeyh Galib Şerh-i Cezire-i Mesnevi*, KBBY, Konya 2007, s. XXV

³ GENÇ, İlhan, *Örneklerle Eski Türk Edebiyatı Tarihi Klasik Dönem*, Kanyılmaz Matbaası, İzmir 2010, s. 525

⁴ MENGİ, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi Edebiyat Tarihi- Metinler*, Akçağ Yayınları, 13. Baskı, Ankara 2007, s. 229

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 FİRİŞTE’NİN HAYATI VE ESERLERİ

Adı Muhammed Kâsım Hindûşâh bin Gulâm Alî el-Esterâbâdî’dir. Kaynaklarda 960/1553 yılında doğduğu belirtilmektedir. Gülşen-i İbrâhîmî adlı Farsça eseriyle meşhur olan tarihçidir. Esterâbâd’dan Hindistan’ın Ahmednagar bölgesine göç eden bir ailenin çocuğudur. Garîbân veya garîbzâde isimleriyle de anılır. Firişte eserlerinde, ailesi ve kendisi hakkında fazla bilgi vermemiştir. Babası Gulâm Alî Hindûşâh El-Esterâbâdî âlim ve fazıl bir kişiydi. Firişte Hindistan’da zamanın önde gelen âlimlerinden Şeyh Muhammed el-Mısırî ve Ahmed bin Nasrullah es-Sindî’den dersler aldı.⁵

Ahmednagar’ın hâkimi Murtaza Nizamşah’ın (1565-1588) genç yaşta saray muhafızlığını yapmıştır. Nizamşah’ın öldürülmesinden sonra Firişte buradan ayrılarak Bîcâpûr’a (1589) gitti. Bîcâpûr hâkimi II. İbrâhim Adilşah’ın hizmetine devam etti. Cihangir’in saltanatının ilk yıllarında Adilşah’ın elçisi olarak Lahor’a giden Firişte’nin bundan sonraki hayatı hakkında kesin bir bilgiye sahip değiliz. Kendi eserinde Bahadır Han Fârûkî’nin 1033 (1623) yılında ölümüyle ilgili verilen bilgi eğer esere sonradan eklenmemişse, Firişte’nin bu tarihte hayatta olduğunu gösterir.⁶ Firişte’nin bilinen 4 tane eseri vardır.

Bunlar:

- 1-) Gülşen-i İbrâhîm (Tarih-i Firişte): Eserde Hindistan’daki müslüman hâkimiyetinin tarihi gelişimi anlatılmaktadır.
- 2-) İhtiyârât-ı Kâsımî (Destûrû’l-etibba): Hint tıbbıyla ilgili bir eserdir.
- 3-) Muhtasar-ı Besâtînü’l-üns: İhtiyâru’d-dîn ed-Dihlevî’nin Besâtînü’l-üns adlı eserinin özetidir.
- 4-) Divân-ı Firişte

⁵ K.A, Nizami, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi “Firişte” maddesi*, TDV Yayınları, C. 13, İstanbul 1996, s. 133

⁶ Nizami, Firişte, s. 133

1.2 SALİH BİN YUSUF BİN MUSTAFA'NIN HAYATI VE ESERLERİ

Şârihin hayatı hakkında edindiğimiz bilgiler çok sınırlıdır. Şerh-i Divançe-i Firişte adlı eserinden hareketle isminin Salih, babasının isminin Yusuf, dedesinin isminin ise Mustafa olduğu, Âmidî isminden dolayı ise Diyarbakırlı olduğu anlaşılmaktadır. Mahlası Vehmî'dir. Bağdatlı İsmail Paşa *Esmâü'l-Müellifin* adlı eserinde şârihin 1148 (1735-36) yıllarında Kars'ta hayatta olduğunu belirtir.⁷ Şârihin ulaşabildiğimiz eserleri:

- 1-) Şerh-i Divançe-i Firişte
- 2-) El-Fevâidü'l-Ünsiyye fi Şerhi'l-Endülüsiyye

⁷ ERSOY, Ersen, *Türkiye Kütüphanelerindeki Farsça Divanlara Yazılan Şerhler ve Firişte (ö. 1623?) Divançesi Şerhi*, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, sayı 1, Kış 2010, s. 121

İKİNCİ BÖLÜM

2.1 ŞERH

Sözlükte şerh, “açma, ayırma; açıklama, açıklama (bir ibareyi veya eseri), bir kitabın ibaresini kelime kelime açıp izah ederek yazılan kitap; açık anlatma⁸” demektir. Literatürde şerh kavramı; manadan yola çıkarak bir eserin sözlü ya da yazılı açıklanması olarak ifade edilmektedir.

Şerhler, genelde kısa ve anlam bakımından kapalı meşhur eserleri, yazıldığı ilim sahasında eseri daha iyi anladığını ifade edenler tarafından, kapalı ifadelerin açıklandığı, eksik ve hatalarının belirtildiği, örneklerinin bir ya da birden fazla olduğu eserlerdir. Şerh müellifleri genellikle metin müelliflerinden farklı kişiler olmakla birlikte bazı metin yazarlarının kendi eserlerini şerh ettiği de olmuştur.⁹ Şerhlerde eserin tamamı şerh edilmekle beraber şârih tarafından eserin sadece önemli görülen yerleri de şerh edilebilir. Diğer taraftan şerhlerin şerhi de yapılmıştır. Ancak genelde şerhlere dair yapılan açıklama, eleştiri ve ilave tarzı notlardan oluşan hâşiye, hâşiyelere dair yazılan notlar ise ta'lik/ ta'likât diye adlandırılmıştır.¹⁰

Şerh geleneğinin İslamiyet'ten önceki milletlerde var olduğu bilinmektedir. İslam'ın gelmesinden sonra müslüman coğrafyasında Kuran-ı Kerim'i daha iyi anlama çabasından doğan tefsir faaliyetleri, İslami ilimlerde şerhin ortaya çıkmasına sebep olmuş ve bu sahada önemli bir yer teşkil ederek İslamiyet'in ilk yıllarında özellikle Hz. Peygamberin Kuran-ı Kerim'deki bazı ayetleri tefsir etmesi, mana bakımından anlaşılması güç kelimeleri açıklaması, İslam kültüründe şerhin başlangıcı olarak kabul edilmesi itibarıyla başlayan şerh çalışmaları Memlûklar ve daha sonra Osmanlılarda daha da yaygınlaşmıştır.¹¹

Arapça ve Farsçanın Türkçeye beraber Osmanlı sahasında kullanılması eserlerin klasik edebiyatımızda birden çok dilde şerh edilmesine sebep olmuştur.

⁸ DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, 15. B, 1998 Ankara s. 991

⁹ ŞENSOY, Sedat, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi “Şerh” maddesi*, TDV Yay, C.38, İstanbul 2010, s. 555

¹⁰ ŞENSOY, Şerh, s. 555

¹¹ ŞENSOY, Şerh, s. 556

Arapça'dan Ka'b bin Züheyr, İbnü'l-Fâriz, Muhammed bin Saîd el-Bûsîrî; Farsça'dan: Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî, Ferîdüddin-i Attar, Sa'dî-i Şîrâzî, Mollâ Câmî, Hüsrev-i Dihlevî, Urfî-i Şîrâzî, Sâib-i Tebrîzî, Şevket Buhârî, Enverî, Şâhî ve Firişte gibi ediplerin eserleri çok sayıda şerhe konu olmuştur. Arapça ve Farsça yazılmış eserlere yazılan şerhler edebiyatımızda önemli bir yer teşkil eder. Bu eserler genel anlamda nesir şeklinde şerh edilmiş olup manzum şerhlere de rastlamak mümkündür. Klasik edebiyatımızda XV. yüzyılda şerh, telif türünün başlamasıyla şerh çalışmalarının yoğunlaştığı XVIII-XIX. yüzyıllara kadar, bazı şârihlerin kendine has üslup geliştirdikleri görülebilir. Bir kısım şerhlere yazılan reddiye ve tashihler, şârihlerin kendilerinden önceki şerhleri incelediklerini gösterir.¹²

Arapça ve Farsça eserleri ele alan Türkçe şerhlerde kelime ve tamlamaların sözlük anlamları, gramatik özellikleri, eser içindeki diğer kelimelerle ilişkisinden doğan anlamlar ele alınır. Şârihler, kelimelerin anlam ayrıntılarına dikkat ederek, ayet-hadislerle konuyu destekleyen ifadeleri üslup açısından daha akıcı hale getirmek için atasözleri, hikâye ve vecizeler kullanırlar. Arapçada kullanılan kalıplaşmış ifadeler Türkçe şerhlerde de benzer bir şekilde kullanılır. Şârih okuyucuya hitap ederken ya da şerhler arasında geçiş yaparken kalıplaşmış ifadeleri kullanır. Metin içi göndermelerin olduğu hacimli şerhler nüsha ve rivâyet tenkidi olan şerhler geleneksel şerh metodu açısından önemlidir.

Türkçe şerh edilen eserlerin çoğunu Farsça eserler teşkil etmektedir. Farsça eserlere şerh yazan bazı şârihler şunlardır: Muslihiddin Mustafa Surûrî, Mustafa Şem'i Efendi ve Sûdî Bosnevî (Divan-ı Hafız Şerhleri) İsmail Hakkı Bursevî, Abdullah Salahî Uşşakî, İsmail Ankarâvî, Abdullah Bosnevî (Şârih-i Fusûs), Sarı Abdullah (Şârih-i Mesnevî), Salih bin Yusuf bin Mustafa (Şârih-i Divan-ı Firişte), Müstakimzade Süleyman (Şerh-i Beyt Ez Gülşen-i Râz) dır.

Farsça eserlere oranla Arapça eserler daha az Türkçe şerh edilmiştir. Genelde manzum olan Esmâ-i Hüsna, Kırk Hadis ve Hilye şerhlerinin dışında, Arapça eserlere dair Türkçe şerhler geleneğinin bağımsız manzumeler etrafında şekillendiği

¹² CEYLAN, Ömür, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi "Şerh" maddesi*, TDV Yay, C. 38, İstanbul 2010, s. 566

söylenbilir.¹³ Arapça eser olan Kaside-i Bürde, Türkçe en çok şerh edilen eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

XVI. yüzyıl itibarı ile şerh geleneği içinde tasavvuf da kendine yer bulmuştur. Tasavvufi şerhler Divan edebiyatının en parlak dönemleri olan XVI-XVII. yüzyıllarda pek varlık gösterememesine rağmen XVIII. yüzyılda faaliyetlerini artırmış ve tasavvufla birlikte ortaya çıkan Türkçe manzumeleri şerh etme geleneği kendini bu alanda özgün kılmıştır. Tasavvufi şerhlerde metni tasavvufi konular belirler ve gramer ayrıntıları diğer şerhlere nazaran nadiren bulunur. Tasavvufi terimlerin geliştirilmesiyle eser zenginlik kazanır ve bir eğitim aracı olarak kullanılır. Tasavvuf çevrelerinde bu şerhleri yazma sebebi ya bir dostun ricası ya da manevi bir işaretdir.¹⁴

Şeyh Galib'in yazdığı Şerh-i Cezire-i Mesnevi XVIII. yüzyılın önemli şerhlerinden biridir. *Şeyh Galib, Şerh-i Cezire-i Mesnevî'de Farsça beyitleri kelime veya terkip halinde tercüme ettikten sonra beyitlerin açıklamasına geçmiştir. Şerh esnasında ayet ve hadislerden iktibaslar yapılmış; Arapça, Farsça ve Türkçe manzum-mensur ibarelerle bazı tasavvufi kıssalara da yer verilmiştir. Eserin dili yer yer ağır olup sanatkârane bir üsluba sahiptir. Şeyh Galib zaman zaman secili bir anlatıma yönelerek esere akıcılık ve şiirsellik kazandırmıştır. Farsça bilmeyen sâliklere Mesnevî hakkında bilgi vermek, tasavvufun bazı inceliklerini anlatmak ve benimsetmek amacıyla kaleme alınan bu eser, yazarının geniş bilgi ve kültür seviyesi yanında, nesir sahasındaki kabiliyetini göstermesi bakımından ve dönemin nesri hakkında bilgi vermesi yönünden de önemlidir.*¹⁵ Şerh-i Cezire-i Mesnevî, Şerh-i Divançe-i Firişte ile şerh açısından benzerlikler göstermesi ve aynı dönem de kaleme alınmış olması, okuyucuya dönemin şerh metodu hakkında bilgi verir.

¹³ CEYLAN, Şerh, s. 566

¹⁴ CEYLAN, Şerh, s. 567

¹⁵ Turgut Karabey, A. Mehmet, *Şerh-i Cezire-i Mesnevi*, s. XXX

2.2 SALİH BİN YUSUF BİN MUSTAFA'NIN ŞERH METODU

Allah'a hamd ve övgüden sonra şârih Allah'ın insanı, diğer canlılardan idrak ve mantık bakımından üstün yarattığını ayet-i kerîme ile destekleyerek, “*Hamd-ı bî-hadd ü şenâ-yı lâ-yu‘ad ol dānâ-yı müte‘âl ve tevânâ-yı mişâle olsun ki, nev‘-i insānı cins-i hayvāndan mantıq-ı feşâhat-nişâr ile faşl ü gayr-ı envā‘dan* *وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ* ile *aşl eyledi*” esere giriş yapar. Şârih, şiiri ya da mana yüklü sözleri geline benzetmektedir. Damad ise şiirle uğraşan kişidir. Bu gelinin yani şiirin süslerle donanmış bir gönül evindeki damada (şaire) layık olması için yani şiire, söze dökülecek bir değer kazanması için bir terbiyeden ve akıl süzgecinden geçmesi gerektiği vurgulamaktadır. Yani şiir akıl yoluyla iyice güzellik bulur ya da kendisinde bulunan güzelliğin değerinin artması için yine aklın devreye girmesi gerektiğini belirtir. Böylece akıl ile olgunlaşmış söz şâir için anlam kazanmış olur., “*hacle-gâhı zamîrde hezârân zîb ü zînet ile dāmâd-ı tab‘-ı husrevânî için ‘arūs-ı nazm-ı şîrîni perverîde ve şâhid-i mazmûnât-ı leţâfet-engîzi âğûş-nişîn-i dāye-i ‘aql itmek sebebi ile ârāmîde kıldı*” Hz. Muhammed (s.a.v)’e salâvât ve övgüden sonra şârih kendisinin zayıf ve hakîr bir kul olduğunu belirtir. “*Kemterîn ‘ibād ve kihterîn u nâ-şād za‘ifüz-zua‘fâ nahîfü’n-nühafâ Şâlih ibn-i Yūsuf ibn-i Muştafâ el-Vehmî’l-Âmedî.*” Şârih, isteğine ulaşmadan aziz ömrünün heba olduğunu bir beyitle ifade eder.

Hebāya munķalib oldı dirîğ-i ‘ömr-i ‘azîz

Henüz itmemişim kişver-i murāda duķûl

Şârih daha sonra Kars ve Erzurum’da kaldığını ve burda kaldığı sırada bazı kerem sahibi kişilerin, kendisinden istifade etmek için Firişte’nin divançesini şerh etmesini isterler. “*‘Alâ tariķi’l-müsâfere gûzarımız maķrüse-i Karş ve Erzeni’r-rūma düşüb birķaç mâh tamām o şehri hoş maķāmda meķş ü ârām idüb zevîyyü’l-kirāmlarından ba‘zılar ‘alâ tariķi’l-istifāde bu haķîr-i pür-taķşîrden taķşîl-i merām itmek için Divançe-i Firişte’nüñ ruhsâr-ı şâhid-i ma‘ânîlerinden burķa‘-ı reybinî ref‘a tâlîb ve rüy-ı nikât-ı nihânîlerinden gayheb şekkini def‘a râğîb olduklarında biz haķîr daķı icâbetlerinde bir zamân müstağraķ-ı deryâ-yı taķayyür ve pâ-bend-i riştehâ-yı tefekkür olub tûrurken...*” Mana güzelinin yanağında şüphe peçesini

kaldırmak amacıyla Firişte'nin divançesini şerh etmeyi kabul eder. Eserde geçen nükte ve rumuzları ayrıntılı ve geniş bir şekilde Allah'ın lutfu ve inayetiyle şerh ettiğini "...cüşiş-i elṭāf-ı 'aliyye-i Ḥudāya mazhar u tāb-dihī-i eşnāf-ı 'ināyet-i Mevlāya hem-ser olub der-ḥāl ufḵ-ı āsumān-ı zamīrden afitāb-ı mazmūn-ı güfte-i: وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ṭāli' ve māh-tāb-ı mefhūm-ı nükte-i: وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ sāṭı' oldukda deryā-yı taḥayyürden bīrūn ve ceyb-i murāḳabeden ser-nümūn olub pīş-i şimşir su'allerin pāsuh ile bend ü riş-i iltimas-ı dillerin şifā-yı rāsih ile peyvend idüb bi-kadri ṭāḳati'l-beşeriyye esās-ı huṭūṭını şuhūn-ı evrāḳa tarḥ ve bi-künhi vus'ı'l-bedeniyye rumūz u nikātların tafşilen beyān ve taşriḥen 'ayān itmek ile şerḥ eyledüm." ve bundan dolayı günahının affi için gece duası makbul olan birinin kendisine hayır dua edeceğini umduğunu söyler.

Cem' kıldık bu perişān sūḥanānı şāyed

Devlet-i tezkire-i ḥayra sezā-vār olalum

Umulur kim gice maḳbūle du'āsı birinüñ

Mazhar-ı maḡfīret-i ḥazret-i Ğaffār olalum

Şârih şerh metodunu açıklarken, Türk dilinde her beytin şerhini iki kısım da yani hakiki ve deḡişmeceli olarak yaptığını, mecâzî de sözlük ehlinin yazdığına göre sözlük açısından beyti şerh ettiğini ve hakîkî olarak ise tasavvuf ehlinin yazdığına göre ıstılahların zahire tatbik edilmesi olduğunu söyler. "...zebān-ı Türki'de her beytüñ ma'nāsını imā taḳsīmi ile iki kısım ki mecāzî ve ḥaḳîkî taḳsīm idüb mecāzîde luḡaten ehl-i luḡatüñ nüvişt itdigine göre ve ḥaḳîkîde ıştılahen ehl-i taşavvufüñ nübişt itdigine göre zāhirde taṭbîḳ idüb ebyāt-ı mezkûre zıkr eyledük." Yani şârih ilk başta kelimelerin sözlük anlamlarını verir. Daha sonra "mahsul-i beyt" adı altında beytin anlamını verir, arkasından "amma hakîkî" başlığı altında kelimelerin tasavvufi anlamlarını verir ve tasavvufî olarak beytin şerhini yapar. Şerhi kendine göre yaptığını ifade eden şârih, batnen şâirin beyitlerde kastettiği anlamını sadece Allah'ın bildiğini belirtir. "Bāṭmen şā'irüñ murādı n'oldıḡın 'ālimü's-sırrü ve'l-ḥafıyyāt bilür."

Şârih, önemli gördüğü ve bildiği dil bilgisi kurallarını yeri geldikçe açıkladığını, şerh ettiği beyitlerle alakalı olarak mesnevi şârihleri ve diğer büyük âlimlerinin eserlerinden örnekler verdiğini, ayet ve hadis iktibasları yaptığını belirtir. *“Bu fende meşhûr olan kavâ‘id-i lâzimeleri görüb bildüğim miqdârı getürmüşümdür ve şurrâh-ı meşnevî şadef-çelerinde ve ğayr-ı muhâkikîn ma‘nevi şandıkçalarından bu ebyâta münâsib dürer-i âyât-ı beyyinât ve ğurer-i ehâdiş u ebyât ile ârâste ve pîrâste eyledüm.”* Ayrıca beyitlerde ön plana çıkan edebî sanatları da açıklar. Yalnız nesre çevirilerde Farsça sentaksa uyulduğundan anlatımda muğlâklıklar görülür.¹⁶ Şârih her kafiyeden bir gazel şerh etmiştir. Şerh ettiği gazeller beş beyitten oluşmaktadır. Şârih beyitleri şerh ederken uygun gördüğü yerlerde, Attâr, Hâfız, Latîfî, Kemâl-ı Hocendî, Sa’dî, Molla Câmî, Mevlânâ, Fahrî, Fuzûlî, Gazâlî, gibi ediplerden iktibaslar yapar.

¹⁶ ERSOY, Firişte, s. 122

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE'NİN TENKİTLİ METNİ

3.1. ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE'NİN NÜSHA TAVSİFLERİ

Şerh-i Divançe-i Firişte'nin altı nüshasını tespit ettik. Bu nüshaların iki tane Erzurum İl Halk Kütüphanesinden, birer tane de Millet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Şeyhü'l-İslam Arif Hikmet Bey Kütüphanelerinden olmak üzere toplamda beş nüshaya ulaşabildik.

3.1.1. Erzurum İl Halk Kütüphanesi Nüshası (E1):

Şerh-i Divançe-i Firişte, Erzurum İl Halk Kütüphanesinde 25 Hk 24055 numarayla kayıtlı eserdir. Eser kayıtlara Şerh-i Divançe-i Firişte olarak geçmiştir. Eserin kapağının iç kısmında Şerh-i Firişte yazılıdır. Eserin müstensihisi ve bitiş tarihi bulunmamaktadır. Fakat eserin arka kapağının içinde kime ait olduğunu bilmediğimiz h. 1178 senesi Cemaziye'l-evvelinin 22. günü için Yahya Sun'ullah adına doğum tarihi not düşülmüştür. Eser 13 satır ve 1^b-98^a varaktan oluşmaktadır. Ta'lik yazı türünde olup, söz başları ve keşidelerin tamamına yakını kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kâğıt, üzüm filigranlı krem renginde olup çaharkûşe kahverengi yıpranmış meşin, üstü aşınmış ebru kâğıt kaplı mukavva ciltlidir. 210x157 (145x105 mm) ölçüsündedir. Birkaç sayfada Erzurum İl Halk Kütüphanesinin mührü vardır. Eser, 1964 yılında Rasim Erverdi tarafından Erzurum İl Halk Kütüphanesine hediye edilmiştir.

Baş:

Bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Ḥamd-ı bî-ḥadd ü şenā-yı lā-yu'ad ol dānā-yı müte'āl ve tevānā-yı mişāle olsun ki nev'-i insānī cins-i ḥayvāndan mantıḳ-ı feşāḥat-nişār ile faşl ü gayr envā'lardan
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ile aşl eyledi

Son:

الهی سیدی قبل دعای

ولا تنظر لعصیانی خطائی

اناالعبد الذليل جئت بابك
فانعمنى ولا تصغر بداى
رجاء الصالح فى كل حال
مع الايمان اختم انتهاى

3.1.2. Erzurum İl Halk Kütüphanesi Nüshası (E2):

Şerh-i Divançe-i Firişte, Erzurum İl Halk Kütüphanesinde 13959/2 numarada kayıtlı eserdir. Eser kayıtlara Şerh-i Divançe-i Feriştah olarak geçmiştir. Eserin tamamı 2^a-96^a arasında ve ilk sayfası eksiktir. 21 satır nesih hatla yazılmıştır. Şerh edilen beyitler ve başlıkların tamamına yakını kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 2^a-6^b arasında şerh edilen gazeller, 7^b-47^b arasında ise eser verilmiştir. 49^b ile 96^a arasında ise bir pend-nâme bulunmaktadır. Eserin başında verilen şiirler kataloga yanlışlıkla Ferištehoğlu Abdüllâtif bin Abdulaziz Tirevî'nin olarak geçmiştir. Şiirler Muhammed Kâsım Hindûşâh bin Gulâm Alî el-Esterâbâdî'nindir. Eser Mustafa bin Ali tarafından h. 1243 yılında istinsah edilmiştir. Harf marka krem kâğıt kullanılmış olup filigranlıdır. Sırtı kahverengi pandizot üstü pembe desenli kâğıt kaplı mukavva cilt kullanılmış ve 180x130 (145x100 mm) ölçüsündedir.

Baş:

*Şānī ne buved hergiz der hūsn-i terā Yūsuf
Ey hūsn-i cemālet rānī şānī ve nī sālīs*

Son:

*Harrarahu'l-muhtāc ilā raḥimehu ḡanī Muştafā bin 'Alī ḡaffāra'l-lāhu lehu
ve'l-vālideyye ve'l-cemī'i'l-mü'minīn ve'l-mü'mināt ve'l-müslimīn ve'l-müslimāt
1243*

*Nazar kıldıkça bu haṭṭı şahā ḡayr ile yād eyle
Ki dīr yarlıḡar bari kuluñ du'āsıyla*

3.1.3. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Koleksiyonu Nüshası (M):

Eserin ilk sayfasında Divan-ı Firişte ve Şerhi yazısı bulunmaktadır. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Koleksiyonu 34 Ae Edebiyat 209 numaralı eserdir. Eser 1^b-91^a varaktan oluşup 1^b ile 8^a arasında şerh edilen gazeller bulunmaktadır. Eserin şerhi ise 8^b den başlayıp 91^a da son bulmaktadır. 170x105 mm ölçüsünde olan eser 17 satır olup rika hattı ile yazılmıştır. Avrupa kâğıt kullanılmış olup sırtı bez kaplı mukavva ciltlidir. Müstensihî ve istinsah tarihi belli değildir. Eserin başında, sonunda ve ortasında Ali Emîrî'nin vakfetmesine dair mühür bulunmaktadır.

Baş:

Dīvānçe-i Firişte

Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm Ve bihi nesta'īn

Harfi'l-elif

Ey kerde kemend-i dil-i mā zülf-i dü tārā

Efkende ser-i zülf-i to şad dām-ı belā rā

Son:

İş bu kitābı istinsāḥ etdügümüz kitābuñ ḥātimesinde şu 'ibāre muḥarrir olmaḳla ma'lūm olmaḳ üzre teberrüken bu maḥalle yazıldı.

Temmetü'l-kitāb bi'avnu'l-lāhi'l-meliki'l-vehhāb 'alā yed ez'afü'l-'ibād ve aḥḳarü't-ṭüllāb Aḥmed bin Muştafā bin 'Ömer el-Erzeni'r-rūmî ḡaffara'l-lāhu lehu ve'l-vālideyye ve aḥsin ileyhā ve ileyh sene isnā ve ḥamīsen ve mi'ete ve elf fi-şehr-i ramazān¹⁷ yevm-i 'aded 12 intehā

3.1.4 İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nüshası (İ):

İstanbul Üniversitesi Nadir eserler bölümü TY 9505 Arşiv numarasına kayıtlı olan bu eser, rik'a kırmayla yazılmış olup 15 satır ve 113 varaktan oluşmaktadır. Müstensihî Molla Mahmûd ve istinsah tarihi h. 1131'dir. Eserin birkaç yerinde İstanbul Üniversitesine ait mühür bulunmaktadır. Krem rengi kâğıt kullanılmış olup ebru desenli mukavva ciltlidir. Eser kataloğa yanlışlıkla Şerh-i Gazeliyyât-ı İbn-i Firişte olarak geçmiştir. Şiirler aslında Firişte mahlasına sahip Muhammed Kâsım

¹⁷ ramazān: yazmada zamān yazılmış

Hindûşâh bin Gulâm Alî el-Esterâbâdî'ye âittir. Manzum Kur'an sözlüğü yazarı İbn-i Firişte ile karıştırılmıştır.¹⁸

Baş:

Nesta' in Bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Ḥamd-ı bî-ḥadd ü şenā-yı lā-yu'ad ol dānā-yı müte'āl ve tevānā-yı mişāle olsun ki
nev'-i insāni cins-i ḥayvāndan mantıḳ-ı feşāḥat-nişār ile faşl ü ğayr envā'lardan
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ile aşl eyledi

Son:

Temmetü'l-kitāb bi'avnu'l-lāhi'l-meliki'l-vehhāb 'alā yed ḥakīrū'l-fakīrū'l-muḥtāc
ilā raḥmete rabbihi Mollā Maḥmūd ğaffara'l-lāhu lehu ve'l-vālideyye ve aḥsin ileyhā ve
ileyh 1131

3.1.5 Şeyhü'l-İslam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi Nüshası (Ş):

Eser 222/811 arşiv numarasına kayıtlıdır. Ta'lik hatla kaleme alınmış bu eser 15 satır ve 91 varaktan oluşmaktadır. Baştan 79 varakta Şerh-i Divançe-i Firişte bulunmaktadır. Eserin son 7 varağında ise şerh edilen gazeller toplu halde verilmiştir. Eserin başında ve sonunda Arif Hikmet'in mührü bulunmaktadır. Eser Abdurrahim bin Ömer bin Muhammed tarafından istinsah edilmiştir. Eser saman rengi mukavva ciltlidir ve krem kâğıt kullanılmış olup 160x120 ölçüsündedir.

Baş:

Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Ḥamd-ı bî-ḥadd ü şenā-yı lā-yu'ad ol dānā-yı müte'āl ve tevānā-yı mişāle olsun ki
nev'-i insāni cins-i ḥayvāndan mantıḳ-ı feşāḥat-nişār ile faşl ü ğayr envā'lardan
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ile aşl eyledi

¹⁸ ERSOY, Firişte, s. 122

Son:

*Ḳadd-ı veḳa‘ü’l-ferāg yed ez‘afü’z-za‘if ‘Abdü’r-raḫīm bin ‘Ömer bin Muḫammed
Kethudā fī ḫāyizī ḡaffara’l-lāhu lehu ve’l-vālideyye ve aḫsin ileyhā ve ileyh fī-
Ḳoşantīniyye fī-medrese şāniye-i nişancı Muḫammed Paşa fī-māh cemāziyel-evveli
min seb‘a yevm-i seb‘a fī-vaḳt beyne’l-‘iṣā 1131*

3.1.6 Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları Nüshası:

Şerh-i Divançe-i Firişte, Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları bölümü L95/I arşiv numarasına kayıtlıdır. 225x160 (165x92 mm) ölçüsündedir. 3^b-49^b varakları arasındadır. Nesih yazı türünde 23 satırdır. Avrupa kâğıt ve sırtı kırmızı, kapakları açık kahverengi meşin kaplı cilt kullanılmıştır. Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları, Tiflis’te bulunmaktadır.

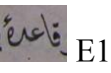
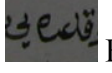
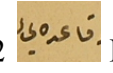
3.2. ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE’NİN İMLA ÖZELLİKLERİ

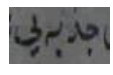

Bu bölümde Şerh-i Divançe-i Firişte’nin nüshalarında görülen imla yanlışlıkları ve özellikleri verilmeye çalışılmıştır.¹⁹

- a) Yazılmaması gereken harf-i izafet E2 nüshasında bazı yerlerde yazılmıştır.

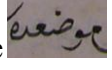

 E2 M

- b) Ha-i resmiye (ه) ile biten kelimelerde akuzatif ek olan (ی) yerine (ة) kullanılmıştır.

Ḳā’ ide’i/ ḳā’ ideyi/ḳā’ ideyi E1 E2 M

Cezbe’i/ cezbeyi/cezbeyi E1 E2 M

- c) E1 nüshasının genelinde ve E2 nüshasının bazı yerlerinde dal harfi (د) ile ha (ه) harfi bitişik yazılmıştır.

ḳadīmīnde helākde mevzi’ de maḳāmda E1

mevzi’ de E2, tūt M

- d) Kelimelerin tasavvufi bakımdan açıklanmasında E1 ve E2 nüshalarında görülen *Ve ammā ḥaḳīḳī* M, Ş ve İ nüshalarında *Ammā ḥaḳīḳī* şeklindedir.

- e) Nüshaların bazı yerlerinde imlada kararsızlıklar vardır.

Döker/tökmek: M M

Kim/kim: E1 E1

Ṭuzaq/duzaq: E1 E1

‘ Amellerüñ/‘ Amellerin: E1 E1

¹⁹ Divanlarda karşılaşılan imla hususiyetleri hakkında geniş bilgi için bk: Selami Ece, *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri*, Fenomen Yayınları, Erzurum 2007, ss. 161-176.

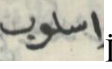
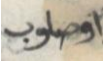
Dut/ tüt E1 E1 M M

Yoğsa/ yoğsa E1 E1

f) Bazı kelimelerin yazımında müstensih hatası vardır.

Mazmûm (E1, M): mazmûm (E2) E2 E1 M İ

Şu/su: Şu Ş

Üslûb/ üşlûb: İ İ

‘Amellerûñ/‘ Amellerin: E2 M E1

Zarar/ zarar: İ İ

Harâret/harâret: Ş İ

g) Nüşalarda kelime deęişiklikleri mevcuddur. Nüşalardan örnekler aşıęıda verilmiştir.

Duzak/ tuzak/ tuzak E2 M E1

Döker/töker/töker/ tökmek E2 E1 M Ş

Dudağ/dudağ/ tudağ/ tutağ: E1 E2 M Ş İ

Fevâ'ididür/ Fevâ'ididür: E1 M

Dutar/ tutar/ tutar M E2 E1

Dut/ tüt E1 M

3.3 ŞERH-İ DİVANÇE-İ FİRİŞTE'NİN TANSKRİPSİYONLU TENKİDLİ METNİ

[1^b E1][7^b E2] [1^b Ş] [8^b M]²⁰[2^b İ] Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Ḥamd-ı bī-ḥadd ü şenā-yı lā-yu' ad ol dānā-yı müte'āl ve tevānā-yı mişāle olsun ki nev' -i insānı²¹ cins-i ḥayvāndan mantıq-ı feşāḥat-nişār ile faşl ü ğayr-ı envā' dan²² ²³وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ile aşl eyledi ve ḥacle²⁴-gāh-ı zāmırde hezārān zīb ü zīnet ile dāmād-ı ṭab²⁵ -ı ḥusrevānī için 'arūs-ı nazm-ı şīrīni perverīde ve şāhid-i maẓmūnāt-ı leṭāfet-engīzi āġūş-nişīn²⁶ -i dāye²⁷ -i 'aql itmek sebebi ile ārāmīde²⁸ kıldı ve şalāvāt²⁹ -ı İlāhī ve selām-ı nā-mütenāhi ol ğonce-i ğülşen³⁰ -i risālet ve ol bülbül-i ravza-i zārāfet 'ilmu'l-ḥüdā efḍalü'l-verā Muḥammedü'l-Muştafa şalla'l-lāhu ta'ālā³¹ 'aleyhi ve sellem, beyt:³²

درشان تو گفتا یزد پاک

لولاك لما خلقت [3^a İ] الافلاك³³

[2^a E1] [2^a Ş] [9^a M] Ḥazretlerine olsun ki kālāyid-i buḥūr³⁴ -ı ḥūr³⁵ -ı ezhān-ı 'ārifin deheninden muntazam olan dūreri eḥādīş ile zībān³⁶ ve ser-tā-be-ḳadem bīrūn u³⁷ derūn-ı müştākīn³⁸ şerār-ı āteş-i 'ışk ile sūzān oldı³⁹ ve ol çār-yār-ı 'izāme⁴⁰ ki⁴¹

²⁰ Şerḥ-i Dīvān-ı Firişte Ve-bihī nesta' in : - E1, E2, Ş

²¹ insānı: insan İ

²² envā' dan: envā' lardan E1, Ş

²³ “Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık.” 17/70. Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, *Kur'an-ı Kerim Mealî*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2008 s.302

²⁴ ḥicle: caḥile E1

²⁵ dāmād-ı ṭab' : dāmād ü ṭab' Ş

²⁶ nişīni: neşni E1

²⁷ dāye: dā'ire: M

²⁸ ārāmīde: āremīde E1

²⁹ şalāvāt: şalāt E2, M

³⁰ ğülşen: ğülşin E2

³¹ ta'ālā: - E1, Ş

³² beyt: -Ş

³³ “Sen olmasaydın kainatı yaratmazdım.” Hadis-i Kudsi, Acluni, *Keşfü'l-Hafa*, 2. Cilt, s. 148

³⁴ buḥūr: ḥūr E1, M

³⁵ ḥūr: - E2

³⁶ zībān: zībā Ş

³⁷ u: -E1, E2, M, Ş

³⁸ müştākīn: münşākīn E1

³⁹ oldı: ol İ

⁴⁰ 'izāme: 'izām E1, İ

⁴¹ ki: -İ

evtād-ı erba‘a gibi taht-ı hilāfet-i resūliyyeti⁴² çehār rükndan müstaḥkem eylediler ve ol⁴³ qarīb ü mutavassıṭ ve ba‘ide ki cādde⁴⁴-i istiḳāmetde peyrevlerin firaḳ⁴⁵-ı dālle-i müsteṣnā⁴⁶ minhüden firḳa-yı nāciye-i müsteṣnā ile mu‘azzez ve mükerrrem kıldılar. Ammā ba‘d kemterin-i ‘ibād ve kihterin ü nā-ṣād⁴⁷ za‘ifüz-zua‘fā naḥifü’n-nūḥafā Şāliḥ ibn-i Yūsuf ibn-i Muṣṭafā el-Vehmiyyü’l-Āmedī ‘afa’l-lāhu ‘anhu ve ‘anhumā bi’l-‘afuvvi’l-‘aliyyi’s-sermeddi bu gūne zebān-ı ḳāl ile vaṣf-ı ḥāl ider ki⁴⁸ henüz hem-nişin⁴⁹-i bezm-i [2^b E1] vişāl ü perçin-i naḥl-i āmāl ve qarın-i devlet [2^b Ş] ü iḳbāl [3^b İ] degül iken,⁵⁰ beyt:

Hebāya munḳalib oldu dirīg-i ‘ömr-i ‘aziz

Henüz itmemişim kişver-i murāda duḥül

Ve belāhā-yı dār-ı ğurbetden rehā-yāb olub pek⁵¹ genc-i ferāğat-ı āremide⁵² ve renchā-yı mār-ı firḳatden⁵³ furşat-yāb olub genc-i selāmete reside olmamış iken, beyt: [9^b M]

Bir yerde qarārum yoğ idi⁵⁴ bād-ı şabā-veş

Her sūya revān olmuş idüm āb-ı şafā-veş

Sergeşteligüm ḳalmış idi⁵⁵ çarḥ-ı nigün-ser

Āşüfteligüm ṭurre-i şeb-reng-i dü-tā-veş

‘Alā tarīki’l-müsāfere gūzarumuz⁵⁶ maḥrüse-i Ḳarş ve⁵⁷ Erzeni’r-rūma düşüb birḳaç māh tamām o şehri ḥoş maḳāmda meḳş ü ārām idüb ṭülebā-yı⁵⁸ zevīyyü’l-

⁴² resūliyyeti: resūlumı E1

⁴³ ol: āl İ

⁴⁴ cādde: çādde E1

⁴⁵ firaḳ: firḳā E1, E2, M

⁴⁶ müsteṣnā: müste’ M

⁴⁷ Kihterin ü nā-ṣād: kihterin-i nā-ṣād E2, M

⁴⁸ ider ki: ile E1, - E2

⁴⁹ nişin: nişin E2

⁵⁰ ü iḳbāl degül iken: - Ş

⁵¹ pek: yeke E1

⁵² āremide: āremiyle Ş

⁵³ firḳatden: firḳatde E1

⁵⁴ idi: -dı E1, M

⁵⁵ idi: -dı E1, E2

⁵⁶ müsāfere gūzarımız: müsāfereken rumüz E1; müsāfere gūzarımız İ

⁵⁷ ve: - E1, M, Ş, İ

kirāmlarından⁵⁹ ba‘zılar ‘alā t̄arīkī’l-[3^a E1] istifāde bu ḥaḳīr-i pūr-taḳṣīrden taḥṣīl-i merām itmek için *Divançe-i Firişte*’ nün ruḥsār-ı ṣāhid-i ma‘ānīlerinden⁶⁰ burka‘-ı reybinî ref‘a t̄alīb [4^a İ] ve rüy-ı nikāt-ı nihānīlerinden⁶¹ gayheb⁶²-i zūlmet⁶³ şekkini def‘a rāḡīb olduklarından biz⁶⁴ ḥaḳīr daḡı icābetlerinde bir zamān müstaḡraḳ-ı deryā-yı taḥayyūr ve pā-bend-i riṣtehā-yı tefekkūr olub [3^a Ş] t̄ururken cūṣiṣ-i eltāf-ı ‘aliyye-i Ḥudāya mazḥar u t̄āb-[8^a E2]dihī-i eṣnāf-ı ‘ināyet-i Mevlāya hem-ser olub der-ḥāl ufḳ-ı āsumān-ı zamīrden āfītāb-ı maẓmūn⁶⁵-ı gūfte-i: ⁶⁶ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ⁶⁶ t̄alī‘ ve māh-tāb-ı mefhūm-ı nūkte-i: ⁶⁷ وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ⁶⁷ sāṭı‘ oldukda deryā-yı taḥayyūrden bīrūn ve ceyb-i murāḳabeden ser-nūmūn[3^b E1] olub pīṣ-i ṣimṣīr su’allerin puser⁶⁸-i pāsuḥ⁶⁹ ile bend ü riṣ-i iltimās-ı dillerin ṣifā-yı rāsīḥ⁷⁰ ile peyvend idüb bi-kadri t̄āḳatī’l-beṣeriyye esās-ı ḥuṭūṭını ṣuḥūn-ı evrāḳa t̄arḥ [10^a M] ve bi-künhi⁷¹ vus‘⁷²’i’l-bedeniyye rumūz u nikātların⁷³ tafṣīlen beyān ve taṣrīḥen⁷⁴ ‘ayān itmek ile⁷⁵ ṣerḥ eyledüm, [4^b İ] beyt:

Cem‘ ḳıldıḳ bu perīṣān sūḥanānı ṣāyed

Devlet-i teẓkire-i ḡayra sezā-vār olalum

Umulur kim gice maḳbūle du‘āsı birinūñ

Mazḥar-ı maḡfīret-i ḥāzret-i Ġaffār olalum

⁵⁸ t̄ülebā-yı: - E1, E2, M

⁵⁹ kirāmlarından: kirāmlardan Ş

⁶⁰ ma‘ānīlerinden: ma‘ānīsinden M

⁶¹ nihānīlerinden: nihānīsinden M

⁶² gayheb: gayhīb E1, gayb E2

⁶³ zūlmet: - E1, E2, M, İ

⁶⁴ biz: ben Ş

⁶⁵ maẓmūn: maẓmūñ Ş

⁶⁶ “Rabbınin nimetine gelince; işte onu anlat.” 93/11. Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 684

⁶⁷ “Sakin isteyeniyi azarlama!” 93/10. Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 684

⁶⁸ peser: - E1, E2, M

⁶⁹ pāsuḥ cevāb

⁷⁰ rāsīḥ ṣābit

⁷¹ künhi: bi-kefe M

⁷² vus‘: -M

⁷³ nikātların: nikātını M

⁷⁴ taṣrīḥen: ṣarīḥen M

⁷⁵ ile: iderek M

Ve erbāb-ı ma‘ārifān ve zümre-i hüner-verāndan dil-dāšte-i şādıķānumuz budur ki bu hediyye-i pür-taķşirūñ ķuşūrātını dāmen-i ‘afv ile setr buyurub tezyīf⁷⁶ eylemeyeler [3^b Ş] zīrā ki buyurmışlar, tāzī: لكل جوادكوبة ولكل صارم نبوة [4^a E1] Ve Mevlānā Şeyh Sa‘dī buyurmışlar, beyt:

ننازم بسرمايه فضل خویش
بدر یوزه آورده ام دست پیش

شنیدم که در روز امیدویم
بدا نرا بنیکان ببخشد کریم

تونیزار بدی ببینم در سخن
بخلق جهان آفرین کارکن

Siyyemā mūr-ı muhaķķirūñ bār-gāh-ı Süleymāna tuhfesi elbette ricl-i cerād olur. Ve ‘avām u ĥavāşa nef‘i ‘ām olsun [5^a İ] için zebān-ı Türki‘de her beytūñ ma‘nāsını imā taķsimi ile iki kısım ki mecāzī ve ĥaķīķi⁷⁷ taķsim idüb mecāzīde luġaten ehl-i luġatūñ nüvişt itdigine göre ve ĥaķīķīde ıştılāhen ehl-i taşavvufūñ nübişt itdigine göre zāhirde taṭbīķ idüb me‘anī⁷⁸ ebyāt-ı mezkūre [10^b M] zikr⁷⁹ eyledük velākin bāṭinen⁸⁰ şā‘irūñ murādı n’oldıġın ‘ālimü’s-sırrü ve’l-ĥafıyyāt bilür ve mezkūrı tekrārdan ‘adem-i zarūriyyet ‘indinde [4^b E1] begāyet ihtirāz eylemişümdür⁸¹ ve bu fende meşhūr olan ĥavā‘id-i lāzimeleri [4^a Ş] görüb bildüğüm miķdārı getürmişümdür⁸² ve şurrāh-ı meşnevī şadef-çelerinden ve ġayr-ı muhaķķıķın ma‘nevi şandıķçalarından bu ebyāta münāsib dūrer-i āyāt-ı beyyināt ve ġurer-i ehādīş u ebyāt ile ārāste ve pīrāste⁸³ eyledüm tā ki ‘aybına muķayyed olunmayub zümre-i zūrafā ve fırķa-i bülegānuñ ĥüsn-i nazarları ta‘alluķ [5^b İ] buyurılır ise beyne’l-enām maķbūl ve mergūb ola. اللهم كما جعلته خلصا مخلصا لذنك فاقبله منّا بحرمته صفاتك

وهذا لابتداء في المقصود بعون الله الملك المعبود

⁷⁶ tezyīf: tezlif Ş

⁷⁷ ĥaķīķi: taḥķīķīye E2

⁷⁸ me‘anī: -E1, E2, M

⁷⁹ zikr: - M

⁸⁰ bāṭinen: bāṭında Ş

⁸¹ eylemişümdür: eylemişlerdür E2, eylemişdür Ş

⁸² getürmişümdür: getürmişdür Ş

⁸³ ve pīrāste: - E2

Ḳāfiyetü'l-elif

Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

ای کرده کمند دل ما زلف دو تارا

افکنده سر زلف تو صد دام بلارا

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- - v / v - - v / v - - v / v - -

[5^a E1] [11^a M] Ammā mecāzī: ای ḥarf-i nidā münādāsı⁸⁴ maḥzūf ve mā-ba' dindeki cümle-i ismiyye [8^b E2] şıfat-ı münādāyı⁸⁵ maḥzūfdur. کرده ism-i mef'ül olunmuş⁸⁶ ma'nāsına.⁸⁷ Ḳā' ide ma'lüm ola kim⁸⁸ aşl-ı müştakḳ minh-i zebān-ı derīde maẓidür ve anuñ āḥir-i ḥālī degül yā tā-ı sākindür دانست ve آموخت ve آشفته gibi yā dāl-ı sākindür رسید ve کرد ve افکند gibi ve 'alāḳile't-taḳdīreyn eger āḥirine nūn-ı sākin ilḥāḳ iderlerse maşdar olur دانستن ve کردن ve افکندن gibi ve eger hā ziyāde iderlerse [6^a İ] ism-i mef'ül olur. Nitekim bu beytlerde vāqı' olan کرده ve افکنده ve آشفته gibi دل göñül ma biz [4^b Ş] دوتا iki kat افکنده şalınmış سر baş تو زلف senüñ zülfüñ صد hisābda yüz [5^b E1] دام tuzaḳ ma'nālarına. Ḳā' ide ma'lüm ola kim lafz-ı rā 'alāmet-i mef'üldür geh ve⁸⁹ taḥşiş için olan lām-ı cārr ma'nāsınadır ve geh ḳasem için müsta'meldür ve geh zāyid olur ve ḳanḡısı murād olına⁹⁰ sevḳ-ı kelāmdan bi-ḥasebi'l-Ḳur'ān ma'lümdür ve bu beytde evvel 'alāmet-i mef'ül ve şānī taḥşiş için olan lām-ı cārr ma'nāsına. [11^b M] Maḥşül-i beyt: İy ol dilber ki zülf-i dü-tāsı kemend-i dilümüz olunmuş ve senüñ ser-i zülfüñ yüz dām-ı belā için şalınmış ya'nī zülf-i dü-tāsı kemend-i dilümüz olmuş ve ser-i zülf şad gūne⁹¹ dām-ı belāmuz olmuş ve dānāya ḥafi-nümā degüldür ki bu beytde bir şan'at-ı [6^b İ] mergūbe vardır ki aña ḡaybetden ḥaḫāya 'udül dirler. Nitekim bunuñ mişāli⁹² Furḳān-ı Ḳadīm ve Ḳurān-ı 'Azīmde

⁸⁴ münādāsı: münāsı E2

⁸⁵ münādāyı: münādī E2

⁸⁶ olunmuş: - E1, E2, M

⁸⁷ ma'nāsına: dur E2

⁸⁸ ki: kim E1

⁸⁹ ve: -E1, E2, M, Ş, İ

⁹⁰ olına: olındığı M, olınsa E2

⁹¹ gūne: - E1

⁹² mişāli: emşāli E2

gelmişdür. ⁹³ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ [6^a E1] مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ ⁹⁴ ve ba‘z-ı yerlerde olur ki hıtabdan ğaybetden ‘udül olunur ol daħi maħallinde ma‘lumdur. Ammā haħikī: Zülf-i dü-tādan murād ğayb⁹⁵-ı hüviyyet üzre vāqı‘ olan esrār-ı İlähiyye dirler. Maħşül-i beyt: İy ol: ⁹⁷ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⁹⁶ ğayb-ı hüviyyet üzre vāqı‘ olan esrārıların⁹⁸ kemend⁹⁹-i dilimiz olınmış ve senüñ hevā-yı ğayb-ı [5^a Ş] hüviyyetün şad-dām-ı belā için şalınmış ya‘nī arzū-yı vişāli zāhirde ğam arttırır sālīkīn için zīrā ki vücūd nā-būd eylenmedükçe¹⁰⁰ olmaz.

آشفته تراز زلف تو زانم که بهر دم
ریزد بجفا چشم تو خون دل مارا

[12^a M] Ammā mecāzī: آشفته ‘aql zā’ıl olmuş ve şūrīde ya‘ni muħteliṭ ü ħarışmış ma‘nāsına ve¹⁰¹ تر [6^b E1] yaş [7^a İ] ve edāt-ı tafḍīl ve bu maħāmda murād budur از ma‘nā-yı ‘an ve min müfīddür¹⁰² den ma‘nāsına زانم ez ānem dimekdür دم nefes ma‘nāsına ریزد muzāri‘ töker¹⁰³ māzisi ریخت gelür.¹⁰⁴ Ḳā‘ide ma‘lüm ola ki¹⁰⁵ ħarf-i āħir-i māzī ba‘z-ı mevāzī‘de mübeddel olur. Ve egerçi muħaddem ħarf-i āħir-i mażi ħ olursa ¹⁰⁶ ز iderler. ریخت ve ریزد آموزد ve آموخت پردازا gibi [9^a E2] ve eger ħarf¹⁰⁷-i meksürdan soñra sīn-i sākīn olursa sīni ħazf idüb meksürı meftūħ iderler. خواست gibi ve eger elif üzerine i‘timād itmiş sīn-i sākīn olursa هی¹⁰⁸ iderler خواست را ve eger yine elif üzerine i‘timād itmiş şīn-i mu‘ceme gelürse راف iderler. تافت تابد [7^a E1] داشت دارد gibi ve eger fā-ı sākīn gelürse با iderler.

⁹³ “(Allahım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.” 1/5. Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 2

⁹⁴ (2-3-4) “Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) mâliki Allah'a mahsustur.”1/4 Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 1

⁹⁵ ğayb: ğaybet E1

⁹⁶ وَنُنَزِّلُ شِفَاءً لِّلْمُؤْمِنِينَ : وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ E1, M, Ş, İ

⁹⁷ Biz Kur'an'dan, mü'minler için şifa ve rahmet olacak şeyler indiriyoruz.17/82 Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 303

⁹⁸ esrārıların: esrārlarını M, İ; esrārı Ş

⁹⁹ kemend: kemendine M

¹⁰⁰ eylenmedükçe: eylemedükçe Ş, İ

¹⁰¹ ve: - E2, M, İ

¹⁰² müfīd: müfīde E1

¹⁰³ töker: döker E2

¹⁰⁴ gelür: -İ

¹⁰⁵ ki: kim E1, Ş, İ

¹⁰⁶ ز iderler: zā‘ide dirler E2

¹⁰⁷ ħarf: - E1

¹⁰⁸ هی: ha E2

ve کوفت کوبد ve eger dāl-ı māzīden muḳaddem با gelürse yine ḥazf [5^b Ş] idüb mā-ḳablını meftūḥ iderler. رسید [7^b İ] ve درخشید درخشید gibi ve eger elif [12^b M] gelürse yine ḥazf iderler. افتاد افتد ve نهاد نهاد gibi ve eger rā-ı sākīn veya nūn-ı sākīn gelürse meftūḥ iderler. خورد خورد ve خواند خواند gibi ve bunlardan mā' adā semā' ilerdür کفت کفت ve دید بیند ve شد شود ve زد زند ve gayrılar gibi بجفا daki با ma' a ma' nāsına ḳā' ide ma' lūm ola¹⁰⁹ kim evā' il-i kelimātda vāḳı' olan bā-yı meftūḥa birḳaç ma' nāya gelür evvelen ilsāḳ için nitekim Ḥāce Ḥāfız buyurmışlar, beyt:

عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد

ای خواجه درد نیست و کر نه طبیب هست [7^b E1]

Şāniyen muşāḥabet için ma' a ma' nāsına nitekim bu maḳāmda murād olındı. Şālīşen ḳasem için nitekim Laṭīfī buyurmışlar, beyt:

بخدایی داد جان و خرد

بی تولد خلد راجونخرد

Rābi' en zarfiyyet için nitekim Ḥāce Ḥāfız-ı Şirāzī buyurmışlar, beyt:

کس بدورنرکست [8^a İ] طرفی نیست از عافیت

به که نفی و شند مستوری بمستان شما

Ḥāmisen ziyāde gelür nitekim Kemāl-i Ḥocendī buyurmışlar, beyt:

بطلب یا فت نشان از لب شیرین فرهاد

ره سوی لعل نبرد ند بجز کوه کنان

چشم göz ḳan [6^a Ş] ma' nālarınadır.¹¹⁰ [13^a M] Maḥşūl-i beyt: Āşūfte-raḳ oldıḡum senüñ zülfüñden ol ecludendür ki dā'imā cefā ile¹¹¹ töker senüñ çeşmüñ ḥūn-ı dilimüzi. Ammā ḥaḳīḳī: Āşūftelikden murād 'alā [8^a E1] met-i ittılā' -ı İlähī¹¹² -i te'sirātdur zülf ḡayb-ı hüviyyete dirler çeşmden murād¹¹³ ittılā' -ı İlähiyyedür.¹¹⁴ Ḥūndan murād 'ālem-i beşeriyyede olan telvīşāt-ı vücūdiyyedür. Maḥşūl-i beyt:

¹⁰⁹ ola: - E1

¹¹⁰ ma' nālarınadır: ma' nālarına E2, Ş, İ; senālarına E1

¹¹¹ cefā ile: cefāñla M

¹¹² ittılā' -ı İlähī: - E1, M, Ş, İ

¹¹³ murād: - E2

¹¹⁴ İlähiyyedür: İlähiyyedür İ

Senüñ ğayb-ı hüviyyetüñden müte'essir oldıgum ol ecludendür ki dā'imā senüñ itılā'ātuñ ğalbimüzi telvīšāt-ı ğalbden mu'arrā ve müzekkā ider. Zīrā ki itılā'āt-ı Rabb ü telvīšāt-ı ğalb zıddāndur ve ¹¹⁵الضدان لا يجتمعان¹¹⁶ beyt:

اه ابرسم درحرم كعبة كويت [8^b İ]
اززمزم دیده بزئم آب صفارا

Ammā mecāzī: ار eger makāmında isti'māl olunur¹¹⁷ برسم mütekellim-i vaħde muzāri' den[d]ür¹¹⁸ iriřürem¹¹⁹ ğavli¹²⁰ كوی maħalle ma'nālarına¹²¹ ve كعبه nüñ küya izāfeti beyāniyye ve küyuñ āħirine muttaşıl olan tā-ı sākine ğıtabiyyedür. [9^b E2] Ķā' ide ma'lüm ola kim her kaçan āħir-i kelimeye tā-ı sākine [8^b E1] mülħağ olursa ğıtabiyyedür ve efşah oldur ki anuñ mā-ğablini meftüh oğıyalar. [13^b M] Nitekim bu mağāmda oğınmış ve كاهجه zarüret için teskīn iderler nitekim buyurmuşlar, beyt:

عآلت روز شب خورست يقين
چون كذشتی نه انت مانده نه اين

ززمزم fetħeyn [6^b Ş] ile Mekke ğapusu دیده göz بزئم mütekellim-i vaħde muzāri' de¹²² ururum آب şu ma'nālarına صفا ğālīř yāħūd Mekke'de bir¹²³ mevzi' üñ¹²⁴ ismi dimekdür.¹²⁵ Maħşül-i beyt: Maħallüñ ki bir Ka'bedür āh eger irersem¹²⁶ anuñ ğavlısına zemzem gibi gözyaşından ururum āb-ı şafāsına. Ya'ni muħtelit eylerüm ve şafādan mevzi'¹²⁷ murād olınsa ma'nā-yı ğālīřiyyetden [9^a İ] dağı ensebdür ğarem ü Ka'beye¹²⁸ ve zemzeme göre. Ammā ğağıķı: Āh kemāl-i 'aşığa dirler. Ka'be mağām-ı vuřlata dirler. Küy mağām-ı 'ubüdiyyete dirler. Zemz[9^a E1]emden murād

¹¹⁵ "İki zıt şey bir araya gelmez." Devellioğlu, Lüğat, s. 1381

¹¹⁶ beyt: - M

¹¹⁷ isti'māl olunur: -Ş

¹¹⁸ [d]ür: - E1, M, Ş, İ

¹¹⁹ iriřürem: yiriřürem E1, M, Ş

¹²⁰ ğavli: ğuşūli Ş

¹²¹ ma'nālarına: ma'nāsına E2

¹²² muzāri' de: muzāri' dür E2

¹²³ bir: -E1, E2, M

¹²⁴ mevzi' üñ: mevzi' E2, mevzi' anuñ E1

¹²⁵ ismi dimekdür: ismi ola E1

¹²⁶ irersem: ireršem İ

¹²⁷ mevzi': mevzi' E1

¹²⁸ Ka'beye: Ka'be E1, E2, M

ferahdur. Dide ittılā^c-ı İlähiyyeye¹²⁹ dirler. Āb-ı şafādan murād ferah-ı şafvet-i dildür. Maḥşül-i beyt: Kemāl-i ‘aşıkiyyet ile eger irersem maḳām-ı ‘ubüdiyyetde¹³⁰ maḳām-ı vuşlatuñ¹³¹ haremine ferah-ı ittılā^cāt-ı İlähî ile cem^c eylerüm ferah-ı şafvet¹³²-i dil-kemîni ya^c ni rütbe-i ‘âliyye ḳat^c eylerüm dimekdür.[14^a M]

آینة الطاف خدايست جمالت

بگذار که درآینه بینم خدارا

Ammā mecāzî: الطاف cemî^c-i luṭf rıfḳ ma^cnāsına. خدا Tañrı dimekdür celle celāluhu ve ‘amma nevālühü¹³³ بگذار emr-i ḥāzır giç yā terk eyle ma^cnāsına. Ḳā^cide ma^clüm ola kim fi^cl üzerine dāḥil olan با nuñ oḳunmasında¹³⁴ resm u ḳānūn bu üslüb¹³⁵ üzeredür ki eger¹³⁶ evvel [7^a Ş] fi^cl-i maẓmūm¹³⁷ با ḥarf-i şefevî¹³⁸ olursa maẓmūm¹³⁹ oḳınur. بکن بگذار ve بفرما بین gibi [9^b İ] ve eger bunuñ naḳîzi olursa [9^b E1] meksūr oḳınur ki ها ile ve kesr-i kāf-i ‘Arabî ile ḥarf-i edātdur. Ḳā^cide-i diğeri: Ma^clüm ola kim lafz ki با isim ma^cnāsına gelür. Nitekim Şeyḫ Sa^cdî buyurmışlar, beyt¹⁴⁰:

از دست و زبان که برآید
کز عهده شکرش بدرآید

با edāt olur ve isim ma^cnāsına gelende zeviyyü’l-‘uḳüle delālet ider. Nitekim lafzca gayr-ı zeviyyü’l-‘uḳüle delālet ider ve edāt evvelinde با şıfat ile mevşūf miyānında irtibāt için gelür. Dil ki عاشق شد ve کم شد gibi yā ‘illet ile ma^clül miyānında مزن که ve bu beytde vāḳı^c olan gibi yā ḡāyet ile muğayyā miyānında be gūş tā be-resî ve bunlardan ḡayrı aḥad-i humā āḫere ta‘alluḳ dutan iki emrūñ [14^b M] miyānında nitekim sebḳat eyledi. بفرم که بفرم ve gelse gerek ān-dem ki Firişte gibi ammā ki kesr-i kāf-i ‘Arabî ve sükūn-ı hā ile şağır [10^a E1] küçük ma^cnāsına be-

¹²⁹ İlähiyyeye: İlähiyyete İ

¹³⁰ ‘ubüdiyyetde: ‘ubüdiyyetinde E2

¹³¹ vuşlatuñ: vuşlatda E1

¹³² şafvet: şavt E2

¹³³ celle celāluhu ‘amma nevālühü: ‘azze şānuhu M, - E2

¹³⁴ oḳunmasında: oḳunsada Ş

¹³⁵ üslüb: üşlüb İ

¹³⁶ eger: - E2

¹³⁷ maẓmūm: maẓmūm E2

¹³⁸ şefevî: şa^cvi E1

¹³⁹ maẓmūm: maẓmūm E2

¹⁴⁰ beyt: - M

bīnīm¹⁴¹ mütekellim-i ma‘a’l-ğayr-ı muzāri‘ den [10^a İ] görelüm ma‘nāsına. Maḥṣūl-i beyt: Senüñ cemālūñ Ḥudānuñ [7^b Ş] luṭflarınūñ āyīnesidür. Pes imdi māni‘¹⁴² olma yāḥūd gel önümüzden güzār eyle ki āyīnede [10^a E2] eltāf-ı Ḥudāyı görelüm. Zīrā ki envār-ı İlāhīden birer lem‘a cemāl-ı ma‘şūkān-ı dünyevīde nümāyān oldığına binā’en vesile-i ‘ışk-ı ḥaḳīkī olub cezebāt-ı ḳulüb-ı ‘uṣṣāḳ iderler. Nitekim Mevlānā Cāmī buyurmıṣlar, beyt:

زتابش روی خود آراست لیلی
 بهر موی زمجنون خواست میلی
 لب شیرین بشگر ریزه بکشاد
 دل از پرویز بر دوجان زفرهاد
 سراز جیب مه کنعان برآورد
 زلیخا را زجان افغان برآورد
 جمال اوست هر جا جلوه کرده
 ز معشوقان عالم بسته پرده

[10^b E1] Ammā zīnhār zinhār ki ḥilāf-ı şer‘e dā’ir ef‘āl-i şenī‘a ile naẓar idüb gerd ü keder-i şehevāt-ı nefsanīyye ile çihre-i mir’āt-ı mücellāyı¹⁴³ vü muşaffāyı muğabber ve mükedder itmeye kim āşār¹⁴⁴-ı tecelliyyāt-ı İlāhī yerine bu kez¹⁴⁵ şerār-ı āteş-i [10^b İ] dūzaḥ mün‘akiş olur. velākin bu maḳāmuñ taḥḳīḳī ba‘z-ı mefhūmāt-ı ğarībe vü maẓmūnāt-ı ‘acībenüñ zıkrine mevḳūfdur. [15^a M] Evvelā iy ṭalīb-i rumūz-ı ma‘ānī ve iy rāğib-i nikāt-ı nihānī ma‘lūm ola kim ‘ışk iki kısma münḳasımdur. ‘ışk-ı [8^a Ş] maḥlūḳ ü ‘ışk-ı ḥālīḳ ve elbette ṭarīḳ-i sülūkda sülekāya eşer-i ‘ışk ile müte’esseşer ve būy-ı ‘ışk ile mu‘aṭṭar olmaḳ lāzımdur. Her ne ḳadar ḥaḳīkī olmazsa daḥı zīrā ki mecāzī vesile-i isti‘dād u ḳābiliyyeti ḥaḳīkīdür ki buyurmıṣlar. قنطرة الحقيقة [11^a E1] المجازی pes imdi bu ḳaṇṭarda eglenmek olmaz sür‘at

¹⁴¹ be-bīnīm: be-nīm E1

¹⁴² māni‘: ḳāni‘ M

¹⁴³ mücellāyı: mücellā E2, M

¹⁴⁴ āşār: āşārı E1

¹⁴⁵ kez: göz E2

ile güzar¹⁴⁶ eylemek lâzımdur. Ve buña münāsib pīşvā-yı sālīkīn ü muḫtedā-yı ‘ārifīn Mevlānā Monlā¹⁴⁷ Cāmī raḥmetu’l-lāhi ‘aleyh buyurmuşlar, beyt:

متاب از عشق روکرچه مجازست
که آن بهر حقیقی کار سازست

بمکتب تا الف با تا نخوانی
زقرآن درس خواندن کی توانی

شنیدم شد مریدی پیش پیری
که باشد در سلوکش دست گیری

بگفت از [11^a İ] پانصد در عشق دراز جای
برو عاشق شو آنکه پیش مآی

که بی جام می صورت کشیدن
بنازی جرعه معنی چشیدن

ولی باید که در صورت نمائی
وازین پل زود خودرا بکنرانی

چو خواهی رخت در منزل نهادن
بناید برسر پل ایستادن

Ve bu ma‘nā-yı mezḫūruñ naḫīzında ve ‘aleyhi’l-fetvā olmaḫ üzre şāḫib-i kā[11^b E1]şifü’l-esrār ve maḫla‘-ı envār ve¹⁴⁸ ma‘nā-yı ‘ışk-ı mecāza bu güne [8^b Ş] süḫan-āğāza itmişler ki mecāzdan murād maḫabbet-i uḫreviyyedür. Meselā maḫabbet-i cinān [15^b M] ve ḫūr u ğilmān ve eḫime vü fevākih-i bī-pāyān ve ğayr anda olan zā’id-i mevcūdeler gibi bunlar cümle ‘inde’l-evliyā iştihā-yı nefsanıyyedür. Nitekim Muḫkem-i Tenzilde gelmişdür.

¹⁴⁶ güzar: güzār E1

¹⁴⁷ monlā: mollā İ

¹⁴⁸ ve: -E1, E2, M, Ş

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ نَزَّلْنَا مِنْ غُفُورٍ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ [10^b E2] وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ¹⁵⁰ Ve bir gayrı mevzi¹⁴⁹ de gelmişdür:

[11^b İ] يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ¹⁵¹

Ve ba'z ehl-i hevā ve tābi'-i nefis-i bī-pervā öyle zann eylediler¹⁵² ki 'ışık-ı mecāzī maḥabbet-i dünyevīdür. Meşelā emr-i dünyā¹⁵³ [12^a E1] ve māl ü menāle¹⁵⁴ olan meyl ü maḥabbet gibi cümle zann-ı fāsīd ve re'yi-bātıldur. Zīrā ki bunuñ büt-i ma'nevi oldığına Kelām-ı Rabbānī vü Delīl-i Āsumānī 'alā ṭarīki'l-işāret mezkūrdur. 155¹⁵⁵ أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ¹⁵⁵ ve ma'den-i kân-ı şafā vü menba'-ı 'ayn-ı vefā Ḥazreti Muḥammedü'l-Muştafa şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem¹⁵⁶ buyurmuşlar.

¹⁵⁷ أوبرهاندتر اكرتو اسيرفخی ve yine bu ma'nāda ba'z-ı efdāl buyurmuşlar, beyt:

سوی تبان کم نکرد تا نشود کوردل
کور شود از نظر چشم سگی مسلخی

زلف تبان سلسله جانب دوزخ کشد
ظاهر او جنتی باطن او دوزخی [9^a Ş]

لبك عنايات حق كشت طبق بر طبق¹⁵⁸
اوبرهاندتر اكرتو اسيرفخی¹⁵⁹

[16^a M] اللهم احفظنا [12^a İ] بلطفك العميم و بكرمك الكريم و بفضلك الجسيم

Ve¹⁶⁰ ammā ḥaḳīḳī: Āyīneden murād mürşid-i kāmīl ü şeyḫ-i fāzīl ve ḳulüb-ı mürīdān-ı müste'iddā[12^b E1]ndur ki anlar mücellā vü muşaffā ve āyīne-i gītī-

¹⁴⁹ "Biz dünya hayatında da ahirette de sizin dostlarımızız. Çok bağışlayan ve çok merhametli olan Allah'tan bir ağırlama olarak, orada canlarınızın çektiği her şey var, istediğiniz her şey orada sizin için var." 41/31-32, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 521

¹⁵⁰ "Siz ve eşleriniz sevinç ve mutluluk içinde cennete giriniz." 43/70, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 538

¹⁵¹ "Onlar için altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Canlarının istediği ve gözlerinin hoşlandığı her şey oradadır. Siz orada ebedî olarak kalacaksınız." 43/71, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 538

¹⁵² eylediler: itdiler İ

¹⁵³ emr-i dünyā: emre vü nisā E2

¹⁵⁴ menāle: menāl E2

¹⁵⁵ "Nefsinin arzusunu ilāh edinen kimseyi gördün mü?" 45/23, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 546

¹⁵⁶ şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem: (şav) E1, M

¹⁵⁷ "Nefis en büyük bir puttur." Hadis-i Şerif

¹⁵⁸ لبك عنايات حق كشت طبق: لبك عنايات حق كشت طبق بر طبق E2

¹⁵⁹ اوبرهاندتر اكرتو اسيرفخی: اوبرهاندتر اكرتو اسيرفخی E1

nümādurlar. Nitekim haberde vārid olmuş: ¹⁶¹ المؤمن مرآت المؤمن Luṭf-ı tarīḳ-i muvāfaḳat ile ma'şūḳuñ 'aşıḳına perveriş-dādeligine dirler.¹⁶² Maḥşūl-i beyt: İy mürşid-i kāmīl ve iy şeyḫ-i fāzıl senūñ cemāl-i pür-envāruñ Ḥudānuñ 'uşşāḳına tarīḳ-i muvāfaḳat ile perverişligi nümāyān olcaḳ maḥalldür ya'nī āsar-ı tecelliyāt-ı İlāhisinde görünür. Pes imdi beni irşād eyle men' itme ki¹⁶³ ol maḥallden baña tecelliyāt-ı Ḥudā mün' akis ola.

آندم كه زمهر تو شود خاك فرشته
برخاك مزارش بطلب مهركيارا

Ammā mecāzī: مهر maḥabbetdür¹⁶⁴ شود muzāri' olur خاك toprak بر birkaç ma'nāya gelür. Evvelen şadr ü gögüs¹⁶⁵ nitekim maḥbūblara sīmīn-ber dirler. Şāniyen şemere mīve şālīşen emrdür borden [12^b İ] lafzından rābi' en naşīb ḥāmisen ba'z-ı terākībde şıfat diyü[13^a E1] isti' māl olunur. Nitekim dilber ü rehber¹⁶⁶ dirler. Sādisen evā'il-i meşādür ü ef'ālde zıkr olunur. Taḥsīn-i lafz için [9^b Ş] sābi' en 'inde ma'nāsına¹⁶⁷ isti' māl [16^b M] olunur. Şāminen 'alā ma'nāsına ve bu maḳāmda murād budur ve şīn-i mezāreş zamīr-i gā'ibe¹⁶⁸ rāci' dūr Firişteye. Qā'ide ma'lūm ola ki şīn-i sākine ki¹⁶⁹ āḫir-i kelimeye mülḥaḳ olur iki günedür. Evvelen zamīr-i gā'ib مزارش ve دیده مش gibi şāniyen 'alāmet-i ism-i maşdardur ki āḫir-i şīga-i emr-i mücerrede mülḥaḳ olur. دانش ve بینش ve کشایش ve بخشایش gibi ve bu iki kısmuñ miyānında farḳ oldur ki zamīrūñ mā-ḳabli meftūḫ ve 'alāmetūñ mā-ḳabli¹⁷⁰ meksūr olur ve gāhice zārūret-i şī'r için zamīrūñ mā-ḳabli sākin [11^a E2] olur nitekim Şeyḫ Sa'dī buyurmışlar,¹⁷¹ mışrā':
پا یچید , وقت خرمنش خوشه پا یچید
dan muḥaffef ot [13^b E1] ma'nāsına.
[13^a İ] Maḥşūl-i beyt: Ol dem ki senūñ mahabbetūñden mezārda ḥāk olur Firişte

¹⁶⁰ ve: - M, Ş, İ

¹⁶¹ "Mü'min mü'minin aynasıdır." Hadīs-i şerīf, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, s. 263

¹⁶² dirler: - E2

¹⁶³ ki: Ş

¹⁶⁴ maḥabbetdür: maḥabbet İ

¹⁶⁵ gögüs: gögüz Ş, İ

¹⁶⁶ rehber: rış'ar E1

¹⁶⁷ ma'nāsına: ma'nāsında Ş

¹⁶⁸ gā'ibe: gā'ib E1, M

¹⁶⁹ ki: kim Ş

¹⁷⁰ meftūḫ ve 'alāmetūñ mā-ḳabli: sākin olur E2

¹⁷¹ nitekim Şeyḫ Sa'dī buyurmışlar: - E2

¹⁷² li-ecli'l-ḳāfiye: li-ecl-i ḳāfiye M

hāk-i mezārı üzre olan giyāhdan maḥabbet¹⁷³ iste ya^c nī¹⁷⁴ yalnız¹⁷⁵ maḥabbetüñ hāküñde degüldür. Belki üzerinde ürperen sebze otı daḥı saña muḥibbdür kināyedür kemāl-i maḥabbetden ve ^cadem zevālinden. Ve¹⁷⁶ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt:¹⁷⁷ Mecāzī gibidür velākin taḥallüfi yokdur ki¹⁷⁸ mecāzīde maḥabbetden murād yā dünyevī yā uḥrevīdür ve ḥaḳīḳatde¹⁷⁹ ^cıṣḳ-ı İlähidür [10^a Ş]

[17^a M] والله اعلم باصّوآب و ا ليه المرجع والمأب

Ḳāfiyetü'l-bā

برسمن هر دم زسنبل میفشانی مشکناپ

مید هی جعد بنفشه برکلی سیراب تاب

Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilün

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

Amma mecāzī: **سمن** bir nev^c aḳ çiçekdür ve yāsemīn çiçegi ve yonca çiçegidür.¹⁸⁰ Murād¹⁸¹ çihre-i yārdur. **سنبل** bir siyāh çiçegüñ ismidür. Murād zülfdür. Ve **میفشانی** de ki yā ḥıṭāb¹⁸² içündür¹⁸³ yāḥūd[14^a E1] maḥkiyyedür şaçarsın yā şaçar ma^c nāsına ḳā^c ide ma^c lüm ola ki¹⁸⁴ āḥir-i kelimeye mülḥaḳ olan yā-yı sākine gāh maşdariyye için gelür.[13^b İ] **سروری** ve **پادشهی** gibi ve gāh ḥıṭāb için gelür. **می زنی** ve **زدی** gibi ve gāh tevḥīd için gelür. Nitekim Laṭīfī buyurmışlar, beyt:

پادشاهی را شدم بنده کنون

که اهل عالم تابع فرمان اوست¹⁸⁵

Ve gāh tenkīr için kelimeye¹⁸⁶ ilḥāḳ olur ve ma^c nā nekre virilür. Nitekim Şems¹⁸⁷ Faḥrī buyurmışlar,¹⁸⁸ beyt:

¹⁷³ giyāhdan maḥabbet: muḥabbet giyāh E1, E2, Ş, İ

¹⁷⁴ ya^c nī: - M

¹⁷⁵ yalnız: yalğuz İ

¹⁷⁶ ve: - M, Ş

¹⁷⁷ maḥşül-i beyt: - E1

¹⁷⁸ ki: dur ki İ

¹⁷⁹ ḥaḳīḳatde: ḥaḳīḳīde M, ḥaḳīḳada E1

¹⁸⁰ çiçegidür: çiçegi E1, E2, M

¹⁸¹ murād: -Ş

¹⁸² ḥıṭāb: ḥıṭābiyye M, E2, Ş

¹⁸³ içündür: - M, E2, Ş

¹⁸⁴ ki: kim Ş

¹⁸⁵ که اهل عالم تابع فرمان اوست: - M

اکرچه کشته ام در هر دیاری

ندیدم مثل خسروشهر یاری

جمال الدین ابواسحاق که اورا

نباشد روزبزم رزم یاری¹⁸⁹

Ve gāh nisbet için gelür. Mısrî ve Şāmî ve Āmedî gibi. Ve gāh maḥkiyye gelür. Nitekim bu beyitte¹⁹⁰ میدهی ve yine¹⁹¹ میفشانی gibi ve gāh ba'z-ı kelimāt aḥirinde edāt-ı zā'ide gelür. Nitekim buyurmışlar, mısrā': او عنقاستی : ورنه هرکزی توان دیدن که او عنقاستی : [14^b E1] مشکناپ ḥāliş ve şāfi müşk murād ḥāllerdür. میدهی maḥkiyye [17^b M] virür. جعد fetḥ-i cīm ile kıvırcık saç ma'nalarına [10^b Ş] بنفشه bir ma'ruf çiçek ismidür.¹⁹² Murād zülfün kıvırcıklarındur. [14^a İ] کلی سیراب şuyā ḳanmış gül murād ruḥsārdur. تاب birkaç ma'nāya gelür. Evvelen şu'le şāniyen fūrüg şālişen 'alev rābi'an tāḳat ḥāmisen ḥarāret sādisen keskünlik sābi'en bükmeḳ şāminen tābīden lafzından şıḡa-i emr gelür. Tāsi'an vaşf-ı terkībī gelür. Meşelā dü-'ālem-tāb ve cihān-tāb gibi ve bu maḳāmda murād şānīdür sābi'en daḡı muḥtemeldür. Maḥşül-i beyt: Semen-mişāl olan çihre üzerine her dem sünbül gibi zülfdən saçarsın yāḡūd saçar ol maḥbüb ḥāller ol eşnāda zülfün benefşe gibi olan kıvırcıkları gül-i sīr-āb mişālinde olan ruḥsār üzerine [15^a E1] ziyā ve revnak [11^b E2] virür yāḡūd bükmeḳ virür ya'ni büküldiḡünün sāyesini üzerine yā kendünün büküḡünü üzerine şalar. Ve¹⁹³ ammā ḥaḳīḳi: Çihre ol tecelliyāta dirler ki sālīk aña muḥṭali' ola. Müşk-i nābdan murād te'sirāt ü revnaḳdır. Ca'd-ı zülfdən murād esrār-ı İlähiyyedür. Ruḡ tecelliyāt-ı maḥza dirler. Maḥşül-i beyt: [14^b İ] Ġayb-ı hüviyyetden sālīk muḥṭali' olan tecelliyāt üzerine te'sirāt ü revnaḳ virürsün ammā¹⁹⁴ ol eşnāda esrār-ı İlähiyye daḡı [18^a M] tecelliyāt-ı maḥz üzerine fūrüg virür yāḡūd 'aḳs idüb ānı daḡı esrār-ı İlähiyye gösterür. Temmet temmet temmet¹⁹⁵

¹⁸⁶ tenkīr için kelimeye: tenkīr kelime için Ş, İ

¹⁸⁷ Şems: -E1, E2, M, İ

¹⁸⁸ ve gāh tenkīr için kelimeye ilḥāḳ olur ve ma'nā nekre virilür. Nitekim Faḡrî buyurmışlar: - M

¹⁸⁹ Bu beyt M nüshasında Laṭīfinin diye verilmiştir.

¹⁹⁰ bu beyitte: - Ş

¹⁹¹ yine: - E1, E2, M, Ş

¹⁹² çiçeḡün ismidür: çiçeḡdür E2

¹⁹³ ve: - M, Ş, İ

¹⁹⁴ ammā: - E1, E2, Ş, İ

¹⁹⁵ temmet temmet temmet: E1, E2, M, Ş

با خیالش خواب در چشم نمی آید مرا
دیده با جای خیال او بود ناجای خواب

Ammā mecazī: شین maḥbūb-ı gā'ibe rāci' dūr. خواب uyku ma' nāsına ve نمی deki [11^a Ş] nūn-ı nāfiyedür. Qā'ide ma' lūm ola ki nūn-ı meftūḥ ḥarf-i nefydür. Evā'il-i kelimeye dāḥil olur. Kaçan nefy-i ḥukm murād olınsa muttaşıl ketb olunur.¹⁹⁶ ندانست
داند نمی آید gibi [15^b E1] ve illā ha ile ketb olunur. زید آمد نه عمرو. گاهی اَهِیرِینِ
elif mülḥak olur nā dirler. Nitekim bu beytde نای جای zikr olunmuş ve bu ikisinin
miyānında fark budur ki evvelkinden nefy-i tavşif murād olunur ve şāniden tavşif-i
nefy murād olunur [15^a İ] ve bu ecludendür ki bu نی ile muşaddar olan esmā-ı şifāt
olur. آید fi'l-i muzāri' ḥarf-i nefy ile gelmez ma' nāsına. مرا baña جای mevzi' بود
muzāri' olur ma' nālarına ve mısra'-ı evveli ve şānide ki lafz-ı bālar مع
ma' nāsınadurlar. Maḥşūl-i beyt: Ol maḥbūbuñ ḥayāli ile benüm için uyku gelmez
gözüm. [18^b M] Zīrā ki göz ol maḥbūbuñ ḥayāli yeri ile ya'nī cāy-ı ḥayāli olmak
sebebi ile uykuya yersüz olur ya'nī uykuya mevzi' olmaz. Ve¹⁹⁷ ammā ḥaḳīkī: Ḥ'āb
şol iḥtiyāra dirler ki beşeriyette ef' ālden vücūda gelmiş ola. Maḥşūl-i beyt: Cenāb-ı
Kibriyānuñ vişāli ḥayāli ile ef' ālden beşeriyette vücūda [16^a E1] gelen iḥtiyārāt-ı
ittilā'-ı İlāhiyyeye 'arız olmaz zīrā ki ittīlā' āt-ı cāy-ı ḥayāl-i vişāl-i Ḥudādur. Cāy-ı
iḥtiyāret ef' āl-i beşeriyette degüldür. [11^b Ş] [15^b İ]

بر سرکوی توام چون زره رقصان در هوا
آخرای خورشیدرواز ذره خودرخ متاب

Ammā mecazī: چون imālesüz ve eşyā' suz ḥarf-i taḳlīl çünki ma' nāsına ve ḥarf-i
teşbīh ma' nāsına ve bu maḳāmda murād budur ve imāle ile ve eşyā' ile nice ve nite
dimekdür keyf ma' nāsına. ذره teşdīd ile cem' i ذره taḥfif ile küçük nesne dimekdür.¹⁹⁹
رقصان oynayıcı خورشید güneş رو revīden muḥaffef²⁰⁰ وجه yüz ma' nālarına nehy-i
ḥāzır maşdarı²⁰¹ تافتی gelir ve تافتی birkaç ma' nāyadür.²⁰² Evvelen yakmak müte' addī

¹⁹⁶ E2 - نمی آید

¹⁹⁷ ve: - M, Ş, İ

¹⁹⁸ چون: - E2

¹⁹⁹ keyf ma' nāsına ذره teşdīd ile cem' i ذره taḥfif ile küçük nesne dimekdür: - E2

²⁰⁰ muḥaffef: muḥaffefdür M

²⁰¹ تافتن: تافتی M, İ

²⁰² ma' nāyadür: ma' nāya gelir E2

şāniyen yanmaḡ lāzım şālişen ıldıramaḡ rābi‘ en egmek inhinā ma‘ nāsına ḡāmisen egilmek sādisen bükmeḡ sābi‘ en [12^a E2] burmaḡ şāminen kızmak [19^a M] lāzım tāsi‘ en kızdırmaḡ müte‘ addi ‘ aşiren döndürmek i‘ rāz [16^b E1] ma‘ nāsına ve bu makāmda murād budur. Maḡşül-i beyt: Senüñ maḡalleñ başında [16^a İ] raḡş idiciyüm²⁰³ ol zerre gibi ki hevā üzre raḡş eyler āḡiru’l-emr iy güneş yüzlü²⁰⁴ kendü zerreñden ruḡ bükmeḡ ya‘ nī i‘ rāz itme. Ve²⁰⁵ ammā ḡaḡiḡi maḡşül-i beyt:²⁰⁶ Senüñ maḡām-ı ‘ubūdiyyetüñden²⁰⁷ raḡşānum. Nitekim zerre rüy-ı hevāda āfitābdan münfekk olmayub raḡşāndur. Āḡiru’l-emr iy ḡurşid gibi tecelliyyāt-ı zāhir ü bāḡın²⁰⁸ şāḡibi kendü zerre mişāl za‘ ifüñden tecelliyyāt-ı maḡzuñı setr eyleme bu maḡāmda raḡşdan murād ḡareke-i ‘uşşāḡdur ki²⁰⁹ aña [12^a Ş] raḡş-ı laḡvī dinülür. Ol raḡş degüldür ki ḡurmet-i müşbet olan ḡareke-i mevzün iledür. Nitekim ba‘ żlar ḡareke-i ‘uşşāḡı bunu żann itmişler.²¹⁰ اللهم ثبتنا على الهداية ومكنا على السقاه

بی کنه پوشیدن از ماروی چون ماه از چه وجه
بی سبب بر مهربانان بستن د راز چه باب

Ammā mecāzī: Her iki mışrā‘ uñ başındaki lafz-ı biler nefy içündür. پوشیدن maşdar örtmek ma‘ nāsına مهربانان cem‘ -i [16^b İ] mihrībān şefkatlü ma‘ nāsına ve āḡirindeki vāḡı‘ olan elif ve nūn [17^a E1] li-ecli’l-cem‘²¹¹ zā’iddür. [19^b M] Ḳā‘ ide: ma‘ lūm ola ki ba‘ ż şurrāḡ kütüb-i Fārisīde²¹² luḡat-ı Fārisiyyede zābıḡa-i aḡz cem‘ i bu üslūb üzre yazmışlar²¹³ ki ism-i ḡālī degül yā ḡayvāndur yā cemād evvel daḡı ḡālī degül²¹⁴ yā sākinü’l-āḡir olur yā olmaz olan elif ve nūn ile cem‘ lenür. مهربان ve خوبان ve آدمیان²¹⁵ ve مرغان gibi ve ba‘ ż mevādde elif ve nūn ve yā ile cem‘ lenür.

²⁰³ idiciyüm: ideyüm Ş

²⁰⁴ yüzlü: yüz Ş

²⁰⁵ ve: - M, Ş, İ

²⁰⁶ maḡşül-i beyt: E1,E2, M, Ş

²⁰⁷ ‘ubūdiyyetüñden: ‘ubūdiyyetüñde İ

²⁰⁸ bāḡın: bāḡir M, Ş

²⁰⁹ ki: - E2, M

²¹⁰ اللهم ثبتنا على الهداية ومكنا على السقاه: - E2

²¹¹ li-ecli’l-cem‘: li-ecl-i cem‘ M

²¹² fārisīde: fārisiyye M, E1

²¹³ yazmışlar: yazmışlardur E2

²¹⁴ yā ḡayvāndur yā cemād evvel daḡı ḡālī degül: - E1

²¹⁵ اسان:اسبان E1

عالمیان gibi olmayan²¹⁶ elif ve nūn ve kāf-ı Fārisi ile cem^çlenür ve āhırinde hā-ı sākine var ise bi-sebebi'l-cem^ç sākıṭ olur خواجهان ve بندگان ve فرشتگان ve سوزندگان²¹⁷ gibi ammā ṣānī daḥı ḥālī degül yā neşv ü²¹⁸ nemā ve teceddüd ve²¹⁹ inḳizāsı olur yā olmaz olan elif ve nūn ile de²²⁰ cem^çlenür. Elif ve hā ile [12^b Ş] de cem^çlenür. درختان ve درختها ve شبان ve شبها ve روزان ve روزها gibi [17^a İ] olmayan faḳaṭ elif ve hā ile cem^çlenür اسمانها ve زمینها ve باغها ve مسکنها ve سالها gibi ve ma^çlūm ola ki müteḳaddimīn bu ḳā'ide-yi başt itdiler velākin ba^çz mevzi^çde şu^çarā-i 'Acem cem^ç²²¹ getürdiler ki²²² ne hayvāndandır ve ne [17^b E1] neşv ü²²³ nemādandır.²²⁴ Nitekim Firdevsī buyurmışlar, beyt:

میرودادایی را شکران
همه بر سران افسران کیران

ماşdar bağlamak ma^çnāsınadır²²⁵ birkaç ma^çnāya gelür. Evvelen ḳapu nitekim Mevlānā Celālū'd-dīn buyurmışlar, beyt: [20^a M]

زدر اهل صفادورمشوای دل من
هرکه دورست ازین در بخداندیکست

Ve bu maḳāmda daḥı murād budur. Şāniyen²²⁶ edāt-ı ṭaraf²²⁷ fi maḳāmına [12^b E2] ṣālīşen taḥşin-i lafz için evā'il-i ef'āl ü meşādirde²²⁸ zıkr olunur. Nitekim Mevlānā Laṭīfī buyurmışlar, beyt:

شدم خوردیی چاره ای چاره کر
رهی رابچشم کرم درنکر

Rābi^çan şıḡa-i emrdür دریدن lafzından ḥāmisen vaşf-ı terkībi için [17^b İ] gelür پرده در ve درو شیرمردم در gibi sādisen ṭaşra ma^çnāsına ez-çi vech ne yüzden ve ez-çi bāb ne

²¹⁶ olmayan: - E1

²¹⁷ سوزندگان: سوزندگان E2

²¹⁸ ü: -İ

²¹⁹ ve: -E1, E2, M, Ş, İ

²²⁰ de: - E1

²²¹ cem^ç: - E2

²²² ki: -E1, E2, M, Ş

²²³ ü: - İ

²²⁴ nemādandır: nemādur E2

²²⁵ ma^çnāsınadır: ma^çnāsına ve M

²²⁶ şāniyen: ṣālīşen İ

²²⁷ ṭaraf: zarf M

²²⁸ meşādirde: meşādire E1

apudan her ikisi dađı ne ‘illetden ve ne ecluden dimekten²²⁹ kināyedürler. Mađşül-i beyt: Günehsiz bizden meh²³⁰-mişāl [13^a Ş] olan yüzüñi setr eylemek yāhūd meh gibi ki bulut ardında ya ufđda [18^a E1] setr eylemek ne ecluden ve ne ‘illetdendir. Ve sebebsiz şefkatlar ‘uşşāk üzerine apu bađlamak ne ecludendir. Ve²³¹ ammā hađikī: Der muđava‘ata dirler.²³² Mađşül-i beyt: Bī-güneh biz saña²³³ muđtali‘ oldıgumuz tecelliyyāt-ı hicabāt ile setr eylemek ne ecludendir. Ya‘ni eclini bilseñ ol fi‘lleri terk idüb taşfiye²³⁴-i ulüb eylerdüñ ve bī-sebeb şefkatlü muđiblere muđava‘atı ve muvāfađatı men‘ eylemek ne ecludendir.

[20^b M] برا میدی کان صنم سوی فرشته بگذرد
میزنم برره گذرش دمیدم از دیده اب

Ammā mecāzī: کان ki ān mađāmına سوی cihet ve araf [18^a İ] muzāri‘ geđer ma‘nālarına ره گذر yolcu ve yol uğrađı ve bu mađāmda murād budur ve zamīr-i şīn şaneme rāci‘dür. Mađşül-i beyt: Ururum geđecek yolına nefes-be-nefes gözden şu ol ümīd üzre ki o şanem Firiştenüñ cānına geđer diyü ya‘ni gözyaşı ile yolların şularum. arafumdan ol şanem geđer diyü. Ve²³⁵ ammā hađikī: Şanem mađşūd ve mađlūba dirler. Mađşül-i beyt: [18^b E1] Firiştenüñ ıtıla‘āt-ı İlähiyyeden reh-güzārından²³⁶ ferah-nāk oldıđı huşül-ı mađşūd ve mađlūbı ümīdi iledür. Ya‘ni huşül-ı mađşūd u mađlūbe ıtıla‘āt-ı sebep oldıđına binā‘en [13^b Ş] ferah-nākdür.

والله اعلم منّا بحقيقة الحال وافهم بكنه المقال²³⁷

²²⁹ dimekten: dimekdür E1

²³⁰ meh: - E1

²³¹ ve: -M, Ş, İ

²³² dirler: - E1

²³³ biz saña: bī-sülekā E1, bir sālīke E2, biz sülekā İ

²³⁴ taşfiye: taz‘iye E1, taşife E2

²³⁵ ve: - M, Ş, İ

²³⁶ güzārından: güzārında E1, E2, M

²³⁷ M المأب: المقال

Ḳāfiyetü't-tā

ترك بازى ميكند آن چشم مست
نيست چون چشم تومست مى پرست

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
v v - - / v - v - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: ترك zamm-ı tā ve sükün-ı rā ile Ḥaṭā ve Ḥoten memleketinüñ ehlüne dirler. Anlaruñ ḳamūsı aḳ yüzlü ve ḳara gözlü²³⁸ ve ḳara ḳaşlu [18^b İ] ve cefākār oldukları sebebden şu' arā-i ' Acem ber-sebīl teşbih-i maḥbūblarına Türk dirler. [21^a M] بازى oyun lu' b ma' nāsına. بازى ترك vaşf-ı terkībī maḥbūb oynayışlu dimekdür. مى پرست şarāba tapucıya dirler murād ziyāde şarāb içici dimekdür. Maḥşül-i beyt: Maḥbūb oynayışlu oynar ol ser-ḥoş göz yokdur gözüñ gibi bir ser-ḥoş ve ziyāde şarāb içici zālīm ki bu lu' ble hep ruḥat [13^a E2] şabr u ārām-ı [19^a E1] ' uşşāḳı ğāret ü tālān eyledi. Ve²³⁹ Ammā ḥaḳīḳī: چشم مست sālīkden vücūda gelen taḳşīrātı Ḥudānuñ setr eylemesine dirler. Çeşm-i Türk sālīkūñ²⁴⁰ aḥvālāt ve kemālātını setr eylemege dirler. Mey ğalebāt-ı ' ışḳa dirler. Maḥşül-i beyt: Vücūda gelen taḳşīrāt-ı sālīkānı Ḥudā-yı müte' āl setr eyledikde kemālāt ü aḥvālātlarını daḥı setr itmek ister. Pes imdi bu ḳadar senüñ taḳşīrāt-ı sālīkānı setrüñ gibi ğalebāt-ı ' ışḳ-ı İlāhiyyeyi²⁴¹ isteyici tā ki bāḳī ḳalan kemālāt ü aḥvālāt [19^a İ] daḥı setr olmaya.

تافت برجان درازل مهر رخت [14^a Ş]
تا ابد عشق تونگذارم زدست

Ammā mecāzī: تافت māzī ıldırdı²⁴² مهر güneş ma' nālarına. Maḥşül-i beyt: Senüñ yañaḡuñ güneşi rüz-ı ezelde cān üzerine [21^b M] ıldırdı. Ben daḥı tā-ebede dek senüñ

²³⁸ gözlü: - İ

²³⁹ ve: - M, Ş, İ

²⁴⁰ sālīkūñ: sālīk E2

²⁴¹ İlāhiyyeyi: İlāhī İ

²⁴² ıldırdı: iletirdi E2

‘ışķuñ terk idüb elden ķomam²⁴³ Ve²⁴⁴ ammā ḥaķķī: ‘Işķ maḥabbet-i müfriṭe dirler ve daḥı vüçüd-ı taleb ü cidd-i tām ile Ḥaķķ Ḥazretlerinüñ dostluđına dirler ve cezbe-i [19^b E1] İlähiyye daḥı dirler. Maḥşül beyt: Rüz-ı elest-birabbikumda āfitāb-ı tecelliyāt-ı maḥzuñ iķlīm-i cāna ṭulū‘ eyledi. Pes imdi ben daḥı tā-ebede dek senüñ maḥabbet-i müfriṭüñi ve taleb-i vecd ile olan dostluđuñı ve senden baña²⁴⁵ virilen cezbeyi terk idüb elden komam²⁴⁶ ve bu beytüñ taḥķīķi bir başt-ı mā-yelīķa mevķūfdur. Evvelen böylece²⁴⁷ ma‘lüm ola ki ‘ışķ-ı ḥālīķ iki günedür.[19^b İ] Biri ‘ışķ-ı bende Ḥudāya ve diđer ‘ışķ-ı Ḥudā bendeyedürler.²⁴⁸ Pes bir bende ki ‘āşīķ-ı Ḥudā ola ve anuñ ‘ışķı ile riyāzet ve mücāhede ide tā bir ḥadde irer ki ķābil-i incizāb-ı raḥmānī ve fuyüzāt-ı subḥānī olur ve buncılayın ṭālib-i ķābile sālik-i meczüb dirler zirā ki mücāhede-i bisyārdan soñra ķābil-i incizāb-ı raḥmānī olur ve bu ma‘nāya Kitāb-ı Āsumānī ile İşāret-i Rabbānī olmuşdur: ²⁴⁹وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ²⁴⁹ ve diđer ‘ışķ u maḥabbet ki bir kimseye Cānib-i Ḥudādan ola ol kimseye²⁵⁰ [14^b Ş] meczüb sālik dirler.[22^a M] Zirā ki²⁵¹ ibtidā-i cezbe-i İlähiyye ile mecrür olur. Ba‘de ol daḥı lezzet-i cezbe-i Ḥudādan terk ü i‘rāz-ı mā-sivā ve sülük-i ṭarīķ-i Ḥudā [20^a E1] ile mesrür olur ve bu ma‘nā ile daḥı āyet-i kerīmede işāret buyrulmuşdur: ²⁵²وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا²⁵² ve bu beyitte vaķı‘ olan ezelde cān üzre tāften mihr-i ruḥsār ve tā ebede dek [20^a İ] ‘adem-i terk-i ‘ışķ-ı dildār²⁵³ mażmūnuna ma‘nā-yı evvel ensebdür ve şānī münāsib²⁵⁴ والله أولى منايعلم المطالب ve²⁵⁵ bu sözlerden öylece ma‘lüm oldu ki²⁵⁶ ṭālibāne cidd ü cehd ‘ışķ-ı Ḥudāyī-perest²⁵⁷ āver olmaķ gerekdür. Ve ol zamān ki ‘ışķ-ı Ḥudāyı ele getirür. Ṭarīķ-i Ḥudāya gitmek āsān olur. Zirā ki Cenāb-ı

²⁴³ ķomam: koymanam Ş

²⁴⁴ ve: - M, Ş, İ

²⁴⁵ baña: - M

²⁴⁶ ķomam: koymanam Ş

²⁴⁷ böylece: öylece E2, öyle E1

²⁴⁸ dürler: - E1, M, Ş

²⁴⁹ “Mūsā, belirlediđimiz yere (Tūr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca...” 7/143, Halil Altuntaş,

Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 176

²⁵⁰ kimseye: kese Ş, İ

²⁵¹ ki: - M

²⁵² “Allah, İbrahim'i dost edindi.” 4/125, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 102

²⁵³ dildār: dirler E2

²⁵⁴ mażmūnuna ma‘nā-yı evvel ensebdür ve şānī münāsib: -E1, E2, M

²⁵⁵ ve: - M

²⁵⁶ ve bu sözlerden öylece ma‘lüm oldu ki: - E1

²⁵⁷ perest: bedest İ

[13^b E2] Kibriyā t̤ulebādan dūr degüldür. Nitekim Kelām-ı Qadīmde i‘lām itmişler.²⁵⁸ ²⁵⁹ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ve bir gayr mevzi‘ de buyurmışlar: ²⁶⁰ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ve bundan mefhūm ve ma‘lūm oldu ki her kim ki ‘ışkı vesīle idünürse anuñla murād ve maqşūdını taḥşīl eyler. Zīrā ki ‘ışk delīl-i ṭālibān ü rāh-nūmā-yı ‘āşīkān ve vesīle-i şādīkān ü pīşvā-yı ‘ārifāndur. İster cānib-i muḥibb u ṭālibden olsun ister cānib-i maḥbūb u maṭlūbdan olsun pes [15^a Ş] imdi²⁶¹ her ṭālibe [20^b İ] vācibdür ki ‘ışkı vesīle idine zīrā vesīle idinmezse [20^b E1] maqşūda yetişmek ‘asīr olur ve bu sebebdendür ki [22^b M] Cenāb-ı Kibriyā buyurmuş: ²⁶² يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ²⁶³ ve bu ecludendür ki Firişte ḥāzretleri buyurdu mışrā: ‘تا ابد عشق تونكذارم زدست:

تن سقط شد در ره عشقت ولی
دل بیک موی ازین ورطه نجست

Ammā mecāzī: سقط düşmüş شد māzī oldu ma‘nālarına ورطه helāk ve daḥī çukur yer ki anda yol yokdur. نجست feth-i cīm ile caḥd-ı muṭlaq şıçramadı ma‘nāsına. Maḥşūl-i beyt: Senüñ ‘ışkuñ yolunda ten düşmüş oldu velākin o yolda vāqı‘ olan helākı mūcib yol çıkmaz çukur yerden cān şıçramadı. Ya‘nī cāy-ı helākde ḳaldı ḥalāş bulmadı. Ve²⁶⁴ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: Dil reh-i ‘ışkuñda üftāde-i belā oldu. Ve bu belādan bir ḳılca ḥalāş ola[21^a İ]madı. Murād rāh-ı ‘ışk dedikleri belālardan ḥālī olmadığını ve kendünüñ daḥī bu belālara düşüb şābit ḳadem olduğunu beyāndur. Eger su‘āl olunursa ki [21^a E1] rāh-ı ‘ışkda ne belā vardür ki rāhlaruñ Bihterini rāh-ı ‘ışkdur ve ṭarīḳlerün vāşıl-terīni ṭarīḳ-i maḥabbetdür ki buyurmışlar, beyt:

[15^b Ş] عشقت طریق راه پیغمبر ما

ما داده عشقمیم عشق بود مادرم

²⁵⁸ itmişler: eylemişler M, İ

²⁵⁹ “Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm.” 2/186, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 32

²⁶⁰ “Çünkü biz, ona şah damarından daha yakınız.” 50/16, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 567

²⁶¹ imdi: - M

²⁶² “Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının, O'na yaklaşmaya vesile arayın...” 5/35, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 118

²⁶³ İ[ā]-āyeh: -Ş

²⁶⁴ ve: - M, Ş, İ

[23^a M] Ve yine dinilmiştir, beyt:

عشق عین سادیست ای عاشقان
در میان عشق باشد غم نهان
هر کرا عشق الهی شد قرین
بر سر غم می نه دخاکه زمین
ماند اندر شادی و هر دم ز شاد
میکنند غم را فراموش زیاد
بلکه انکار وجود غم کند
نام او موجود جسمش کم کند

Cevāb iderüz ki murād belā-yı dūnyevīdūr. Meşelā ehl-i ‘ışķa mecnūn dirler ve inkār ü tekzīb iderler. Ve ba‘ zısını katl ile ve ba‘ zısını nefy ile cezālandırırlar. Nitekim Cenāb-ı Kibriyā ḥadīş-i ḳudsī ile ḥaber vermişdür. [14^a E2]

البلاء مؤکّل علی الانبیاء ثم علی الاولیاء [21^b İ] ثم علی الامثال فی الامثل²⁶⁵

Ve Fuzūlī ḥazretleri buyurmuşlar, beyt:

Cān virme gönül ‘ışķa ki ‘ışķ āfet-i cāndur
‘ışķ āfet-i cān oldığı meşhūr-ı cihāndur
Sūd isteme sevdā-yı ğam-ı ‘ışķda hergiz [21^b E1]
Kim ḥāşıl-ı sevdā-yı ğam-ı ‘ışķ-ı ziyāndur
Yaḥşi görünür şūret-i mehveşlerüñ ammā
Yaḥşi nazar itdükçe ser-encāmı yamāndur
‘ışķ içre ‘azāb oldığın andan bilürüm kim
Her kimse ki ‘aşīķdur işi āh u fiğāndur

Ve bu ṭarīķa rāh-ı pūr-ḥūn dirler. Nitekim Mevlānā Celālū’d-dīn er-Rūmī buyurmuşlar, beyt:

²⁶⁵ “Bela peygamberlere müvekkeldir. Sonra velilere, sonra da derece derece aşağıdakilere müvekkeldir.” Hadis-i Kudsi

نی حدیث راه پر خون میکند
قصّهای عشق مجنون میکند

Ya‘ nī mürşid-i kâmil ṭālibān u ‘ āşıkān [16^a Ş] ṭarīq-i ‘ ışıkı şerḥ ü beyān ve kışşahā-yı
[23^b M] ‘ ışık-ı mecānīn-i Ḥudāyı ‘ ayān ider. Pes ‘ āḳil-terīn²⁶⁶ -i kesān oldur ki rāh-ı
‘ ışık-ı Ḥudāda mecnūn ola nitekim ba‘ z efāzıl buyurmışlar, beyt:

[22^a İ] نیست از عاشق کسی دیوانه ت

عقل از سودای او کورست و کر

زانکه این دیوانکئی عام نیست

طبّ را ارشاد این احکام نیست

هر چه غیر از سورش دیوانه کیست

اندرین ره دوری و بیگانه کیست

کار مردان روشنی و کر میست

کار دونان حیلی و بی شر میست

Ve fülk-i derūnı bu belā[22^a E1]lar ile meşhūn ola. Nitekim ol kâmil-i büzürg-vār ve
yegāne-i aḥrār Ḥāce ‘ Atṭār ḥazretleri buyurmışlar, beyt:

ذرة عشق از همه افاق به

ذرة درد از همه عشاق به

Zirā ki ‘ ışık bir cezbedür ki ‘ āşıkı maḳşūda²⁶⁷ irişdirür. Bu sebebdendür ki Muştafā
‘ aleyhi’s-selām buyurmışlar.

جذبة منجذبات الحقّ توازی عمل الثقلین اللّهم احینا عاشقا و امتنا عاشقا و احشرنا مع العاشقین²⁶⁸

²⁶⁶ terīn: ların E2

²⁶⁷ maḳşūda: maşūda E1

²⁶⁸ “Cezbe Haktan gelen cezbelerden bir cezbedir. İns ve cinnin amelini dengeler. Allahım bizi sana aşık olarak yaşat, aşık olarak öldür ve bizi aşıklarla ḥaşret.” Hadis-i Şerif

توزمن در پرده چون ماه بسی
من بغم درماده چون ماهی بشست

Ammā mecāzī: ماه بسی otuz gicelik aya dirler [22^b İ] درماده چāresiz ماهی [16^b Ş] balık
balık ağı ma' nālarına. Maḥşūl-i beyt: [24^a M] İy maḥbūb sen benden perdede
mestürsuñ otuz gicelik ay gibi ben ğamda çāresiz²⁶⁹ ḳalmışum aġa düşmüş balık gibi.
Ve²⁷⁰ ammā ḥaḳīḳī: Perde ol mevāni' a dirler ki miyān-ı 'āşık u ma' şūḳda levāzım-ı
ṭarīḳden ola ne 'āşık cihetinden ve ne ma' şūḳ cihetinden ola ğam-bende²⁷¹ ihtimām-ı
ṭaleb-i ma' şūḳa dirler. Maḥşūl-i beyt: Sen benden mā-verā-yı mevāni' de [22^b E1] süñ
öyle mevāni' ler ki ne sendendür ne bendendür māh²⁷²-ı besī gibi ve ben senüñ bend-i
ihtimāmuñda²⁷³ bī-çāre ḳalmışum māhī-be-şüst gibi, beyt²⁷⁴

تا فرشته دیده چشم مست تو
رفت در میخانه چون دردی نشست

[14^b E2]Ammā mecāzī: تا bir kaç ma' nāya gelür evvelen ḥattā ma' nāsına şāniyen
edāt-ı ta' lildür lām-ı cārre ma' nāsına şālişen ḳat dimekdür. Dü-tā ve yek-tā gibi.
Rābi' en tevḳīt için ve²⁷⁵ bu maḳāmda murād budur²⁷⁶ درد zamm-ı dāl-ı evvelā²⁷⁷ ile
[23^a İ] çöken nesne ve²⁷⁸ bu maḳāmda murād şarāb küpünüñ dibine çöken tortudur.
māzī oturdu ma' nāsına. Maḥşūl-i beyt: Ol vaḳt ki Firişte çeşm-i mestüñi gördi
girdi meyhāneye oturdu şarāb çökügi küp dibine oturduğı gibi. Ve²⁷⁹ ammā ḥaḳīḳī:
Meyhāne 'ālem-i hüviyyete dirler. Maḥşūl-i beyt: Ol zamān ki Firişte [17^a Ş]
ġalebāt-ı 'ışḳda olan taḳşirāt-ı sālīkānuñ setrini gördi ziyāde teşevvuḳundan gidüb
'ālem-i hüviyyetde māye-i 'ışḳ gibi nişin oldu.

والله يعلم مافی الضمما ير [23^a E1] الخفیات والسرائر

²⁶⁹ çāresiz: - E1

²⁷⁰ ve: - M, Ş, İ

²⁷¹ bende: bend E2

²⁷² māh: māhī E2

²⁷³ ihtimāmuñda: ihtimāmuñun E2

²⁷⁴ beyt: -E1, E2, M, Ş

²⁷⁵ ve: - M, Ş, İ

²⁷⁶ budur: - Ş

²⁷⁷ evvelā: -E1, E2, M, İ

²⁷⁸ ve: -Ş, İ

²⁷⁹ ve: - M, E1, Ş

[24^b M] Kāfiyetü'ş- şā

ثابت قدمی درکین درمهر نه باعث

از عشق تو ام هر دم صد حادثه شد حادث

Mef' ūlū Mefā' ilūn Mef' ūlū Mefā' ilūn

- - v / v - - - / - - v / v - - -

Ammā mecāzī: ثابت zıdd-ı zā'il کین huşūmet باعث gönderici ve uyandırıcı ma' nālarına gelür²⁸⁰ حادثه bu maḳāmda vaḳāyi' den kināyedür ḥādiş peydā ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: [23^b İ] Şābit ḳademsūn²⁸¹ ya' nī ḳademūn ḳā'imdür kīn u kudūret²⁸² tutmaḳda ve maḥabbet gönderici ve uyandırıcı degülsūn²⁸³ ve senūn ' işḳuñdan baña her bir nefesde yüz vāḳı' alar peydā olmuşdur.²⁸⁴ Vāḳı' adan vāḳı' aya ḥālden ḥāle düşerüm. Ve²⁸⁵ ammā ḥaḳīḳī: Kīnden murād firḳatdür mecāzen: ذكر السبب و ارادة المسبب ḳabīlindendür.²⁸⁶ Zīrā ki kīn sebep-i firḳatdür zāhiren ü bāṭinen ve مهر den murād vuşlatdur ve bunuñ daḳı²⁸⁷ tevcīhi kīnūn tevcīhi²⁸⁸ gibidür ve bu ḡazelūn mercı' -i mefhūmu olsun ki peygamber²⁸⁹ ' aleyhi's-selāma²⁹⁰ ola. Maḥşül-i beyt: İy Resül-i Ekrem ve nebiyyi muḥterem²⁹¹ ve ḥabīb-i muḥteşem²⁹² şalla'l-lāhu ta' ālā ' aleyhi ve-sellem²⁹³ şābit ḳadem-i hicrān olduñ²⁹⁴ [17^b Ş] ve āb-ı zülāl-i vişālūn ile teşne dilleri sīr-āb itmez olduñ ve her dem bu günc-i firḳatde [23^b E1] senūn ' işḳuñdan baña şad ḥavādiş ḥādiş²⁹⁵ olmuşdur ve ārzū-yı vişālūnden cān çıkmaya bir ramaḳ kalmışdur. Nitekim Ḥ'āce Ḥāfız buyurmışlar, [24^b İ] beyt:

²⁸⁰ gelür: - E1, E2, Ş, İ

²⁸¹ ḳademsūn: ḳademsin E2

²⁸² kudūret: kudret E1, E2, İ

²⁸³ degülsūn: degülsin E2

²⁸⁴ olmuşdur: olur E2

²⁸⁵ ve: -M, Ş, İ

²⁸⁶ kabīlindendür: ḳabīlinden M, İ

²⁸⁷ daḳı: - E2

²⁸⁸ tevcīhi: - M

²⁸⁹ peygamber: peygambere E1, E2, Ş, İ

²⁹⁰ ' aleyhi's-selāma: - E1, E2, Ş, İ

²⁹¹ nebiyyi muḥterem: nebiyyi muḥteşem Ş, İ

²⁹² ḥabīb-i muḥteşem: ḥabīb-i muḥterem Ş, İ: - E1, E2

²⁹³ şalla'l-lāhu ta' ālā ' aleyhi ve-sellem: (şav) E1, şalla'l-lāhu ' aleyhi ve-sellem M, Ş, İ

²⁹⁴ olduñ: oldı E2, oldur Ş

²⁹⁵ ḥādiş: - İ

عزم دیدار تودار دجان بر لب²⁹⁶ آمده
باز کرد دیابر آیدچیست فرمان شما

[25^a M] Ve Mevlānā Monla²⁹⁷ Cāmī buyurmışlar, beyt:

زمهجوری بر آمدجان عالم
ترحم یانبی الله ترحم
نه آخر رحمة العلمین
زمحرومان چرا غافل نشینی
ز خاک ای لاله سیراب برخیز
چونرکس چند خواب از خواب برخیز
برون آور سر از بردیمانی
که روی نست صبح زنده کانی
شب اندوه مار اصبح²⁹⁸ کردان
ز رویت روز ما فیروز کردان
اللهم اجعلنا فی طریقة ثابتا وقائما²⁹⁹

ثبتت مراد دل مهرمه رخسارت
تاملک دلم راشدشاه غم تو حارث

[15^a E2] Ammā mecāzī: ثبتت sābitdür ma' nāsına. Qā'ide ma' lūm ola ki lafz-ı est fenn-i Fāriside bir rābiṭadur ki³⁰⁰ ma' nā-yı şübütü muḳayyedür. Egerçi meftūhu'l-āḫir³⁰¹ olan kelimeye muttaşıl olursa elifini işbāt eylemek vācibdür. [24^a E1] Ḥaṭṭā hem ḫazf u hem işbāt³⁰² cā'izdür lafzen شد است ve egerçi sükün³⁰³ u'l

²⁹⁶ -Ş : لب

²⁹⁷ monla: mollā Ş, İ

²⁹⁸ E2, Ş, İ روز: صبح

²⁹⁹ E2 - اللهم اجعلنا فی طریقة ثابتا وقائما

³⁰⁰ ki: kim İ

³⁰¹ āḫir: - Ş

³⁰² vācibdür ḫaṭṭā hem ḫazf u hem işbāt: - M

³⁰³ sükün: meskūn İ

[24^b İ]-āhire muttaşıl olursa [18^a Ş] lafzen ve haţten haţfı vācibdür. نیکست ve ثبتت ve بداست gibi ve gāhi tāsi dağı lafzen haţf olunur.³⁰⁴ Nitekim Firdevsī buyurmuşlar, beyt:

چه کونس کر امانه از انجمن
نکه کن بروهای ما تن بتن

رخسار ھadd³⁰⁶-ı ‘azīm ü müdevver ma‘nāsına. [25^b M] Qā‘ ide ma‘lūm ola ki lafz-ı sār ifāde-i ma‘nā-yı mübālağa için ziyāde olunur vāşılđa lafz-ı sār zār idi. Mā-қablinde ģarf-i ģalq vāqı‘ oldıđına binā‘en ģarf-ı zā vücben sīne қalb olınmışđur.³⁰⁷ رخسار ve شاخسار gibi ve gāhi mā-қablinde ģarf-i ģalq olmazsa dağı cevāzen yine sīne қalb olunur.³⁰⁸ سنکسار ve سبکسار gibi ve ba‘z yerlerde ruģsārdan yañađuñ vasaţ-ı mürtefi‘i murād olunur. Nitekim kelām-ı Şeyģ Sa‘dī ģazretlerinde murād olınmışđur³⁰⁹, beyt:

رخساریارد رخم ابروی تابدار
چون کوی عاج در [25^a İ] خم چوکان آبنوس

حارث maşdarı ģārişden ism-i fā‘ildür. [24^b E1] tefiş ve tedbir idici ma‘nāsına. Maģşul-i beyt: Şābitdür benüm için göñlümde ya‘nī göñlümde³¹⁰ şābitdür. ‘Azīm ve müdevver yañađuñ māhınuñ maģabbeti ol eelden ki göñül mülküne senüñ ģamuñ pādişāhı tefiş ve tefahģuş idici oldı. Ve³¹¹ ammā ģaģıķı: Şāhı ‘āşıķ üzerine cereyān-ı aģvāle³¹² dirler. Maģşul-i beyt: Yā Resūla‘l-lāh şalla‘l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem³¹³ reh-i ‘işķuñda ārzū-yı tecelliyāt-ı [18^b Ş] rü‘yetuñ te‘şirātu dil-i maģzūnumda³¹⁴ şübüt-yāfte olmışđur. Zīrā ki mülk-i dile bir ālāy ceşş-i aģvālāt cārī oldı ki ţarīķ-i ţalebüñde³¹⁵ baña ihtimām gösterürler.

³⁰⁴ olunur: olur İ

³⁰⁵ نیکست ve ثبتت ve بداست: - E1, E2, Ş, İ

³⁰⁶ ھadd: raģd E1

³⁰⁷ olınmışđur: olmışđur İ

³⁰⁸ olunur: olur İ

³⁰⁹ olınmışđur: olınmış E1, M, İ

³¹⁰ ya‘nī göñlümde: -İ

³¹¹ ve: - M, Ş, İ

³¹² aģvāle: ģavāle E2

³¹³ şalla‘l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem: -E1, E2, M

³¹⁴ maģzūnumda: maģzūnda M

³¹⁵ ţalebüñde: ţalebde M

ثانى نبود هرگز رحسن ترايوسف [26^a M]

اي حسن جمالت رانى ثانى ونى ثالث

Ammā mecāzī: ثانى ikinci dimekdür. هرگز kesr-i kāf-ı Fārisi ile aşla ve hīç ma' nāsına ترا aşlında تورا idi zamm-ı tā ve vāv-ı resmi ile velākin vāv ḥaṭṭen ḥaẓf olındı bi-sebebi't-terkīb ve'l-isti' māl [25^b İ] nitekim lafzen maḥẓūf idi ترا oldı³¹⁶ ve niler lafz-ı nīstden muḥaffedürler. Yūsuf ḥaẓret-i Ya' kūb 'aleyhi's-selāmuñ ođlı kim ḥikāyesi³¹⁷ aḥsen-i қашаş [25^a E1] olmaқ üzere naşş-ı kātı' ile mütevātir ü meşhürdur ve ḥüsnde bī-naẓīr idi. Ḥattā ba' z müfessirīn ḥadīş-i nebevī ḥaққında buyurmışlar:

قال النبى عليه السلام [15^b E2]³¹⁹ اعطى يوسف شطرا الحسن³¹⁸ ويقال انه ورث ذلك الجمال من

جدنه سارة وكانت قد اعطيت شطرا من الحسن قال ابن اسحق ذهب يوسف امه بثلاثي الحسن

Maḥşūl-i beyt: Senüñ ḥüsnüñe Ḥaẓret-i Yūsuf 'aleyhi's-selām ikinci olamaz. İy maḥbūb senüñ ḥüsnüñe ne ikinci var ve ne üçünci var. Zīrā ki ḥaẓret-i Yūsufdan ḥüb-ter yođ iken ol şānī olmađa liyāqatı ki olmadı ğayr dilberler³²⁰ evveli bi't-ṭarīq olmaz.³²¹ Pes [19^a Ş] imdi şānī olmıyıcak şālīş dađı olmaz.³²² [26^a İ] Ve³²³ ammā ḥaқıķī: Ḥüsn-i cem' iyyet kemāl-i ma' şūқа dirler. Maḥşūl-i beyt: Senüñ cem' iyyet-i kemāl³²⁴-i ma' şūқиyyetüñden³²⁵ ḥaẓreti Yūsuf 'aleyhi's-selām şānī olmaz³²⁶ egerçi anda ḥüsn var idi sende hem ḥüsn ve hem emleḥiyyet [27^b M] vardur. İy ol Resūla'l-lāh ki senüñ emleḥiyyet tarafından³²⁷ olan kemāl-i ma' şūқиyyetüñe ne şānī var ve³²⁸ ne [25^b E1] şālīş vardur³²⁹ nitekim şāḥibü'l-kevākibu'd-dürriyye der medḥ-i Ḥayru'l-Beşeriyye³³⁰ buyurmışlar, beyt:

³¹⁶ ترا oldı: -İ

³¹⁷ ḥikāyesi: ḥikāyeti M

³¹⁸ Resulullah dedi: “ Yusuf'a güzelliđin yarısı verildi.” Acluni, Keşfü'l-Hafa, 1. Cilt, s. 129

³¹⁹ İ, Ş, İ صلی الله عليه والسلام, E2, صلی الله تعالى عليه والسلام: عليه السلام

³²⁰ dilberler: dilberlere E2

³²¹ olmaz: olamaz M, Ş

³²² olmaz: olamaz M, Ş

³²³ ve: - M, Ş, İ

³²⁴ kemāl: kemā E2

³²⁵ ma' şūқиyyetüñden: ma' şūқиyyetüñde M, İ

³²⁶ olmaz: olamaz E1, M, Ş, İ

³²⁷ tarafından: tarafından E1, M

³²⁸ ve: - M, Ş, İ

³²⁹ vardur: var E1, E2

³³⁰ beşeriyye: beriyye E1

فأق الأنبيي في خلق وفي خلق
ولم يدانوه في علم ولاكرم
وكلهم من رسول الله ملتمس
غرفامن البحر اورشغامن الديق
واقفون لدين عند حدهم
من نقطة العلم او من شكلة الحكم
فهو الذي تم معناه وصورته
ثم اصطفاه حبيباً بارئاً النسم
منزه عن شريك في محاسنه
فجوهر الحسن فيه غير منقسم

ثعبان سر زلفت هاروت صفت هر دم
در ريختن خونها هر لحظه شود باعث

Ammā mecāzī: ثعبان Ferd-i şa' ābīn ejdehā ma' nāsīna [26^b İ] ve bunı şu' arā defā'in ve ḥazā'in üzerinde isti' māl iderler. Ve şu' bānuñ³³¹ sere izāfeti beyāniyyedür Hārūt ism-i melekdür³³² velākin bu maḳāmda ba' z-ı efāzılıñ murād itdiklerine göre bir tılsımdur ki ser-i güncde [19^b Ş] oturmuş³³³ her kim günce giderse³³⁴ ḳatlı ider. ريختن maşdar dökme³³⁵ ma' nāsīna. Maḥşül-i beyt: Senüñ zülfüñ ejdehāsı günc-i ḥüsn üzre tılsım gibi her dem adamlar ḳatlı idüb [26^a E1] ve her laḫza ḳanlar dökmeğe bā' iş u sebeb olur. Ya' nī her kim ki günc-i ḥüsn meyl ider ol daḫı ḳatlı idüb ḳanın döker. Ve³³⁶ ammā ḫaḳīḳī: Şu' bān ser-i zülfdēn murād ḡayb-ı hüviyyetden [28^a M] Resül-i Ekreme verilen mihr-i nübüvvet ü iḳtidār-ı eḫādiş-i nebeviyye ile tebliḡ-i evāmīr u nevāhi-yi şer' iyyedür. Ve şu' bāna vech³³⁷-i teşbīḥ merāretdür ki buyurmışlar الحق مرّ. Maḥşül-i beyt: Yā nebiyye'l-kevneyn ve yā Resüle's-şāḳaleyn Muḥammed ceddü'l-

³³¹ şü' bānuñ: şü' bānın E1

³³² melekdür: melekd E1, melek M, İ

³³³ oturmuş: otumış E1

³³⁴ giderse: gidse E1

³³⁵ dökme: tökme M, Ş, İ

³³⁶ ve: - M, Ş, İ

³³⁷ vech: - E1

Ḥaseneyn şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem³³⁸ saña virilen³³⁹ [27^a İ] tarīḳ-i nübüvvetde tebliğ-i evāmir u nevāhilerün³⁴⁰ te'sirātı ümmetüñden nice keslerüñ telvīṣāt-ı ḳālbiyyesin giderüb ḳalblerini āyine-i şıfat-ı mücellā vü muşaffā eylemişdür. Ya' nī tarīḳ-i velāyete ḳadem başmışlar dimekdür. اللهم يسر لنا جرمة نبينا محمد صلعم [16^a E2]

ثلث خط توننوشت ياقوت بزيبايي
وين طرفه كه تو اورادرحسن خط ورث

Ve ammā mecāzī: ثلث zamm-ı şā-ı evveli ile şelāşenüñ kesridür üç paydan [20^a Ş] bir pay ma' nāsına خط yeñi ürperen şaḳal نوننوشت caḥd-ı muṭlaḳ yazmadı ma' nālarına ياقوت bir meşhūr yazıcınıñ ismidür [26^b E1] ki kitābında bī-mişildür. زيبا cemāl u gökçek³⁴¹ ma' nāsına ve evvelindeki با muşāḥabe ve āḫirindeki يا maşdariye içündür ve طرفه 'aceb ma' nāsına وارث irş alıcı ma' nāsına. Maşşül-i beyt: Yāḳūt adlı kätib zibālīḳ ile senüñ ḥaṭṭuñ üç payından bir payını yazamadı bu 'acebdür ki sen o Yāḳūtdan ḥüsn-i ḥaṭṭda [28^b M] [27^b İ] irş alıcısın³⁴² ve bunuñ tafşili Yāḳūt ki senüñ ḥaṭṭuñ şülüşini ketb idemedi. Cemī' ini ulā bi't-tarīḳ idemez ve sen andan ḥüsn-ı ḥaṭṭı vārişsüñ ya' nī Yāḳūtuñ ḥaṭṭına gökçek dirlerdi³⁴³ ya' nī³⁴⁴ senüñ ḥaṭṭuñ ki irişdi anuñ ḥaṭṭınıñ³⁴⁵ gökçeklüğini irş eyledi ve andan ref' oldı. Senüñ ḥaṭṭuña geldi ve ol mensüh oldı. Zīrā ki senüñ ḥaṭṭuñ kätib ḳudret ḳalemiyle³⁴⁶ ketb eylemiş ve ol ḥaṭṭı Yāḳūt ketb eylemiş: فبينهما بعد المشرقين var ve buña münāsib dinilmişdür, beyt:

Ḳudret ḳalemlle ḥaṭṭı³⁴⁷ çekilüb şaḥn-ı rüyına
Ḳılmış beyān ḥüsnini tafşil mū-be-mū

Ve bir ğayr mevzi' de [27^a E1] dinilmişdür, beyt:

Ḳıl ḳalemlle kätib-i ḳudret çekübdür rüyına
Ḳılmasun rencide 'uşşāḳın diyü bir ḥübb-ı ḥaṭṭ

³³⁸ şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem: (ş.a.v) E1, 'a.s E2

³³⁹ virilen: - M

³⁴⁰ nevāhilerün: nevāhlaruñ E2

³⁴¹ gökçek: küçük E2

³⁴² alıcısın: alıcısın E1

³⁴³ dirlerdi: dirler E1

³⁴⁴ ya' nī: - E2, M, Ş, İ

³⁴⁵ ḥaṭṭınıñ: ḥaṭṭuñ E2

³⁴⁶ ḳalemiyle: ḳalemlle E1, E2, Ş

³⁴⁷ ḥaṭṭ: -İ

[20^b Ş] Ve³⁴⁸ ammā ḥaḳīkī: خط dan murād her şey'üñ tekmīliyyeti ve tetmīmiyyetidir. Zīrā evlād-ı Ādemüñ çihresinde görinen ḥaṭṭ 'ālem-i cevānīne göre 'aql u ferāsetüñ ve fehm-i kiyāsetüñ [28^a İ] ve ḥarekāt ü³⁴⁹ sekenātuñ tetmīm ve tekmīllüğüne³⁵⁰ müş'irdür ve bu maḳāmda peygamberlik nāmı ile Ḥāzret-i Muḥammedü'l-Muştafānuñ tekmīllüğüne³⁵¹ delālet ider. Yāḳūtdan murād sā'ir enbiyālardur. Ve ḥüsn-i ḥaṭṭdan murād cem' iyyet-i kemāliyyete peygamberlik kim³⁵² inzāl-ı kitāb ile resūliyyete nā'il olmaḳdur. Maḥşül-i beyt: Yā³⁵³ Resūla'l-lāh senüñ peygamberligüñ şülüşini ḡayrı³⁵⁴ peygamberler idemediler. Egerçi³⁵⁵ peygamberlikde sen ins³⁵⁶ ü cinne irsāl olunduñ³⁵⁷ [29^a M] anlar birer ḳavme irsāl olındılar. Ve eger efdāliyyetde yine sen cemī' isinden³⁵⁸ efdalsin. Ammā bu 'aceb-ter ki³⁵⁹ sen anlara Kitāb-ı Āsumāniye vārişsin³⁶⁰ ya'ni ḥükm-i Kitāb-ı Āsumāni anlarda var iken mensūḥ oldu sende³⁶¹ ḳarar tutdı.³⁶²

وهذا الملقدر شيخ ببالي مع قلته الخيالي³⁶³ [27^b E1] بعون الله الملك المتعالى

³⁴⁸ ve: - M, Ş, İ

³⁴⁹ ve: - E1

³⁵⁰ tekmīllüğüne: tekmīlini M

³⁵¹ tekmīllüğüne: tekemmüllüğüne E1

³⁵² kim: - Ş

³⁵³ yā: -İ

³⁵⁴ ḡayrı: ḡayr M

³⁵⁵ egerçi: eger E1, E2, Ş

³⁵⁶ ins: inse E1

³⁵⁷ olunduñ: olduñ E2

³⁵⁸ cemī' isinden: cem' isinden E1

³⁵⁹ ki: - M

³⁶⁰ vārişsin: vārişsüñ E1, vāriş senüñ E2

³⁶¹ sende: senden E2

³⁶² tutdı: dutdı M

³⁶³ مع قلته الخيالي: - E2

Ḳafiyetü'l-cîm

چون مراکرم شد از آتش عشق تومزاج
جان پردردمرا دردی جا مست علاج

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: کرم feth-i kāf-1 Fārisī ile ıssı ma' nāsına مزاج bir nesneye qarışdırılan nesne Ḳur'anda [16^b E2] geldi:

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ³⁶⁴ [28^b İ] ای من [21^a Ş] قدح فيه خمر كان مزاجها ای مايمزج بها كأفورا
امامزاج البدن فماركب عليه من الطبايع

درد feth-i dāl-1 evveli ile ađrı ve zamm-ı dāl ile zıkrı sebkat eyledi. جام tolu³⁶⁵ kadeh ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: Çünkü benüm için olan mizāc senün āteş-i 'ışkuñdan³⁶⁶ ıssı oldı derd ile tolu olan cānum için tolu kadeh tordıdur 'ilāc vir nüş ideyüm tā ki hoş olayum. Ve³⁶⁷ ammā ḥaḳıķı: Germ-i ḥarāret miḥnete dirler. Āteş-i 'ışk 'ışk-ı İlāhī āteşine dirler ki anuñ maḳām-ı ḥaşlar fevā'ididür.³⁶⁸ Āyet-i Kerīme ile işāret olınmışdur: ³⁶⁹نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ . الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْيِدَةِ³⁶⁹ [29^b M] il[ā]-āyeh. Ve bu nār āteş-i dünyevī ve uḫrevī gibi degüldür. Belki āteş dađı bu āteşden hirā[28^a E1]sāndur. Ve bu nār ḥaḳıķatde nürdur lākin 'ālem-i mişālde şüret-i nārda peydā olur. درد³⁷⁰ feth-i dāl³⁷¹-1 evveli ile miḥnetden olan ḥālete dirler ki muḥıbb ol ḥālete taḥammül idemez. Maḥşül-i beyt: [29^a İ] Senün maḥabbet-i müfriteñ ve cezbeñ ki ḥazret-i ḥayāliyyede şüret-i nārda nümāyān olur. Çünkü mizācum bu āteşden ḥarāret-i miḥen kesb eyledi.

³⁶⁴ “ İyiler ise, katkısı kâfur olan içecekler dolu bir kadehten içerler.” 76/5, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 652

³⁶⁵ tolu: tülü' E2

³⁶⁶ 'ışkuñdan: 'ışkuñda E1

³⁶⁷ ve: - M, Ş, İ

³⁶⁸ fevā'ididür: fevāyididür M

³⁶⁹ “O, Allah'ın, yüreklere işleyen tutuşturulmuş ateşidir.” 104/6-7, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 696

³⁷⁰ درد: rd E2

³⁷¹ dāl: -İ

Ḥālāt-ı gayr-ı müteḥammil ile memlū olan cānum selāmete³⁷² muḵārin ğalebāt-ı
‘ iṣḫūñ aḥvālātındadır ‘ ilāc andan³⁷³ vir ki şifā bula. [21^b Ş]

جز درت نیست ملجاء و مأوى ديگر
کر کشی بر سرمن تیغ و کربخشی تاج

Ammā mecāzī: جز zamm-ı cīm³⁷⁴ ile ğayr ve artık ma‘ nāsına³⁷⁵ ملجاء fetḥ-i mīm³⁷⁶ ile şığınacaĵ yer مأوى³⁷⁷ maḵām ve menzil ma‘ nālarına ve miyān-ı melce’ ve me’vā da vāqı‘ olan vāv-ı ‘ ātıfadur. Ḳa‘ ide mā‘ lūm ola ki vāv-ı ‘ ātıfa lafzen ḥazf olunur ve³⁷⁸ üzerine delālet³⁷⁹ itsün için āḫir ma‘ tūf-ı ‘ aleyhi maẓmūm okınur. Ve bu zammeye³⁸⁰ delālet itmek için vāv-ı ‘ ātıfa ḥaṭten ḥazf olunmaz. [28^b E1] Nitekim bu beytde vaki‘ dur. Ammā vāv-ı ‘ ātıfa ba‘ de’ l-elif ve’ l-yā vāqı‘ olsa taḥarrūk³⁸¹ ve telaffuz olunur. Nitekim beyt-i ātıde [30^a M] gelse [29^b İ] gerek ve³⁸² ديگر dahı ve özge ma‘ nāsınadır³⁸³ تیغ kılıc ma‘ nālarına. Maḥşül-i beyt: Senüñ ḳapuñdan³⁸⁴ özge baña şığınacaĵ yer ü maḵām ü menzil yoĵdur eger ḳaşd-ı helākum idüb başuma ḥışm ile kılıc çekerseñ ve eger merḥamet ü luṭf idüb başuma tāc bağışlarsañ ḳapundan özge ḳapu bilmenem. Ve³⁸⁵ ammā ḥaḳıķi maḥşül-i beyt: Senüñ muṭāva‘ atuñdan özge cāy-ı melce’ ve me’vā benüm için yoĵdur eger şıfat³⁸⁶-ı celāliyyetüñ izḥār idüb ben ḥaḳıri³⁸⁷ تیغ-i ḳaḥruñla³⁸⁸ maḳḥūr iderseñ ve eger şıfat-ı cemāliyyetüñ izḥār idüb ben faḳıri tāc-ı sa‘ ādetüñle [17^a E2] mesrūr iderseñ ğayrı mevzi‘ bilmenem.³⁸⁹

³⁷² selāmete: selāmet E2, M

³⁷³ andan: iden M

³⁷⁴ cīm: -Ş

³⁷⁵ ğayr ve artık ma‘ nāsına: ğayrı ma‘ nāsına ve artık E2, M, Ş, İ

³⁷⁶ mīm: cīm M

³⁷⁷ مأوى: مأوى E2

³⁷⁸ ve: -E1, E2, M

³⁷⁹ delālet: delt E2

³⁸⁰ zammeye: zamme E2

³⁸¹ taḥarrūk: müteḥarrūk E2

³⁸² ve: - İ

³⁸³ ma‘ nāsınadır: - E1, E2, Ş

³⁸⁴ ḳapuñdan: ḳapuñda E2

³⁸⁵ ve: - M, Ş, İ

³⁸⁶ şıfat: menfa‘ at Ş

³⁸⁷ ḥaḳıri: faḳıri E1

³⁸⁸ gele: gelse E2

³⁸⁹ bilmenem: bilmem E2

جوربی داد زحد می بری و میترسم

که کندشاه غمت ملک دلمرا تاراج

[22^a Ş] Ammā mecāzī: جور zulm بیداد zulm u³⁹⁰ zālīm murād bu maḳāmda ‘aṭf-ı tefsīrdür. تاراج kayḡu غم ḳorḳarum vaḥde ḳorḳarum حد şınur ترسم sükūñ-ı rā ile mütekellim-i vaḥde ḳorḳarum yağma ma‘nālarına. Maḥşül-i [29^a E1] beyt: Zulmuñı ḥadden³⁹¹ bīrūn [30^a İ] iderseñ ve ḳorḳum budur ki ol cevrden ḥāşıl olan ğam pādīşāhı gele göñül mülküñde ki raḥt-ı ‘ışkuñı yağmalaya. Ve³⁹² ammā ḥaḳīkī: Cevr şol emre dirler ki göñli ḥilāf üzre ola tārāc cemī‘-i aḥvālide sālīkden selb-i iḥtiyāra dirler ister a‘māl-i zāhirede olsun ister a‘māl-i bāṭinede olsun. [30^b M] Maḥşül-i beyt: Ḥilāf-ı dil üzre olan emrūñi ḥadden bīrūn idersūñ ve ḥavfum budur ki seni ṭalebde vāḳı‘³⁹³ olan cidd u ihtimām mülk-i dilden muṭlaḳ selb-i iḥtiyārāt cemī‘-i aḥvālāt eyleye ya‘nī kemāle irer ammā zevālinden ḳorḳarum.

جزمی صاف ننوشم زکف ساقی ازانک

خوش نیابد بجزاز بادۀ صافم بمزاج

Ammā mecāzī: ننوشم menfī mütekellim-i vaḥde içmem ma‘nāsına کف el ve el ayası ازانک ez ānkiden muḥaffefdür. نیابد menfī muzāri‘ gelmez بادۀ ve می süci ma‘nālarına. Maḥşül-i beyt: Şarāb viricinūñ elinden ḥālīş süciden özge nesne içmenem ol sebebden ki benüm ṭabī‘ atuma şāfī şarābdan özge nesne ḥoş gelmez. [29^b E1] Ammā ḥaḳīkī: Şāfī şarāba dirler [30^b İ] sākīden³⁹⁴ murād şeyḥ-i kāmildür. Mey ğalebāt-ı ‘ışka dirler. Şol ‘amellerūñ vüçüdı [22^b Ş] ile ki selāmete muḳārin ola bādē ‘ışka dirler. Pes imdi ıştılāḥāt³⁹⁵-ı şūfiyyede ma‘nā-yı mey ile bādenūñ miyānında ‘umüm ve ḥuşuş min-vechin vardır.³⁹⁶ Vech-i tefrīkī³⁹⁷ nazar-ı ta‘mīḳ ile bilünür. Maḥşül-i beyt: Şarāb-ı ğalebāt-ı ‘ışkdan özge kim selāmete³⁹⁸ muḳārin olan ‘amellerūñ vüçüdı

³⁹⁰ zulm u: -Ş

³⁹¹ ḥadden: cidde M

³⁹² ve: - M, Ş, İ

³⁹³ ḥadden bīrūn idersūñ ve ḥavfum budur ki seni ṭalebde vāḳı‘: - E1

³⁹⁴ sākīden: - E1

³⁹⁵ ıştılāḥāt: ıştılāḥ E1, ıslāḥ E2

³⁹⁶ vardır: var M

³⁹⁷ tefrīkī: tefrīḳ E2

³⁹⁸ selāmete: selāmet E2

iledür. Kef-i sāķī-i kāmilden nūş eylemenem ki şarāb-ı ʿişğdan özge benüm mizācuma hīç³⁹⁹ bir şey hoş⁴⁰⁰ gelmez. Zīrā mesleğinde hüşyārılık vardır.

[31^a M] جان غمخوارمن از مهر رخت کشت عزیز

اشك دریای من از خاک درت یافت رواج

Ammā mecāzī: غمخوار vaşf-ı terkībī ğam yiyici کشت feth-i kāf-ı Fārisī ile māzī oldı⁴⁰¹ اشك gözyaşı maʿnālarına یافت sükün-ı fā ve tā ile māzī buldı maʿnāsına. Қаʿide: Maʿlūm ola ki taşhīh-i şāhib-i Keşşāfe göre luġat-ı Fārisīde⁴⁰² ictimāʿ-ı sākinēyn⁴⁰³ yā daħı ekşer cāʾizdür. [30^a E1] یافت ve خواست ve ماند ve [31^a İ] كارد ve گوشت ve بیست gibi رواج giçmeklük⁴⁰⁴ maʿnāsına. Maḥşül-i beyt: Benüm ğam yiyici cānum senüñ yanaġuñ maḥabbetüñden ʿaziz oldı. Ve benüm deñiz olan gözyaşum senüñ řapuñ topraġından giçmeklük buldı. [17^b E2] Yaʿnī cānum yañaġuña maḥabbet eylemekden ʿizzet bulmuşdur ve deryā-yı eşküm ḥāk-ı derüñde cemʿ oldıġına maḥbūliyyet bulmuşdur. Ve⁴⁰⁵ ammā ḥaķīķī maḥşül-i beyt: [23^a Ş] Seni řalebde bend-i ihtimām üzere olan cānum nāʿil-i bezm-i tecelliyātuñ oldıġı için ʿizzet bulubdur. Ve bu ġalebe-i sirişküm ʿayn-ı muṭāvaʿatuñdan revāciyyet bulubdur. Yaʿnī cereyānluġı mabkūl-ı dergāh-ı ʿālem-penāh olubdur. ⁴⁰⁶سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

³⁹⁹ hīç: - E2

⁴⁰⁰ hoş: - İ

⁴⁰¹ oldı: ola Ş

⁴⁰² fārsīde: farsiyede M

⁴⁰³ sākinēyn: sākinīn E2

⁴⁰⁴ giçmeklük: giçmek M

⁴⁰⁵ ve: - M, Ş, İ

⁴⁰⁶ “Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” 2/32, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kurʿan-ı Kerim Meali s. 7

Ḳāfiyetü'l-hā

حاصلی نیست ازین زهدوریا و صلاح
روح راتازه کند خاصیت جوهرراح

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

[31^b M]Ammā mecāzī: زهد raġbet etmemege⁴⁰⁷ dirler. ریا 'ameli gökcek⁴⁰⁸ eylemege dirler [31^b İ]' inde'n-nās maḳbūl olsun için صلاح zıddı fesād: الفسادخروج الشئ عند الاعتدال [30^b E1] ضار و نافع [30^b E1] وما صلاح ضده وكلاهما يعتمان كل ضار و نافع beyāniyyedür. Maḥşül-i beyt: Bu terk-i raġbet-i şarāb itmekden ve bu ḥalka 'amel göstermekden ve bu şalāḥ⁴⁰⁹-ı dünyevī itmekden bir ḥāşıl yokdur. Belki ḥāşıl raġbet-i şarābda ve terk-i zühd ü⁴¹⁰ riyādatur.⁴¹¹ Zīrā ki⁴¹² süci kim⁴¹³ bir cevherdür. Anuñ ḥāşiyeti rūḥı tāze idüb feraḥını ziyāde eyler. Ve⁴¹⁴ ammā ḥaḳīḳī: Zühd dünyā fużüllüğünden i' rāza dirler. Maḥşül-i beyt: İy ṭālib-i esrār-ı ṭarīḳat⁴¹⁵ ve iy rāġib-i güftār-ı ḥaḳīḳat⁴¹⁶ ma' lūm olsun ki bu 'ālem-i zāhirīde⁴¹⁷ dünyā fużüllüğünden i' rāz ü riyā ve işlāḥ-ı vücūda sūd⁴¹⁸ virüb ḳalbi⁴¹⁹ nūrānī ḳılmaz. Belki envār-ı dil [23^b Ş] 'ālem-i bāında [32^a İ] bāde-i 'ışḳ-ı İlāhī ile ser-mest olan keslerdedür. Zīrā ki ḥāşiyet-i cevher-i 'ışḳ- İlāhī⁴²⁰ ḥoḳḳa-i rūḥı feraḥ⁴²¹-ı nūr-ı İlāhī ile memlū eyler.

⁴⁰⁷ etmemege: etmege E2

⁴⁰⁸ gökcek: küçük E2

⁴⁰⁹ şalāḥ: fesād E1, E2, M, Ş, İ

⁴¹⁰ ü: - E1

⁴¹¹ riyādatur: riyādadurlar E2

⁴¹² ki: kim M

⁴¹³ kim: ki M

⁴¹⁴ ve: - E2, M, İ

⁴¹⁵ ṭarīḳat: ḥaḳīḳat E1, E2, M, Ş, İ

⁴¹⁶ ḥaḳīḳat: ṭarīḳat E1, E2, İ

⁴¹⁷ zāhirīde: zāhirīyle M

⁴¹⁸ sūd: -İ

⁴¹⁹ ḳalbi: ḳalb E1

⁴²⁰ İlāhī: E1, E2, M

⁴²¹ feraḥ: furūḥ E1

حالیاروزنشا طست می جام مدام
جزمی عالیہ بونوش مکن شام و صبح

Ammā mecāzī: نشاط feth-i šīn⁴²² ve kesr-i nūn [31^a E1] ile şād olmağ bo عالیہ بو kaynamış [32^a M] müşk қоқulu ma' nālarına⁴²³ نوش bir kaç ma' nāya gelür. Evvelen ism-i maşdar şürb ma' nāsına şāniyen şīga-i emrdür nūşiden lafzından şālişen vaşf-ı terkībī gelür nūş-dār⁴²⁴ vü dār-ı nūş gibi rabi'en 'asel u sekker u eşribe-i hūlv ma' nāsına hāmisen şecere-i şānavbere itlāk olunur. Zā-i Fārisī ile olan lafz-ı nūjden mübeddel oldığı hālde ve bu maqāmda murād ma' nā-yı evvelidür.⁴²⁵ شام aḥşām ma' nāsına. Maḥşul-i beyt: Bu vaḫtler şādliḫ ve süci günidür. Ve dā'imā tolu ḳadeḫ yāḥūd müdām ile tolu ḳadeḫ günidür. Pes imdi şabāḫ ve aḥşām [32^b İ] kaynamış müşk қоқulu şarābdan özge nesne içmem zīrā furşat-ı gānīmetdür. Ve⁴²⁶ ammā ḫaḳīkī: Rūz tetābu'-ı envāra dirler. Şāmdan [17^b E2] murād şebdür. Şeb 'ālem-i ceberrūta dirler. Şubḫ ṭulū'-ı aḥvāle dirler. Maḥşul-i beyt: İy bahār-sitān-ı velāyetde ebr-i bārān merḫamet-i āstīn u gülistān-ı şafvetde gonce-i bī⁴²⁷-ḫār şefkat-ı āstīn ḫāliyā tetābu'-ı envār u te'āḳub-ı esrār-ı neşāṭ u gālebāt⁴²⁸-ı [31^b E1] 'ışḳ-ı İlāhī ve taşfiye-i [24^a Ş] aḥvālāt-ı mübāhīdür şaḳın⁴²⁹ ol sebeb-i peyveste-i 'alāḳa olan gālebāt-ı 'ışḳdan özge nesnelere ile ülfet eyleme ister 'ālem-i ceberrūtda olsun ister ṭulū'-ı aḥvālāt⁴³⁰da olsun.

اللهم خالصنا من الظلمات الطبيعية البشرية وادخلنا [32^b M] الى انوار الصمدية، وثبتنا على نهج القوم المحمديّة

حرمت پیر مغان دارنکاه از سر صدق
که همنیست نکونامی [33^a İ] وپرهیز وصلاح

Ammā mecāzī: کافرلرؤن şeyḫi dar emr-i ḫazır dut⁴³¹ نکاه ḫıfzı ḫıfzı zıddı kizb نکو iyü ma' nālarına.⁴³² Maḥşul-i beyt: Pīr-i muḡānuñ ḫürmetini ve 'izzetini gerçeklik

⁴²² šīn: - E2, M

⁴²³ ma' nālarına: ma' nāsına E1, E2

⁴²⁴ dār: dārū M

⁴²⁵ evvelidür: evveldür E2

⁴²⁶ ve: - M, İ

⁴²⁷ bī: - E1, E2

⁴²⁸ gālebāt: gālebāt u gālebāt E1

⁴²⁹ şaḳın: ḳasem Ş

⁴³⁰ aḥvālāt: itvālāt E1

⁴³¹ dut: dur E2

⁴³² ma' nālarına: ma' nāsına E2

ile hıfz tut⁴³³ ki ancak⁴³⁴ budur iyü olmak⁴³⁵ haṭālardan şaḫınmaḫlık ve şalāhiyyet itmeklig. Ve⁴³⁶ ammā ḫaḫikī: Pīr evliyāya dirler. Zīrā ki cemī^c-i⁴³⁷ merātibde ve kemālātda bülūg-yāftedürler. Bu sebebdendür ki buyurmışlar.

پیر پیر عقل باشد ای پسر
نی سفید موی اندر ریش و⁴³⁸ سر

Muḡān cem^c⁴³⁹-i muḡ kāfir ma^c nāsına ve kāfir a^c māl-i tefriḫa şāḫibine dirler ve pīr-i muḡān a^c māl-i tefriḫa şāḫiblerinüñ⁴⁴⁰ şeyḫi dimekdür. Maḫşül-i beyt: İy güftār-ı [32^a E1] ḫaḫikat ṭālibi ve iy esrār-ı ṭarīkat rāḡıbı a^c māl-i tefriḫa şāḫiblerinüñ pīrinüñ sırr-ı şıdḫ ile ḫürmetinde ve maḫām-ı ḫizmetinde [33^b İ] miyān-beste ve nigh-dār ol ancak bundadır [24^b Ş] nigū⁴⁴¹ nāmlık ve perḫizkārlik ve şalāḫ-ı tāmlık ya^c nī ḫizmetlerinde sa^c y-ı belīḡi dirīḡ ü taḫşir ve kāhillik itmekde degüldür zīrā nazarları kīmyā ve enfāsları dem-i^c İsādür. Nitekim Ḥāce-i Ḥāfız buyurmışlar, beyt: [33^a M]

انهاکه خاک را بنظر کیمیا کند
ایا بود که کوشه چشمی بما کند

Ve ba^c zılar buyurmışlar, beyt:

قدر نبات یافت چوب از اثر مصاحبت
کل که شود قرین کل کیر در نک بوی او

Mevlānā Celālū'd-dīn buyurmışlar, beyt:

کر تو سنک صخره مر مر شوی
کر بصاحب دل رسی کوه شوی

Ve ba^c z muḫaḫikīn şerḫ-i meşnevīde: ⁴⁴²وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا⁴⁴² āyetinüñ ma^c nā-yı şerīfnde bu üslüb üzre taḫḫik-i merām ve tedḫik-i maḫām⁴⁴³ eylemişler ki arz-ı dil

⁴³³ tut: dut E2, M

⁴³⁴ ancak: - M

⁴³⁵ olmak: adlık E1, E2, İ

⁴³⁶ ve: - M, İ

⁴³⁷ cemī^c i: - E2

⁴³⁸ و: - E1

⁴³⁹ cem^c: cemī^c M

⁴⁴⁰ şāḫiblerinüñ: şāḫibinüñ M

⁴⁴¹ nigū: - E1, İ

⁴⁴² “Ölü toprak onlar için bir delildir. Biz, onu diriltir...” 36/33, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 477

⁴⁴³ maḫām: - E2

ehl-i hevā gūyā arz⁴⁴⁴-ı meyyitedür. Pes ol zamān ki bir tālib-i Hudā⁴⁴⁵ [34^a İ] muḳārin-i terbiyyet⁴⁴⁶-i mürşid-i dānā ola anuñ nefesi⁴⁴⁷ ‘īsā demünden [32^b E1] ḫayāt-yābende ve zinde olur nitekim Hudā-yı müte‘āl ‘azamet ü celāl ile buyurmışlar. [18^a E2] ⁴⁴⁸فَانظُرْ إِلَىٰ أَثَارِ لِرَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا pes zāhirde āsar-ı rahmetden murād maḫardır ki arz-ı meyyiteyi iḫyā ider ve te‘vīl-i bāṭında bārān-ı ma‘nevīdür ki fuyūzāt-ı evliyā ve enfās-ı pīrān ki zemīn-i dil-i tālibānı zinde iderler⁴⁴⁹ ve⁴⁵⁰ ḫayāt rehinde olurlar.

اللهم يسر لنا [25^a §] واصلح عيوبنا، وثبتنا على نهج الاستقامة وخلصنا منه موجبات الندامة

[33^b M] حاش الله كه كنم ترك مى و شاهد و جام

ساقيازيرمى روح فزادر اقداح

Ammā mecāzī: حاش لله ma‘āza’l-lāh⁴⁵¹ dimekdür. Ḳur’anda geldi: ⁴⁵²وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ İy ma‘āza’l-lāh شاهد maḫbūb⁴⁵³ emr⁴⁵⁴ tök فزا روح vaşf-ı terkibi rūḫ artırıcı ma‘nalarına اقداح cem‘-i ḳadeḫ. Maḫşül-i beyt: [34^b İ] Ma‘āza’l-lāh ki süciyi vü maḫbūbı⁴⁵⁵ ve tolu ḳadeḫi terk ideyüm ya‘nī terk eylemek ḡayri mümkindür. Pes imdi iy sāḳī rūḫ artırıcı bādeyi ḳadeḫlere tök ki içelüm. Ve⁴⁵⁶ ammā ḫaḳīḳī: Ḳadeḫ vaḳte dirler. Maḫşül-i beyt: İy muḳayyed-i [33^a E1] bend-i ālāyiş-i vücūd ve iy civāniyyet-i ‘ālem-i ervāḫdan bī-sūd olan kimesne ḫāşā şümme ḫāşā ki ‘ibādet-i ma‘būd bi’l-ḫaḳḳī tārik ve aña olan ḡalebāt-ı ‘ışḳ u aḫvālāt-ı pür-neşe-dārdan⁴⁵⁷ fāriḡ olayum. Pes imdi iy mürşid-i kāmīl cān⁴⁵⁸-baḫş olan ḡalebāt-ı ‘ışḳ-ı İlāhī ile vaḳtlerinde bizi ālūde eyle ya‘nī vaḳtini gözet kim zāyi‘ itmeyelüm.

⁴⁴⁴ arz: - E1

⁴⁴⁵ hudā: ḫudāya E2, M

⁴⁴⁶ terbiyyet: tertīb

⁴⁴⁷ nefesi: nefes E1, M

⁴⁴⁸ “Allah’ın rahmetinin eserlerine bak! Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor.” 30/50, Halil

Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 440

⁴⁴⁹ iderler: ider E2

⁴⁵⁰ ve: -M, Ş, İ

⁴⁵¹ ma‘āza’l-lāh: iy ma‘āza’l-lāh E1

⁴⁵² “...Ḥāşā! Allah için...” 12/31, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 250

⁴⁵³ ريز: ريز E1, ريزا E2

⁴⁵⁴ emr: emrdür M

⁴⁵⁵ maḫbūbı: maḫbūb E1

⁴⁵⁶ ve: - M, Ş, İ

⁴⁵⁷ dārdan: darūn E1, E2

⁴⁵⁸ cān: kān M

حسرت لعل لبت جان مراسوخت چنان که
بجز باده صافش نکند کس اصلاح

Ammā mecāzī: حسرت eşedd-i hüznе dirler. لعل bir ma' ruf kırmızı taşuñ ismidür. لب چنان [25^b Ş] dudak⁴⁵⁹ ve la' lüñ lebe izāfeti beyāniyyedür. سوخت māzī yandırdı ancılayın [35^a İ] ma' nālarına اصلاح iyü ma' nāsına. [34^a M]Maḥşül-i beyt: Senüñ leb-i la' lüñ firākından ḥaşıl olan şiddet⁴⁶⁰-i hüzn cānumı ancılayın⁴⁶¹ yandırdı ki o lebüñ bāde-i şāfından özge hiçbir kes bu cān⁴⁶² yangınlığını iyü idemez. Ve⁴⁶³ Ammā ḥaḳīkī: Leb Kelām-ı Münzele dirler. Maḥşül-i beyt: Senüñ Kelām-ı Münzelüñde olan va' delerüñ ārzü-yı vuşulı ve va' idlerüñ hüznı vü nükülü ancılayın cānumı sūzān [33^b E1] eylemiş ki yine anuñ şarāb-ı ' ışkıñdan özge nesnelere ile ıslāḥ-pezīr olmaz. Zīrā ' ışık bir vesīledür ki ' āşıkı ma' şūḳuna vāşıl eyler. Ve bu maḳāmda ma' şūḳ inḳıyād-ı evāmir-i İlāhī ve ictināb-ı nevāhī ü melāhīdür. Ve bu ise dil-sūzişliğini teskīn idüb ' alīle şifā virür. وهذا المقدار سنح فی اثناالكتابة لبالی بعون الله الملكل المتعالی

Ḳāfiyetü'l-ḥā [18^b E2]

خواست بلبل کی بروددرحرم کل کستاخ
کردخارش دل مجروح بصدجای سوراخ

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

[35^b İ] Ve⁴⁶⁴ ammā mecāzī: خواست māzī istedi رود muzāri' gider ma' nālarına حرم کل گوله maḥşūş mekān کستاخ teklīfsiz خار diken⁴⁶⁵ مجروح ism-i mef' ul yaralanmış سوراخ delik ma' nālarına. بلبل den murād ' āşık کل den murād⁴⁶⁶ ma' şūḳ خار dan murād raḳībdür. [34^b M] Maḥşül-i beyt: [26^a Ş] ' Āşık istedi ki ḥarem-i ma' şūḳa teklīfsiz

⁴⁵⁹ dudak: tuḫak E1, M, Ş, İ

⁴⁶⁰ şiddet - M

⁴⁶¹ cānumı ancılayın: ancılayın cānumı M

⁴⁶² bu cān: - M

⁴⁶³ ve: - M, Ş, İ

⁴⁶⁴ ve: - M, Ş, İ

⁴⁶⁵ diken: tiken M, İ

⁴⁶⁶ ' āşık کل den murād: - E1

gide ammā raqībler o ‘āşıkuñ⁴⁶⁷ yaralanmış gönlünü yüz yerde ta‘ne oqlarıyla delik delik itdiler.⁴⁶⁸ Ammā haqıķı: Bülbül t̄alib-i rāh-ı Hūdāya dirler. Gül mürşid-i kāmile dirler. H̄ardan murād şıfat-ı celāliyyetdür. Maḥşül-i beyt: Ol t̄alib-i rāh-ı Hūdā [34^a E1] vü rāğıb-ı cāh-ı sülekā ḥarem-i ḥaş-ı mürşid-i kāmile bī⁴⁶⁹-küstāḥāne ve bī-edibāne gitmek murād itdiklerinde⁴⁷⁰ şıfat-ı celāliyyete sezā-vār olub hedef dil-i mecrūḥ şad cāy t̄irhā-yı ta‘z̄ir-i mürşid-i kāmilden sūrāḥ sūrāḥ oldu. Z̄irā ṭuruk-ı [36^a İ] evliyāda edebe⁴⁷¹ ri‘āyet lāzımdur. Ve küstāḥān füyūzāt-ı mürşid-i kāmilden maḥrūm ḳalurlar. Nitekim ser-bülend-i encümen-i efāzıl ve şāḥib-i süḥan-ı ekāmil Mevlānā Şeyḫ Ḥasan-ı Fāzıl Kāşifü’l-Esrār ü Maṭla‘ u’l-Envārında buna münāsib bir kışşa-yı pür-ḥişşe beyān ü ‘ayān eylemişler ki bir mürīd-i nā-puḥte ve t̄alib-i nā-resīde ‘inde’n-nās mu‘azzez ve mükerrrem olayum diyü küstāḥāne kendü şeyḫinden taşarrufāt taleb⁴⁷² eyledi. Ammā taşarrufāta ve isti‘dād-ı kerāmāta lāyık olmadığıyün ve kendüne ‘adem-i liyākatinı i‘lām için ḥazret-i şeyḫ bir nesne ile tecrübe ü imtiḥān buyurdılar. Tā ki kendü⁴⁷³ ḥāline vuḳūf bulub taşarrufātından ictināb eyleye ve ba‘d ityānū’l-isti‘dād [26^b Ş] ḳābil-i taşarrufāt olanda t̄alib ola. Pes şeyḫ bir mūşī derūn-ı ḥoḳḳada pinḥān [34^b E1] idüb dest⁴⁷⁴-i mürīde virüb [35^a M] söyledi ki⁴⁷⁵ zinhār zinhār bu sırr-ı ḥoḳḳayı tā felān kese irişmedikce açmayasuñ. Pes rāhda [36^b İ] gider iken ḥātır-ı mürīde ḥuṭūr eyledi ki ayā enderūñ-ı ḥoḳḳada ne vardur açayum ve⁴⁷⁶ bir nazār ḳılayum. Pes ol mürīd-i nā-resīde ser-i ḥoḳḳayı küşāde idicek ve fare daḥı⁴⁷⁷ ser-i pūş-ı ḥoḳḳanuñ gitdiğüni göricek çüst-i çābük derḥāl ḥoḳḳadan çıkub bir sūrāḥda ḡā’ib oldu. Mürīd-i nā resīde bu aḥvāli müşāhede itdikde küşāden-i ser-i ḥoḳḳadan nādım ü peşimān oldu. Lākin ba‘de’l-vuḳū‘ çī fā’ide soñra ser-i beceyb-i murāḳabede tefekkür eyledi ki⁴⁷⁸ bāri bu tehī ḥoḳḳayı ol kimseye⁴⁷⁹

⁴⁶⁷ ‘āşıkuñ: ‘āşıkın İ

⁴⁶⁸ itdüler: eyledüler M

⁴⁶⁹ bī: - E2, M, Ş, İ

⁴⁷⁰ itdiklerinde: eylediklerinde İ

⁴⁷¹ edebe: -İ

⁴⁷² taleb: keleb İ

⁴⁷³ kendü: - Ş

⁴⁷⁴ dest: -E1, E2, M, İ

⁴⁷⁵ söyledi ki: söyle ki E2

⁴⁷⁶ ve: - M

⁴⁷⁷ daḥı: - E1, E2, İ

⁴⁷⁸ eyledi ki: eyledikde E2

⁴⁷⁹ kimseye: kimesneye M

irişdireyüm tã ki hizmet-i şeyh edã ola götürüb şeyh sipãriş⁴⁸⁰ eylemiş diyü hoşkayı⁴⁸¹ ol şaḥsuñ destine [19^a E2] virdikde ol daḥı ser-i hoşkayı küşãde idüb derününde hiçbir⁴⁸² nesne görmeyüb ḥãndãn olarak müride baḫub söyledi ki derviş sen⁴⁸³ şeyhinden⁴⁸⁴ taşarruf istemişsün. Ḥãlbuki henüz bir mûşi zabta kãdir degülsün yã taşarrufãta nice⁴⁸⁵ tãkãt[37^a İ]-ãver olursuñ git kendü ḥãliñe meşgöl ol ve miḫdãruñdan [35^a E1] tecãvüz itme ve her ne isterseñ endãziña⁴⁸⁶ göre iste zĩrã sen henüz bir berg-i kãh gibi ve taşarruf-ı kũh gibidür ve kãh kũha taḫat getüremez⁴⁸⁷ meger sen bu âyet-i kerĩmeyi gũş-vãr-ı [27^a Ş] gũş-ı cãn eylememişsün ki Ḥaḫḫ Celle ve ‘Alã bize ta‘limen firistãde eylemiş. Tã ki vird⁴⁸⁸ idüb emãnetde [35^b M] olalum buyurmışlar: ⁴⁸⁹ طَاقَةٌ لَنَا وَلَا تُحْمَلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا il[ã]-ãyeh ve Ḥãce-i Ḥãfız daḥı bu ma‘nãyı işãret buyurmışlar, beyt:

صوفی ارباده باندازه خوردنوشش باد

ورنه اندازۀ این کار فراموشش باد

پیر ماکفت خطابرقلم صنع نرفت

آفرین بر نظر پاک خطآپوشش باد

İntihã⁴⁹⁰ pes imdi müride lâzımdur ki⁴⁹¹ ḥuzũr-ı mürşid-i kãmilde mü‘eddeb ola ve şeyhinden zebãn-ı ḫãl ile su‘ãl eylemeye ve su‘ãlden daḥı zebãn-ı ḥãl ile ḥãli ḫalmaya ola kim bu pişe ile maḫlaba iriše ve bu sebebden[37^b İ]dür ki sulṫãnü’l-‘ãrifin ve pişvã-yı sãlikin Mevlãnã Celãlü’ d-dĩn⁴⁹² ṫariḫ-i edebde Cenãb-ı Kibriyãdan ‘ãlã ṫariḫi’l-isti‘ãne buyurmışlar, beyt:

⁴⁸⁰ sipãriş: sigãriş M

⁴⁸¹ hoşkayı: hoşka – E1

⁴⁸² hiçbir: - E1, M

⁴⁸³ sen: - E2

⁴⁸⁴ şeyhinden: şeyhden M

⁴⁸⁵ nice: ne gũne M, İ

⁴⁸⁶ endãz: endãza ki E2, M

⁴⁸⁷ getürmez: getürmezsen E1

⁴⁸⁸ vird: vird E1

⁴⁸⁹ “Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yüklemel...” 2/286, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 53

⁴⁹⁰ intihã: - M

⁴⁹¹ ki: - M, Ş, İ

⁴⁹² Mevlãnã Celãlü’ d-dĩn: Celãle’l-millete ve’ d-dĩn E1, E2, M, Ş, İ

از خدا جوییم تو فیک ادب
بی ادب محروم کشت از لطف رب

بی ادب تنها ز خه خود راداشت [35^b E1] بد
بلکه آتش بر همه افاق زد

مآنده از آسمان درمی رسید
بی صداع و بی فرخت و بی خرید

در میان قوم موسی جند کس
بی ادب گفتند کو سیر و عدس⁴⁹³

منقطع شد خوان غار آسمان
ماند رنج و زرع و بیل و آسمان

باز عیسی چون شفاعت کرد حق [27^b Ş]
خوان فرستاد و غنیمت بر طبق

باز کستاخانه ادب بگذاشتند
چون کدایانه زلها برداشتند

کرد عیسی لابه ایشانرا که این
دأتم است و کم نکرد داز زمین [36^a M]

بد کمائی کردن و حرص آوری
کفر باشد پیش خوانی مهتری

زان کداریان نادیده راز
آن در رحمت برایشان شد فراز [38^a İ]

Ve⁴⁹⁴ nitekim Resūl-i Ekrem ve Nebiyyü'l-Muḥterem şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem⁴⁹⁵ buyurmuşlar:

آدبنی ربّی واحسن تأدبنی صدق رسول الله اللّهمّ ادبنا باحسن الفضل والادب ولا تجعلنا من الذين افتخرو
ابالحسب و بالانسب⁴⁹⁶

⁴⁹³ İ nüshasında bu beyit hemen altındaki beyitle yer değiştirmiştir.

⁴⁹⁴ ve: - E1, Ş

⁴⁹⁵ şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem: - E1, Ş, İ

خاطرنازك بلبل زغم كل خون شد
كه چنين ناله دلسوزه كند برسرشاخ

[19^b E2]Ammā mecāzī: خاطر dan murād gönüldür. نازك mülāyim ve yufka ma^c nāsına.⁴⁹⁷ [36^a E1] ناله iñi دلسوز vaşf-ı terkibi gönül yandırıcı شاخ budağ ma^c nālarına.⁴⁹⁸ Maḥşül-i beyt: Bülbülñ yumuşak ve yufka gönü gülüñ⁴⁹⁹ ğamından kan oldu ki budağ başında buncılayın gönül⁵⁰⁰ yandırıcı iñildi eyler.⁵⁰¹ Ve⁵⁰² ammā ḥaḳīkī: Nāle münācāta dirler. Maḥşül-i beyt: Ol ṭālib-i rāh-ı Ḥudā vü rāġīb-i cāh-ı sülekānuñ ḥāṭır-ı nāzūki şıfat-ı celāliyyeti mürşid-i kāmilden pür-ḥūn oldu ki buncılayın münācāt-ı dil-süz ider. Nezd-i mürşid-i kāmilde [28^a Ş] ya^c nī küstāḥluğdan tevbe vü inābet idüb ṭaleb-i ^cafv ile tazarru^c ü niyāz eyler. [38^b İ]

خال هندو وش تو دانه مرغ دل ما ست
بهريك دانه مروازيى دامى كستاخ

Ammā mecāzī: خال beñ ve lafz وش edāt-ı teşbih مرغ kuş بهر fetḥ bā-ı ^cArābī ve sükün-ı hā ile ḥarf-i taḥşīşdür. Ma^c nā-yı lām-ı cāriyye gelür ecl ma^c nāsına⁵⁰³ بی fetḥ-i pā-yı Fārisi ve sükün-ı yā ile ^caḳab⁵⁰⁴ iz ma^c nāsına. Maḥşül-i beyt: Senüñ hindü gibi siyāḥ⁵⁰⁵ olan beñüñ bizüm gönlümüz kuşunuñ dānesidür. Pes imdi iy kuş olan gönül bir dāne eclinden tuzağ⁵⁰⁶ izine [36^b E1] tekellüfsüz⁵⁰⁷ gitme zīrā dāma düşersün. Ve⁵⁰⁸ ammā ḥaḳīkī : Ḥāl-i siyāḥ ^cālem-i ğayba dirler. Maḥşül-i beyt: Evvelā şeyḥine ḥıṭāben buyururlar. Senüñ ol⁵⁰⁹ ^cālem-i ğaybuñ ki küt-ı murğ-ı dilimizdür. Ba^c de murğ-ı diline ḥıṭāb idüb buyurur. İy murğ-ı dil küstāḥāne ve bī-

⁴⁹⁶ “Beni Rabbim terbiye etti ve terbiyemi güzel yaptı. Allahım bizi edeplerin ve faziletin en güzeliyle terbiye et. Soy ve sopuyla övünenlerden eyleme.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 1. Cilt, s. 62

⁴⁹⁷ ma^c nāsına: nesne M, İ

⁴⁹⁸ ma^c nālarına: ma^c nāsına E1

⁴⁹⁹ gülüñ: - E2

⁵⁰⁰ gönül: - E1, E2

⁵⁰¹ eyler: ider İ

⁵⁰² ve: - M

⁵⁰³ ma^c nāsına: maḳāmına E1, E2

⁵⁰⁴ ^caḳab: -İ

⁵⁰⁵ siyāḥ: ya^c nī siyāḥ M, Ş, İ

⁵⁰⁶ tuzağ: duzağ E1, E2, M

⁵⁰⁷ tekellüfsüz: teklifsiz M, İ

⁵⁰⁸ ve: - M, Ş, İ

⁵⁰⁹ ol: -E1, E2, M, Ş

edebâne kût-ı arzusuyla ol dām-ı gayba giriftār olmaya⁵¹⁰ kim vehle-i ūlāda tāb u t̄ākat getürmeyüb çabalarsañ [39^a İ] ve bunuñ tafđili⁵¹¹ budur kim ol t̄ālib-i rāh-ı Ĥudā şāhib-i teng-ħavşala olduđını⁵¹² ve mürşid-i kāmilüñ şāhib-i ma‘ārif-i bī-pāyān-i ledünni olduđını ve t̄ālibān-ı teng⁵¹³-ħavşala buncılayın fāzılān ‘indinde t̄ākat ve ħavşalasından ziyāde fehm idemediđini bilüb⁵¹⁴ [28^b Ş] وكلموا الناس على قدر عقولهم

Ĥadīs-i şerīfine ‘amel idüb ve eyledi ki [37^a M] küstāhlıķdan tevbe ve rücū‘ eylediđi ħālde göñlüne ħıṭāben ‘alā tarīķi’t-tehdīd⁵¹⁵ ve’t-tenbīh ħarīş ü tama‘-kār olma diyü emr ü küstāhlıķdan nehy eyledi. Zīrā ki ħadīs-i şerīfde vārid olmuşdur.

⁵¹⁶ طمع من قنع ذل من طمع عز من قنع ذل من طمع

لو كان لآين آدم وادبان من ذهبلا تبغى ثلاثاً [37^a E1] ولا يملاء جوف آين آدم الا التراب⁵¹⁸

Ve ba‘z efāzıl buyurmışlar. ‘Arabī:⁵¹⁹ [39^b İ]

العبد حرّان قنع، و الحر عبدان قنع [20^a E2] ، ولا يقنع فما شئ شين سوى الطمع

Ve Bişr-i Ĥāfi ‘aleyhi’r-raḥme⁵²⁰ buyurmışlar. ‘Arabī:

القناعة ملك لا يسكن الا فى قلب المؤمن

Ve yine ba‘zılar buyurmışlar: باالقناعة طفر بالعزوة المروّه ve yine buyurmışlar, beyt:

دع الحرص عن الدنيا وفى العيش فلا تطمع

ولاتجمع من الما فلاتدرى لمن تجمع

فأن الرزق مقسوم وسؤالظن لا تنفع

فقير كل ذى حرص غنى كل من يقنع

اللهم اجعلنا قانعالماعطيت فأن القانع غنى وان جاع و عسرى ولا تجعلنا حريصا على الدنيا فأن الحرص

فقيران ملك الدنيا وما فيها

⁵¹⁰ olmaya: olma E2, M, İ

⁵¹¹ tafđili: fażilet E2, tafşil M

⁵¹² olduđını: olduđı E1

⁵¹³ teng: - E1

⁵¹⁴ “İnsanlara akıllarının alacağı kadar söz söyleyin.” Ĥadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 176

⁵¹⁵ tehdīd: taķrīr E2

⁵¹⁶ Nebi s.av. buyurdu “Kanaat eden aziz, tamahkār olan zelil olmuştur.” Ĥadis-i Şerif,

⁵¹⁷ ħadīs-i şerīfde: ħadīsinde M

⁵¹⁸ “Şayet âdemođlunun iki vadi dolusu altını olsaydı bir üçüncüsünü isterdi. Âdemođlunun karnını ancak toprak doldurur.” Ĥadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 2. Cilt, s. 145

⁵¹⁹ ‘arabī: beyt M; -Ş, İ

⁵²⁰ ‘aleyhi’r-raḥme: ‘aleyhi’r-raḥme ‘afī E2

خرمی کر طلبی کوشه خلوت بکزین

دل بپرداز رنیک بداین خرم کاخ

[37^b M] [29^a Ş] Ammā mecāzī: خرم şād ma‘nāsına ve āhırinde ki yā maşdariyyedür ve yā طلبی hitābiyye بکزین emr-i hāzır ihtiyār⁵²¹ eyle بپرداز emr-i hāzır tamām [37^b E1] eyle کاخ köşk ma‘nalarına. Maḥşül-i beyt: [40^a İ] Eger şādlık dilerseñ yalñuzluk köşesin ihtiyār eyle ve bu şādlık köşkünün iyüsünden⁵²² ve kötüsünden⁵²³ göñlü tamām eyle ya‘nī fāriğ ol ve hıçbir nesneye qarışma. Ve⁵²⁴ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Zāhir ü bāhirdür ve zikre ḥācet yoğdur hemān budur ki:

السلامته فى الوحدة وسكوت اللسان سلامته الانسان

Zirā ki⁵²⁵ kulüb⁵²⁶-i müridān-ı Ḥudā mücellā ve müzekkā olmaz illā mücāhidāt-ı bedeniyye ve riyāzāt-ı cismiyye ile olur ve bu ise ihtiyār-ı gūşe-i ḥalvet ve cū‘ ü seher iledür. Nitekim pişvā-yı sālīkīn buyurmışlar, beyt:

صمت وجوع وسهر وعزلت وذكر وبدوام

ناتمامان جهان را بکند مرد تمام

Ve kuṭbu’l-‘ārifīn ve ‘umdetü’s-sālīkīn Muḥammed Ḥāce ‘Atṭār Nişābüri buyurmışlar, beyt:

نفس نتوان کشتت الآباسر چیر

[40^b İ] چون بکویم باد کریش ای عزیز

خنچر خاموش وشمشیر جوع

نیزه تنها و ترک همجوع

[38^a E1] Pes şamt lāzım-ı ‘uzletdür. Ve cū‘ ḥāl-i ‘uzletde ḥāl-i ihtilātdan daḥı [37^a M] āsāndur ve seher lāzım-ı cū‘ dur. Anuñ çün faḳaṭ ‘uzleti zikr eyledi ‘Arabiyyāt ba‘z-ı kümmelīn⁵²⁷ ketb itmişler idi. [29^b Ş] Naḳl eyledik:

⁵²¹ hāzır ihtiyār: ḥār İ

⁵²² iyüsünden: iyüsünde E1

⁵²³ kötüsünden: kötüsünde E1

⁵²⁴ ve: - M, Ş, İ

⁵²⁵ ki: - E2

⁵²⁶ kulüb: kalb E1

⁵²⁷ kümmelīn: kāmīlīn M

قال النَّبِيُّ عليه السلام من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خير اليصمت قال النَّبِيُّ عليه السلام من فكَّ كفيه و
كفَّ فكيه فهو من انفع النَّاس وقال النَّبِيُّ عليه السلام رحمت الله امرأء امسك الفضل ممَّا له⁵²⁸ وقبل لدى
النَّون المصريّ رضى الله عنه من امون النَّس قال امكهم السانه و قال ابن معقود رضى الله عنه كان
يمسك فى فيه حجرا كاذوا كذا ستته ليقل كلامه والا نسان وقال على ابن البكار جعل الله تعالى لكلّ شئى
بابا وجعل من [41^a I] اللسان بابين فالشفتا مصرعان مصراعون وقال بقراط الحكيم خلق الانسان [20^b E2]
لسان واحد واذنان وعينان ليسمع ويبصر اكثر ممَّا يقول وقيل الحكماء ورثوا الحكمة بالصمت والتّفكر روى ان
رجلا وقف على لقمان فى مجلسه فقال له الست الذى ترعى معى فى مكاذ اقال بلى قال ما بلغك الى مارى
قال صدق الحديث والصمت عمّاليعنى وذكر ان لقمان الحكيم كان عبداجشيا فاول مظهر من حكمته ان مولاه قال
[38^b E1] له يا غلام اذبح لنا هذه الشاة وأتنى با طيب المضغتين منها فجاءها باللسان والقلب [38^b M]
فسأله عن ذلك [30^a S] المضغتين فقال ليس فى الجسد مضعتان اطيب منهما اذا اطايا واحبث [41^b I]
منهما اذا خبثا . اللهم لنا اجعل الصمت والجوع صناعة والسهر والهجوم عادة

خسته دل چند توان بود فرشته در دهر

خيز مردانه قدم نه كه جهانست فراخ

Ammā mecāzī: **توان** mümkün **بود** olmak ma' nālarına. Qā' ide ma' lūm ola ki⁵²⁹ luğat-ı
Fārisiyyede çok kerre lafz-ı māzī ma' nā-yı maşdarda isti' māl olunur. Meşelā bu
maḳāmda būd būden ma' nāsınadır. Firişte münādā ḫarf-i nidāsı istiḳāmet-i vezn
içün ḫazf olunmuş. **مردانه** merdlere lāyık ve mensūb dimekdür. Qā' ide: Ma' lūm ola
kim⁵³⁰ ḫarf-i hā ki āḫir kelimeye mülḫak olur. Ma' nā-yı liyākātı ve nisbeti ifāde ider.
Nitekim Şems-i Faḫrī buyurmışlar, beyt:

شاه فرزانه شيخ ابواسحاق [39^a E1]

که همه کار اوست مردانه

انکه در کار ملک هر چه کند

جمله باشد نکو وشاهانه

⁵²⁸ Nebi s.a.v şöyle buyurdu: “Kim Allaha ve ahret gününe inanıyorsa ya hayır söylesin ya da
sussun.” Nebi s.a.v şöyle dedi: “Kim avucunu açarsa (cömert olursa) ve ağzında kapatırsa
(lüzumsuz söz söylemezse) işte bu insanların menfaatine olan şeydir.” Nebi s.a.v dedi: “Allah
sözünün fazlasını tutana rahmet etsin.” Hadis-i Şerif

⁵²⁹ ki: kim İ

⁵³⁰ kim: ki E1, E2

خيز ve نه emr-i hazır[42^a İ]lardur⁵³¹ kalk ve koy فراخ giñ ma' nalarına. [39^a M] Maḥşül-i beyt: İy Firişte hasta göñüllü niceye dek mümkündür olmak ya' ni hasta dil niceye dek olasuñ kalk merdlere lâyıq u mensüb ayak koy ki cihân giñdür. Ve⁵³² ammā ḥaḳîkî: Dil hastalugı ahlâq-ı reddiyedür zâ'il ile müzeyyen olmasına dirler. Zîrâ ki bu şıfatlar qalbüñ ef'âli ḥâşşasınıñ esbâb-ı za'if ü âfeti ve helâk-ı 'âkıbetidür.⁵³³ Nitekim Hudâ-yı Müte'âl [30^b Ş] 'azîmet u celâl ile buyurmuşlar: ⁵³⁴ Maḥşül-i beyt: İy Firişte bu dil-i âzâruñı niceye dek dest-i ahlâq-ı reddiyye vü ef'âl-i zamîmede esîr ü zebûn ideseñ kalk henüz cây-ı teng-nâña girmemiş hayâtdasañ a' mâl-ı şâliha vü ef'âl-i ḥasene ile taşfiye-yi qalb ve tezkiye-i nefis idüb bu ahlâq-ı reddiyeden rehâ-yâb olagör. [39^b E1] [21^a E2] [42^b İ]

وهذاالمقدارالهم الى من اسرار التاويل مسعينامن الله الكبير الجليل

Ḳāfiyetü'd-dāl

دل ببوی سرزلف تو مرارفت ز یاد

در سرزلف تو کارم سرموی نکشاد

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

(Fā' ilātün) (Fa' lün)

(- v - -) (- -)

Ammā mecāzî: بوی қоқи رفت māzî gitdi نکشاد caḥd-ı muṭlaq [39^b M] açmadı ma' nalarına.⁵³⁵ Maḥşül-i beyt: Göñül ser-i zülfüñ қоқısı ile yādumuzdan gitdi senüñ zülfüñ hevesinden bir qıl başı açmadı ya' nî bir qıl başı⁵³⁶ kadar iş eyleyemedi dil yādumdan gitdigiyiçün. Ve⁵³⁷ ammā ḥaḳîkî: Būy şol 'alâqadan ve ittîşâlden olan ekhelluga dirler ki⁵³⁸ aşlda maḳâm-ı cem' iyyetde varmış. Velâkin şimdi maḳâm-ı

⁵³¹ hazırıldur: hazırıldur E1

⁵³² ve: - E2, M, Ş, İ

⁵³³ 'âkıbetidür: 'âkıbeti E1

⁵³⁴ "Kalplerinde münafıklıktan kaynaklanan bir hastalık vardır. Allah da onların hastalıklarını artırmıştır." 2/10, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 4

⁵³⁵ ma' nalarına: ma' nāsına E1

⁵³⁶ açmadı ya' nî ser-i qıl başı: - M

⁵³⁷ ve: - E1, M, Ş, İ

⁵³⁸ ki: - E1

teferrükde⁵³⁹ vâkı^ç oluyor. Maḥşül-i beyt: Senüñ sırr-ı gayb-ı hüviyyetüñle sâbıkda maḳām-ı cem^ç iyyetde olan âşinālıḳdan el-ḫāletu hāzihi maḳām-ı teferrükde ba^ç z ba^ç z vâkı^ç olduḳca dil yādumuzdan gidüb o deñlü deryā-yı ḫayretde müstaḡraḳ oldu kim meyl-i [31^a Ş] gayb-ı hüviyyetüñde sa^ç yum bir ser-i mü miḳdārı [43^a İ] feth idemedi. Ziyāde şādılıḳdan kināyedür.

دانه خال ترادیددل سرکشته

مرغ جان شدزیبی دانه دردام افتاد [40^a E1]

Ammā mecāzī: دید māzī gördi سرکشته ḫayrān شد māzī gitdi. ecel افتاد māzī düşdi ma^ç nālarına. Maḥşül-i beyt: Senüñ ḫālūñ dānesini müteḫayyer gönül gördi cān ḳuşu gitdi bir dāne eclinden duzaḡa düşdi ya^ç ni zülfi raḫı üzre dām gibi bükülmüş idi gittikde o dāma giriftār oldu. Ve⁵⁴⁰ ammā ḫaḳīḳī maḥşül-i beyt: [40^a M] Bu dil-i sergeşte ḳuvvet-i ^ç ālem-i gaybuñı müşāhade idicek murḡ-ı cān ṭayerān idüb o ^ç ālem-i gayb eclinden vākıf-ı esrār-ı hüviyyet oldu. Ya^ç nī yine bülend merātibler peydā⁵⁴¹ eyledi.

دارم از لعل تو امید که سازد درمان

عشقت انداغ که بر سینۀ مجروح نهاد

Ammā mecāzī: لعل den murād lebdür امید teşdīd ile ḡalaṭ-ı meşhūrdur aşlı [43^b İ] taḫfif iledür. Nitekim ḳāfiye-i bāda aşlını zıkr idüb buyurdılar, mısrā^ç :

بر امیدى كان صنم سوى فرشته بگذرد

سازد muzāri^ç düze داغ döḡün ve ṭamḳa نهاد māzī ḳoydı ma^ç nālarına. Maḥşül-i beyt: La^ç l gibi olan lebūñden [31^b Ş] ümīd ṭutar⁵⁴² mı ki dermān ide ol döḡüne ve ṭamḡaya kim senüñ ^ç ışḳuñ sīne-i mecrūḫ üzere ḳoydı [40^b E1] Ve⁵⁴³ ammā ḫaḳīḳī: Dāḡ-ı sīne nūr-ı İslām ile şadruñ münşeriḫ olmasına dirler. [21^b E2] Nitekim Cenāb-ı Kibriyā ḫazretleri buyurmışlar: ⁵⁴⁴ اَلَمْ يَشْرَحْ اللهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُوْرٍ مِنْ رَبِّهِ. Maḥşül-i beyt: Senüñ Kelām-ı Münzelūñden ümīd-vārum ki ^ç ışḳuñdan olan inşirāh-ı şadruma

⁵³⁹ teferrükde: teferrükada E2

⁵⁴⁰ ve: - E1, M, Ş, İ

⁵⁴¹ peydā: ḳaṭ^ç M, İ

⁵⁴² ṭutar: tutar Ş, İ

⁵⁴³ ve: - E1, M, Ş, İ

⁵⁴⁴ “Allah'ın, göḡsünü İslām'a açtığı, böylece Rabbinden bir nur üzere bulunan kimse, kalbi imana kapalı kimse gibi midir?” 39/22, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 502

dermān ide ya' nī a' t̄ā-yı iktidār-ı 'amel Kelām-ı Münzel olunca 'adem-i zevāl inşirāh-ı şadra sebeb olur. [40^b M]

در هوای توجہانست چومن سرکشه
تا کرا بخت رساند بسر کوی مراد

[44^a İ] Ammā mecāzī: هوا ārzū devlet رساند muzāri' ve müte'addi irişdirür ma' nālarına. Maḥşūl-i beyt: Senüñ ārzūndan⁵⁴⁵ 'ālem benüm gibi müteḥayyirdür tā ki görelüm devlet kimi irişdirür murād kūyunuñ başına. Ve⁵⁴⁶ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: Senüñ 'ışkuñda cemī' 'ālem ḥalkı benüm gibi ser-geşte olmışdurlar görelüm baht kimi irişdirür maḥşūd olan maḳām-ı 'ubūdiyyete ya' nī kim⁵⁴⁷ maḳbūl-i dergāh olur.

دوش می گفت فرشته بخیال رخ دوست
یاد میدار که از مات نمی آید یاد

[41^a E1] Ammā mecāzī: دوش zämme-i şaḥīḥ ile giçen gice ma' nāsına ve bu maḳāmda daḥı murād [32^a Ş] budur. Ammā zämme-i mechūl ile 'aṭf-ı omuz ma' nāsına mā et maḳāmına ve tānuñ mā-ḳablinuñ sebeb-i sükūnı sābıḳda ma' lūm oldu nazār olınsun. Maḥşūl-i beyt: Dün gice Firişte dostınuñ ruḥınuñ ḥayāli ile söyledi ki dostuñ⁵⁴⁸ yād eyle [44^b İ] ya' nī bizi añ ki bizden saña hīç yād gelmez ya' nī bizi⁵⁴⁹ hīç añmazsuñ. Ve⁵⁵⁰ ammā ḥaḳīkī: Ḥayāl ehl-i taşavvufuñ yazdıklarına göre iki günedür. [41^a M] Evvelen oldur ki fi'l-ḥaḳīka vüçüd dutmaz varlığı yoklukdur. Meşelā āyīnede nümāyān olan şüret-i insān gibi nemūd bī-būd ḳabīlinden ḥaḳīkatde āyīnede nesne yokdur eger dirlerse ki bu 'aḳs āyīnedendür rāstdür. Zīrā āyīne olmasa görünmezdi ve eger dirlerse insāndandır yine rāstdür.⁵⁵¹ Zīrā insān olmasa 'aksi mevcūd olmazdı. Şāniyen oldur ki fi'l-ḥaḳīka vüçüd tutar ve ḥayāl-i şırf degüldür aña ḥayāl-i ḥaḳīkī dirler. Ve bu maḳāmda murād budur. Maḥşūl-i beyt: Düş Firişte

⁵⁴⁵ ārzūndan: ārzūnda İ

⁵⁴⁶ ve: - E1, M, Ş, İ

⁵⁴⁷ kim: - E1

⁵⁴⁸ dostuñ: - E1, M, Ş

⁵⁴⁹ hīç yād gelmez ya' nī bizi: - E1

⁵⁵⁰ ve: - M, Ş, İ

⁵⁵¹ zīrā āyīne olmasa görünmezdi ve eger dirlerse insāndandır yine rāstdür: E1, E2, M, Ş

‘ālem-i firqatde hayāl-i taḥkīkī tecelliyāt-ı dost ile nişin⁵⁵² iken söylediği bende[41^b E1]ñüzi daḥı yād eyle ki hiç yād olunmıyoruz ya‘ nī bizi daḥı nā’il-i ‘uluvv-i merātib eyle dimekdür.[45^a İ]

اللهم ثبتنا على نهج الاستقامة واعدنا من موجبات الدامة والله اعلم بالاستقامة والاستقامة

Ḳāfiyetü’z-zāl [22^a E2] [32^b Ş]

ذره أن مه ندارد مهربانی العیاذ

درمیان آن مه و مهر اجتماع امر ست شاذ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: Yā مهربانی maşdariyye عیاذ şığınmak میان orta ma‘ nālarına مهر güneş ve maḥabbeti güneşe teşbīh eyledi ma‘ an. [41^b M] Nitekim lafzen müşābihdür. Ve vech-i müşābeh ete’şiriyetdür. Anuñ çün zerreyi vü şuzūziyyeti ve ictimā‘i zikr eyledi. Tā ki beytde tecemmu‘ ola شاذ nādir ma‘ nāsına. Maḥşül-i beyt: Ol māhuñ şerrinden Ḥudāya şığınırım ki havāda uçan küçücük⁵⁵³ nesne kadar şefkatluluk dutmaz ol mäh öyle ki maḥbūbdur ve ol güneş arasındaki maḥabbetdür. Cem‘ olmak bir nādir emrdür. Ya‘ ni bir an olursa⁵⁵⁴ bir ḥayli zamān olmaz. Ve⁵⁵⁵ ammā ḥaḳīkī: مه ḳalbe dirler ve vech-i müşābeh et istifādedür. [42^a E1] İki nesne [45^b İ] miyānında olan ‘alākaya dirler mihr mürşid-i kāmile dirler. Zīrā anlaruñ ḳulūbları rüşen-terdür. Āfitāb-ı çarḥ-ı çehārumdan nitekim Resül-i Ekrem ‘aleyhi efzalu’ş-şalāvāt ü ekmelü’t-teḥiyyāt⁵⁵⁶ buyurmuşlar⁵⁵⁷ ان الله عبادقلوبهم انور من الشمس فعلهم كفعل الانبياء⁵⁵⁷ Maḥşül-i beyt: Ol ḳalb-i müstefidümüz zerre-i miḳdār⁵⁵⁸ maḥabbet-i dünyevīden fāriğ olub mürşid-i kāmil ile ta‘alluḳ dutmaz. Ol sebebden ki ḳalb-i dünyevī ile

⁵⁵² nişin: nişini E1, E2

⁵⁵³ küçücük: küçük E2

⁵⁵⁴ olursa: olur E2

⁵⁵⁵ ve: - M, Ş, İ

⁵⁵⁶ ‘aleyhi efzalu’ş-şalāvāt ü ekmelü’t-teḥiyyāt: şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem efendimiz ḥazretleri M

⁵⁵⁷ “Allah’ın öyle kulları var ki kalpleri güneşten daha nurlu, yaptıkları işler de peygamberlerin işleri gibidir.” Hadis-i Şerif

⁵⁵⁸ zerre-i miḳdār: zerre miḳdārī E1, M, İ

mürşid-i kâmil miyânında ictimâ' nâdir olur. Zirâ taşfiye-i kulüb olmadıkça ictimâ' olmaz. Ve taşfiye-i kulüb ise nâdir olur.⁵⁵⁹

زهن صافی در نمی آید کمال حسن تو
کرچه اندر نازکه هست اوز حسنت مستفاد⁵⁶⁰

[42^a M] [33^a Ş] Ammā mecāzī: زهن kuvve-i müdrike مستفاد ism-i mef' ul fā'idelenmiş ma' nalarına.⁵⁶¹ Maḥşül-i beyt: Ol kuvve⁵⁶²-i müdrike-i ḥālişe [46^a İ] senüñ kemāl-i ḥüsnüñi derk idemez egerçi nāzüklügi senüñ ḥüsnüñden fā'idelenmiş yine derk idemez. Ve⁵⁶³ Ammā ḥaḳīkī [42^b E1] maḥşül-i beyt: Ol kuvve⁵⁶⁴-i müdrike-i 'āşık sendeki olan cem' iyyet-i kemāl-ı ma' şūkiyyeti⁵⁶⁵ derk idemez. Egerçi ol cem' iyyetden müte' eşşir ise daḥı yine derk idemez.⁵⁶⁶

ذلتی از من اکر اید بلطف در کذر
چون ندارم در جهان جز رحمت لطف ملاذ

Ammā mecāzī: ذلت ḥorluḳ ve kötülük ملاذ şıgıncak yer ma' nalarına. Maḥşül-i beyt: Eger benden bir ḥorluḳ ve bir kötülük gelürse luḳfuñla giç ya' nī 'afv eyle çünki dünyāda dutmanam luḳfuñdan ve merḥametüñden ḡayrı şıgıncak yer. Ve⁵⁶⁷ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Egerçi bu ṭarīḳ-i sülükda ben bī-çāreden bir sürç-i ḳadem şādir olursa sen [22^b E2] beni perverde itmeklik sebebi ile mu' aḥzeze itmeyüb 'afv eyle. Çünki cihānda raḥmet luḳfuñdan özge melāz ü melce' üm yoḳdur. [46^b İ]

ذوق خونریزی اکر داری اشارت کن بچشم
زانکه حکم قاطعت در ملک جان دارد نفاذ

[42^b M] Ammā mecāzī: ذوق ḥavāss-ı ḥamse-i zāhirden datmak ken emr-i ḥāzır it نفاذ fetḥ ile giçmeklik⁵⁶⁸ ma' nalarına. Maḥşül-i beyt: [33^b Ş] Eger iy maḥbüb ḳan

⁵⁵⁹ Zirâ taşfiye-i kulüb olmadıkça ictimâ' olmaz. Ve taşfiye-i kulüb ise nâdir olur: - E2

⁵⁶⁰ M مستفاد: مستفاد

⁵⁶¹ ma' nalarına: ma' nāsına E1

⁵⁶² kuvve: ḳavī E2

⁵⁶³ ve: - M, Ş, İ

⁵⁶⁴ kuvve: ḳavī E2

⁵⁶⁵ ma' şūkiyyeti: ma' şūkiyyetini E2

⁵⁶⁶ egerçi ol cem' iyyetden müte' eşşir ise daḥı yine derk idemez: - E1

⁵⁶⁷ ve: - M, Ş, İ

⁵⁶⁸ giçmeklik: giçmek İ

tökmek⁵⁶⁹ [43^a E1] zevkını tutarsaň işâret eyle gözünne ki töksün yâhûd işâret eyle göz ile tökülsün ol ecluden ki senün ol kesici hükümün cân mülkinde giçmeklig tutar ya‘nî pek geçicidir. Ve⁵⁷⁰ ammâ haqîkî: حکم evâmir-i şer‘e dirler. Maḥşûl-i beyt: Eger bu ‘âlem-i vücûdda vâkı‘ olan telvîşât-ı beşeriyyeti pāk eylemege murād-ı ‘aliyyeñüz olursa ittıla‘ât-ı İlâhiyyeye işâret buyuruñ be-sebeb-i an ki naşş-ı kâtı‘ ile olan evâmir-i şer‘ün mülk-i cānda pek nüfûzı vardır. Murād evâmirüne be-gāyet münkâddur. Egerçi ittılā‘ât-ı İlâhiyye daḥı [47^a İ] kesb iderse pāk olur.

ذکر آن لب زبان رانی فرشته دمبدم
العیاذ ای غمزه ان چشم خونریز العیاذ

Ammâ Mecāzî: ذکر kesr-i zāl ile bir nesneyi añub ve söylemek رانی dil زبان sürersün ma‘nalarına غمزه göz ucuyla ve қаpağıyla ve қаş ile işârete dirler.⁵⁷¹ Nitekim Kelâm-ı Münzelde gelmişdür. ⁵⁷² وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ya‘nî beşirü’l-küffâr ile’l-mü‘minîn bi ‘aynihim istihzâ. Maḥşûl-i beyt: [43^b E1] İy Firişte ol lebün añub söylemesini nefes-be-nefes lisân [43^a M] üzerine sürersün el‘iyâz ol қan dökici göz ucuyla bakmasından el‘iyâz. Ya‘nî eger senün böyle itdigün görürse şübhesiz қanuñ döker ve zıkr-i bî-zebân sürmekde nezâket var gâflet [34^a Ş] olunmaya. Ve⁵⁷³ ammâ haqîkî: Leb kelâma dirler zebân muṭlaқ emre dirler. Maḥşûl-i beyt: Ol kelâmuñ zıkrini muṭlaқ emrlerde ya‘nî her emrde dem-be-dem baḥş idersün [47^b İ] saқın ola insānı telvîşât-ı zāhiriyyeden pāk-ı ittıla‘ât-ı İlâhîñ nümünesinden ya‘nî ekseri gider ve ekalli қalur. Şoñra seni be-gāyet perîşân-ı hāl ider murād тарîқ-i sülûkda suhen-i kütâh eylemek gerekdür ve ba‘z efâzıl beyân eylemişler ki çün mübtediyan kelâm-ı kümmelini fehm idemezler. Pes anlara söz söylemek cevâhir zāyi‘ eylemek gibidür. Nitekim Faḥru’l-enbiyâ Muḥammedü’l-Muṣṭafâ şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem⁵⁷⁴ [23^a E2] buyurmışlar: ⁵⁷⁵ كَلَّمُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ ve bir cāy-ı dîgerde buyurmışlar: [44^a E1]

⁵⁶⁹ tökmek: dökme M; tökmeklik İ

⁵⁷⁰ ve: - M, Ş, İ

⁵⁷¹ dirler: - E2

⁵⁷² “Müminler yanlarından geçtiğinde, birbirlerine қаş göz ederek onlarla alay ediyorlardı.” 83/30, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 669

⁵⁷³ ve: - M, İ

⁵⁷⁴ şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem: (şav) E1, şalla’l-lāhu ta‘ālā ‘aleyhi ve-sellem efendimiz ḥazretleri M

⁵⁷⁵ “İnsanlara akıllarının alacağı kadar söz söyleyin.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 176

⁵⁷⁶ ve yine bu ma‘nāda bir ğayrı mevzi‘de buyurulmuş:

⁵⁷⁷ ve yine bu ma‘nāda ba‘z efāzıl buyurmışlar, beyt:

قدر زرزركر شناسقدر كوهر كوهرى

آدمى رآن كسه داند كه آدم زاده است

Ve Ebī Hureyre Ḥazretleri rađıya‘l-lāhu ‘anh⁵⁷⁸ buyurmışlar: [48^a İ]

حفظت من رسول الله صلعم دعا ین فاما احدهما فبششته واما الثانى [43^b M] فلوبششته لقطع هذا البلعوم

Ve Ḥazret Esedu‘l-lāhu‘l-ġālib [34^b Ş] ‘Ālī ibn Ebī Ṭālib rađıya‘l-lāhu ‘anh:⁵⁷⁹

لوحديثكم ما سمعت من ابى القاسم لمرجتم من عندى وانتم تقولون انّ عليا اكذب الكذابين وافسق الفا سقين

Ve kuṭbu‘l-‘ārifin Ḥ‘āce ‘Atṭār ‘aleyhi raḥmetü‘l-ġaffār⁵⁸⁰ buyurmışlar, beyt:

دل پر كوهر اسرار دارم

ولى اندر زبان بيمار دارم

Ve bir ğayr⁵⁸¹ mevzi‘de buyurmışlar, beyt:

هر كر اسرار كاراموختند

مهر كردند هاشدوختند

والله اعلم با الصّواب واليه المرجع و المآب

Ḳāfiyetü‘r-rā

راستى راريخت خونم بى شمار

چشم سرمست تودرعين خمار [44^b E1]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: Ammā mecāzī: sayısız سرمست ser-hoş ma‘nalarına. Xamar baqiyye-i sekr ya‘nī keyfūñ soñuna dirler. Maḥşul-i beyt: Toġrılıq itdi[48^b İ]giyiçün hisābsız xanımı dökdi. Senüñ ser-hoş gözüñ baqiyye-i sekrdedür. Ya‘nī sekrüñ zevāli vaqtinde

⁵⁷⁶ “Kim (gerçek manada) Allahı tanırsa, lisanı onu ifade etmede aciz kalır.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü‘l-Hafa, 2. Cilt, s. 234 –benzer hadis-

⁵⁷⁷ “Köpeklerin ağızına cevherleri atmayın.” Hadis-i Şerif,

⁵⁷⁸ rađıya‘l-lāhu ‘anh: (r.a) E1, M

⁵⁷⁹ rađıya‘l-lāhu ‘anh: (r.a) E1, M

⁵⁸⁰ ‘aleyh-i raḥmetü‘l-ġaffār: - E1, M

⁵⁸¹ ğayr: ğayrı E2

oldığına böyle eyledi. Ve⁵⁸² ammā ḥaḳīkī: چشم مست Allāhuñ setr eylemesine dirler sol taḳşīrātı ki sālīkden vüçūda gelür. چشم خمار muṭlaḳ setr eylemege dirler. Taḳşīrāt-ı sālīki [44^a M] iki ma‘nānuñ miyānında ‘umūm u ḥuṣūş-ı muṭlaḳ var te‘emmül ile bilünür. Maḥşül-i beyt: Ṭarīḳ-ı müstakīmde istiḳāmetüm oldığıyiçün gerd-i küdürāt-ı zāhiriyyeden āyīne-i dilümüzi mücellā vü muşaffā eyledi. Senüñ sālīkāndan [35^a Ş] vüçūda gelen taḳşīrātı setr eylemek ḥaḳḳa ki ‘ayn-ı setrdür murād sülükde istiḳāmetden bu setr-i taḳşīrāta nā’il oldum dimekdür.

راحت دل از تو میخوام ولی
چون کنم چون نیست در دست اختیار

[45^a E1]Ammā mecāzī: چون evveli imāle ile ve şānī imālesüz⁵⁸³ ma‘naları [49^a İ] zikr olındı naẓar olınsun اختیار dilemek ve üründilemek ve güzīde ḳılmaḳ. Maḥşül-i beyt: Göñül rāḫatını senden isterüm ammā nice ideyüm çünki elümde ihtiyārum yoḳdur. [23^b E2] Ve⁵⁸⁴ Ammā ḥaḳīkī: Dest şıfat-ı ḳudrete dirler. Maḥşül-i beyt: Hemīşe bu küşe-i ḥicrāndan rehā-yāb olub ıstiraḫāt-ı dil isterüm ammā nice ideyüm çünki ḳudretümde ihtiyārum yoḳdur ya‘nī vişālūñe irmek ile olur meger sen imdād eyleyesün.

روی چون خورشید بنمای از نقاب
نا شود ماه از خجالت شر مسار

[35^b Ş] Ammā mecāzī: بنمای emr-i ḥāzır göster. نقاب kesr-i nūn⁵⁸⁵ ile yüz [44^b M] örtüsü خجالت ḥayā şirmsar ḥacālet ma‘nalarına. Maḥşül-i beyt: Güneş gibi olan yüzi perdeden göster tā ki ay ḥayāsından ḥacīl ola. Ve⁵⁸⁶ ammā ḥaḳīkī: Niḳābdan murād şol mevāni’lerdür ki ‘āşıḳı ma‘şūḳdan gerü dutar⁵⁸⁷ ammā ma‘şū[45^b E1]ḳuñ irādesiyle. [49^b İ] Maḥşül-i beyt: İy mürşid-i kāmīl şol tecelliyāt[1] nümāyān⁵⁸⁸ eyle kim sālīkān-ı rāh-ı Yezdān [35^b Ş] anuñ keyfiyyeti üzre muṭṭalī‘ olurlar. Şol murād

⁵⁸² ve: - M, Ş, İ

⁵⁸³ imālesüz: ve imālesüz E2, M

⁵⁸⁴ ve: - M, Ş, İ

⁵⁸⁵ nūn: -İ

⁵⁸⁶ ve: - M, Ş, İ

⁵⁸⁷ dutar: ṭutar E1

⁵⁸⁸ nümāyān: ḡāyāt M

eyledigüñ mevāni‘lerin ref‘ eyle. Tā ki bu alb-i müstefidümüz hālet-i ayrdan⁵⁸⁹ münfa‘il ve münşak ola zīrā mürşid-i kāmīlān alībāni⁵⁹⁰ kūdūrāt-ı beşeriyye ve ahlā-ı reddiyyeden ne var ise uşbu‘-ı yed-i udret ile münşak ve münfa‘il idüb ıkarurlar. Ve envā‘-ı ‘ulūm-ı nāfi‘ ve eşnāf-ı ma‘ārif-i ledüniyye ile memlū iderler. Ve inşirāh-ı şadr bundan ‘ibāretdür. Nitekim Kelām-ı Münzelde buyurmuşlar. ⁵⁹¹ اَلْمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِاِسْلَامٍ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ. Bu inşirāhdan Hāzret-i Hāyru‘l-beşer buncılayın hāber virdi kim:

فَرَجَ عَنِّي سَقْفَ بَيْتِي وَاَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرَائِلُ عَمَّ مَ فَقَرَّجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءٍ مَزْمٍ ثُمَّ جَاءَ بِطَشْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْتَلِيٍّ اِيْمَانًا وَحِكْمَةً⁵⁹² الْحَدِيثُ [50^a I] اللّٰهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُوْرًا وَفِي سَمْعِي نُوْرًا وَفِي بَصْرِي نُوْرًا وَ عَنِ [46^a E1] يَمِيْنِي نُوْرًا وَعَنِ شَمَالِي نُوْرًا وَاَمَّا مِي نُوْرًا وَ خَلْقِي نُوْرًا وَفَوْقِي وَتَحْتِي نُوْرًا وَاجْعَلْنِي نُوْرًا⁵⁹³ [45^a M]

رفتني چون اشك از چشم هنوز
چشم در راهست جان در انتظار

Ammā mecāzī: انتظار mühlet dilemek ve atlanmaa dirler. Maşşul-i beyt: Gitdüñ gözüm yaşı gibi⁵⁹⁴ gözümden henüz⁵⁹⁵ ya‘nī gözüm öninden⁵⁹⁶ gözüm yolda ve cānum⁵⁹⁷ intizārdadır.⁵⁹⁸ [36^a Ş] Ya‘nī gideliden berü intizāruñ çekiyorum. Ve⁵⁹⁹ ammā haikī maşşul-i beyt: Şol mükāşefāt⁶⁰⁰ ki hālāt-ı itlā‘ātda nümāyān olurdu. Eş-bārum gibi ol hālātdan dūr oldum ve dūr olalıdan berü rāh-ı vuşūle dīde nigerān

⁵⁸⁹ ayr: taayyūr M, İ

⁵⁹⁰ alībāni: alībāndan Ş, İ

⁵⁹¹ “Allah'ın, göğsünü İslām'a açtığı, böylece Rabbinden bir nur üzere bulunan kimse, kalbi imana kapalı kimse gibi midir?” 39/22, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 502

⁵⁹² “Mekke’de bulunduğum bir sırada evimin tavanı aralanarak Cebrāil a.s iniverdi, benim göğsümü yardı, sonra onu zezem suyu ile yıkadı, sonra hikmet ve imanla dolu altından bir tas getirerek onu benim göğsüme boşalttı. Sonra göğsümü kapadı...” Hadis-i Şerif, Ahmed Davudoğlu, *Sahih-i Müslim Terceme ve Şerhi*, Hadis no 263, 2. Cilt, Sönmez Neşriyat, 2. Baskı, İstanbul 1978, s. 606

⁵⁹³ “Yarabbi benim kalbime nur, kulağıma nur, gözüme nur, sağıma nur, soluma nur, önüme nur, arkama nur, üstüme nur, altına nur ve bana nur ver; yahut beni nur eyle.” Hadis-i Şerif, Ahmed Davudoğlu, *Sahih-i Müslim Şerhi*, s. 2179

⁵⁹⁴ gibi: - E1, Ş

⁵⁹⁵ henüz: - Ş

⁵⁹⁶ ya‘nī gözüm öninden: -İ

⁵⁹⁷ cānum: cān E1, E2

⁵⁹⁸ intizārdadır: intizārdur E1

⁵⁹⁹ ve: - M, Ş, İ

⁶⁰⁰ mükāşefāt: mükāfāt M

ve cān intizārda sūzān [24^a E2] olmuşdur. Ve bundan ma^c lūm oldu ki⁶⁰¹ sülekāya rāh-ı vuşūlde gūşiş ü intizār-ı vecd ü cehd-i bī-şūmār gerekdür. Nitekim ol sebab-i Hıl^c at-ı ^c Ālem Hāzret-i Muḥammedü'l-Muḥterem şalla'l-lāhu ^c aleyhi ve-sellem⁶⁰² Hāzreti [50^b İ] ^c Āyişe rađıya'l-lāhu ^c anhaya⁶⁰³ buyurdılar:

يا عايشه داومى على قرع باب الجنة [46^b E1] قالت يا رسول الله بما اذقال بالجوع اللهم⁶⁰⁴
إهدنا الصراط المستقيم صراط الذين أنعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين⁶⁰⁵

راز عشقت باکسی کی کفتمی

کر نکردی آب چشم آشکار

[45^b M]Ammā mecāzī: راز sırr veyā کفتمی ve نکردی maḥkiyyedürler dīr idüm ve itmeseydi ma^c nālarına. Maḥşül-i beyt: Sırr-ı ^c işkuñ bir kese kaçan dīr idüm. Eger gözümüñ suyu āşikāre itmeseydi ya^c nī eşk-bārı beyne'l-enām āşikāre eyledi yoḥsa ben izhār eylemezdüm. Ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Ol maḥabbet-i müfriṭüñ⁶⁰⁶ ve⁶⁰⁷ ol cezbelerüñ sırrını hiçbir kese söylemek mümkin degüldi. Velākin feraḥ-ı ittilā^c āt-ı İlähiyyāt zabṭa vü rabṭa ḳādir olamadıgumdandır ki ^c inān-ı raḥş-ı ihtiyārüm elden çıkub ḥarekāt u sekenātumdan [36^b Ş] maḥsūs-ı nās oldu murād benüm şun^c um yoḳdur dimekdür. Nitekim şāhibü'l-[51^a İ]-kevākibü'd-dürriyedür. Medḥ-i Ḥayru'l-Beşeriyye⁶⁰⁸ buyurmuşlar, beyt:

فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت

به عليك عدول الدمع والسقم

[47^a E1] مثل البهار على خديك والنعيم⁶⁰⁹

واثبت الوجد خطى عبرة و ضنا

⁶⁰¹ ki: kim Ş, İ

⁶⁰² şalla'l-lāhu ^c aleyhi ve-sellem: (şav) E1, şalla'l-lāhu ta^c ālā ^c aleyhi ve-sellem E2

⁶⁰³ ^c Āyişe rađıya'l-lāhu ^c anhaya: ^c Āyişeye E1, İ; -Ş

⁶⁰⁴ “Ey Aişe cennetin kapısını çalmaya devam et!” Hz Aişe: “Nasıl ya Resulallah” dedi. Resulullah buyurdu: “Açlık ve hüzn ile (oruç tutarak ve ahreti düşünüp hüznlenerek) Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 1. Cilt, s. 367

⁶⁰⁵ “ Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarına ve sapıklarına değil.” 1/6-7, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 2

⁶⁰⁶ müfriṭüñ: müfriṭenüñ E2

⁶⁰⁷ ve: - E1

⁶⁰⁸ beşeriyye: beriyye E2

⁶⁰⁹ İ nüshasında bu beyittieki mısralar yer değiştirmiştir.

Ya' nî 'ışkı bir aḥad⁶¹⁰ mümkün degüldür setr ü nihān eyleye. Zīrā āsār-ı 'ışk çoḡdur cümle 'ışka şehādet iderler ve zebān-ı ḡaldan vāzih ü rüşen-ter olan zebān-ı ḡāl ile cümle cevāriḡ ü a' zā 'ışkdan⁶¹¹ ḡaber virürler zīrā zebān-ı ḡāl şāhibini setr ider. Lākin zebān-ı ḡāl mestūr dutmayub ḡarekāt ü sekenātından āşikāre eyler. Nitekim buyurmışlar, beyt: [46^a M]

علامت من كان الهوى فى فؤاده

ادلقى المحبوب ان يتغيرا

ويصفره الوجه بعد احمراره

وان كلفوه الحديث ان يتحيرا

اللهم ا حينابالعشق وامتنابالعشق وابعثنا بالعشق والله اعلم مناتحقيقته الحال وافهميكنه المأل

Ḳāfiyetü'z-zā [51^b İ]

زآرزوى ماه رخسارتوى شمع طراز

همچو شمعم هر شبى تا روز درسوز كداز

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

[24^b E2]Ammā mecāzī: طراز 'alāmet ü hey'et ve şekl ma' nālarına سوز yanmak كداز erimek ma' nālarına. Maḡşul-i beyt: Senüñ māḡ gibi müdevver olan⁶¹² yañaḡuñ ārzūsından [37^a Ş] iy zīnet ile mu' allem mum yāḡūd [47^b E1] iy çerāḡ şeklinde ve hey'etinde olan dilber şem' gibi her gice tā şubḡa-dek yanmaḡda ve erimekdeyüm māḡ u şem' u şeb ve sūz ü güdāz kelimelerini īrād etmede nezāket-i şī' riyye vardur ḡaflet olunmaya. Ve⁶¹³ ammā ḡaḡīḡī: Şem' Allāhu Ta' ālānuñ⁶¹⁴ nūrına dirler. Ve bu maḡāmda murād mürşid-i kāmildür. Nitekim Ḥāzret-i Muḡammedü'l-Muḡtafā şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem⁶¹⁵ buyurmışlar:

⁶¹⁰ aḡad: kimse E2

⁶¹¹ 'ışkdan: 'ışkından E2

⁶¹² müdevver olan: olan müdevver M, Ş, İ

⁶¹³ ve: - M, Ş, İ

⁶¹⁴ Allāhu ta' ālānuñ: Allāhuñ E1, M, Ş, İ

⁶¹⁵ şalla'l-lāhu 'aleyhi ve-sellem: şav E1,

انا من نورالله تعالى والانبیاء من نوری والاولیاء من نوری صدق رسول الله⁶¹⁶

Maḥşül-i beyt: İy nūr-ı Ḥudā ve mürşid-i dānā [46^a M] senüñ tecelliyāt-ı ‘aṭāyı maḥzuñ ārzūsından bu ‘ālem-i ceberrüt ü kibriyādan tā ‘ālem tetābu^c -ı envār-ı [52^a İ] mücellāya varınca ben daḥı nūr-ı Ḥudā gibi mütecellā ve ol nūrda nā-būd ve nā-peydā olmuşum murād ol nūr-ı Ḥudā ve mürşid-i dānādan kesb-i muḳārebet bu sūz ü güdāzuñ taşavvufidur ki⁶¹⁷ ve iḳtibās-ı envār-ı ḥaḳīḳat itmekle ziyā-yı şa‘şa‘a nūrından zulmāt ḥarcını def^c ü zā’il idüb ve anuñ terbiyesinde riyāzāt ü mücāhedāta şabr eyle rütbe-i velāyete ḳadem başub kendü daḥı nūr-ı Ḥudā ‘add olunub mücellā ve ol nūrda maḥv oldığını beyāndur.[48^a E1]

زرد ورنجورخرابم زان دوچشم نا توان
زانکه ریزدخون مردم د میدم در عین ناز

Ammā mecāzī: زرد şaru خراب vīrān نا توان güçsüz مردم adam ma‘nalarına. Maḥşül-i beyt: Şaru ve renclü ve vīrān olmuşum ol iki nā-tüvān ya‘nī ḥasta [37^b Ş] gözlerüñden ol ecluden ki dem-be-dem merdüm ḳanını töker⁶¹⁸ pes ol gözler ‘ayn-ı nāzdadur.⁶¹⁹ Ya‘nī o ḥasta gözler nāza müstaḡraḳ olmuşlar zıkr-i merdümde leṭāfet var zīrā gözbebegidür⁶²⁰ ḡaflet olunmaya. Ve⁶²¹ ammā ḥaḳīḳī: زردى za‘f-ı sülūke dirler. رنج bir emre dirler ki[47^a M] [52^b İ] gönül ḥilāfı üzre ola nāz-ı ma‘şūḳuñ ‘āşīḳına ḳuvvet virmesine dirler.⁶²² Maḥşül-i beyt: Ol bī-iḥtiyār gelen iṭṭilā‘āt-ı İlähiyyeden za‘f-ı sülūkde ve ḥilāf-ı dil üzre olan emrlerdeyüm ol sebebden ki iṭṭilā‘āt-ı İlähī dem-be-dem bu nefsi emmāreyi ālāyiş-i telvīşātadan pāk eylemede ve nefsi ise bunuñ ḥilāfını idrāk eylemededir. Pes ol vuḳū‘-ı iṭṭilā‘āt-ı bī-iḥtiyārāt maḥzā ‘uşşāḳına ḳuvvet u şevḳ u ḳudret viricidür. [48^b E1] [25^a E2] Murād budur ki ol iṭṭilā‘āt-ı dilden nefsi ü hevāyı ṭabī‘atdan aḥlāḳ-ı reddiyeyi müzīl olub ḳābil-i incizāb⁶²³ -ı raḥmānī eyledigiyiçün ḳuvvet-dādedür.

⁶¹⁶ “Ben Allahu tealanın nurundanım. Enbiyalar benim nurumdandır. Evliyalar benim nurumdandır.”

Allah resulu doğru söyledi. Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 1. Cilt, s. 237 –benzer hadis-

⁶¹⁷ bu sūz ü güdāzuñ taşavvufidur ki: -Ş, İ

⁶¹⁸ töker: döker M

⁶¹⁹ nāzdadür: nāzdür M

⁶²⁰ zīrā gözbebegidür: -Ş, İ

⁶²¹ ve: - M, Ş, İ

⁶²² virmesine dirler: virmesidür M, İ

⁶²³ incizāb: a‘zāb E1

زدهانت خنده غنچه ازان دل تنکشد

لاله رخسار ترا دیرود هانش ما ندباز

Ammā mecāzī: زد māzī urdı دهان اğıز تنک ٲar ma‘nālarına باز birkaç ma‘nāya gelür. Evvelen gerü şāniyen ‘uzv şālişen açık ve bu maķāmda murād budur. Rābi‘en bir meşhūr kuş ki ٲoğan dirlər. Hāmisen vaşf-ı terkībī [53^a İ] ‘ışķ-bāz ve şu‘bede-bāz gibi sādisen bir lu‘buñ ismidür. Sābi‘en bāzīden lafzından emrdür.⁶²⁴ Maḥşül-i [38^a Ş] beyt: Ağzuñ bir gülüş⁶²⁵ urdı ya‘nī güldi ğonce ol gülüşden ğönül ٲar oldı ya‘nī dehenüñ ğonce iken gülüşden gül gibi açıldı⁶²⁶ ğonce henüz ḫāli üzre⁶²⁷ [47^b M] dil-teng ƣaldı. Bu mısırā‘da şan‘atu’t-ṭibāk var müte‘emmile ḫafī degüldür. Lāle daḫı yañağuñı ğördi taḫayyürden ağzı açık ƣaldı. Ve⁶²⁸ ammā ḫaķīķī: Dehān mütekellimeye dirlər. Maḥşül-i beyt: İzhār-ı şifāt-ı mütekellimiyenüñ⁶²⁹ ğoriceķ heybetinden ğonceler dil-teng oldı. Ve tecelliyāt-ı maḥzuñ ğoriceķ dehşetinden⁶³⁰ lāleler dehen-küşāde ƣaldı. Murād ol zamān ki Hudā-yı [49^a E1] müte‘āl ğüfte-i kūn ile bu mevcūdātı ketm-i ‘ademden şahrā-yı vücūda ğetürdüķde ne deñlü şaṫvet ü heybet vāķı‘ olmuş ise ğonceler dil-teng oldığını aña müdilldür. Ve cemī‘-i meknūnāta tecelliyāt-ı maḥzını izhār idende ne deñlü [53^b İ] taḫayyür ü dehşet vāķı‘ olmuş ise lālelerüñ dehenleri küşāde ƣaldığı aña müdilldür.

زلف هندوی سیه کارت زمن دل بردمن

كرده درسودای زلفت حاصل عمردراز

Ammā mecāzī: دراز uzun ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Senüñ siyekār olan hindü zülfüñ benden ğönül ğötürdi. Ben ise zülfüñ sevdāsından⁶³¹ uzun ‘ömrüñ ḫāşılını şarf itmişüm. هندو vü سیه کار vü سودا vü دراز zülfüñ mülāyimidürler. Ve⁶³² ammā ḫaķīķī maḥşül-i beyt: Senüñ ğayb-ı hüviyyetüñe irmege cānlar [48^a M] baḫş eyledüm⁶³³ ve

⁶²⁴ emrdür: - E2

⁶²⁵ gülüş: gülşen E1,

⁶²⁶ ya‘nī dehenüñ ğonce iken gülüşden gül gibi açıldı: ya‘nī güldi ğonce ol gülüşden ğönül ٲar oldı E2, M; - E1

⁶²⁷ ğonce henüz ḫāli üzre: - E2

⁶²⁸ ve: - M, Ş, İ

⁶²⁹ mütekellimiyenüñ: mütekellimenüñ Ş

⁶³⁰ ğonceler dil-teng oldı. Ve tecelliyāt-ı maḥzuñ ğoriceķ dehşetinden: - E2

⁶³¹ sevdāsından: sevdāsında İ

⁶³² ve: - M, Ş, İ

⁶³³ eyledim: - E1

anuñ [38^b Ş] sevdāsı ile hāşıl-ı ‘ömr-i girān-māyemi rāhına fedā eylemişüm. Ya‘nī hadīş-i şerīfe imtişāl itmek sebebi ile ifnā-yı vücūd eylemişüm⁶³⁴ ki aña ireyüm diyü.

زهره بو سيدن پايٲ ندارم زان سبب

می نهم براسناتت دمبدم روی نیاز [49^b E1]

Ammā mecāzī: زهره feth-i zā ile öd ciger yanında olur ve mecāl ma‘nāsına dağı gelir ve bu maqāmda [25^b E2] [54^a İ] murād budur. Nitekim Nizāmī dağı mecāl ma‘nāsına oldıgın eş‘ār eylemişler, beyt:

زهره ندارم که ببوسم لبت
بترکمان داردا بروی تو

ماşdar öpmek آستان eşik نیاز kesr-i nūn ve sükūn-ı zā ile hācet ma‘nālarına. Maşşul-i beyt: Senüñ ayağıñ öpmek mecālını dutmanam iş de ol sebebdendür ki dem-be-dem hācet yüzini eşigüñ üzerine qoram. Ya‘nī ‘özr-ğāhlıq eydürmege ayağıñ öpemedüğüñ ‘adem-i tāqatım oldığındandır. Ve⁶³⁵ ammā haqīkī: Āsitān ‘ādet olan a‘māle dirler.⁶³⁶ Maşşul-i beyt Tāb-ı vişāle mecāl ü tābum olmadığından ‘ādet olan a‘māl-i müstemirre üzerine⁶³⁷ hācet getürüb müdāvet eylerüm ki baña bu vişāle qudret ü kuvvet viresüñ diyü ya‘nī sür‘at ile maşşuda irişdiresüñ. [48^b M] Zīrā tarīq-i sülükda⁶³⁸ endāzeden bīrūn olmaq helākı mücibdür ve talebeye lāzımdır ki havşalesinden ziyāde nesne taleb ve ārzü [39^a Ş] eylemege ki tāqat getüremez⁶³⁹ [54^b İ] [50^a E1] ve helāk olur. Meşelā bir şabī evvel zamān ki şīr-ğordedür anı ta‘ām⁶⁴⁰-ı bağı‘ü’l-hazmdan berī⁶⁴¹ eylemek gerekdür. Ve illā helāk olması hafv olunur ve bu sebebdendür ki ol menba‘-ı ‘ayn-ı zerāfet vü ma‘den-i kān-ı leţāfet şāhibü’n-nübüvvet ve’r-risālet hadīş-i şerīflerinde buyurmuşlar:

⁶³⁴ eylemişüm: eylemiş E1

⁶³⁵ ve: - M

⁶³⁶ āsitān ‘ādet olan a‘māle dirler: - M, dir E2

⁶³⁷ üzerine: -İ

⁶³⁸ sülükda: - E2, sükūnda E1

⁶³⁹ ve helāk olur. Meşelā bir şabī..... senüñ qapuñda iñlerüm qañ gibi: -İ

⁶⁴⁰ ta‘ām: - M

⁶⁴¹ berī: men‘ M

642 كملوا للناس على قدر عقولهم⁶⁴² ya' nī şīr-i hikmeti havşāle-i tālibān miqdārı virmek
والله يعلم مافى الضمائر من الخفيات والسرائر. gerekdür.

Ḳāfiyetü's-sīn

سينه از غم نيست خالى يك نفس
شاديم در عشق توانيست بس

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: بس yeter ve ancak ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: Sīnem her⁶⁴³ nefes
gamdan ḥālī degüldür ve senüñ 'ışkuñda baña şādlik sīnem gamla memlū⁶⁴⁴
olmağdur ancak. Ve⁶⁴⁵ ammā ḥāḳīḳī: Sīne etvār-ı seb' ā-yı ḳalbden ṭavr-ı evveldür ki
maḥall ü ma' den-i gevher-i İslāmdür. Nitekim Ḥudā-yı müte' āl buyururlar:⁶⁴⁶

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِإِسْلَامٍ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ⁶⁴⁷ [49^a M]

İl[ā] āyeh. Maḥşül-i beyt: Bu ma' den-i gevher-i İslām senüñ bend-i ihtimāmuñdan
bir dem ḥālī degüldür. Maḥabbet-i müfriṭüñde ve dostluğunda bize feyzüñ bu kadar
besdür [50^b E1] ya' nī bend-i ihtimām ṭalebde olmak feyzi besdür.

سوخت كوى شمعى ابرمن چكر
كز سر سوزاشك باردهر نفس

[39^b Ş] Ammā mecāzī: سوخت māzī yandı سر heves muzāri' yağar ma' nālarına.
Maḥşül-i beyt:[26^a E2] Benüm üzerüme çerāğ olmak için ciger yandı dirseñ zīrā ki
yanmak hevesinden her nefes gözyaşı yağar murād hicrān giceleri şu' le virsün için
cigerüm yandı dimekdür. Ve⁶⁴⁸ ammā ḥāḳīḳī maḥşül-i beyt: Nūr-ı ḥāḳḳ olsun için

⁶⁴² “İnsanlara akıllarının alacağı kadar söz söyleyin.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 1. Cilt, s. 176

⁶⁴³ her: bir E1, E2

⁶⁴⁴ memlū': - E1

⁶⁴⁵ ve: - E2, M, Ş, İ

⁶⁴⁶ buyururlar: buyurur E1

⁶⁴⁷ “Allah'ın, göğsünü İslām'a açtığı, böylece Rabbinden bir nur üzere bulunan kimse, kalbi imana kapalı kimse gibi midir?” 39/22, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 502

⁶⁴⁸ ve: - M, Ş, İ

ben haḳīre nūr-ı Hūdā eşer eyledi ki benden anı müş'ir-i ḳabūle ḳarīb a' mäller şadır oluyor.⁶⁴⁹

سالهاشد تادرایبی اردرم
بردرت نالیده ام همچون جرس

Ammā mecāzī: جرس iki feth ile çañ ki tavarlaruñ boynuna aşarlar. Maḥşül-i beyt: Yıllar gitdi tā ki ḳapudan içerü gelesüñ diyü senüñ ḳapuñda inlerüm çañ gibi. Ve⁶⁵⁰ ammā haḳīḳī maḥşül-i beyt: Nice yıllar gitdi tā ki baña muṭāva'at eylesesüñ diyü a' māl-i şāliḫāt [49^b M] göstermek ile ya' nī hidāyet eylesesüñ dimekdür. Senüñ muṭāva'atuñ ārzūsından münācāt eylerüm her dem ve her sā'at [51^a E1]

سر نثارخاک پایت میکنم
زانکه غیرازاین ندارم دست رس

Ammā mecāzī: نثار kesr-i nūn ile neşr şaçmaq دست رس vaşf-ı terkibi ile irişici el tütücü ma' nālarınadır.⁶⁵¹ Maḥşül-i beyt: Yaşı senüñ ayağüñ toprağına şaçmaq iderüm. Ya' nī şaçarum ol ecluden ki bundan özge baña el tütücü ya' nī mu' in yokdur. Ammā [40^a Ş] haḳīḳī maḥşül-i beyt: Fedā-yı cān iderüm vişālūñe irmek için ve baña bundan ğayrı müdārā ve dest-res⁶⁵² ḳalmadı zīrā cān virmeyicek cānān⁶⁵³ ele girmez nitekim Mevlānā Fuzūlī buyurmışlar, beyt:

Yār vaşlün isteyen⁶⁵⁴ kesmek gerek cāndan ṭama'

Her kişi kim vaşl-ı yār ister kesek andan ṭama'

Ārzū-yı vaşl-ı cānān cāna [55^a İ] āfetdür göñül

Yā ta' alluḳ cāndan üz yā vaşl-ı cānāndan ṭama'

اللهم يسرّوسهل لنا طريق العشق

⁶⁴⁹ oluyor: olub Ş

⁶⁵⁰ ve: - M, Ş, İ

⁶⁵¹ ma' nālarınadır: ma' nālarına M, Ş, İ

⁶⁵² res: dek E2

⁶⁵³ cānān: cān İ

⁶⁵⁴ isteyen: āsitin E2

ساقیادرده شراب نیستی
تارهم از دست هستی یکنفس

Ammā mecāzī: emr-i hāzır vir ma' nāsına ve در edāt-ı taḥsīndür رهم ځurtulayum ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: [50^a M] İy sākī-yi ecel baña yođluk şarābını vir içeyüm tā ki [51^b E1] yek-dem varlık elinden ځurtulayum murād kūşe-i hicrānda cāna geldigini beyāndur. Ve⁶⁵⁵ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: İy mürşid-i kāmīl ve iy reşid-i fāzıl ālāyiş-i küdürāt-ı dünyeviyyeden ferāğlık şarābın vir. Tā ki bu ālāyişden rehā-yāb olayum ve bu beytūn [26^b E2] ma' nā-yı ḥaḳīkīsi künhi ile derk olunmaz illā ki zevĳ ü keşf ḥālī ile mücerred-i 'ilm ü kemāl ile degül pes sülekāya bu keşfün tarīki mücāhedāt-ı bedeniyye ve riyāzāt-ı cismiyye iledür ki tā ki tezkiyye-i nefis ve taşfiyye-i ḳalb idüb lāyık-ı tecellī-yi İlāhī ve maḥbūb-ı rabbānī olalar. Nitekim Ḥālīk-ı Cinnī [55^b İ] ve İnsī ḥadīş-i ḳudsī ile ḥaber virmişler:

لايز العبدى [40^b Ş] يتقرب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احبته كنت له سمعا وبصرا ويراولسانا، فبى يسمع وبى يبصر ويببیطش ويبينطق⁶⁵⁶

Pes sālīkān-ı āzāde bu rütbeye ḳadem-nihāde olıcaĳ kendü kendüliginden anlarda nesne ḳalmaz ve aḥlāĳ-ı beşeriyyeden fānī olub mevt-i ihtiyāri ile fevt olurlar⁶⁵⁷ ki ḥazreti peygamber şalla'l-lāhu ta' ālā 'aleyhi ve-sellem⁶⁵⁸ buyurmuşlar peygamber 'aleyhi's-selām ölürler ki ḥazret-i ihtiyāri ile fevt-i fānī olub mevt ü aḥlāĳ-ı beşeriyyeden anlarda nesne ḳalmaz [52^a E1] olıcaĳ kendü kendülüğinden bu rütbeye ḳadem-nihāde sālīkān-ı āzāde pes:⁶⁵⁹, موتوا قبل ان تموتوا⁶⁶⁰, ve bir ğayr-ı mevzi' de buyurmuşlar: من اراده ان ينظر الى ميت يمشى على وجه الارض فلينظر الى ابن ابى قحافة⁶⁶¹

⁶⁵⁵ ve: - M, Ş, İ

⁶⁵⁶ "Ben kulumu sevinceye kadar kulum bana nafil ibadetlerle yaklařmaya devam eder. Ben kulumu sevdim mi onun kulađı, gözü eli ve dili ben olurum. Artık o kulum benimle iřtir, benimle görür, benimle tutar, benimle konuřur." Hadis-i kutsi, Suyuti, Cāmiu's-sađir, 2. Cilt, ss 64-65, -benzer hadis-

⁶⁵⁷ olurlar: olur İ

⁶⁵⁸ şalla'l-lāhu ta' ālā 'aleyhi ve-sellem: 'aleyhi's-selām Ş, İ

⁶⁵⁹ buyurmuşlar, Peygamber 'aleyhi's-selām ölürler ki ḥazret-i ihtiyāri ile fevt-i fānī olub mevt ü aḥlāĳı beşeriyyeden anlarda nesne ḳalmaz olıcaĳ kendü kendülüğinden bu rütbeye ḳadem-nihāde sālīkān-ı āzāde pes: Pes sālīkān-ı āzāde bu rütbeye ḳadem-nihāde olıcaĳ kendü kendüliginden anlarda nesne ḳalmaz ve aḥlāĳ-ı beşeriyyeden fānī olub mevt-i ihtiyāri ile fevt olurlar ki ḥazreti peygamber şalla'l-lāhu ta' ālā 'aleyhi ve-sellem buyurmuşlar M: - E2, Ş, İ

⁶⁶⁰ "Ölmeden evvel ölünüz." Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, s. 260

⁶⁶¹ "Kim yeryüzünde yürüyen ölüye bakmak istiyorsa EbuKuhafenin ođluna (Hz Ebubekire) baksın!" Hadis-i Şerif

Velâkin hayât-ı tayyibe bulurlar. Nitekim Kelâm-ı Āsumānî ile⁶⁶² İṣāret-i Rabbānî buyurmışlar:⁶⁶³ ⁶⁶⁴ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أحيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ve bir ġayr-ı mevzi' de buyurmışlar: [50^b M]

[56^a İ] ⁶⁶⁵ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أحيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا أُتِيهِمُ اللَّهُ مِنْ⁶⁶⁶ İll[ā] āyeh. Ve bu ma' nāda⁶⁶⁶ ba' z-ı efāzıl buyurmışlar beyt:

ليس من مات و استراح بميت
انما الميت الميت الاحياء

Ve yine cāy-ı diğerde buyurmışlar, beyt:

قبور الورى تحت التراب
وللهوى رجال لهم تحت الثياب قبور

Pes her ne kim anlardan zuhūra gelür ma'şūḳdandır. Zīrā anlar kendü kendülüklerinden mürde ve 'ışḳ-ı ma'şūḳ ile zindedürler ve reng ḥorden [52^b E1] ḥalāş yāfte ve reng-i ma'şūḳiyyete dāḥil olmuşlar. [41^a Ş]

اللهم اجعلنا من الدين علمو اتوحيدافعلك ووصلو الى توحيدصفاتك و غابوا فى توحيد ذاتك وهذا المقدار سح
ببالي مع قلن خيالى بعون الله الملك المتعال

⁶⁶² ile: - E1, E2

⁶⁶³ buyurmışlar: buyurulmuşdur İ

⁶⁶⁴ “Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz.” 2/154, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 26

⁶⁶⁵ “Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler, Rableri katında Allah'ın, lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan (henüz şehit olmamış) kimselere de hiçbir korku olmayacağına ve onların üzülmeceklerine sevinirler.” 3/169-170, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 76

⁶⁶⁶ ma' nāda: ma' nā E1

Ḳāfiyetü'ş-şîn

شد خجل آفتاب از قمرش

نرکس از چشم شوخ فتنه گرش

Fe' ilātün Me fā' ilün Fe' ilün

v v - - / v - v - / v v -

(Fā' ilātün) (Fa' lün)

(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: آفتاب güneş ma' nāsına قمر ay murād dilberüñ cemālidür. شوخ maṭbū' ve maḳbūl گر فتنه yandırıcı ve 'azāb [56^a İ] idici ma' nalarına gelür.⁶⁶⁷ Nitekim Kelām-ı Münzelde gelmişdür.[27^a E2]

[51^a M] إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ⁶⁶⁸ ای عذبوهم واحرقوهم

Ve yine gelmişdür: یَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ⁶⁶⁹ ای یعذبون و یحرقون بها کما یفتن الذهب بالنار
Maḥşül-i beyt: Güneş ol maḥbūbuñ yüzini göricek utanur oldı ve nergis daḫı ol 'azāb idici maḳbūl gözlerinden utanur oldı.⁶⁷¹ Ve⁶⁷² Ammā ḥaḳīḳī: Ḳamerden murad nitekim zıkr olındı ḳalb-i mürīdān-ı müstefīdāndur. Ve zamīr-i şîn 'alā ṭarīḳi'l-istiḥdām āfitāb-ı ma' nevīyye rāci' dür. [53^a E1] Ḳā' ide: Ma' lüm ola ki⁶⁷³ istiḥdām aña dirler ki bir lafz-ı zī-ma' niyān ḥaḳīḳatān⁶⁷⁴ yā mecāziyyān yā⁶⁷⁵ muḥtelifānuñ zıkrıyle bir ma' nā murād olına ve aña ircā' -ı zamīri ile ma' nā-yı āḫer murād olına. Yāḥūd anuñ aḫad-i zamīriyyeti ile aḫad-i ma' nā murād olına ve diğer [41^b Ş] zamīri ile ma' nā-yı āḫer murād olına meşelā bu maḳāmda lafz-ı⁶⁷⁶ [57^a İ] āfitābdan ma' nā-yı ḥaḳīḳī murad olınmış ki ḥurşīd-i çarḫ-ı çehārumdan ve ircā' -ı

⁶⁶⁷ gelür: - E1, E2, İ

⁶⁶⁸ “Şüphesiz mü'min erkeklerle mü'min kadınlara işkence edip...” 85/10, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 672

⁶⁶⁹ “Ateş üzerinde azaba uğratılacakları gün (görevli melekler onlara şöyle der): "Azabınızı tadın! İşte acele isteyip durduğunuz şey budur." 51/13-14, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 570

⁶⁷⁰ “Ateş üzerinde azaba uğratılacakları gün (görevli melekler onlara şöyle der): "Azabınızı tadın! İşte acele isteyip durduğunuz şey budur." 51/13-14, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 570

⁶⁷¹ ve nergis daḫı ol 'azāb idici maḳbūl gözlerinden utanur oldı: - E2

⁶⁷² ve: - M, E2, İ

⁶⁷³ ki: kim İ

⁶⁷⁴ ḥaḳīḳatān: ḥaḳīḳiyyān E2, İ

⁶⁷⁵ yā: - M

⁶⁷⁶ lafz: - E1

zamīrinden ma‘nā-yı mecāzī ki āfitāb-ı ma‘nevīdür mürşid-i kāmile dirler. **شکرش** şol ‘amelüñ⁶⁷⁷ neticesine dirler ki⁶⁷⁸ ‘amelde feraḥdan peydā olur. **شوخ** çok iltifāt eyleyene dirler. Maḥşül-i beyt: Ol āfitāb-ı ma‘nevīden müstefid olan kamer ḳalb-i mürīdān ‘indinde ol⁶⁷⁹ āfitāb-ı çarḥ-ı çehārum ḥacīl ve münfa‘il oldı. Ya‘nī nitekim āfitāb-ı āsumānī [51^b M] ṭulū‘ eyledükde kevākibler infī‘al ü zevāl bulurlar. Zāhiren ol mürşid-i kāmilden müstefid olan⁶⁸⁰ mücellā vü muşaffā kamer ḳulūb-ı mürīdān daḥı bulunanda āfitāb u kevākibler mün‘adim olurlar. Bāṭinen ve yine ol āfitāb-ı ma‘nevīnūñ anlara olan ıttılā‘āt-ı İlähiyyesinūñ [53^b E1] ziyāde iltifātından ṭurūḳ-ı ‘amelde feraḥ-ı dil ile müktesibleri olan netice-i ‘amelleri ḥacīl ve münfa‘il oldı. Ya‘nī ol mürşid-i kāmil sebebiyle mürīdāne ḥāşıl olan [57^b İ] ıttılā‘āt-ı İlähiyyenūñ ziyāde iltifātından olan⁶⁸¹ endek ‘ameller ālāyiş⁶⁸² ‘add olındı.

شکرش کرد عالمی پرشور
شورش عالمیست از شکرش

Ammā mecāzī: شور Fitne ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Ol maḥbūbuñ şükri ‘ālemi tolu fitne eyledi ‘ālemūñ fitnessi daḥı anuñ şükründendür. Murād-ı şükrden ol maḥbūbuñ elfāz-ı dürer-bārıdır. [42^a Ş] Ve⁶⁸³ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: Ol āfitāb-ı ma‘nevīnūñ aḳvāl-i lezzet-fezāsı ‘ālem-i velāyete be-gāyet te’şir eyledi. Ve ‘ālem-i velāyetūñ daḥı müte’essir oldığı andandır. Murād lezzet-i a‘māli sālīkāne zevḳ itdürür⁶⁸⁴ ve anlar daḥı mütelezziz [27^b E2] olduklarını beyāndur.

[52^a M] شمع راسوخت کو بی دل برمن
کانش همی رودبسرش

Ammā mecāzī maḥşül-i beyt: Benüm üzerüme çerāğ olmaḳ için⁶⁸⁵ gönül yandı dirseñ [54^a E1] zīrā ki gönül āteşi her dem ol şem‘ūñ başına gider. Murād her dem

⁶⁷⁷ ‘amelüñ: ‘ālemūñ E1, E2, M.

⁶⁷⁸ ki: -İ

⁶⁷⁹ ol: - E2, M, Ş, İ

⁶⁸⁰ olan: ve M

⁶⁸¹ olan: ol E1, M

⁶⁸² ālāyiş: lā-şey’ E1, E2

⁶⁸³ ve: - M, İ

⁶⁸⁴ itdürür: itdürüb E2

⁶⁸⁵ için: üzerine M

‘alevlenüb şu‘ lelenür dimekdür. Ve⁶⁸⁶ ammā haqīkī maḥşül-i beyt: [58^a İ] Ol āfītāb-ı ma‘nevīnūñ enfās-ı mü‘eşşirelerinden baña nūr-ı Haqq olsun için be-gāyet te’sīr eyledi ki ol nūruñ hevesi ile ol āteş-i ‘ışq-ı dil her dem nümāyān olur.

شاه ماراکه حسنش افزون باد
رحمتی نیست برکدای درش

Ammā mecāzī: افزون ziyāde باد olsun ma‘nālarına. Maḥşül-i beyt: Bizüm şāhumuzuñ ki ḥüsni ziyāde olsun hīçbir merḥameti yoqdur ḳapusınuñ gedāsı üzerine. Ve⁶⁸⁷ ammā haqīkī maḥşül-i beyt: Bizüm müsteğnī olan şeyḥümüz ki kemāl-ı ma‘şūḳıyyeti efzūn olsun hīçbir iltifātı yoqdur muṭāva‘atında olan gedāsı üzerine murād ‘alā ṭarīkī’t-tezellül izhār-ı ihtiyācıdır. [42^b Ş] Ve şeyḥe kemāl-i ma‘şūḳıyyetūñ ziyāde olsun demek şol ḳabīlendür ki meşelā bir e‘azz ü mükerrrem ādeme denile:
اعزك الله و اكرمك Ya‘nī sende ki s̄abit olan ‘izzet u rif‘atunu [52^b M] Ḥudā-yı ‘alīm ü ‘allām ziyade vü müstedām eylesün dimekdür.

شد فرشته چو خاک بردراو [54^b E1]
تا مکر او فتدیروگذرش

[58^b İ] Ammā mecāzī: اوفتد vāv ile muzāri‘ düşer. گذر giçmek ma‘nālarına. Maḥşül-i beyt: Firişte topraḳ mişālī oldı ol şāhuñ ḳapusında tā meger düşe ol Firištenūñ üzerine geçmekligi düşe⁶⁸⁸ ya‘nī ol ümīd ile topraḳ oldı kim⁶⁸⁹ ḥabersüz⁶⁹⁰ gelüb ayağını üzerine başub giçe ve buña münāsib nitekim dinilmişdür, beyt:

درر هکذاریار شوم خاک غیب نیست
باشد که بر سرم قدمش بی خبر نهد

Ve⁶⁹¹ ammā haqīkī maḥşül-i beyt: Firişte her dem o şeyḥūñ muṭāva‘atında bulındı. Ya‘nī hīç dūr olmadı. Ve ol ümīd ile ki maḥzar-ı iltifātları olub enfās-ı ‘īsā- nefesleri ile behre-yāb ola. ⁶⁹²سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

⁶⁸⁶ ve: - M, Ş, İ

⁶⁸⁷ ve: - M, Ş, İ

⁶⁸⁸ düşe: - E1, E2, Ş, İ

⁶⁸⁹ kim: ki E1

⁶⁹⁰ ḥabersüz: ḥaber M

⁶⁹¹ ve: - M, Ş, İ

Ḳāfiyetü'ş-şād

صبحدم برخیزساقی پیشم اورجام خاص
تافزاید روح در تن هر دم از روی خواص

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- v - - / - v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: صبحدم şabāḥ vaḳti پیشم öñüm خاص maḥşuş cām ki [53^a M] herkese [43^a Ş] sākīler [28^a E2] virmezler. Belki ba'z istedüklerine virürler. [55^a E1] فزاید muzāri' artura ma' nālarına. Maḥşül-i beyt: İy sākī şābah [59^a İ] vaḳti ḳalk cām-ı ḥāşı öñüme getür tā ki vücūdda rūḥumı her nefes artura rū-yı ḥavāşşdan ya' nī ḥāşiyetler yüzinden zīrā ḥāşiyet-i rāḥ rūḥı tāze eyler. Nitekim ḳāfiye-i ḥāda sebḳat eyledi mişrā' : روح را تازه کند خاصیت جوهر راح : rūḥ-fezā olur ḥāşlar yüzinden. Ve⁶⁹³ ammā ḥaḳīḳī: Cām-ı ḥāş maḥşuş-ı aḥvāle dirler. Maḥşül-i beyt: İy mürşid-i kāmīl ü reşid-i fāzıl luḳf eyle aḥvālāt ḫulū' eylende maḥşuşlarını baña 'ayān eyle tā ki o ḥālet-i istiḡrāk ile rū-yı ḥavāşşdan derūnumda rūḥum füzūn⁶⁹⁴ ola ya' nī ben daḫı bu bezm-i sülūkda zümre-yi ḥavāşşdan ma' dūd olayum zīrā evliyālaruñ⁶⁹⁵ 'ādetindendür ki ḥālden ḥāle taḫvīl iderler. Meşelā geh 'ālem-i 'aḳldan⁶⁹⁶ 'ālem-i istiḡrāḳa ve geh yine 'ālem-i 'aḳla 'avdet iderler. [55^b E1] Nitekim Resūl-i Ekrem şalla'l-lāhu ta'ālā⁶⁹⁷ 'aleyhi ve-sellem efendimüz⁶⁹⁸ gāḥ gāḥ⁶⁹⁹ buyururlardı: کلمنی یا حمیرت Ya' nī yā 'Āyişe benümle [59^b İ] söyleş beni kendüme getür. Tā ki cihān ḥalḳı benden fā'ide bulalar ve ol zamān ki murād-ı 'āliyyeleri kendü kendülüğinden dūr olmaḳ olanda buyururlardı: ارحنا یا بلال Ya' nī oḳı yā Bilāl ve beni kendü kendülüğimden ḥaḳīḳate irişdür. [53^b M] Çünki Ḥazret-i Bilāl Ḳurān⁷⁰⁰ okumağa meşḡul olurdı. Muştafā şalla'l-lāhu ta'ālā 'aleyhi ve-sellem⁷⁰¹

⁶⁹² "Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin" dediler." 2/32, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali s. 7

⁶⁹³ ve: - M, Ş, İ

⁶⁹⁴ füzūn: fezā M

⁶⁹⁵ evliyālaruñ: ulularuñ E1, E2

⁶⁹⁶ 'ālem-i 'aḳldan: -İ

⁶⁹⁷ ta'ālā: - E1, Ş

⁶⁹⁸ efendimüz: - E1, E2

⁶⁹⁹ gāḥ gāḥ: - M

⁷⁰⁰ ḳurān: - E2

[43^b Ş] efendimüz⁷⁰² anuñ lezzetinden bu ‘ālemden birün olub tā ‘ālem-i istiğrākda qarār tutardı. Pes evliyā’u’l-lāhlar dağı anuñ tab‘iyyetiyle gāh ‘ālem-i ‘aqlda ve gāh ‘ālem-i istiğrākda olurlar. اللهم يسر لنا، بحرمته نبينا

صحبت جانان غنيمت دان و جام خوشکوار
کزغم دوران نیا بی جزبدین شیوه خلاص

Ammā mecāzī: صحبت zamm-ı şād ile yoldaş olmak کافیرden alınan māl خوشگوار iyü siñici شیوه zarīfe ve nāz ma‘nālarına. Maḥşül-i beyt: Cānānuñ yoldaşlığı kāfirlerden⁷⁰³ alınan māl gibi ğanīmet bil [56^a E1] ve dağı iyü [60^a İ] siñici tolu kadehi müft ğanīmet⁷⁰⁴ bil ki devrānuñ ğamından bu zarīfe ve nāzdan ğayrı nesnelere ile kırtulmağ bulamazsun. Zīrā bunlardur dāfi‘-i ğam.[28^b E2] Ve⁷⁰⁵ ammā ḥaḳīkī: جانان kabüllük şıfatına dirler. شیوه azcık cezbe-i İlāhiyyeye dirler ki her-ḥālde olur. Maḥşül-i beyt: Kendü gönlüne ḥıṭāben buyurur. İy ṭālib-i bezm-i vişāl ve iy rāğib-i zīnet⁷⁰⁶-i cemāl maḥzar-ı şıfat-ı kabūliyyet olmağı ğanīmet ü şāyeste-i aḥvālāt-ı [54^a M] maḳbūliyyet olmağı fırsat bil. Tā ki bend-i ihtimām ṭaleb-i devrāndan rehā-yāb olmağ mümkün olmaz. İllā meger⁷⁰⁷ bu maḥzariyyet ü şāyestelikden her-ḥālde vākı‘ olan endek cezbe-i İlāhiyye ile olur⁷⁰⁸ zīrā ki hevā vü hevese tab‘iyyet idüb umūr-ı āḥirete müte‘allıq nesnelere⁷⁰⁹ ğanīmet ü fırsat bilüb te’ḥīr eylemek ḥarac u müşibetdür. Nitekim ḥadīş-i şerīfde [44^a Ş] vārid olmuş:

ليس للما ضين هم الموت و انما لهم هم الفوت⁷¹⁰

Pes bu dūnya-yı [60^b İ] bī-māl ü serī‘ü’z-zevālde ki ḥaḳqına ḥadīş-i nebevīde vārid olmuş: ⁷¹¹مثل الدنيا كالحكم النائم ve bir āḥīr ḥadīş-i şerīfde⁷¹² vārid olmuş:

الدنيا ساعته فاجعلها طاعة⁷¹³

⁷⁰¹ şalla’l-lāhu ta‘ālā ‘aleyhi ve-sellem: ‘aleyhi’s-selām E1, E2, Ş

⁷⁰² efendimüz: - Ş, İ

⁷⁰³ kāfirlerden: kāfirden M

⁷⁰⁴ ğanīmet: -Ş

⁷⁰⁵ ve: - M, Ş, İ

⁷⁰⁶ zīnet: ru’yet İ

⁷⁰⁷ meger: - M

⁷⁰⁸ olur: -E1, E2, M

⁷⁰⁹ müte‘allıq nesnelere: müte‘allıqları E1, M

⁷¹⁰ “Mazide olanlar (geçmişte yaşayanlar) ölümlerine üzölmüyorlar. Asıl onlar kaçırđıkları fırsatlara (yaparak sevap kazanacakları şeyleri yapmayıp kaçırđıklarına) üzölüyorlar.” Hadis-i Şerif

⁷¹¹ “Dünyanın benzeri uyuyanın hükmü gibidir.” Hadis-i Şerif

⁷¹² ḥadīş-i şerīfde: ḥadīşde M

⁷¹³ “Dünya bir saatlik bir şeydir. Öyle ise onu ibadet ve taatle geçir.” Hadis-i Şerif

Ve yine ba‘ z-ı efāzıl buyurmışlar, beyt: [56^b E1]

الآتَمَالِ الدُّنْيَاكَ مَنْزِلَ رَاكِبٍ
فَرَا حَ عَشِيَا وَ فِى صَبْحِ رَا حِلِّ

Ve bu sūr‘ate Kelām-ı Rabbānī ile işāret buyrulmuş:

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحِيَّةً⁷¹⁴

Sūr‘at ü ‘acele ile ‘ibādāt ü a‘ mālde bulunmak emr-i ehemmi haberdār ve mā-beynde vākı‘ olan hadīş ü āyet cümle-[i] mu‘terizedür⁷¹⁵ ve elzemdür. Nitekim Hāḫḫ celle vü ‘ālā āyet-i kerīmesinde ve Furḫān-ı Ḳadīmesinde⁷¹⁶ buyururlar:

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ⁷¹⁷

Ve Muştafā ‘aleyhisselām efendimüz ḫāzretleri⁷¹⁸ buyururlar:

عجلوا بالصلوة قبل الفوت، و عجلوا بالتوبةقبل [54^b M] اللهم اختم بالسعادةاجالنا، وحقق بالزيادات امالنا الموت⁷¹⁹ واقرن بالعاقبه غرو ناواصالنا، واجعل الى رحمتك [61^a İ] مصير ناو مألنا

صدرهم افزون شودباماه رويت مهرمن
کرچه دراتش هر دم کذارى چون رصاص

Ammā mecāzī: رصاص Feth-i rā ile ḳalay ma‘nasına. Maḫṣūl-i beyt: Yüz yol⁷²⁰ baña ya‘nī yüz kerre baña senüñ māḫ yüzüñle maḫabbetüm ziyāde olur. [57^a E1] Egerçi āteş-i ‘ışḳuñda⁷²¹ baña her-dem erimeklig vardur ḳalay gibi ya‘nī⁷²² ziyāde olur. Ve⁷²³ ammā Hāḫḫī maḫṣūl-i beyt: [44^b Ş] Baña şad-bār maḫabbet füzün olur ol⁷²⁴ tecelliyātuñ ile kim anuñ⁷²⁵ keyfiyyetine sālīkān ittīlā‘ kesb iderler. Egerçi te‘şīrāt-ı

⁷¹⁴ “Kıyameti gördükleri gün onlar, sanki dünyada ancak bir akşam, yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış gibidirler.” 79/46, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 662

⁷¹⁵ haberdār ve mā-beynde vākı‘ olan hadīş ü āyet cümle-[i] mu‘terizedür: -İ

⁷¹⁶ āyet-i kerīmesinde ve Furḫān-ı Ḳadīmesinde: āyet-i kerīmede ve Furḫān-ı Ḳadīmede E2, M

⁷¹⁷ “Rabbimizin bağışına, genişliği göklerle yer arası kadar olan ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış bulunan cennete koşun.” 3/133, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 71

⁷¹⁸ efendimüz ḫāzretleri: - E1, E2, Ş

⁷¹⁹ “Namazın vakti geçmeden namaz için acele edin, ölmeden önce de tevbe de acele edin.” Hadis-i Şerif

⁷²⁰ yol: yüz E2

⁷²¹ ‘ışḳuñda: ‘ışḳda M

⁷²² ya‘nī: yine İ

⁷²³ ve: - M, Ş, İ

⁷²⁴ ol: o E2

⁷²⁵ anuñ: -İ

[29^a E2] cezbeden ve âteş-i ‘ışık-ı müfrițeden⁷²⁶ her dem⁷²⁷ raşş gibi âheste âheste güzârdeyüm ammā füzün olur.⁷²⁸

صورت روی تو یکدم نیست خالی از نظر
زانکه این خلوت سرا بهر خیال نوست خاص

Ammā mecāzī: صورت şekl ma‘nāsına نظر bakmak. Velākin bu maķāmda göz murād olunır. Mecāzen zıkrı’l-lāzım ve irādetü’l-melzüm ķabilinden سرا خلوت vaşf-ı terkībī ĥalvet evi ma‘nāsına. [61^b İ] Maĥşül-i beyt: Senüñ yüzüñ hey’eti bir⁷²⁹ nefes gözden ĥālī ya‘nī ayru degüldür. Ol eçlden ki [55^a M] bu ĥalvet evi maĥşüş senüñ ĥayālün içündür. Nitekim buña münāsib dinilmiş, beyt:

خیال یاره دوردیدم حریم خاص الخاص
میانده مردم چشم ایسه بر کوزل رقاص

Ve⁷³⁰ ammā ĥaķīķī maĥşül-i beyt: Sālik keyfıyyetine ittılā‘ bulduğı tecelliyyāt-ı maĥzuñ [57^b E1] bir nefes bize lāyih olan ittılā‘ āt-ı İlähiyyeden ĥālī degüldür. Zirā ki bu ĥalvet-serā-yı ittılā‘ āt senüñ tecelliyyātuñ için maĥşüşdur.

صرف کردمچون فرشته عمربر امیدآنگ
با سگان کوی توباشدکه پایم اختصاص

Ammā mecāzī: صرف bu maķāmda bezl سگان cem‘ سک köpek اختصاص ĥaşlıķ ma‘nalarına سگان ba daki ba ma‘a ma‘nāsına mā-ķablindeki کرده müte‘allıķdur. Yā mā-ba‘dinde ki [45^a Ş] iĥtişāşa müte‘allıķdur. Maĥşül-i beyt: Firişte gibi senüñ kūyuñ [62^a İ] köpekleriyle ‘ömrümi bezl eyledüm ol ümīd üzerine kim kūyuñda bir ĥaşlıķ bulayum yāĥūd ‘ömrümi şarf eyledüm ol ümīd üzerine kim segān-ı kūyuñ ile bir iĥtişāş bulayum. Ve⁷³¹ ammā ĥaķīķī maĥşül-i beyt: Naķd-ı ‘ömrümi Firişte gibi maķām-ı ‘ubdiyyetde olan vefa-dārān ile şarf eyledüm. Tā ki bir iĥtişāş bulmak ümīdiyle yāĥūd naķd-ı ‘ömrümi şarf eyledüm⁷³² ol ümīd ile kim ol maķāmuñ vefā-

⁷²⁶ müfrițeden: müfrițenüñ E1, E2, M, Ş

⁷²⁷ gerçi te’sirāt-ı cezbeden ve âteş-i ‘aşık-ı müfrițenüñ her dem: - E1

⁷²⁸ ammā füzün olur: -Ş

⁷²⁹ bir: her M: -Ş

⁷³⁰ ve: - M, Ş, İ

⁷³¹ ve: - M, Ş, İ

⁷³² tā ki bir iĥtişāş bulmak ümīdiyle yāĥūd naķd-ı ‘ömrümi şarf eyledüm: - M

dārānıyla bir iḥtişāş bulayum zīrā evliyā`u`l-lāhlar ʿōmrlerini şarf [58^a E1] idüb fānī olurlar. Meşelā kendü kendülüklerinden dūr olub ʿālem⁷³³-i fenāya giderler kim fi`l-ḥaḳīka ʿālem-i beḳādur. Nitekim ol güzīde-yi ʿālem ve sebeb-i Ḥilḳat-i ādem [55^b M] Ḥāzret-i Resūl-i Ekrem şallā`l-lāhu ta`ālā⁷³⁴ ʿaleyhi ve-sellem efendimüz⁷³⁵ buyurmışlar: ⁷³⁶ان من امتى رجا لا ابداء لهم فى الدنيا و قلوبهم فى الاخرة⁷³⁶ ve bu beyāndan Ḥāzret-i ʿAlīm-i Ḥākiyān ʿan [29^b E2] İbrāhim buncılayın buyurmışlar:⁷³⁷

انى ذاهب الى ربي سيهدين

[62^b İ] ve ol nūr-ı çerāğ-ı rūḥānī ve çeşme-i ravza-i ma`ānī. ʿAyn-ı Ḳuzātu`l-Hemedānī buyurmışlar, beyt:

افکنده دلم رخت بمنزل لكا هي

كانجا نبرد هيچ دليل راهي

چون مندو هزار عاشق اندرمهي

مي كشته شود بر نيايد آهي

وهذا المقدار شيخ في اثناء الكتابة ببالي، بعون الله الملك المتعال

[45^b Ş] Ḳāfiyetü`z-zād

ضرورت از سرکوی نو میکنم اعراض

وکرنه بی تو ندارم سرچنان وریاض

Mefā`ilün Fe`ilātün Mefā`ilün Fe`ilün

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

(Fa`lün)

(- -)

Ammā mecāzī: āḥirinden lafz-ı est ḥazf olunmuş vezn için sevḳ-i kelāmı ḳarīnedür. اعراض yüz döndürmek جنان kesr-i cīm ile cem`-i cennet bostān ve bāğçe ریاض kesr-i rā ile cem`-i ravza gülistān ve reyyāḥīn⁷³⁸ bāğçesi ma`nalarına [58^b E1]

⁷³³ ʿālem: -E1, E2, M

⁷³⁴ ta`ālā: - E1, M, Ş, İ

⁷³⁵ efendimüz: - E1, E2, Ş, İ

⁷³⁶ “Benim ümmetimden öyle adamlar varki bedenleri dünyada kalbleri ahrettedir.” Hadis-i Şerif

⁷³⁷ buyurmışlar: ḥaber virdiler M

⁷³⁸ ریاض kesr-i rā ile cem` i ravza gülistān ve reyyāḥīn: - E2

Maḥşül-i beyt: Senüñ küyuñ başından yüz döndürdügüm zarürîdür. Yoḥsa sensüz bu⁷³⁹ bostānlar⁷⁴⁰ ü gülistānlar hevesini dutmanam. Murād raḳīb-i rū-siyehlerden şikāyetdür. [56^a M] Ve⁷⁴¹ ammā ḥaḳīḳī: Cinān ü riyāzdan murād ol maḥalle dirler ki anda açıklık [63^a İ] müşāhede olunur. Maḥşül-i beyt: İy pīr-i bī-hem-tā ü mürşid-i dānā senüñ maḳām-ı ‘ubūdiyyetüñden i‘ rāz eyledügüm zarürîdür. Zirā miyānumuzda niçe mevāni‘leri perde-miṣāl ḥā’il olmuşdur. Yoḥsa ol küşādlık müşāhede olunan yerleri sensüz dutmam murād düşmenden⁷⁴² dūr⁷⁴³ oldıgını beyāndur.

ضمير من نبود بی خیال عارض تو
چنا نکه نیست مفارق جواهر از اعراض

Ammā mecāzī: ضمير gizlenmiş nesne bu maḳāmdan murād ‘aḳldur. عارض yañaḳ yāḥūd cevher ile ḳā’im olan ‘araz ma‘nāsına ikisinüñ miyānında cinās-ı ḥaṭṭı var.

مفارق ayrılıcı ma‘nāsına. جواهر cem‘-i cevher ki beşdür dimişler. Heyülā vü şüret ü cism [46^a Ş] ü ‘aḳl ü nefis اعراض cem‘-i ‘araz bu daḥı toḳuzdur⁷⁴⁴ dimişler: kem ü keyf ü in ü metā ü izāfe⁷⁴⁵ ü mülk ü vażī‘ ü fi‘l ü infī‘āl hükemā başḳa ve mütekellimīn başḳa cevherüñ ve ‘arazuñ ta‘riflerinde iḥtilāf itmişler⁷⁴⁶ hükemādan ba‘z[ı] buyurmuşlar: [59^a E1] [63^b İ]

الجواهر ممكن موجود لا فى موضوع، والعرض ممكن موجود فى موضع

Ve ba‘zılar buyurmuşlar:

الجوهر ما هية اذا وجدت فى الاعتماد وانصفت بها كانتلا فى موضع هو الموجود فى [56^b M] والعرض الجوهر ما يقوم بذات والعرض ما لا يقوم بذات [30^a E2] buyurmuşlar: ve الجوهر ما يقوم بذات متحيز بالذات والعرض ما يقابله⁷⁴⁷ ve الجوهر ما يقوم بذات والعرض ما يقابله⁷⁴⁷ ba‘zılar buyurmuşlar: ve الجوهر ما يقوم بذات والعرض ما يقابله⁷⁴⁷ ba‘zılar buyurmuşlar: ve الجوهر ما يقوم بذات والعرض ما يقابله⁷⁴⁷ mütekellimīnün cem‘iyyeti var ki.⁷⁴⁸ Maḥşül-i beyt: Benüm ‘aḳlum ki bir cevherdür senüñ ḥayālüñ ki bir ‘arazdur yāḥūd senüñ ruḥuñ ḥayālsüz ki olmaz ancılayın ki

⁷³⁹ bu: - E1, M, İ

⁷⁴⁰ bostanlar: bostan E1, M

⁷⁴¹ ve: - M, Ş, İ

⁷⁴² düşmenden: şeyḥinden Ş

⁷⁴³ dūr: -E1, E2, M, Ş

⁷⁴⁴ toḳuzdur: toḳḳuzdur E1

⁷⁴⁵ izāfe: izāfet E1, E2

⁷⁴⁶ itmişler: eylemişler İ

⁷⁴⁷ ve: - M, Ş, İ

⁷⁴⁸ var ki: vardur E2, Ş

a[‘]rāz cevāhirden ve cevāhir a[‘]rāzdan münfekk olmaz. Ya[‘]ni cevher [‘]arazdan münfekk olmadığı gibi benümde [‘]aqlum senüñ hayāl-i [‘]arīzuñdan münfekk⁷⁴⁹ olmaz ve bu⁷⁵⁰ beyte münāsib dinilmiştir, beyt:

Hālī hayālī⁷⁵¹ olmaz ise dil [‘]aceb degül

Cevherden özge [64^a İ] eyle [‘]araz etmez imtizāc

Ve ammā haqīkī: [‘]Aql ālet-i temeyyüze dirler ki hayr ü şerri fark ider. Maḥşül-i beyt: Benüm mümeyyiz-i hayr ü şerr olan cevher-i [‘]aqlum [‘]araz-ı tecelliyyāt-ı maḥzuñdan özge nesnelere ile olmaz zīrā ki kā[‘]ide-i külliyyedür [46^b Ş] a[‘]rāz cevāhirden müfāriq olmaz murād egerçi zātı firqat-nişin ise velākin [‘]aql ol tecelliyyātdan fāriq olmadığını beyāndur. [59^b E1]

ضياء مکرز جمال تو قرض کيرد شمع

که سرزنش بکند هر دمش ديگر مقراض

[57^a M] Ammā mecāzī: ضيا kuvvetlu nūr Qurānda geldi: ⁷⁵²جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا. ضيا Nürdan aqvā olduğı için şems de ziyā zıkr olındı ve kamerde nūr قرض ödünce سرزنش baş kaçınıclığı مقراض ma[‘]rūf kesecek ālet ma[‘]nalarına cem[‘]i meḳārīz gelür. Maḥşül-i beyt: Şem[‘] meger o kuvvetlü nūrı senüñ cemālūñden ödünce almış ki miḳrāz anuñ üzerinde her-dem baş kaçınıclığı eyler havāle gibi. [64^b İ] Ve⁷⁵³ ammā haqīkī: Cemāl-i ma[‘]şuḳ büyüklüğünü [‘]aşığa istiğnā cihetinden izhār eylemege dirler. Miḳrāzdan murād mürşid tarafından velāyet artırıcı [‘]ameller ve vech-i müşābehet pertev arturmaḳlıq. Maḥşül-i beyt: İy mürşid-i edīb kāmil ve iy reşid⁷⁵⁴-i lebīb fāzil velīlerüñ pertev velāyetlerini senüñ [‘]uşāğa istiğnā cihetiyle izhār eyledigüñ tecelliyyātdan⁷⁵⁵ iḳtibās eylemişler ki her dem sen tarafından şādır olan velāyet füzün idecek [‘]amellere müdāvemet iderler. Tā ki pertev-i velāyetleri ziyāde ola. Murād

⁷⁴⁹ münfekk: -E1, E2, M, Ş

⁷⁵⁰ bu: - E1, E2, M

⁷⁵¹ hālī hayālī: hayālī hayā İ

⁷⁵²“ O, güneşi bir ışık (kaynağı), ayı da (geceleyin) bir aydınlık (kaynağı) kılan...” 10/5, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 217

⁷⁵³ ve: - M, İ

⁷⁵⁴ reşid: mürşid E2

⁷⁵⁵ tecelliyyātdan: tecelliyyātñdan E1

mürşid-i kâmilüñ ni^c amlarını izhâr ile temeddühdür. [47^a Ş] Zîrâ ki anuñ temeddühi lâzımdur tâ ki şükrini edâ itmek için. [30^b E2] Nitekim buyurmuşlar:

[60^a E1] شكر المنعم، على المنعم، عليه واجب

ضرر نمیکند ای ماه اکر بلطف شبی
تو خوش برایی ویکسو نهی همه اغراض

[57^b M] Ammā mecāzī: ضرر zıddı nef^c اغراض cem^c-i ğaraż tazaccür ü melâl ma^c nâlarına.⁷⁵⁶ Maḥşül-i beyt: Zârar eylemez iy mâh eger bir⁷⁵⁷ gice hoş [65^a İ] gelesüñ ve bir tarafa koyasuñ cem^c-i tazaccür ü melâli ya^c nî iy mâh luṭf ile bir gice bir üslûb üzere gelseñ zarar hoş eylemez. Ve⁷⁵⁸ ammā ḥaḳîķî: Bu maḳâmda⁷⁵⁹ mâhdan murâd pîr-i dânadur ve vech-i müşâbehet ziyâ baḥşlıkda nermiyyetdür. Maḥşül-i beyt: İy pîr-i mâh âsumân-ı velâyet ve ziyâ-baḥş ‘âlem-i hidâyet. Eger ‘âlem-i ceberrütde biz ‘âşıqlara tarîķ-i muvâfaķat ile perveşlik ider ki gelseñ ve bir tarafa koysañ bizüm taraftan saña ḥâşıl olan tazaccür ü melâli hoş zarar eylemez. Zîrâ egerçi bizden tarîķ-i sülûkda muḥâlefet bulunduysa büyüklerden me’mûldür ki muvâfaķat ve ‘afv bulına nitekim⁷⁶⁰ buyurmuşlar, mişrâ^c: العذر عندك رام الناس مقبول

ضعيف وخسته ورخوروناتوان کشتم
زبیم غمزه خونریزتو مکن اغماض

[47^b Ş] Ammā mecāzī: ضعيف fetḥ-i zâd ile ḥilâf-ı kuvvet بیم korķu اغماض göz yummaḳ ma^c nâlarına. Maḥşül-i beyt: Kuvvetsüz ve rencli [65^b İ] ve güçsüz oldum. Senüñ kan tökici⁷⁶¹ ğamzeñ [60^b E1] korķusundan luṭf⁷⁶² eyle bu ḥuşûşa göz yumma ya^c nî muḳayyed olmamaḳ itme. Ve⁷⁶³ ammā ḥaḳîķî: Ğamze-i ḥûn-rîz insanı [58^a M] telvîşât-ı beşeriyyeden pâk iden ıtılâ‘ât-ı İlâhiyyenüñ numûnesinden kinâyedür. Maḥşül-i beyt: Dest-i aḥlâķ-ı reddiyye ve ef^c âl⁷⁶⁴-i zemîmeye⁷⁶⁵ giriftâr olub ve zevâl

⁷⁵⁶ ma^c nâlarına: ma^c nâsına M

⁷⁵⁷ bir: -İ

⁷⁵⁸ ve: - M, İ

⁷⁵⁹ maḳâmda: - E1, E2

⁷⁶⁰ nitekim: - E1, E2

⁷⁶¹ tökici: dökici M

⁷⁶² luṭf: latîf E1, E2, M, Ş

⁷⁶³ ve: - M, Ş, İ

⁷⁶⁴ ef^c âl: aḥlâķ E2

⁷⁶⁵ zemîmeye: zemîmeye dirler E2

mertebelerden⁷⁶⁶ za' f u helāke qarīb oldığına sebep insānı telvīṣāt-ı beşeriyyeden pāk iden itṭilā'āt-ı İlähiyyenüñ nümunesinüñ ya' nī itṭilā'ātuñ ekseri gider ve eḳalli kalur. Anuñ çün ḥavf iderüm⁷⁶⁷ ḥavfīdür murād evvel ki merātiblerden dūr olub mükāşefātuñ noḳşanlığını beyāndur: وهذا المقدار اللهم ألى من اسرار التأويل، من الله الكبير الجليل

Ḳāfiyetü't-tā

طلب باده كن و كوش درين كهنه رباط
كر بنوشى مى كلر نك نشستى بنشاط

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: طلب istemek کوش kāf-ı ' Arabiyle dūrüş⁷⁶⁸ رباط kesr-i rā ile ḥān-kāh ve vaḳf [ü] tekye ma' nālarına. Ve köhne ribātdan [31^a E2] [66^a İ] murād dünyādur. Zīrā dünyā daḥı bir vaḳf ü tekye vü kār-vān-serādur. Her gelen birkaç gün müsāfir olub⁷⁶⁹ ba' dehü rıḥlet ider. Nitekim Resül-i Ekrem [61^a E1] şalla'l-lāhu ta' ālā ' aleyhi ve-sellem⁷⁷⁰ efendimüz⁷⁷¹ buyurmışlar:

كن فى الدنيا كأنك غريب او عابر سبيل وعدّ نفسك من اصحاب القبور⁷⁷² [48^a Ş]

Maḥşül-i beyt: Süci talebini eyle ve dūrüş ile getüreseñ zīrā egerçi gül renginde olan süciyi bu köhne ribāt-ı fānīde içerseñ şādliḳ ile [58^b M] rāḥat⁷⁷³ oturursuñ. Ve⁷⁷⁴ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt:⁷⁷⁵ İy tālib-i küşe-i vaḥdet ve iy rāḡib-i ru'yet-i selāmet bu köhne ribāt-ı fānīde fırsat ve ḡanīmet bulub cān u dīl ile tāleb-i ' işḳ-ı İlähīde sā' ī

⁷⁶⁶ mertebelerden: merātiblerden İ

⁷⁶⁷ ya' nī itṭilā'ātuñ ekseri gider ve eḳalli kalur. Anuñ çün ḥavf iderüm: -İ

⁷⁶⁸ dūrüş: dūrüş (vavsız yazılmış) E1, E2

⁷⁶⁹ olub: - M, İ

⁷⁷⁰ şalla'l-lāhu ta' ālā ' aleyhi ve-sellem: - M, İ; şalla'l-lāhu ' aleyhi ve-sellem E1

⁷⁷¹ efendimüz: - E1, E2, Ş, İ

⁷⁷² "Dünyada sanki bir garib veya yolcu gibi ol. Nefsini de (Kendini de) kabir ehlerinden say." Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, s. 123

⁷⁷³ rāḥat: - E2

⁷⁷⁴ ve: - M, Ş, İ

⁷⁷⁵ süci talebini eyle ve dereş ile getüresüñ zīrā egerçi gül renginde olan süciyi bu köhne ribāt-ı fānīde içersüñ şādliḳ ile rāḥat oturursuñ. Ve ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: - E1

ol egerçi selāmete muḳārin olan ‘amellerde⁷⁷⁶ ğalebāt-ı ‘ışḳ ile me’nūs ve ḳarīn olursuñ bu köhne ribāṭda neṣāṭ ile niṣīn olursuñ. Zīrā her kim ki ‘ışḳ ile muḳārin-i muṣāhib ola elbette ṣād olub ve sırr-ı ğam-ı ‘ālem üzre ḥāk-feṣān olur.

طبع روش [66^b İ] کند اندوه دلمرابرد
می صافی حکیمانه بقول بقراط

Ammā mecāzī: طبع ve⁷⁷⁷ ṭabī‘at ḥulḳ ve ol şıfāt ki insān anuñ üzerine mecbūdur. **اندوه** ğuşṣa ma‘nāsına **بقراط** Bir ḥakīmın ismidür ki mu‘allim-i evvel şeyḥ Aristonuñ üstādı Eflāṭūnuñ üstādıdır. Ve ḥazret-i Dāvuduñ tilmīzi Loḳmān-ı Ḥakīmüñ tilmīzidir. Maḥşül-i beyt: Ḥulḳ açıḳ idüb ve göñlüm ğuşṣasını giderür ḥakīmāne ḥālīş süci Buḳrāt-ı Ḥakīmüñ ḳavline göre ve⁷⁷⁸ ḥafī degüldür ki lafz-ı ḥakīmāne⁷⁷⁹ şıfat olur **میهد** de şıfat olur. [61^b E1] Ve⁷⁸⁰ ammā ḥaḳīḳī: Endüh-ı ḥayret vāḳı‘ olmağa dirler. Bir⁷⁸¹ kārda ki⁷⁸² ol kārūñ ḥayrı ve şerri neydigin bilinmeye Buḳrāt mürşid-i kāmilden kināyedür. [59^a M] Maḥşül-i beyt: İy mürīd-i dem-i [48^b Ş] rüşenāyı ve iy müstefīd-i bezm-āşināyı binā‘en ‘ālā ḳavl-i pīr-i kāmīl ve mürşid-i fāzıl⁷⁸³ selāmete muḳārin vücūd-ı a‘māl ile olan ğalebāt-ı ‘ışḳ-ı [67^a İ] İlāhī ṭabī‘at-ı insānı ālāyiş-i ḥabāset ve keşāfet-i dünyeviyyeden mücellā vü mu‘arrā ve ḥayrī vü şerrī nā-mā‘lüm olan kārūñ taḥayyüründen muḥallā ve müberrā ider ve bundan ma‘lüm oldu ki terk-i ‘ışḳda lezzet-i maḥabbet-i İlāhiyyeden bī-behre-yāb olub ve derecāt-ı merātīb-i rüḥāniyyeden maḥrūm ḳalınur. [31^b E2]

طعنه بر باده پرستان مکن ای زاهد شهر
در همه قول یقین دانکه نشاید افراط

Ammā mecāzī: طعنه daḥl itmek ve ‘ayb isnād eylemek. یقین ‘ilm ü şekk zā‘il olmaḳ **افراط** ḥaddeden tecāvüz eylemek ma‘nalarına. Maḥşül-i beyt: İy şehruñ zāhidi çok süci

⁷⁷⁶ ‘amellerde: - E1, E2

⁷⁷⁷ ve: - M, Ş, İ

⁷⁷⁸ ve: - İ

⁷⁷⁹ میهد: - İ

⁷⁸⁰ ve: - M, Ş, İ

⁷⁸¹ bir: - E2, Ş

⁷⁸² ki: kim E2

⁷⁸³ fāzıl: kāmīl M

içenlere daħl ü ‘ayb isnād eyleme⁷⁸⁴ her sözde yaħın bil ki ħadden tecāvüz eylemek olmaz ya‘nī itme yoħsa sen bilürsüñ ve bu üslūba tenbīh ‘alā țarīķi’t-terħīb dirler. [62^a E1] Ve⁷⁸⁵ ammā ħaķīķī: Şehr vücūd-ı muţlaķa dirler. Maħşül-i beyt: İy vücūd-ı muţlaķda perveriş-yāfte olan dünyevī fużüllugundan [67^b İ] i‘ rāz eylemek sebebiyle ‘ıřķ-ı Ĥudā-perestlere ța‘ ne-zen olma ve yaħın bil ki her ķulda ifrāt-ı süħan şāyeste degüldür murād münkirān-ı evliyāya ‘ālā țarīķi’n-naşīħa [59^b M] terk-i inkāra tenbīhdür. Zirā ki⁷⁸⁶ iki ‘ālemde daħı münkirāndan dūn ve ser-nigūn ü münkirāndan ebter ü kemter kimesne yoķdur. Nitekim Ķuţbu’l-‘Ārifin ü Seyyidü’l-Muħaķķiķin [49^a Ş] ve İmāmü’l-Muvaħħidīn Gülşenī ibn-i Ma‘nevī-i Rūşenī Ma‘nevī nām kitābında buyurmuşlar, beyt:

منكران انبيا و اوليا
 بى سعادت اشقيا اندا شقيا
 اوّل اخر منكرى ازكوريست
 كان زكبر و معجبى مغروريست
 هر كه شد تيره بصر اى روشن
 همچو شب پر ظلمتى شدان دنى
 اوّل اخر منكران كوردل
 زانكهى كمر اه ره زن شد مصل

Ve evliyā’u’l-lāħlar mir’āt-ı muşayķal gibidürler. Her kim mu‘teķidān⁷⁸⁷ ve münkirāndan anlara nazār-endāz⁷⁸⁸ olursa kendü şüretini müşāhede idüb güft u gü ider. [62^b E1] ve buña [68^a İ] münāsib rivāyet olunur ki günlerde bir gün Ebū-Cehl Muştafā ‘aleyhi’s-selāmuñ ‘indine gelüb ve birķaç kelime-i nā-şāyeste söyledi. Muştafā ‘aleyhi’s-selām şadaķte Ya Ebā Cehl diyü cevāb eyledi ba‘dehu Ebubekrū’l-şiddīķ rađıya’l-lāhu ‘anha⁷⁸⁹ gelüb midħat⁷⁹⁰-ı Resül ile süħan[a] āğāz⁷⁹¹

⁷⁸⁴ eyleme: eyle İ

⁷⁸⁵ ve: - M, Ş, İ

⁷⁸⁶ ki: - M

⁷⁸⁷ mu‘teķidān: muķteķidān E1, muķtedāndan E2

⁷⁸⁸ endāz: iden M

⁷⁸⁹ rađıya’l-lāhu ‘anha: r.anh M

⁷⁹⁰ midħat: medħat İ

⁷⁹¹ āğāz: āğāza İ

eyledi. Aña dağı Peyğamber ‘aleyhi’s-selām şadakte Yā Ebā Bekr diyü buyurdılar. Pes bunı aşhāb-ı güzīn rıdvānu’l-lāhi ‘aleyhim ecma‘in⁷⁹² gūş eyliyicek miyānlarında ihtilāf vākı‘ oldı ki ayā niçün ikisinde taşdıķ ile edā eylediler. Ve hālbu ki her iki kelimenüñ⁷⁹³ miyānında tenāķuz ü tenāfur var ba‘ dehu Resül-i Ekrem ve nebiyyi muhterem şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem bu ihtilāfı def‘en [49^b Ş] buyurdılar: ⁷⁹⁴ كل واحد فيها وجهه [60^a M] رای مجلا ته نحن مرّت مجلا ته ve bundan ma‘lūm oldı ki evliyā’u’l-lāhlara⁷⁹⁵ dağı senā-h‘āhlik⁷⁹⁶ sa‘ādeti müş‘ir ve ta‘ne-zenlik [68^b İ] şekāveti müş‘irdür. ⁷⁹⁷ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

طوطی خط دل ارام بگردشکرش
چون غباریست که از مشک نویسد خطاط

[63^a E1][32^a E2]Ammā mecāzi: طوطی ma‘rūf kuşdur دل ارام mecāzen maḥbūbda isti‘māl olunur. گُرد kesr-i kāf-i Fārisiyle üç ma‘nāya gelür. Evvelen müdevver şāniyen cevānib ve etrāf-ı eşyā ve bu maḥāmda murād budur. Şālişen cem‘ ma‘nāsına شکر den murād leb-i dilber. خطاط yazıcı ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Tūṭī gibi olan yeñi yerişme maḥbūb şakaluñ şeker dudaklaruñ⁷⁹⁸ etrāfında ol toz gibidür ki müşkden yazar yazıcı. Ya‘nī müşk tozu gibi yazılmışdur. Haṭṭı tūṭīye teşbihde münāsebet zıkr-i şekerdür. Ve müşkden menşür olan gubāra teşbihde zıkr-i haṭṭdur. Ve⁷⁹⁹ ammā ḥaķīķi: Tūṭī haṭṭdan murād ‘ālem-i ğaybīdür leb-i şekerin şart-ı idrāk [69^a İ] ile olan kelām-ı bī-vāsıṭaya dirler. غبار müşkden murād te’sīrātdur. خطاط dan murād kātib-i kudretdür. Maḥşül-i beyt: İy sālīk-i rāh-ı hidāyet ve iy mālīk-i genc-i ‘ināyet ol pīr-i fāzıl ve mürşid-i kāmīlūñ [60^b M] ‘ālem-i ğaybiyye⁸⁰⁰ müte‘allīķ ve⁸⁰¹ bī-vāsıṭa tarāvet-i sūḥanı ve ḥalāvet-i deheni ol mertebe mü’eşşir olmışdur ki

⁷⁹² rıdvānu’l-lāh ‘aleyhim ecma‘in: r.a M

⁷⁹³ kelimenüñ: kelimātüñ M

⁷⁹⁴ “Biz (Müslümanlar) parlak birer aynayızdır. Herkes orda bakınca kendini görür.” Hadis-i Şerif

⁷⁹⁵ evliyā’u’l-lāhlara: evliyā’u’l-lāha M

⁷⁹⁶ senā-h‘āhlik: senā-h‘āhlik İ

⁷⁹⁷ “(Onlar şöyle yakarırlar): "Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize katından bir rahmet bahşet. Şüphesiz sen çok bahşedensin." 3/8, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 55

⁷⁹⁸ dudaklaruñ: tuṭaklaruñ Ş

⁷⁹⁹ ve: - M, Ş, İ

⁸⁰⁰ ğaybiye: ğayba M

⁸⁰¹ ve: - E1, E2, Ş

kātib-i kudretüñ ketb [50^a Ş] eylediği ahkâmlarda ne deñlü te'sirât var ise ol dağı anuñ gibidür murād şeyhinüñ aqvāline 'amel etdüğüni müş'irdür [63^b E1]

طالب وصل تو زانیست فرشته شب وروز
که ندارد نفسی بی تو عیش سر و نشاط

Ammā mecāzī: طالب İsm-i fā' il isteyici وصل zıddı hicrān buluşmak ma' nālarına. عیش Kesr-i 'ayn ile zevk⁸⁰² ü fetḥiyle ḥayāt ma' nāsına. Şānī evvelden dağı ensebdür. Maḥşül-i beyt: Firişte gice vü gündüz senüñ vaşluñı isteyicidür.⁸⁰³ Ol ecludendür ki bir nefes sensüz dirlik ve şāzlık hevesini tutmaz ve buna münāsib [69^b İ] dinilmişdür, beyt:⁸⁰⁴

Cānā senüñle dūzaḥa girsem ne gam baña
Sensüz gelür mezākuma dārü'ş-şavāb telḥ

Ve⁸⁰⁵ ammā ḥaḳīḳī: Vişāl maḳām-ı vaḥdete dirler. 'Iyşdan murād lezzet-i ünsiyyetdür. Maḥşül-i beyt: Firişte eger 'ālem-i ceberrütde ve eger tetābu' -ı envārda ḫālib-i maḳām-ı vaḥdetüñ oldığı ol sebebdendür ki lezzet-i ünsiyyeti ve⁸⁰⁶ ülfeti bir nefes sensüz tutmaz. والله اعلم بالاستقامة و افهم با لسقامة

Ḳāfiyetü'z-zā

ظلم کم کن بمن ای فتنه کرو نا محفوظ
که کهم دار بانظار عنایت ملحوظ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- v - - / - v - - / - v - - / - v -

[61^b M] Ammā mecāzī: ظلم güç eylemek محفوظ نا şaḳlanmamış انظار cem'ī naẓar⁸⁰⁷ ma' nālarına [64^a E1] ملحوظ ism-i mef'ül leḥāzlanmış ve leḥāz fetḥ-i lām ile göz kuyruğıyla bakmak ma' nasına yāḥūd [50^b Ş] liḥāzlanmış ve liḥāz kesr-i lām ile

⁸⁰² zevk: rızık İ

⁸⁰³ isteyicidür: isteyici İ

⁸⁰⁴ beyt: - E1, M

⁸⁰⁵ ve: - M, Ş, İ

⁸⁰⁶ ve: -E1, E2, M, Ş

⁸⁰⁷ naẓar: - M

mülâhaza itmek ve ri'âyet itmek⁸⁰⁸ ve gözetmek ma'nāsına ve ma'nā-yı evvel zıkr-i [32^b E2] enzāra göre daḥı ensebdür. Maḥşül-i beyt: Baña güç eylemegi ezāyla iy fitne-ger u zulm u fitneden ḥıfz olunmamış⁸⁰⁹ [70^a İ] ya'nī bī-pervā gāh gāh 'ināyet nazarlarıyla beni melḥūz tut ya'nī göz kuyruğıyla bakmak ile yāḥūd 'ināyet nazarlarıyla mülâhaza ve ri'âyet eyle ve gözet. Ve⁸¹⁰ ammā ḥaḳīḳī: Yine cüdālîklardan şikāyetdür. Maḥşül-i beyt: İy pīr-i bī-hemtā ve mürşid-i dānā ādem-i iltifātuñ ben miskīn üzerine ezāyla⁸¹¹ geh geh itṭilā'āt-ı 'ināyet ile çeşmüñi üzerime bāz eyle. Nitekim buna münāsib dinilmiştir, beyt:

Geh geh telatṭuf eylemedür yārdan ğaraż
Her dem nedir bu etdigüñ azārdan ğaraż

ظالمی میکند آن چشم سیه مگذارش
مردمی کن نفسی دارم ازین محفوظ

Ammā mecāzī⁸¹² maḥşül-i beyt: Zālîmlîk idiyor şol ğara göz ḥāli üzerine terk eyleme var⁸¹³ adamlık eyle bir nefes beni bunuñ şerrinden maḥfūz tut çeşm-i 'indeinde zıkr-i merdümde [61^b M] nezāket var. [64^b E1] Ve⁸¹⁴ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: Ol itṭilā'āt-ı ğayb baña 'adem-i iltifātîk idiyor. [70^b İ] İnsāniyyet ile ḥāli üzerine terk eyleme beni ol 'adem-i iltifātîkdan maḥfūz tut⁸¹⁵ ya'nī ol itṭilā'āt⁸¹⁶-ı maḥzar-ı iltifāt olmağa mūcib 'ameller ile yine irşād eyle tā ki evvel ki rütbeğe ğadem-nihād[e] olayum. [51^a Ş]

ظن بر دمه که بخورشید رخت مانند است
لیک یا حسن رخت کس بنود زو محفوظ

Ammā mecāzī: ظن şanmak ve bilmek. Kelām-ı Münzelde gelür:

⁸⁰⁸ ve ri'âyet itmek: -İ
⁸⁰⁹ olunmamış: olunmuş İ
⁸¹⁰ ve: - M, Ş, İ
⁸¹¹ ezāyla: ān İ
⁸¹² ammā mecāzī: - M
⁸¹³ var: -Ş, İ
⁸¹⁴ ve: - M, Ş, İ
⁸¹⁵ tut: dut E1
⁸¹⁶ itṭilā'āt: itṭilā'ātım M

الَّذِينَ يُظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ⁸¹⁷ اى يعلمون ويظنون

زو “ez o”dan muhaffef mehe rāci^cdür. Qā^cide: ma^clūm ola kim⁸¹⁸ eger harf-i zānuñ evvelinde harf-i şahih yā harf-i ‘illet-i mutahharruñ oldığı hâlde vāqı^c olursa meksūr okınur. Ve eger harf-i ‘illet⁸¹⁹ sākin olursa harekesi tābi^c-i harf-i ‘illet olur. Bu maqāmda vāqı^c olan زو gibi زا ve زین gibi ki kirāren ve merāren sebkat eylemiş. Maḥşūl-i beyt: Māh öyle zann ider ki güneş gibi olan yañağuña beñzer. Lākin senüñ yañağuß gökçekligi var iken [71^a İ] kimse ol mehden ḥazḡ eylemez ya^cnī aña iltifāt eylemez.⁸²⁰ Ve⁸²¹ ammā ḥaḡikī: Mehden murād mürīdān-ı müstefīdāndur. Maḥşūl-i beyt: İy ḡurşīd-i āsumān-ı ḡaḡikat ve ḡuḡb-ı dā’ire-i ḡarīkat [65^a E1] [62^a M] ol mürīdān-ı müstefīdān ki meclis-i feyḡ-i baḡşuñuzdan her-dem behre-yāb olurlardı. El-ḡāletü hazīhi zannederler ki ḡarīk-i irşādda tecelliyāt-ı maḡz ile saña mānendürler. Lākin cem^cıyyet-i kemāl-ı tecelliyātuñ var iken hīç kes anlardan maḡzūz olmaz ya^cnī iltifāt eylemez. Ve bunuñ ḡaḡikī bir baḡ-ı mā-yeliḡa [33^a E2] mevḡūfdur. Evvelā iy ‘ālem ü ‘āmil-i rabbānī ve iy ‘āşīḡ [u] ‘ārif⁸²²-i şamedānī. Ma^clūm ola ki⁸²³ mürşīdān-ı [51^b Ş] ḡalk-ı ‘ālem ve rehberān-ı evlād-ı ādem se ḡüne dirler. Bir şeyḡ-i şūret ki zūhdi iḡtiyār idüb anuñla ḡalmış ve diḡer pīr-i ma^cnā⁸²⁴ ki ‘ışḡı iḡtiyār idüb kendüne mezḡeb ittīḡāz edinmiş ve bir daḡı [71^b İ] hem zūhd ü taḡvāyı ve hem ‘ışḡı iḡtiyār eylemiş ve bu kısım kısmeyn-i evvelinden bih-ter ü ḡūb-terdür. Zīrā ki bu ḡarīk-i zū-ciheteyn ve zū-cenāḡeyn rāh-ı etḡıyā vü kümmelīndür. Nitekim Kelām-ı Rabbāniyle işāret buyurılmış.⁸²⁵ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ ve bu ḡarīkde olan mürşīd-i ekmellerüñ evşāf-ı ḡamīdelerinde Mevlānā Şāḡib-i ḡülşen-i Rāz⁸²⁶ buyurmuşlar, Beyt:

کسی مرد تمامست کز تمامی

کند با خواجهی کار غلامی

⁸¹⁷ Onlar, Rablerine kavuşacaklarını ve gerçekten O'na döneceklerini çok iyi bilirler.” 2/46, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 8

⁸¹⁸ kim: ki E2, M

⁸¹⁹ mutahharruñ oldığı hâlde vāqı^c olursa meksūr okınur. Ve eger harf-i ‘illet: - E2

⁸²⁰ iltifāt eylemez: eylemez iltifāt E1

⁸²¹ ve: - M, Ş, İ

⁸²² ‘āşīḡ ‘ārif: ‘ārif ‘āşīḡ M, Ş, İ

⁸²³ ki: kim İ

⁸²⁴ ma^cnā: muḡnī E1

⁸²⁵ “Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır.” 49/13, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 565

⁸²⁶ rāz: -İ

پس انکاهی که ببر یداو مسافت [65^b E1]

نهد حق بر سرش تاج خلافت

بقایب باید او بعد از فنا باز

رود انجام ره دیگر باغاز

شریعت را شعار خولش سازد

طریقت را دثار خویش سازد

حقیقت خود مقام ذات اودان

بو ددام میان نور ایمان [62^b M]

با خلاق حمیده گشته موصوف

بعلم هدوتقوی بود معروف

همه با او ولی از همه دور

بزیر قیهای ستر مستور

Pes bu kısım-ı [72^a İ] şālīş āfitāb gibi ve dü kısım-ı dīgerān māh-tāb gibidürler ve ne zamān ki kısım-ı [52^a Ş] şālīş mevcūd ola dīgerāne iltifāt olınmaz. Zīrā ki bunlar aña göre henüz irşādda nā-kışter ü aḥvāl-i derūnī ve ma‘ārif-i ledünnīden bī-ḥaberdürler. Ve egerçi añlar zātların mürşid-i kāmīl ‘add iderlerse⁸²⁷ kendü kendülerine iftirā iderler.

ظَلَّ اقبال فکن بر سرمن همچو همای
که⁸²⁸ ندارم بجز از رحمت لطف تو حفوظ

Ammā mecāzī: ظَلَّ gölge اقبال karşı gelmek ma‘nālarına murād devletüñ karşı gelmesidür. همای bir ma‘rūf ü meşhūr kuşdur ki demişler hevāda sākin olur ve hevāda yumurtlar. [66^a E1] ve bir ḥaşıyyeti var ki her kimüñ başına sāyesi vākı‘ olursa sulṭān olur yā be-gāyet ḡanī olur. Ve ḡāhice āḥirinden یا ḥazf olur faḳat هما kalur. حفوظ Fu‘ūl bi-ma‘nā fā‘il. Maḥşūl-i beyt: Benüm üzerüme devlet ü iḳbālūñ gölgesini biraḳ ḥümā kuşu gibi zīrā ki raḥmet ve luṭfundan özge⁸²⁹ [72^b İ] ḥıfz edici

⁸²⁷ iderlerse: iderler itdülerse E1

⁸²⁸ M جز: که

⁸²⁹ raḥmet ve luṭfundan özge.....الرحمن..... Ve bir ḡayr-ı mevzi‘ de: - İ

dutmanam. Ve⁸³⁰ ammā ḥaḳīḳī: Zıll-ı iḳbāl evliyā ‘u’l-lāha dirler. Zırā zıll iki kısma munḳasımdur. Evvelā zıll-ı ḥālīḳ ki [63^a M] vüçüd-ı ḥaḳīḳī dutar evliyā ‘u’l-lāhlardur. Nitekim Şāḥib-i Meşnevī buyurmuşlar, beyt:

كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ⁸³¹ نقش اولیات [33^b E2]
كو دليل نور خرشيد خداست

Ve Hāzret-i Faḥru‘l-enbiyā şalla‘l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem buyurmuşlar,⁸³² اَلسُّلْطَانُ ظِلُّ اللّٰهِ Pes anlar sultān-ı uḥrevīdürler. Zırā ki Ḥaḳḳ celle ve ‘alā [52^b Ş] anları kendü nūrından ḥalḳ eylemiş. Nitekim Sertāc-ı Enbiya ve Sirāc-ı Aşfiyā, şalla‘l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem buyurmuşlar: ⁸³³ انا من نور الله ، والانبیاء من نوری، والاولیاء من نوری⁸³³ maḥlūḳ ki vüçüd⁸³⁴ dutmaz hemān⁸³⁵ bir ḥayāl gibi görünür. [66^b E1] Maḥşül-i beyt:⁸³⁶ İy rehber-i gümrāhān ve server-i sālīkān bu ser-i bī-devletüme sāye-endāz-ı iḳbāl ol ya‘nī irşād eyle ve rütbe-i velāyete irişdür zırā ki iltifāt ü mu‘āvenet ve perveriş-dādelik ‘alā ṭarīḳi‘l-muvāfaḳatdan özge nesne baña ḥāfız olmaz ya‘nī⁸³⁷ muā‘şī vü⁸³⁸ ḥaṭayādan ve bu beytde bir sırr-ı ḡarīb ve nükte-i ‘acīb vardur⁸³⁹ ki herkes fehm idemez ve ol ṭarīḳ-i velāyetde ḥalīfelik ṭaleb itdügünü beyāndur. Zırā ki⁸⁴⁰ zıll-ı yezdān ‘add olunur. Elbette ḥalīfe-i raḥman olur. Nitekim ḳavl-i Ḥudā ile işāret buyrulmuş: ⁸⁴² لَيْسَتْخَلْفَتُهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ve ḥalīfe olan keslere gerekdür ki kendü şıfatlarından ḥālī ve fānī olub reng-i beşeriyetden müberrrā olalar ki cümle renkleri reng-i müstaḥlif ola ve mażmūn ⁸⁴³ صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً

⁸³⁰ ve: - M, İ

⁸³¹ “Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmez misin?” 25/45, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 388

⁸³² “Sultan (yeryüzünde) Allahın gölgesidir.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 403

⁸³³ “Ben Allahu tealanın nurundanım. Enbiyalar benim nurumdandır. Evliyalar benim nurumdandır.” Allah resulü doğru söyledi. Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 237 –benzer hadis-

⁸³⁴ vüçüd: - M

⁸³⁵ hemān: - M

⁸³⁶ maḥşül-i beyt: -E1, E2, M

⁸³⁷ ya‘nī: pes M

⁸³⁸ vü: - E2

⁸³⁹ vardur: var M, Ş

⁸⁴⁰ ki: kim Ş

⁸⁴¹ كُرْآن-1 : لَيْسَتْخَلْفَتُهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَرِش لَيْسَتْخَلْفَتَكُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ Kerim 24 /55

⁸⁴² “...kendilerinden önce geçenleri egemen kıldığı gibi onları da yeryüzünde mutlaka egemen kılacağına...” 24 /55, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 381

⁸⁴³ “Biz, Allah’ın boyasıyla boyanmışızdır. Boyası Allah’inkinden daha güzel olan kimdir?” 2/138, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 23

Anlaruñ ma‘nā⁸⁴⁴ naqđi vü vaqtı ola [63^b M] ve illā ḥalīfe-i Ḥaqq olamazlar anuñçün Ḥudā-yı müte‘āl ḥadīş-i qudsīde anlaruñ ḥaqqında buyurdı:

كنت له سمعا و بصرا ولسانا و بر جلا فبی سمع و بی يبصر و بی ينطو و بی یمشی⁸⁴⁵

[67^a E1] Ve bu ma‘nāya Muştafā ‘aleyhisselām işāret [53^a Ş] buyurdılar:

ان الله خلق ادم على صورت الرحمن⁸⁴⁶

Ve bir ğayr-ı mevzi‘de buyurdılar: ⁸⁴⁷ ان الله خلق ادم على صورت⁸⁴⁷ ya‘nī taḥkīken Allāhu ta‘ālā ḥazretleri şüret-i nev‘iyye-i insānı kendü zātı için āyine ve şifātiyiçün mazhar ve ef‘āliyiçün muḥall kıldı ki min ḥayşī’l-mecmū‘ anuñla zāhir olurlar ve şüretten murād şüret-i ma‘nevīdür. Meşela şüret-i mes‘ele gibi.

ظاهر انسخ شود پیش کسی خط غبار
که نباید چو فرشته ز خطوط تو حظوظ

Ammā mecāzī: ظاهر āşikāre ve ğālib ma‘nāsına نسخ zā’il eylemek bu maqāmda maşdar ma‘nāsında olur ve⁸⁴⁸ ism-i fā‘il ma‘nāsında olur. حظوظ cem‘-i ḥaṭṭ cem‘-i ḥazż [34^a E2] naşīb ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Ğālibā ol yeñi⁸⁴⁹ ürperen şakaluñı şol kimesnenüñ önünde zā’il eylemek ya‘nī beğenmeyüb bir şey degüldür demek olur ki senüñ ḥaṭṭlarıñdan Firişteye gelen naşībler gibi ol kese gelmemiş ola. Nitekim buyurmışlar, beyt:

قدر زرزر کر شناسد قدر [73^a İ] کوهر کوهری
قدر کل بلبل شناسد قدر قنبر اعلی

[67^b E1] [64^a M] Yāḥūd ğālibā⁸⁵⁰ ol kimesnenüñ önünde zā’il edici ya‘nī ol ḥaṭṭuñ gelmesi ḥüsn⁸⁵¹ peykeri zā’il edici olur ki senüñ āh nitekim demişler, beyt:

سبزه در بباغ گفته اند خوشست
راندان کین سخن همی کوید

⁸⁴⁴ ma‘nā: - M, Ş

⁸⁴⁵ “(Ben kulumu sevdiğim zaman) Onun kulağı, gözü, lisanı ve ayağı ben olurum. Böylece o kulum benimle iştir, benimle görür, benimle durur ve benimle yürür.” Suyuti ,Camiu’s-sağir, 2. Cilt, ss 64-65

⁸⁴⁶ “Allah Adem (a.s) ı Rahman suretinde yarattı.” Hadis-i Şerif

⁸⁴⁷ “Allah Adem (a.s) ı (adem) suretinde yarattı.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 336

⁸⁴⁸ ve: - E1, E2

⁸⁴⁹ yeñi: iki M

⁸⁵⁰ ğālibā: ğālib M

⁸⁵¹ ḥüsn: -E1, E2, M, Ş

ارزوی دلبران خط سبز

دل عشاق پیشتر جوید

[53^b Ş] Ve⁸⁵² ammā ḥāqīkī maḥşūl-i beyt: İy Pīr-i kāmīl ve mürşid-i fāzıl. Senūñ fażıl u kemāluñ ve ʿālem-i ğaybdan olan maḳāmuñ⁸⁵³ zāhiren ol kes pesendīde⁸⁵⁴ eylemez ki Firişte-mişāl henüz ʿālem-i ğayba dāʿir nevāl-i fażluñdan behre-yāb ü kemāl-ı kereminden kām-yāb olmamışdur murād esrār-ı mürşidān-ı kāmīlān āşikār olmamaḳ gerek diyü beyāndur. Zīrā münkirān inkār iderler ve eger āşikār olduysa hoşter oldı ki ğayrlar lisānından rivāyet ideler. Nitekim Şāḥib-i Meşnevī raḫmetuʿl-lāhi ʿaleyh⁸⁵⁵ buyurmuşlar, beyt: [73^b İ]

خوشر است نکه سر دلبران

کفته اید در حدیث دیگران

Meşelā Ḥāce ʿAtṭār ḳuddise sirruh buncılayın buyurur. Ve Ebū Yezīd-i Bistāmī buncılayın buyurur ve İbrāhim ibn⁸⁵⁶-i Edhem ve Ḥasan-ı Başrī ve Zūʿn-nūn-ı Mışrī [68^a E1] ve Bişr-i Ḥāfī ve ğayrıları raḫmetuʿl-lāhi ʿaleyhim ecmaʿin⁸⁵⁷ buncılayın buyururlar. Ve Üveys-i Ḳaranī ve Şaḳīḳ-i Belḫī ve Maʿrūf-ı Kerḫīnūñ ḳaddeseʿl-lāhu esrārahum buncılayın idi tā ki münkirān sen kimsūñ diyü söylemeyeler ki buncılayın lāf ü güzāflar idüb dürüğlar söylerseñ zīrā sābıḳda nice evliyālaruñ⁸⁵⁸ baʿzısuñ ḳatlı ve⁸⁵⁹ baʿzısuñ tekzīb ü tekfīr eylediler ve eger [64^b M] aḫvāllerine muṭṭalīʿ olmaḳ dilerseñ mücelledāt-ı menāḳıb-ı evliyāya naḳar eyle ve bu ʿaceb degül⁸⁶⁰ bu ʿaceb oldur ki enbiyā-yı ʿizām daḫı münkirāndan rehā-yāb olmadılar pes bundan maʿlūm oldı kim enbiyādan ve evliyādan bir kimse⁸⁶¹ ṭaʿn-ı münkirāndan⁸⁶² necāt bulub [74^a İ] ḫalāş olmadılar ve olmazlarda bu sebebdendür ki Gülşenī buyurmuşlar, beyt:

⁸⁵² ve: - M, Ş, İ

⁸⁵³ maḳāmuñ: maḳāluñ E1

⁸⁵⁴ pesendīde: pesend E1

⁸⁵⁵ ʿaleyh: - M

⁸⁵⁶ ibn: - M

⁸⁵⁷ raḫmetuʿl-lāhi ʿaleyhim ecmaʿin: - M

⁸⁵⁸ evliyālaruñ: evliyānuñ, E2

⁸⁵⁹ baʿzısuñ ḳatlı ve: - E2

⁸⁶⁰ bu ʿaceb degül: -İ

⁸⁶¹ kimse: aḫad M

⁸⁶² münkirāndan: -İ

عالم الخرب مقبول البيان
ذاجر ايقالقلب من طان اللسان

[54^a Ş] ما سلم من طعن جهال احد

[34^b E2] لو سلم كان سلم منه صمد

فرقته قالو عزيز اينسه

فرق قالو امسيح ابن لسه

فرقته قالو ابظن الا شتيا ه

للملا نك هم بنات للا لسه

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ⁸⁶³
والله اعلم باصواب و اليه المرجع والمآب

[68^b E1] Ḳāfiyetü'l-‘ayn

عمر زمن خواستی نیست دریغ این متاع

ورتوبدين راضی نیست وزنيم نزع

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- v v - / - v - / - v v - / - v -

Ammā mecāzī: عمر dirlik متاع menfa‘āt ma‘nālarına و birkaç ma‘nāya gelür evvelā edāt-ı nisbet ki Türkide “-lü” dirler. Meşelā pişe-ver ve māye-ver şan‘atlu ve māyelü ma‘nālarına. Şāniyen eger ma‘nāsına ve bu maḳāmda murād budur. Şālişen vāv-ı atıfa edāt-ı şart olan [65^a M] lafz-ı ār üzerine dāhil olsa elif lafzen hazf [74^b İ] olunur ver denilür. Maḫşül-i beyt: Benden hayātumı istediñ bu ḫayāt metā‘ı senden dirig olmaz. Ya‘nī hayātumı virüb merd olurum eger sen faḳat bu metā‘ ile rāzı olursañ⁸⁶⁴ bunu saña virmekde nizā‘m yokdur. Ve⁸⁶⁵ ammā ḫaḳīḳī maḫşül-i beyt: İy mürşid-i dānā ve pīr-i bī-hem-tā bu aḫlāk-ı beşeriyyeden fānī olub mevt-i ihtiyārıyla fevt olmağı murād eylediñ ḫiçbir şey degül belki benümde maḫşūdum bu idi eger benüm

⁸⁶³ “Ey Rabbimiz!... Kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin tutturma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin.” 59/10, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali s. 605

⁸⁶⁴ rāzı olursañ: rāzısuñ M, İ

⁸⁶⁵ ve: - M, Ş, İ

mevt-i ihtiyâriyle fevt olmağa senüñ [54^b Ş] rızāñ ki ta‘ alluğ dutarsa aşla bu huşūsda şaña⁸⁶⁶ muhālefetüm yoğ emrüne itā‘ atüm vardur. Murād mürşidi tarafından kendüne olan irşādı beyāndür. Zīrā ki mürşidān t̄alibān-ı nazar-ı maḥabbet ile manzūr ve kabūl-i muşāḥabet ile maḳbūl idende ibtidā⁸⁶⁷-i mücāhedāt-ı bedeniyye [69^a E1] ve riyāzāt-ı cismiyye ile kendü kendülüklerinden borīde ve muḳteżayāt-ı shevāt-ı nefsāniyyeden munḳaṭı‘ idüb ve bu hadīs-i şerīf ile ‘amel itdirürler ki Seyyid-i ‘Ālem [75^a İ] buyurmuşlar: ⁸⁶⁸ مو تو قبل ان تموتو pes her kim ‘alāyık-ı dünyeviyyeden mücerred ve fānī ola elbette ḳābil-i fuyūzāt-ı rabbānī ve vāridāt-ı şāmedāni olur ve Firişte Ḥāzretleri bu beytde كفته عمر زمن خواستی ile bir nükte-i mestüre işāret buyurdılar ki mürşidān-ı kāmīlān ü t̄alibān ḳābilāna talebkār olur.⁸⁶⁹ Cüst ü cū iderler tā ki ḳāleb-i ‘unşur⁸⁷⁰-ı laṭīflerinde⁸⁷¹ mir’āt-ı ḡayr-ı mücellāların tertīb-i nefes-i ‘İsā şıfatlarıyla āyīne-i ḡitī-nümā iderler. Nitekim ba‘ż-ı efāzıl buyurmuşlar, beyt: [35^a E2] [65^b M]

زوی خوبان ز آینه زیبا شود
روی احسان از کدا پیدا شود

Lākin buncılayın t̄alibler zīrā çarḫ-ı kebūdda nādirü’l-vücūddurlar. Nitekim buyurmuşlar, ‘Arabī: ما كل طبع قابل طالب، ولا كل طالب صابرا واجدا [55^a Ş] Rivāyet olunur ki⁸⁷² Şems-i Tebrīzī Ḳuddise sirruh buyurmuşlar. Şeş-sāl yek-t̄alib-i ḳābil tecessüs iderek gerd-i ‘ālemi devr eyledüm bulamadum illā ki Mevlānā [75^b İ] Celālü’-d-dīn [69^b E1] ḳuddise sirruh Ḥāzretlerini⁸⁷³ buldum. Pes t̄alibānuñ mürşidāna iştiyāḳı oldığı gibi mürşidānuñ daḡı t̄alibāna iştiyāḳı⁸⁷⁴ vardur belki iştiyāḳ-ı t̄alibāndan iştiyāḳ-ı mürşidān ziyāde-ter ü ḡālib-terdür.

⁸⁶⁶ şaña: - E1, E2

⁸⁶⁷ ibtidā: -E1, E2, M, Ş

⁸⁶⁸ “Ölmeden evvel ölünüz.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 2. Cilt, s. 260

⁸⁶⁹ olub: olur E2

⁸⁷⁰ ‘unşur: ‘anter İ

⁸⁷¹ laṭīflerinde: luṭflarında E1

⁸⁷² ki: - M

⁸⁷³ ḥāzretlerini: ḥāzretleri E1

⁸⁷⁴ iştiyāḳı: ḳābilāne İ

عنبر زلفت مراکرد معطر مشام
مشك ختن كومه پيش از نيم صداغ

Ammā mecāzī: عنبر bir ṭayyib-i ma' ruf ba' zılar buyurmuşlardır ki⁸⁷⁵ beyān⁸⁷⁶-ı şağırinūñ tezkiyyedür ki zebān-ı Fārisiyle gāh 'anber ta' bīr iderler. معطر ṭayyiblenmiş ve koğulanmış مشام dimāğ صداغ baş ağrısı ma' nālarına. Maḥşul-i beyt: Benüm dimāğumı senūñ zūlfūñ 'anberi hoş koğulanmış eyledi. Pes imdi Ḥoten müşkinе söyle bundan ziyāde baña baş ağrısı virme. Zirā ki müşkün keşreti ve tiz koğulusı insāna şudā' getirür ve endāmına za' if haşıl eyler. Bu ecludendür ki şudā' virmesün diyü buyurdılar. Ve⁸⁷⁷ ammā ḥaқиқī: [66^a M] Ḥoten bir şehriñ ismidür ve şehriñ taşavvufi sebkat eyledi. Maḥşul-i beyt: Te' şirāt-ı ğayb-ı hüviyyetüñle [76^a İ] müte' şşir olduğ söyle vücūd-ı [55^b Ş] mutlağ-ı mürşidlerine taşdığa sebep olmasunlar. Ya' nī bu 'ālemden o 'āleme bizi döndürmege sa' y eylesünler.[70^a E1]

عرصه عالم ز مهر روشن از ان شد كه او
قرض بردهر سحر از مه رویت شعاع

Ammā mecāzī: عرصه mekān-ı vāsi' عالم ḥalk şer feth-i sīn ve ḥā ile şabāḥuñ mā- kablinde olan vaqt شعاع güneşden ve aydan budağ gibi uzanan nesne⁸⁷⁸ ma' nālarına. Maḥşul-i beyt: Ḥalkuñ mekān-ı vāsi' i yā' nī bu cihān başdan başa güneşden ol ecluden aydın olmuşdur ki o güneş her seher senūñ māh yüzüñden şu' ā' ödünc alur ba' dehu ṭulū' eyler. Ve⁸⁷⁹ ammā ḥaқиқī: Māh rüy-ı tecelliyāt-ı şifāta dirler. Maḥşul-i beyt: [35^b E2] Ḥürşidden 'arşa-i 'ālemūñ sebep-i rüşenālığı her seherden tecelliyāt şifātuñdan mukteber olduğıyiçündür. Ḥiṭāb yā Cenāb-ı Kibriyāyadur ḥaқиқaten yā şeyḥinedür [76^b İ] temeddühen ve mecāzen.

⁸⁷⁵ ki: - M, İ

⁸⁷⁶ beyān: yā İ

⁸⁷⁷ ve: - M, Ş, İ

⁸⁷⁸ nesne: nesnelер İ

⁸⁷⁹ ve: - M, Ş, İ

Ve bu beytlerün tavzihinde ba‘z-ı [77^b İ] ef‘ızıl buyurmışlar ki her ne kadar na‘t ü şifāt ‘ışqdan söylenirse meşelā ‘ışq mürşid-i kāmīl ve rehber-i tālibān ve pişvā-yı sālīkān ve hādī⁸⁸⁵ vü mehdī-i ‘ālem ve cām-ı cihān-nümā ve āyīne-i gītī-nümā ve tiryāq-ı büzürg ve iksīr⁸⁸⁶-i a‘zam ve ‘īşā-dem ki mürdeyi zinde ider ve Hızr ki āb-ı hayāt anuñ naşībidür ve Süleymān ki cemī‘-i lisānları bilür ve ‘anqā-yı cebel-i ceberrüt [36^a E2] ve sī-murğ-ı kâf-ı meleküt ve mevc-i deryā-yı lāhūt ve hayāt rehinde mevcūdāt-ı nāsūt ve müftī-i esrār-ı İlāhi ve mehdī-i eṭvār-ı nā-mütenāhī [71^b E1] ve çerāğ-ı şerḥ ü millet ve şem‘-i dīn ü devlet⁸⁸⁷ ve hem-dem-i nesīm-i vişāl ve maḥrem-i ḥarīm-i vişāl ve hem-nefes-i raḥmān ve āfītāb-ı cihān yine künhine irilüb vaşfa gelmez. Zirā ki ‘ışq kevn u mekāndan bīründür. Ve ‘ışq zebān-ı ḥāl ile kendünden ḥaber virüb [78^a İ] ve bir şeyḥ-i fāzıl bilüb ḥālden kâle getürmüşdür, beyt:

عشقم که در کون و مکانم بدید نیست

عنای مغریم که نشا نم بدید نیست

زابر و وغمزه هر دو جهان صید کرده ام

منکر بدان که نیرو کما نم بدید نیست [67^b M]

چون آفتاب در رخ هر ذره ظاهرم

از غایت ظهور عیانم بدید نیست

کویم بهر زبان و بهر کوش بشنوم [57^a Ş]

وین طرفه ترک کوش زبانم بدید نیست

چون هر چه هست در همه عالم همه مثم

مانند در دو عالم ان انم بدید نیست⁸⁸⁸

Ve ‘ışqı kim kâdir ola bilür ki vaşf ü şerḥ eyleye bu ma‘nādan ki ba‘z-ı ef‘ızıl buyurmışlar, beyt:

تعالی العشق عن هم الرجال

عن والوصف التفرق والوصل

⁸⁸⁵ hādī: hāvī E1, E2

⁸⁸⁶ iksīr: iksīr İ

⁸⁸⁷ ve çerāğ-ı şerḥ ü millet ve şem‘-i dīn ü devlet: - E1

⁸⁸⁸ چون هر چه هست در همه عالم همه مثم
مانند در دو عالم ان انم بدید نیست
-E1, E2, M

حَتَّىٰ مَا جَلَّ شَيْئٌ عَنِ خِيَالِ
يَنْجَلُ عَنِ الْإِحْاطَةِ وَالْمَثَالِ

Ve ol çeşme-i ravza-i ma'ānī ' Ayn-ı Kuzātü'l-Hemedāni buyurlar, beyt:

بر سین سر بر سر شاه آمده [78^b İ] عشق
بر کاف کلاه کل کلاه آمده عشق
بر بم ملکوت ملک ماه آمده عشق
با این همه یک قدم ز راه آمده عشق

Ve bir ğayr-ı mevzi' de buyurlar.[72^a E1]

عشق بو شیده است هر کز کس ندید ستش عیان
لا فهای بیهوده تا کی زنند این عاشقان
هر کسی بر قدر خود و صفی و لا فی می زنند
عشق او پاکست و صافی از چمن از چمن

Ve bir ğayr⁸⁸⁹-ı mevzi' de buyurlar, beyt:

ای عشق دریغا که بیان از تو محالست
خطّ تو ز خودباشو خطّ از تو محالست
انس تو یا بروست بان زلف سیاهت
قوت تو از خدّاست حیات تو از خالست

Ve yine buyurmuşlar ki لیس کمنله شی den ğayrı hīç mümkin degüldür ' ışqdan⁸⁹⁰ nişān
virmek beyt:[68^a M]

عشق را مبداء صفت آغاز نیست
بی نظر است و او را انبا ز نیست

Ve Mevlānā daḥı buyurmuşlar, beyt: [57^b Ş]

بدیدم عشق را سرمست [79^a İ] میکفت
بلایم من بلایم من بلایم

⁸⁸⁹ ğayr: ğayrı E2

⁸⁹⁰ ışqdan: - E1, E2, M, Ş

من آن نورم که با موسی سخن گفت

خدایم من خدایم من خدایم

بگفتم شمس تبریزی تو بی گفت

شما یم من شما یم من شما یم

Ve H̄āce-i H̄āfız buyurmışlar, beyt: [72^b E1]

الا یا ایها السّاقی ادر کأ سا و ناو لها

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها

Ve hikāyet olunur ki bir gün meşāyih-i kirām ve ‘ulemā-i [36^b E2] ‘izām ki Tebrīzde idiler. Sulṭān Ya‘qūbuñ meclisinde cem‘ olub miyānda ‘ışqdan güft u⁸⁹¹ gū iderlerdi. Velākin aḥbārından ‘āciz ve fūrūmānde qalmışlar idi. Ammā ḥāzret-i sulṭānü’l-‘ārifin ve ‘umdetü’s-sālikin ‘Ömer Rūšenī ḫuddise sirruh ol meclisde ḥāzır degüldi pādişāh aña bir ḳāşid irsāl eyledi ki ḥaḳīḳat-i ḥāl-i ‘ışqdan istifsār eyleye. Ḳāşid ḥānḳāh-ı ḥāzrete irişdikde şeyḫi bulmadı meḡer kim ḥammāma teşrīf buyurmışlar idi [79^b İ] ba‘dehu ḥammāmda bulub peyām-ı pādişāh-ı ‘ālem-penāhı ‘arz idüb mefhūm ma‘lūm-ı ‘izzetleri olduḡda buyurdılar. Baña bir divīt ü ḳalem getürüñ getürdiler bu beyti nüvişt idüb dest⁸⁹²-i ḳāşide virüb firistāde eylediler, beyt: [68^b M]

عشق کیفیتی بلا کیفیت

راندان او بهر زبان حیفت

Ve⁸⁹³ bu beytden⁸⁹⁴ böyle⁸⁹⁵ ma‘lūm oldu ki [58^a Ş] her kim ki merātib-i ‘aḳlı ḳat‘-kerde ve dā’ire-i ‘ışḳa resīde degül ‘ışḳuñ aḥvālını bilmez ammā anlar ki zātların ‘ışḳda yitürüb öylece maḥv olmuşlar ki dirseñ maḡzen-i ‘ışḳ olmuşlar anlar bilürler pes imdi⁸⁹⁶ ‘ışḳı ‘ışḳdan ḡayrı⁸⁹⁷ bilen yoḡmış intehā[73^a E1]

⁸⁹¹ u: - M

⁸⁹² dest: -Ş

⁸⁹³ ve: - E1, M, Ş, İ

⁸⁹⁴ bu beytden: bundan E1

⁸⁹⁵ böyle: -E1, E2, Ş

⁸⁹⁶ imdi: -E1, E2, M

⁸⁹⁷ anlar bilürler pes imdi ‘ışḳı ‘ışḳdan ḡayrı: pes ‘ışḳı anlar bilürler ‘ışḳdan ḡayrı E1

عزم سر کوی توداشت فرشته از انک

کرد بیک بارکی از دو جهان انقطاع

Ammā mecāzī: عزم کاşd ve کاف تاşğır için bir kerrecik ma‘nalarına. Qā‘ide ma‘lūm ola ki⁸⁹⁸ kāf-ı ‘Arabī [80^a İ] āhır-i isme mülhaq olursa edāt-ı taşğır müfiddür بارک ve جاتک ve دتک gibi انقطاع kesilmek⁸⁹⁹ ma‘nalarına.⁹⁰⁰ Maḥşūl-i beyt: Senüñ maḥalleñ başınuñ kaşdını Firişte ol eelden dutdı ki bir kerrecik ile iki cihāndan kesilmeklik eyledi⁹⁰¹ ya‘nī iki cihāndan birden münkaṭı‘ olduğıyiçün ‘azm eyledi. Ve⁹⁰² ammā ḥaḳīkī⁹⁰³ maḥşūl-i beyt: Ol sebebden Firişte⁹⁰⁴ kaşd-ı maḳām-ı ‘ubūdiyyetüñ eyledi ki dü-cihāndan inkiṭā‘-ı küllī ile münkaṭı‘ oldı murād ehlu’l-lāh oldıgını beyāndur. Zīrā ehlu’l-lāh olan kimesnelere⁹⁰⁵ dünyā ve aḥiret ḥarāmdur.⁹⁰⁶ Nitekim hadīş-i şerīfde vārid olmuşdur: الاخرة حرام على اهل الدنيا و هما حرامان على اهل
907 [69^a M] الله على اهل الدنيا حرام على اهل
Nitekim ba‘z-ı efāzıl buyurmuşlar: Tāzī:

[80^b İ] البيت المحرم هو قلب الانسان الكامل الذي حرم على الحق وهو القلب الطاهر من التعلق بالغير
[58^b Ş] Ve bu sebebdendür ki⁹⁰⁸ şāḥib-i Gülşen-i Rāz buyurmuşlar. [73^b E1]

دو خطوه پیش نبود راه سالک

اکر چه دارد این چندین مهالك [37^a E2]

یک از هاء هویت در گذشتن

دوم صحرای هستی در نوشتن

کذاری کن زکاف کنج کو نین

نشین در قرب قاف قوسین

اللهم يسر لنا بحرمته نبينا، محمد صلى الله عليه وسلم، والله اعلم متابعيقيه الحال، و افهم بكنه المسال

⁸⁹⁸ ki: kim İ

⁸⁹⁹ kesilmek: kesmek M

⁹⁰⁰ ma‘nalarına: ma‘nāsına E2, M, Ş, İ

⁹⁰¹ eyledi: itdi İ

⁹⁰² ve: - M, Ş, İ

⁹⁰³ ḥaḳīkī: E1, E2, M, Ş

⁹⁰⁴ ol sebebden Firişte: Firişte bu sebebden M

⁹⁰⁵ kimesnelere: keslere İ

⁹⁰⁶ ḥarāmdur: ḥarām olur Ş

⁹⁰⁷ “Dünya ahret ehline haramdır. (zevk almaz) Ahiret de dünya ehline haramdır. Her ikisi ise (dünya ve ahret gerçek manada) Allah ehline haramdır.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 362

⁹⁰⁸ ki: - İ

Ḳāfiyetü'l-ğayn

غالبه بو می وزد باد صبا سوی باغ
تازه و ترکرده ام از نفس او دماغ

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- v v - / - v - / - v v - / - v -

Ammā mecāzī: باد صبا bir mu'tedil yelüñ ismidür ki muṭṭali'-i şemsden gice ve gündüz müsāvī olanda eser. Ve İmāmü'l-ecell Ebu Nasr Muḥammed bin 'Abdu'r-raḥmānū'l-Hemedānī kendü kitābında buyurmuşlar. 'Arabī:⁹⁰⁹

ريح صبا ریح مبارك تهب من قبل الكعبته وقت الاسحار، و تحمّل الاستغفار، الى الملك الجبار [81^a İ] وهو الريح الذی اوصلت ریح يوسف الى يعقوب حيث قال [69^b M] ائى لا جد ریح يوسف

Ve ba'zlar sebab-i tesmiyyesinde buyurmuşlar. Şabā ism-i şabī ile müvessem olındı. Zīrā cevānib-i erba'adan eser [74^a E1] nitekim şabīler daḥı bir yerde karār dutmayub cevānib-i erba'adan devr iderler. Ve kıyās olunmasun⁹¹⁰ ki ma'nīyeyn-i şānīyeyn ma'nāyı evvele muḥālifdür. Zīrā ki aşl mehebbi maṭla'-ı şemsdür. Velākin ba'de'l-hübüb ḳabl-i Ka'beye ve cevānib-i erba'aya münteşir olur. Her taraftan eser gibi⁹¹¹ görünür. Ve bundan mā'adā [59^a Ş] uşūlden fūrūğdan riyāḥ vardır. İnşā'al-lāhu ta'ālā seyyi'ātide tafḍil üzre zıkr olunur. سوی de bir با yā bir از muḳadderdür vezn içün terk olunmuş باغ ve دماغ ma'rūflardur. Maḥşül-i beyt: Bād-ı şabā kaynamış müşk ḳokusunda bāğ tarafına yāḥūd bāğ tarafından eser ki ol yelüñ [81^b İ] nefesinden dimāğımı tāze ve ter idüb ḥayāt virmişdür. Ve⁹¹² ammā ḥaḳīḳī: Bād-ı şabādan murād 'ināyet yelinüñ gelmesine dirler. Bāğdan murād maḥall-i küşādelikdür ki anda müşāhede olunur. Maḥşül-i beyt: Müşāhede olunan maḥall-i küşādelikden yāḥūd maḥall-i küşādelige 'ināyet yelleri pek⁹¹³ mü'eşşir geldügiyçün meşāmm-ı mürdeyi ol bād-ı 'ināyet te'sirātından gül-i sīr-āb gibi tāze vü ter ü kām-yāb eylemişdür. Murād tarīḳ-i velāyetde⁹¹⁴ mükāşefāta nā'il oldıgını beyāndur. [70^a M]

⁹⁰⁹ 'arabī: - M

⁹¹⁰ olunmasun: olinsun E2

⁹¹¹ gibi: - İ

⁹¹² ve: - M, İ

⁹¹³ pek: - M

⁹¹⁴ velāyetde: - M

غم زدلم می برد ساغر می ساقیا [74^b E1]

خیزبیک جرعه ده ازدوجهانم فراغ

Ammā mecāzī: جرحه bir yudum فراغ ḥālī olmaḵ ma‘nālarına. Maḥṣūl-i beyt: İy sāḳī-i süci piyāle-i süci ḡamı ḡönlümden giderür. Ḳalkḵ bir yudum [37^b E2] ile baña iki cihāndan fāriḡliḵ vir. Ve⁹¹⁵ ammā ḥaḳīḳī maḥṣūl-i beyt: İy mürşid-i kāmil ve iy reşid-i ‘āḳil ḷünki selāmete muḳārin olan ḡalebāt-ı ‘ıṣṣḵ ḥālātları⁹¹⁶ [82^a İ] beni bend-i ihtimām ṭāleb-i ma‘şūḳdan ḥalāş idüb vişāle şāyeste ider ḵalkḵ o ‘ıṣṣḵuñ [59^b Ş] bir nümüne siyle baña mā-sivādan⁹¹⁷ firāḡliḵ vir ve vişāle erzānī ḵıl. Murād ehlu’l-lāh ile dimekdür. Nitekim ānifde zıkr olındı.

غایت لطفست اکر رخ بنمای چوروز

تانبشانددمی باد صبا راجراغ

Ammā mecāzī: نشانند muzāri‘ maşdarı nişānden gelür ma‘lümumuz olan luḡatlarda dikmek ma‘nāsınadır. Velākin Ya‘ḵūb bin Seyyid ‘Alī Şerḥ-i Gülistānda bāb-ı evvelde ṭā’ife-i düzdān-ı ‘Arab bir ser-i kūhī-nişeste ḥikāyesinde nişānden mantıḳı kerden kezā süm‘atü mine’l-ba‘z buyurmuşlar. Ve bu maḳāmda daḡı buni muḳteżidur. [75^a E1] راجراغ باد صبا راجراغ taḳḳdīr-i راجراغ⁹¹⁸ yāḡūd باد صبا yāḡūd için olan çerāḡını murād şemsdür. Ve vech-i münāsebet [70^b M] ibtidā-i ḡazelde sebḵat iden ta‘rīf [82^b İ] bād-ı şabādan fehm olunur. Maḥṣūl-i beyt: Be-ḡāyet luṭṭdur egerçi ḡündüz gibi yañāḵ ḡösterürsüñ tā ki sevindire bir nefesde bād-ı şabā çerāḡını yāḡūd ol ‘arz-ı didār sevindire bād-ı sabā için olan çerāḡı. Ve⁹¹⁹ ammā ḥaḳīḳī maḥṣūl-i beyt: Ṭarīḵ-i muvāfaḳat ile ma‘şūḳdan ‘āşıḳa be-ḡāyet perveriş-dādelikdür. Egerçi tetābu‘-ı envār gibi āfitāb-ı tecelliyāt-ı maḡzuñ mücellā idersüñ. Tā ki bir demde çerāḡ-ı bād-ı şabāyı nā-būd ve nā-peydā eyleye murād tecelliyāt-ı āfitāb-ı ma‘nevīnüñ ‘indinde [60^a Ş] āfitāb-ı çerḡ-ı çehārum lā şey’ oldıḡın beyāndur. Nitekim dinilmişdür.

⁹¹⁵ ve: - M, Ş, İ

⁹¹⁶ ḥālātları: ḥālātlandı E1, E2, M

⁹¹⁷ mā-sivādan: sivādan E1, E2

⁹¹⁸ راجراغ: -Ş

⁹¹⁹ ve: - M, Ş, İ

چون بنايد افتاب معنوی
افتاب چرخ پنهان می شود
نور معنی ان زمان کایدبديد
تاره شبها همچودوران می شود

غنچه سیراب از لب لعنت خجل
چون بشکر خنده لب بکشادی بباغ

[83^a İ] Ammā mecāzī maḥşül-i beyt: Senüñ leb-i la' lüñden şuya anmıř gonce acil oldu unki řeker-i gülüř ile duda aduñ bāgda. [75^b E1] Ve⁹²⁰ ammā aııı: **خجل** den murād eřer ile münfa' il olmadur. Maḥşl-i beyt: ıāb Cenāb-ı Kibriyāyadır. n maḥall-i küřāde ki de lezzet⁹²¹ fezālı ile kelām-ı āgāz [38^a E2] eyledüñ gonce-i sr-āb gibi feraḥ-ı feyzñle meml dil olan ferd-i kāmılān [71^a M] o Kelām-ı Mnzelden mütenebbih  müte'eřsir ya' n ol kelāma 'amel itmek ile müte'eřsir oldılar. Ya' n bu řarı-i velāyete nā' il oldılar⁹²² ve mtefa' il oldılar.

اللهم ارزقنا لنا طريق العشق⁹²³

غرقه دریای عشق کشت فرشته چنان
کر نفس سرداو میزند آتش فراغ

Ammā mecāzī: غرقه be-ma' nā⁹²⁴-yı mağrk ar olınmuř řavu ferāgāt ve āl ve řavu ma' nāsına ve ba' zılar demiřler. Cořub yalavlanma ma' nāsınada gelür. Ve bu ma' nāda⁹²⁵ daı ensebdür bi-asebi itizā''l-maām. Maḥşl-i beyt: Firiřte ancılayın deryā-yı 'ıřuñ ar olınmıřı oldu kim anuñ řovu nefesinden [83^b İ] āteř cořma ve yalavlanma urur. nki āteř řovu nefesden 'alevlenr. [60^b ř] Ol münāsebet ile āteři zıkr eyledi ve řan'atu't-ıba olsun in azdād zıkr eyledi. Ve⁹²⁶ ammā aııı maḥşl-i beyt: Firiřte ancılayın arı-i baḥr-i 'ıř-ı mfri  cezbe-yi İlāhi⁹²⁷ oldu kim nefes-i serdinden āteř-i iřtiyā ferāg dutar.

⁹²⁰ ve: - M, ř, İ

⁹²¹ küřāde ki lezzet: küřāde ki de lezzet M

⁹²² ya' n ol kelāma 'amel itmek ile müte'eřsir oldılar. Ya' n bu řarı-i velāyete nā' il oldılar: -İ

⁹²³ اللهم ارزقنا لنا طريق العشق - ř, İ

⁹²⁴ be-ma' nā: - M

⁹²⁵ ma' nāda: ma' nā M

⁹²⁶ ve: - M, ř, İ

⁹²⁷ İlāhi: - E1

ولله يعلم ما فى الضمائر، من الخفيات و السرائر

Ḳāfiyetü'l-fā [76^a E1]

فتوك بخش شود در صباح باده صاف

بيار باده كلر نك ازان مى شفاف

Mefā^ʿ ilün Fe^ʿ ilātün Mefā^ʿ ilün Fe^ʿ ilün

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

(Fa^ʿ lün)

(- -)

[71^b M]Ammā mecāzī: شفاف ziyāde aydınlı ma^ʿnāsına. Maḥşül-i beyt: Açılmaçlıđ bađışlayıcı olur şabāḥ maḥallinde ḥāliş süci iy sākī getür gül renginde olan bādeyi ol aydınlı şarābdan murād maḥşüş ḥāliş şarābdan⁹²⁸ getür dimekdür. Ve⁹²⁹ ammā ḥaḳikī maḥşül-i beyt: Maḥall-i tulū^ʿ-ı [84^a İ] aḥvālātında fütüh-baḥş olur şarāb-ı ʿışk-ı İlähī. Pes imdi iy mürşid-i kāmil ol selāmete muḳārin olan galebāt-ı ʿışkdan enfās-ı ʿisā-nefeslerüñ ile beni mest eyle⁹³⁰ tā ki nice esrāra ve mükāşefāta vāḳıf olayum. Bu söz delālet ider ki bāde-i ʿışka denildiđi gibi şeyḥüñ enfāslarına daḫı dirler. Zirā ki enfās-ı pīrān-ı ma^ʿnevī müʿeşşirdür. Mürīdlerüñ dillerine be-gāyet teʿşir ider. Pes teʿşir idicek ser-mest olub kelime-i mey mestāne dirler. Anuñ için buyurdılar enfās-ı ʿisā-nefeslerin ile beni mest eyle āh mine'l-firāk.⁹³¹

فقيركوى تو چون من هزارافزونست

كه كردكعبه كوى تو ميكنند طواف

Ammā mecāzī: فقير şey^ʿ-i yesir şāḫibi ve ba^ʿzılar ʿinde hiçbir⁹³² şey'i olmayana dirler. [76^b E1] velākin bu maḳāmda faḳaḥ muḥtāc ma^ʿnāsına münāsibdür. هزار ḫişābda biñ طواف dönmeç ma^ʿnālarına.⁹³³ Maḥşül-i beyt: Senüñ küyuñ muḥtāçları ben gibi biñ ziyādedür [61^a Ş] yā biñden ziyādedür ki her-dem senüñ küyuñ eḫrafında

⁹²⁸ getür gül renginde olan bādeyi ol aydınlı şarābdan murad maḥşüş ḥāliş şarābdan: - E2

⁹²⁹ ve: - M, Ş, İ

⁹³⁰ beni mest eyle: - E2

⁹³¹ bu söz delālet ider ki..... beni mest eyle āh mine'l-firāk: - E2, M, Ş, İ

⁹³² hiçbir: hiç E1, E2

⁹³³ ma^ʿnālarına: ma^ʿnāyma İ

tolanurlar. Ve⁹³⁴ ammā ḥaḳīkī: Faḳīr Şeyḥ Faḥrū'd-dīn-i 'Irāḳīye göre şol [38^b E2] iḥtiyārı mün'adim olmuş kimesneye⁹³⁵ dirler 'ilm ü 'ameli ol 'adem-i [84^b İ] iḥtiyārdan mebhūt ya'nī medhūş ve müteḥayyir olmuş ola ve ba'zılar ehl-i ḥaḳīkatden buyurmışlar:

الفقير الذى [72^a M] لا يجد شيئاً غير الله عزّ وجلّ، ولا يستغنى إلاّ به يستريح الآب بالحضور معه علامته
عدم الا سباب كلّها والفقراء صورة الله تعالى من عباده وموضع اسراره بين خلقه

Maḥşül-i beyt: Ma'nā⁹³⁶-yī evvele göre senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde 'adem-i iḥtiyārdan 'ilmi ve 'ameli mebhūt olan kesler ben gibi hezār-be-hezār efzūndur ki senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde maḳām-ı vuşlatı ṭavāf iderler. Ve ma'nā-yī şāniye göre maḥşül-i mülāḥazā iderler.⁹³⁷ Maḥşül-i beyt: Senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde senden ğayrı bir şeyi bulmayan ve sensüz müstagnī olmayan ve senüñ ḥuzūr-i şer'le istirāḥat bulan kesler ben gibi hezār-be-hezār efzūndur ki senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde maḳām-ı vuşlatı ṭavāf iderler. Āh min elemi'l-mevt⁹³⁸ ile bilünür. [77^a E1]

فريب غمزه ساقى بريخت خون دلم
ز عين لطف كه صد جان فداى آن الطاف

Ammā mecāzī: فريب birkaç ma'nāya gelür evvelen ser-geşte şāniyen medhūş şālīşen aldamaḳ rābi'en aldayıcı ḥāmisen dıraḥt-ı [85^a İ] büzürg sādisen 'işve sābi'an firīften lafzından emr gelür. Şāminen vaşf-ı terkībī gelür dil-firīb gibi ve bu maḳāma şālīş ve sādīsler ma'nāsıdır. Maḥşül-i beyt: Sāḳīnün ḡamzesinün aldaması [72^b M] ve 'işvesi göñlümün ḳanını 'ayn-ı luṭflarından dökdi ki yüz cān [61^b Ş] ol luṭflaruñ fedāsı olsun murād ṭarīḳ-i 'ışḳda maḥbūb o kendü vücūd u cān bezl itmesini beyāndur. Ve⁹³⁹ Ammā ḥaḳīkī فريب istidrāc-ı İlāhīyye dirler. Maḥşül-i beyt: Ol sāḳī-i 'ışḳ-ı bāḳīnün aḡyāra olan istidrāc-ı nümüne-i itṭilā' atı sebep olub ben 'aşıḳuñ ṭarīḳ-i muvāfaḳat ile perveriş-dādelikden küdürāt-ı dünyevīden āyīne-i dilini mücellā ve muşaffā eyledi.

⁹³⁴ ve: - M, Ş, İ

⁹³⁵ kimesneye: kimseye M

⁹³⁶ ma'nā: maḳām M

⁹³⁷ ve ma'nā-yī şāniye göre maḥşül-i mülāḥazā iderler: - M

⁹³⁸ iderler. Maḥşül-i beyt: Senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde senden ğayrı bir şeyi bulmayan ve sensüz müstagnī olmayan ve senüñ ḥuzūr-i şer'le istirāḥat bulan kesler ben gibi hezār-be-hezār efzūndur ki senüñ maḳām-ı 'ubūdiyyetüñde maḳām-ı vuşlatı ṭavāf iderler. Āh min elemi'l-mevt İ

⁹³⁹ ve: - M, Ş, İ

Şād-cān o perveriş-dādeliklere fedā olsun ki bu devletlere sebep oldı. Murād ğayra istidrācı mūcib olan fi‘llerden [85^b İ] ittika eyledüğünü beyāndur. [77^b E1]

فرح بروح رسان از خواص جوهر راح
از انکه عمر کرامی همی رود بگذاف

Ammā mecāzī: فرح şād olmak ve sevinmek کرام iyü hulklu ve iyü şıfatlu کذاف kāf-1 derī ile bī-hūde iş ve⁹⁴⁰ bī-hūde söz ma‘nalarına. Maḥşūl-i beyt: İy sākī-yi sīmīn-sāk ve iy şāhid-i belā-yı ‘uşşāk [39^a E2] şarāb-1 cevherinüñ ḥāşiyetlerinden ğam-ġīn cāna şādlık irişdür ki iyü şıfatlar ‘ömr-hā durmayub bī-hūdelik ile gitmededür ve ḥāşiyet-i cevher-i rāḥ rūḥı tāze eyler. Nitekim kâfiye-i ḥāda buyurdılar, mısrā‘ :

روح را تازه کند خاصیت جوهر راح

Ve buña münāsib Mevlānā Ḥāce Ḥāfız-1 Şirāzī raḥmetu’l-lāhi ‘aleyh buyurmışlar, beyt: [73^a M]

بیاساقی آن ارغوانی قدح
که دل ذوفرچ یا بدوجان فرح

بیاساقی آن آب آتش [86^a İ] خواص
بمن ده مکر یا بم از غم خلاص [62^a Ş]

بیاساقی آن باده لعل صاف
بده تاکی از شبد تز ویرلاف

بیاساقی از بی وفایی عمر
بنرس ومی کن کدای عمر

که می عمر باقی بیفزایدت
دری هر دم از غیب بکشایدت

Ve⁹⁴¹ ammā ḥaḳīkī: جوهر den murād ma‘ānilerdür. Maḥşūl-i beyt: İy sākī-yi bezm-i bākī ma‘ānī-i ‘ışk-1 İlāhī ḥāşları eyle ki feraḥ-1 envār-1 İlāhīdür. Rūḥ-1 müferriḥ eyle zīrā ki ‘ömr-i kirāmī hemişe gitmededür lāf ü güzāf ile.⁹⁴²

⁹⁴⁰ ile bī-hūde iş ve: - E2

⁹⁴¹ ve: - M, Ş, İ

فرشته وصف جمال تو چون تو اندگفت

که هست وصف تو برتر حیز اوصاف

Ammā mecāzī: گفتن حیز mekân ma'nâlarına. Maḥşul-i beyt: Firişte senüñ cemâlün vaşfını nice kâdir olur söylemege zîrâ ki senün vaşfuñ vaşflar mekânından ziyâdedür.⁹⁴³ [78^a E1] Ve⁹⁴⁴ ammâ ḥaḳîkî maḥşul-i beyt: İstîgnâ cihetinden Firişteye izhâr eyledigün büyüklüğün [86^b İ] beyân-ı evşâf-ı ḥamîdesi mümkün degüldür. Zîrâ ki senüñ vaşfuñ ḥayyiz-i evşâfdan bîründür. Zîrâ ol mürîd-i ekmeller ki menâzil-i sâ'irîn ve merâḥil-i sâlikîn münḳatı⁶ ve mün'adim olan ḥazerât-ı ḳurba resîde olmışlar anlardan şerḥ ü beyân itmek silsile-yi [73^b M] imkândan bîründür. Nitekim Cenâb-ı Kibriyâ ḥadîs-i ḳudsiyle işâret [62^b Ş] buyurmuşlar:

اولیای تحب قیا بی لا يعرفهم غیرى⁹⁴⁵

Ġayr ü ba'z-ı efâzıl buyurmuşlar, ' Arabî: هم خرجوا عن تعینات الروحانیته الی هویته الالهیه ' Ve yine anlaruñ şânında Faḥru'l-Enbiyâ⁷ ve Tâcü'l-Aşfiyâ şalla'l-lâhu 'aleyhi ve-sellem efendimüz⁹⁴⁶ buyurmuşlar:

انّ عباداليسو ابا نبيا ءولا شهداء يغبطهم النبيون والشهداء بقربهم ومقعدهم من الله يوم القيامة قال اعرابي
هدّ ثنا يا رسول الله من هم قال عليه السلام هم [87^a İ] عبادالله من بلدان شتى وقبا ئل شتى لم تكن بينهم
ارحام بتوا صلوا ولا دينا يتبا دلون بها يتحاثون بروح الله يجعل الله وجوههم نورا ويجعل لهم منابر قدم الرحمن
يوم القيمة يحزن الناس ولا يحزنون يخافون الناس ولا يخافون قاله الله تبارك وتعالى فشانهم⁹⁴⁷
آلا إنّ اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون⁹⁴⁸

⁹⁴² Ve ammâ ḥaḳîkî جوهر den murâd ma'ânilerdür. Maḥşul-i beyt: Ey sâķi-yi bezm bâķi ma'ânî 'aşķ ile ḥ'âşları eyle ki feraḥ-ı envâr-ı İllâhîdür. Rûḥ-ı muḳarriḥ eyle zîrâ ki 'ömr-i kirâmî hemîşe gitmededür lâf ü güzâf ile: - E1; ziyâdedür keder Ş

⁹⁴³ Ammâ mecāzī: گفتن حیز mekân ma'nâlarına. Maḥşul-i beyt: Firişte senüñ cemâlün vaşfını nice kâdir olur söylemege zîrâ ki senün vaşfuñ vaşflar mekânından ziyâdedür: - E1; vaşflar mekânından ziyâdedür: -İ

⁹⁴⁴ ve: - M, Ş, İ

⁹⁴⁵ "Benim gerçek dostlarım benim ridam altındadır. Benden başka kimse onları bilmez." Hadis-i Şerif efendimüz: - E1, E2, Ş, İ

⁹⁴⁷ "Şüphesiz Allah'ın öyle kulları vardır ki; onlar ne enbiya ne de şehittirler. Kıyamet günü Allah'a olan yakınlıkları ve buldukları yerden dolayı nebiler ve şehitler onlara gıpta ederler." Bir Arabî: "Onlar kimdir ya Resulallah?" dedi: Aleyhisselam şöyle buyurdu: Onlar ayrı ayrı memleketlerde, ayrı ayrı kabilelerde olan kullardır. Aralarında akrabalık yok ki birbirlerine sıla-i rahim yapalar, birbirlerine borçları da yok ki borçlarını ala vereler. Onlar Allah tarafından rüzgarımsı bir esintiyle kalben birbirlerini severler. Kıyamet günü Allah onların yüzlerini nurlandıracak ve onlar Rahman tarafından takdim edilen minberlerde oturacaklar. Kıyametin sıkıntılarından insanlar üzülecek, hüznlenecekler, onlar üzülmecek, insanlar korkacak onlar ise korkmayacaklar. İşte şanı yüce olan Allah'ın yanında durumu budur." Hadis-i Şerif

⁹⁴⁸ "Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeceklerdir de." 10/62, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali, s. 225

[39^b E2] وهذا المقدار شيخ ببالي مع قلته خيالي بعون الله الملك المتعال

Ḳāfiyetü'l-ḳāf [78b E1]

قدح وباده كلرنك ومي وصاف ورفيق

هيچ كس رائرساند بقضاي توفيق

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

(Fā^ç ilātün) (Fa^ç lün)

(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: رفیق yoldaş hem vāḥid ve⁹⁴⁹ hem cem^ç dūr. Nitekim [74^a M] Kelām-ı Münzelde gelmişdür. ⁹⁵⁰أولئك رفيقاً iy rüfeḳā ḳuṣā ḥükm توفيق muvāfiḳ⁹⁵¹ [63^a Ş] eylemek ma^ç nālarına taḳḍir-i kelām ḳazā-be-tevfīḳ dimekdür. Maḥşül-i beyt: Gül renginde [87^b İ] olan ḳadeḥ ve bāde ve şāf şarāb ve muvāfiḳ refīḳler ḥiçbir kes ḥükm-i āsumānī irişdürmez bunlara muvāfiḳ eylemege ḳıyās olunmasun ki bunlaruñ cemī^ç -i ‘ālemde bi'l-küllīye ma^ç dümdür. Lā belki ba^ç za müyesserdür ammā en-nādir ke'l-ma^ç düm ḳabīlinden ke'l‘adem ‘add eylediler. Ve⁹⁵² ammā ḥaḳīḳī: Gül renginden murād ‘ışḳ ile ālūdelenmiş vaḳt. Maḥşül-i beyt: Evḳāt-ı ‘ışḳ-ı İlāhī ü selāmete muḳārin ğalebāt-ı ‘ışḳ vifāḳat⁹⁵³ -ı hidāyet ü ‘ināyet-i Ḥudā ḥiçbir sālīke ḳazā-yı āsumānī ile muvaffaḳ degüller eger vaḳı^ç olursa da vuḳū^ç -ı nedret üzredür.

والنادر كالمعدوم

قابل پندونصحت نبودباده پرست

بارها کرده ام از پیر مغان این تحقیق

Ammā mecāzī: پندونصحت ‘atf-ı tefsīr ögüt بارها cem^ç -i bār kerre ma^ç nālarına. Maḥşül-i beyt: Çok bāde [88^a İ] içici ögüt ḳabūl idici olmaz. Niçe kerre kāfirlerüñ pīrinden bu ḳabūl eylemedügin taḥḳīḳ eylemişüm.[79^a E1] Ve⁹⁵⁴ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: İy nāşih-i şehḥr ve iy vā‘ iz-i dehr şarāb-ı ‘ışḳ ile ser-mest olanlar pend

⁹⁴⁹ ve: - M, Ş, İ

⁹⁵⁰ “...Bunlar ne güzel arkadaştır.” 4/69, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali, s. 93

⁹⁵¹ muvāfiḳ: muvāfaḳat E1, E2

⁹⁵² ve: - M, Ş, İ

⁹⁵³ vifāḳat: vefāt E2

⁹⁵⁴ ve: - M, Ş, İ

ü naşîhat-pezîr olmazlar. Hiç naşîhat itme. Zîrâ ki bunuñ taḥkîki nice nice [74^b M] kerreler mürşid-i kāmilden ve pîr-i fāzıldan [63^b Ş] eylemişdür. Murād ma‘ānî⁹⁵⁵ erleri bu ‘ālem-i zāhirde gezmediklerin beyāndur.

قول مستان ز ازل حلقة بكوش دل ماست
ازدل ما نرود تا با بد هيچ طريق

Ammā mecāzî: Taḥdîr-i ḥalka-i be-kūş dil-i mā-est ḥalka-est be-gūş-ı dil-i mā. گوش kâf-ı Fārisiyle kulaḳ ma‘nāsına. Maḥşûl-i beyt: Tā ezelden ser-ḥoşlar⁹⁵⁶ sözi kulaḳumuzun küpesîdür. Tā kıyāmete degin hiçbir ṭarîḳ ile gönümüzden gitmez. Ve⁹⁵⁷ ammā ḥaḳîkî maḥşûl-i beyt: [88^b İ] Rûz-i ezelde güfte-i belâ-yı mestân-ı bezm-i elest o deñlü gūş-vār-ı gūş-ı cānumuz olmışdur ki tā ebede dek hiçbir ṭarîḳ ile derūnumuzdan bîrūn olmaz ya‘nî sözümüzde şābit-ḳademüz dimekdür.

قيمت کوهر وصل تو نداند چون من
هر که در بحر فراق تو نکشتست غریق

[40^a E2]Ammā mecāzî غریق be-ma‘nā-yı mefrûḳ garḳ olunmuş dimekdür. [79^b E1] Maḥşûl-i beyt: Senün vuşlatun ki bir gevherdür. Ben gibi anun bahāsını bilmez her kimesne ki senün hicrānun deryāsına garḳ olmamışdur.⁹⁵⁸ Gevher ü baḥr vaşl u firāḳ zikrlerinde nezāket-i şî‘riyye var ḡaflet olunmaya. Ve⁹⁵⁹ ammā ḥaḳîkî: Firāḳ maḳām-ı vaḥdetden ḡaybiyyete düşmege dirler. Gevher ma‘ānîlere dirler. Maḥşûl-i beyt: Senün maḳām-ı [75^a M] vaḥdetün ma‘ānîlerini ben gibi maḳām-ı ḡıybet ‘ummānına düşmedikce kimesne bilmez. Zîrâ ki muşîbete [89^a İ] giriftār olmayan ḳadr-i ‘āfiyeti bilmez. Nitekim Mevlānā Şeyḫ Sa‘dî raḥmetu’l-lāhi ‘aleyh buña münasib buyurmuşlar, beyt: [64^a Ş]

ای سیرت را نان جوین خوش ننماید
محبوب منست آنکه بتز دیک توز شنست

⁹⁵⁵ ma‘ānî: ma‘nā E2

⁹⁵⁶ گوش kâf-ı Fārisiyle kulaḳ ma‘nāsına. Maḥşûl-i beyt: Tā ezelden ser-ḥoşlar: - E2

⁹⁵⁷ ve: - M, Ş

⁹⁵⁸ olmamışdur: olmamışdur Ş

⁹⁵⁹ ve: - M, Ş

حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف
از دوز خیان یرس که اعراف بهیشتست

قدرشام سرزلفش ز فرشته پرسید
که همه عمردرآن سلسله بودست رفیق

Ammā mecāzī: سلسله zincir murād zülfdür. Maḥşul-i beyt: O maḥbūbuñ kendü zülfinüñ gicesinüñ qadrini Firişteden su' al eyledi ol sebebden ki ol Firişte cemī' -i 'ömrde o zülf ile yoldāş ya' nī uzun 'ömri o zülf ile pāyāna irmişdür. [80^a E1] Ve⁹⁶⁰ ammā ḥaḳīkī maḥşul-i beyt: Ol kāmīl-i dānā ve ol fāzıl-ı bī-hemtā qadr-i 'ālem-i ceberrüt sırr-ı ğayb-ı hüviyyetüñ Firişteden istifsār buyurdılar. [89^b İ] Zīrā ki Firişte cemī' -i 'ömr-i girān-māyesin o silsile-i 'ālem-i ceberrüt ile müteselsil eylemişdür.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁹⁶¹

Ḳāfiyetü'l-kāf

کافری کمترکن ای خیره کش وبی ترسناک [75^b M]
کز جفایت میکنم هر لحظه صد توجامه چاک

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- v - - / - v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: کاش خیره kāf-ı Pārisiyle vaşf-ı terkībī za' if dīnlü ton جامه چاک yırtık ma' nālarına.⁹⁶² Maḥşul-i beyt: Dīnsüzligi azraq eyle iy za' if dīnlü ve qorqusuz olan maḥbūb zīrā ki senüñ cefāñdan [64^b Ş] her laḥza yüz tāze ton çāk eylerüm. Ve⁹⁶³ ammā ḥaḳīkī: Kāfir Faḥrū'd-dīn-i 'Irāqīnūñ yazduğına göre a' māl-i tefriqa şāhibine dirler. Velākin bu maḳāmda sātir ma' nāsına کاش خیره setr şıfatlu dimekdür. bī-pervā dimekdür. Maḥşul-i beyt: İy setr şıfatlu mürşid-i kāmīl ü bī-pervā [vü] reşid-i fāzıl [90^a İ] baña mükāşefātdan sātirliği kemter [40^b E2] eyle ki senüñ cefa-yı 'işkuñdan her laḥza [80^b E1] şad-nev cāme çāk eylerüm. Zīrā ki tālibān-ı rāh-ı

⁹⁶⁰ ve: - M, Ş, İ

⁹⁶¹ "Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin" dediler." 2/32, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali, s. 7

⁹⁶² ma' nālarına: -E1, E2, M

⁹⁶³ ve: - M, Ş, İ

Ḥudāya ekşer vāķı⁶⁴ olur ki ifrāt-ı şevķden cāme vü pīrāhenlerin pāre pāre iderler. Nitekim: Mevlānā Şeyḫ Ḥasan kendü kitābında ‘alā tarīķi’l-ḫikāye buyurdılar ki buncılayın aḫvālāt maḫrūse-i Mışırda iken ibtidā-yı ‘ışķda ben ḫaķire çoķ vāķı⁶⁴ oldu. Bu ‘acīb degüldür. ‘Aceb-ter oldur ki ba‘z-ı ‘uşşāķ cāme-i cānuñ⁶⁴ çāk çāk iderler. Nitekim anlardan birisin gördüm ki bālā-yı dīvār-ı cāmi‘-i mü’ebbediyyeden pertāb⁶⁵ idüb kendü kendüni zemāne urub teslīm oldu. Namāzın kıldıķ Mışırda bir mevzi‘de defn eyledük. Raḫmetu’l-lāhi ‘aleyhi raḫmeten vāsi‘aten [76^a M] ve bir nev‘-i dīger daḫı vardır ki cāme‘i ma‘nevīyi çāk iderler. Nitekim Mevlānā Monla⁶⁶ Hünkār buyurmuşlar, beyt:

[90^b İ] [65^a Ş] هرکراجامه ز عشق چاک شد

اوز حرص عیب کلی پاک شد

Ve bu cāme-i ma‘nevī ḫalbī pūşide kılan aḫlāķ-ı reddiyyedür. Ḥıķd ü ḫased ve ḫırş ü ğaḫab gibi nesnelere ve bunuñ tafşīli evvel zamān ki bir sālīk maķām-ı ‘ışķa resīde olur. Ve lezzāt-ı ‘ışķ ile kendü kendüni güm idüb aḫlāķ-ı [81^a E1] zemīmden rehā-yāb olub reng-i ‘ışķı dutar. Pes ol ‘aşıķı ‘ışķdan tefrīķ eylemek mümkün olmaz. Meşelā ol āhen ki āteşe düşüb yanarken farkı mümkün olmadığı gibi zīrā ki⁶⁷ kendü renginden ki siyāhdur. Ḥalāş bulub ve ḫāletinden ki şalābetdür gidüb ve anlaruñ yerine līnet ü ḫumret ki rengi nārdur gelüb ve keyfiyyetī ki bürüdetdür. Ḥarārete mübeddel olub bir mertebe olur ki āteşden fark olmayub āteş gibi sūzān olur. Pes ol zamāndur ki ben āteşüm ve ḫālbuki [91^a İ] āteş degül velākin āteş keyfiyyeti anda mużmerdür. Ve⁶⁸ bu maķām herkesüñ ma‘lūmı degül ve olına daḫı ḫayret-efzādur. Nitekim Muştafā şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem⁶⁹ buyurmuşlar: ⁹⁷⁰ربّ زدنی فیک تحبّر

⁹⁶⁴ cānuñ: -İ

⁹⁶⁵ pertāb: pertāv E1, E2, M, İ; pertā Ş

⁹⁶⁶ monla: mollā İ

⁹⁶⁷ ki: - Ş

⁹⁶⁸ ve: - M, Ş

⁹⁶⁹ şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem: ‘aleyhi’s-selām E1, Ş, İ

⁹⁷⁰ “Rabbim senin hakkında benim hayretimi artır.” Hadis-i Şerif

کنج مهرمه رویت از دلم تا جاکرفت
خلوت دلم از غیرت کرده ام یکپاره پاک

[76^b M] Ammā mecāzī: کنج feth-i kāf-ı Pārisiyle hāzīne. Maḥṣūl-i beyt: Senūñ māh [65^b Ş] yüzün maḥabbetinūñ⁹⁷¹ hāzīnesi tā ki göñlümde yer tıtdı o göñül ḥalvetini senūñ ğayruñdan [81^b E1] bir kerreden pāk eylemişüm murād senūñ genc-i maḥabbetūñden ğayrı nesneye yer yoğdur dimekdür. Ve⁹⁷² ammā ḥaḳīḳī: Gencden murād ḳalbdür. Zīrā mevzi^c sīm [41^a E2] ü zer ü gevherdür. Sīm zāhiri ve bāḫnı taşfiye eylemege dirler. Zer riyāzet ve mücāhedāta dirler. Gevher yağında zıkr olındı ve bunlar cümle ḳalb aḥvālātıdır. Maḥṣūl-i beyt: Senūñ ‘ışık-ı tecelliyatūñ riyāzāt ü mücāhedāt ve ma‘ānī vü taşfiye-i zāhiri [91^b İ] ü bāḫnı senūñ mevzi^c ne tā ki ḳalbimde yer eyledüm ya‘nī tā ki ḳalbümü bunlara mevzi^c eyledüm ol ḥalvet-serāyı ğayrı nesnelerden pāk eylemişümdür. Zīrā ki⁹⁷³ sülekāya ibtidā⁹⁷⁴-i taşfiye-i zāhiri ü bāḫnı ve riyāzāt u mücāhedāt ü ma‘ānī-i ḥikmet ile memlū olmağ lāzımdur ki levh-i dili āyine-şifat muşayḳal ola ve bu ise tarīḳ-i nebevīden çıkmayub her dem istiğfār ü zıkrü’l-lāhdan ḥālī olmamağ⁹⁷⁵ iledür. Tā ki bunlarūñ sebebi ve müdāvemetiyle ḳalpleri jeng-i ma‘şiyetden mücellā ve küdürāt-ı nefsāniyyeden muşaffā ola. Nitekim ‘Abdullah bin ‘Ömer raḳiya’l-lāhu ‘anha Ḥāzret-i Resūl-i Ekrem şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem efendimüzden⁹⁷⁶ rivāyet eyleyüb buyurmışlar:

لكل شئ صيقلته وان صيقلته القلوب كذرا لله⁹⁷⁷

[82^a E1] ve bir ğayr-ı mevzi^c de buyurmışlar:

انه ليغان على قلبى [76^b M] [66^a Ş] وائى لا ستغفر الله فى اليوم ماء مرة⁹⁷⁸

Pes her kimūñ ki⁹⁷⁹ ḳalbi bu ṭahāret-i [92^a İ] kāmīle ile ṭāhir ola ol ḳalb beytu’l-lāh olur. Ve bu ṭahārete Ḥudā-yı Mūte‘āl ‘aḫamet ü celāl ile işāret buyurmışlar.

⁹⁷¹ maḥabbetinūñ: maḥabbetūñ M

⁹⁷² ve: - M, Ş, İ

⁹⁷³ ki: - M

⁹⁷⁴ ibtidā: - E1, E2, M

⁹⁷⁵ olmamağ: olmağ E2

⁹⁷⁶ şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem efendimüzden: şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellem E1, E2; şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve-sellemden Ş, İ

⁹⁷⁷ “Her şeyin bir sileceğı vardır. Kalplerin sileceğı ise zıkrullahdır.” Hadis-i Şerif

⁹⁷⁸ “Kalbime öyle şeyler gelirki gündüz ve gece günde yetmiş defa Allah’a istiğfar ederim.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü’l-Hafa, 1. Cilt, s. 196

⁹⁷⁹ ki: - M

وَعَهْدَنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهَّرَا بَيْتِي⁹⁸⁰

ای امرناهما بان طهرا بیتی

Beyt,

طهرا بیتی برای پا کیست

کنج نوراست از طلسم خاک کیست

Ve bir ğayr-ı mevzi' da buyurmuşlar: ⁹⁸¹فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا⁹⁸¹ ve ehline işāret bu āyet-i kerīmenūñ bāṭınında ṭahāret-i bāṭinī fehm eylediler. Nitekim zāhirinden mesācid-i zāhirī fehm eylediler. Ve Ḥāzret-i Muṣṭafā 'aleyhi's-selām buyurmuşlar:

ve bir ğayr-ı mevzi' de buyurmuşlar: ⁹⁸²قلب المؤمن بيت الله⁹⁸² ve yine bir ğayr-ı mevzi' de Ḥākiyen 'Ani'l-lāh buyurmuşlar:

ماوسعنى ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدالمؤمن

Bu ecludendür ki Firişte Ḥāzretleri [92^a İ] buyurdılar, beyt:

کنج مهرماه رویت از دلم تاجاکرفت

خلوت دلراز غیرت کرده ام یکپاره پاک

کمتراز ذره کافتاده بر خاک درت

لطف کن ای افتاب روی بردارم زخاک

[82^b E1] Ammā mecāzī: افتاده ism-i mef'ūl düşmiş⁹⁸⁴ ma' nāsına. Maḥşūl-i beyt: Senūñ қаpuñ toprağında düşmiş zerreden daḥı eksükreküm luṭf eyle [77^b M] iy güneş [66^b Ş] yüzli beni toprağdan қaldur. Ve⁹⁸⁵ ammā ḥaḳīḳī maḥşūl-i beyt: Senūñ maḳām-ı muṭavā' atūñda pūr-za'if-i pāy-māl olmış ḳulum perveriş-dādeligūñ izhār eyle. [41^b E2] İy mürşid-i şāḥib-i tecelliyāt ve baña ol 'arz⁹⁸⁶-ı tecelliyāt sebebiyle zinde-gānlıḳ virür.

⁹⁸⁰ "İbrahim ve İsmail'e şöyle emretmiştik: "Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun." 2/125, Halil Altuntaş, Muzaffër Şahin, Kur'an-ı Kerim Mealı, s. 21

⁹⁸¹ "Şüphesiz mescitler, Allah'ındır. O hâlde, Allah ile birlikte hiç kimseye kulluk etmeyin." 72/18, Halil Altuntaş, Muzaffër Şahin, Kur'an-ı Kerim Mealı, s. 643

⁹⁸² "Mü'minin kalbi Allahın evidir." Hadis-i Şerif

⁹⁸³ "Mü'minin kalbi Rahman'ın arşıdır." Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, ss. 91-92

⁹⁸⁴ düşmüş:- E1

⁹⁸⁵ ve: - M, Ş, İ

⁹⁸⁶ 'arz: - E1, E2, M

كیردآتش عرصه عالم زآه سرء من
كبرآرم از دل مجروح آه دردناك

Ammā mecāzī: ⁹⁸⁷ آه دردناك dertli āh ma' nāsına. Maḥşūl-i beyt: Āfākuñ giñ meydānını āteş dutar benüm şavuk āhumdan eger bu mecrūh göñülden getirürsem dertli āh. [93^a İ] Ve ⁹⁸⁸ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: ' Ālem-i te'sīrāt kemāl-i ' ışkum ser-te-ser tutar eger müte'eşşir olan derūndan izhār-ı kemāl-i ' ışk ⁹⁸⁹ eylesem.

كشته شمشیر عشقت شد فرشته عاقبت
مرغ جانس از غبار ننگ هستی كشت پاك

Ammā mecāzī: ننگ هستی شمشیر kılıc elmiş zamm-ı kāf-ı ' Arabīyle ism-i mef' ul ölmüş varlık-ı ' arı ma' nālarına. Maḥşūl-i beyt: Senüñ ' ışkuñ kılıcınıñ ölmüşü oldı Firişte ' aḳıbetü'l-emr cānınıñ kuşu varlık-ı ' arınıñ tozundan pāk oldı. Ya' nī varlık bir ' ar tozu gibi ki ⁹⁹⁰ elḥamduli'l-lāh ki Firişte andan ḥalāş eyledüñ. [83^a E1] [78^a M] Ve ⁹⁹¹ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: ⁹⁹² Firişte müstağriḳ-i te'sīrāt-ı maḥabbet-i müfriṭüñ ve cezbe-i İlähiyyenüñ oldı. ' Āḳıbetü'l-emr ve ' ışk cānını küdürāt-ı nefsanıyyeden [67^a Ş] pāk eyledi. Ol deñlü ki kendü kendüliginden dūr oldı. Zīra ki ' ışka düşen [93^b İ] kimesneler kendü kendüliklerinden maḥv olub söyledikleri ma' şūḳ aḳvāli işledikleri ma' şūḳ ef' āli olur ve aşla kendüliklerinden şīt u şadā oñulmaz. Nitekim Mevlānā Şeyḫ Sa' dī raḥmetu'l-lāhi ' aleyh buyurmışlar, beyt:

ای مرغ سحر عشق زیروانه بیاموز
كان سوخته راجان شداوازیامد
این مدعیان در طلبش بی خبر اند
كانراکه خبر شد خبری باز نیامد

Ve bu baḥşüñ zikri kirāren ve merāren sebḳat eylemişdür. Bir daḫı beyāna ḥācet yoḳdur. وهذا المقدار شيخ في اثناء الكتابة لبالي، بعون الله الملك المتعالى.

⁹⁸⁷ آه دردناك: آه دردناك Ş

⁹⁸⁸ ve: - M, Ş, İ

⁹⁸⁹ kemāl-i ' ışk: - İ

⁹⁹⁰ tozu gibi ki: tozu gibi idi E2, M

⁹⁹¹ ve: - M, Ş, İ

⁹⁹² maḥşūl-i beyt: - E1

Ḳāfiyetü'l-lām

لمعة تافت از آن طلعت خورشید مثال
مهرومه عاریه برد از رخ او حسن جمال

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: **لمعه** bir pāre aydın ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: Bir aydın ıldurdu ol güneş gibi olan ṭal' atıñdan güneş ve ay cemāli [94^a İ] gökçekliğini emānet ṭarīkiyle getürdiler anuñ yañağundan. [83^b E1] Ve⁹⁹³ ammā ḥaḳīḳī: Ḥıṭāb Cenāb-ı Ḳibriyāyadır. Maḥşül-i beyt: Bir lem' a ılduradı ol ṭal' at-ı tecelliyātuñdan ki murād 'arş-ı mu' allādur. Mihr u meh 'āriye [78^b M] ol 'arşuñ nūrından ḥüsn-i cemāllerin getürdiler. Ya' nī andan maḥlūḳ oldılar. Nitekim [67^b Ş] 'Abdullah bin Hemedānī⁹⁹⁴ kendü tefsīrinde taḥrīc eylemişler ve daḥı [42^a E2] Ebu'l-şeyḥ 'İkrime Ḥazretlerinden rivāyet idüb buyururlar ki:

الشمس جزاً من سبعين جزاً من نور الكرسي والكرسي جزء من سبعين جزاً من نور العرش والعرش جزاً من سبعين جزاً من نور السر

Ve yine Ebu'l-şeyḥ İbn-i Şūzīden rivāyet idüb buyururlar:

الشمس جزاً من ثلثته آلاف جزء من نور العرش

Ve yine Süleymān Ḥazretlerinden rivāyet idüb buyururlar:

[94^b İ] خلق الله تعالى الشمس من نور عرشه وكتب في وجهها أنى انالله لا اله الا انا صنعت الشمس بقدرتى
واجريتها با مرى كتب في بطنها اننى انالله لا اله الا انا⁹⁹⁵ رضاء كلام وغضبي كلام و عذابي كلام و رحمتى
كلام

Ve meh daḥı nūrını şemsden alur bu daḥı bi'l-vāsıṭa 'arşdan maḥlūḳdur.

⁹⁹³ ve: - M, Ş, İ

⁹⁹⁴ 'Abdullah bin Hemedānī: 'Abd bin Hemd İ

⁹⁹⁵ M - :صنعت الشمس ب قدرنى واجريتها با مرى كتب في بطنها اننى انالله لا اله الا انا

لب شیرین تو سرمایه دهی تنک شکر
زلف مشکین تو پرواز ده باد شمال

[84^a E1] Ammā mecāzī: تنک Feth-i tā⁹⁹⁶ ile ʔar ɗiḵ ma‘nāsına ve ʔolañ ve müşkil şarb⁹⁹⁷ olan dere veyā yönüñ bir yanı ve bu maḵāmda murād budur. شکر feth-i şin-i mu‘cem ve kāf-ı muḥaffefe ile lafz-ı Fārisidür. Ve zamm-ı sīn-i mühmele ve kāf-ı müşeddede ile ‘Arabīdür. مشک zamm-ı mīm ü şin-i [79^a M] mu‘cem ile lafz-ı Fārisidür. Ve kesr-i mīm ü sīn-i mühmele ile ‘Arabīdür. پرواز Havāda uçmaḵ ve ʔarārgāh ve cāy-ı ārām ma‘nāsına. باد شمال feth-i [68^a Ş] şin-i mu‘ceme ile demür ʔazıḵ cānibinden esen yele dirler. ظابطه [95^a İ] Ma‘lūm ola ki⁹⁹⁸ riyāhuñ uşūli ve fūrū‘i var. Ammā uşūli dördür. Evvelen bād-ı şimāl ki baḥriyye ve şāmiyye daḥı dirler. Ve maḥall-i hūbūbi noḵta-i ʔuṭb-ı şimāliden ki cedī ile ma‘rūfdur ʔuṭb-i cenūbiyyeye ʔoḡrı eser. Şāniyen şimāluñ muḵābili bād-ı cenūb ki yemāniye vü ʔible daḥı dirler⁹⁹⁹ ve maḥall-i hūbūbi noḵtā-i cenūbiden ki süheyl ile ma‘rūfdur ʔuṭb-ı şimāliye ʔoḡrı eser. Ve Şeyḥ İmāmü’l-ecell Ebu Naşr Muḥammed bin ‘Abdurrahmani’l-Hemedānī kendü kitābında buncılayın buyurmuşlar ki:

الجنوب يهب من الجنّت وخلق الله تعالى فرس العرب منها كما روى على عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
انه قال لما اراد الله ان يخلق الفرس [84^b E1] قال لريح الجنوب انى اخلق منك خلقا اجعله اعز الاولياؤ مذنته
واعداؤ حاملاً لا هل طاعتى فقبلت الرّيح فقبض منها قبضته فخلق منها فرساً فقال له خلقتكم [95^b İ]
وجعلت الخير مقصوداً بناصيتك وجعلتك يظربلا جناح قانت للطلب و انت للهرب وجعل على ظهرك رجالا
يسبحوننى و يحمدوننى ويهللوننى ويكبروننى سبح و اذا [42^b E2] سبحونى وتهلل اذا اهللونى
و تكبر اذا اكبر ونى وقال عليه اسلام [79^b M] ما من تسبيحته تحميدة يذکر
ها صاحبه فسمعها الافتحيب بمثالها

Şālişen [68^b Ş] bād-ı şabā ki ʔabūl u şarḵiyye daḥı dirler. Ve maḥall-i hūbūbi noḵta-i şarḵ ki şeb u rüz i‘tidāl yolında eser. Ve bunuñ tafşīli sebḵat eyledi. Rābi‘an şabānuñ muḵābili debūr feth-i dāl ile ki ḡarbiyye daḥı dirler ve maḥall-i hūbūbi noḵta-i maḡribdür. Ammā fūrū‘i sekizdür. Nekkāniyūn dirler ki her iki aşluñ miyānından iki fūrū‘ münşa‘ib ve muḥarref olmuşdur. Maḥşūl-i beyt: Senüñ şirīn-lebūñ şeker

⁹⁹⁶ tā: - M

⁹⁹⁷ şarb: ɗarb E2

⁹⁹⁸ ki: kim İ

⁹⁹⁹ dirler: - E2

tāyenüñ¹⁰⁰⁰ [96^a İ] sermāye viricisidür.¹⁰⁰¹ Ve senüñ müşklü zülfüñ bād-ı şimāle uçmaqlık isti^c dādını yāhūd qarār-gāh u cāy-ı ārām viricidür. Ve¹⁰⁰² ammā hāķikī: Leb-i şirinden murād şart-ı idrāk ile olan kelām-ı bī-vāsıţadur. [85^a E1] Maḥşül-i beyt:¹⁰⁰³ Senüñ şart-ı idrāk ile olan kelām-ı bī-vāsıţañ sermāyede ef^c āl-i bī-vasāyitdür. Ya^c nī ef^c āl-i bī-vāsıţaya sebebdür ve senüñ ğayb-ı hüviyyeti mü'essirüñ bād-ı ^c ināyetüñ kuvvet viricisidür¹⁰⁰⁴ ya^c nī ^c ināyete sebebdür.

لعل جان بخش تراقاعده چشمه خضر¹⁰⁰⁵
درج یاقوت ترا خاصیت اب زلال

Ammā mecāzī: لعل den murād dudaķdur¹⁰⁰⁶ قاعده resm ü ķānūn درج zamm-ı dāl ile şandıķça vü hoķķa ve ķabarcıķ ü hoş koķulu nesne ve bu maķāmda murād iki evvelki ma^c nālar maķşūddur.¹⁰⁰⁷ چشمه Pıñār [96^b İ] خضر fetḥ-i ḥā ve kesr-i đād ile [80^a M] ve kesr-i ḥā ve sükūn-ı đād ile daḥı cā'iz bir nebīnüñ ismidür ve çeşme-i Hızrdan murād āb-ı ḥayātdur. اب زلال [69^a Ş] tatlu şu¹⁰⁰⁸ ma^c nāsına. Maḥşül-i beyt: Senüñ cān bağışlayıcı lebüñ için āb-ı ḥayāt pıñārınıñ resm ü ķānūnı vardır. Ya^c nī için ādem ḥayāt bulur. Ve daḥı dişlerüñ şandıķçası ve hoķķası için ki murād ağızdur tatlu şu ḥaşıyyeti vardır. Ve¹⁰⁰⁹ ammā hāķikī: Çeşme-i hızrdan murād ma^c den-i feraḥ-ı ebedīdür. Dürden murād mütekellimlükdür. Ve āb-ı zülālden murād feraḥ-ı dildür. Maḥşül-i beyt: [85^b E1] Ḥayāt-baḥş olan Kelām-ı Münzelüñde feraḥ-ı ebedī vardır. Ve pür-ma^c nā olan mütekellimlükde¹⁰¹⁰ ḥāşıyyet-i feraḥ-ı dil vardır.

لطف تو کر نبود سوی خودام راهنمای
که تو انم که برم ره بوی کوی وصال

Ammā mecāzī: راهنمای [97^a İ] yol gösterici ma^c nāsına. Maḥşül-i beyt: Senüñ luţfuñ eger kendü tarafuña benüm için yol gösterici olmasaydı kaçan ķādir olurдум ki

¹⁰⁰⁰ tāyenüñ: tāye-i M

¹⁰⁰¹ viricisidür: viricidür M

¹⁰⁰² ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁰³ maḥşül-i beyt: E1, E2, M

¹⁰⁰⁴ viricisidür: viricidür E1, E2

¹⁰⁰⁵ چشم: چشمه E1, M

¹⁰⁰⁶ dudaķ: tudaķ M; tuţaķ İ

¹⁰⁰⁷ چشم: چشمه E1, E2, M, İ

¹⁰⁰⁸ şu: - E1, E2

¹⁰⁰⁹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰¹⁰ mütekellimlikde: mütekellimligüñde M

yol¹⁰¹¹ iletüyüm vuşlat maḥallesine ya‘nī sen luṭf [43^a E2] ile izin virdüñ ki ben geldüm. Ve¹⁰¹² ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Benüm için kendü ṭarafuña ‘alā ṭarīkī’l-muvāfaḳat olan perveriş-dādeligüñ reh-nümā olmasaydı ben ḥaḳīr maḳām-ı vaḥdet-i ‘ubūdiyyetüñe ḳaçan rāh iletibilürdüm ammā luṭfuñla iletüm.

[80^b M] لفظ توروخ فزايست فرشته در دهر

که در اوصاف لبش برودت حسن مقال

Ammā mecāzī: مقال dimeklük ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: İy Firişte senüñ lafzuñ [69^b Ş] rūḥ arturıcıdır. Ol yüzden ki ol maḥbūbuñ leb-i vaşflarında senüñ için gökçek sözlük gidiyor.¹⁰¹³ Ya‘nī gökçek sözlürüñ beyne’l-ḥalk şāyi‘ [97^b İ] olmuştur. Yāḥūd anuñ evşafı lebinde senüñ için gökçek sözlüdür diyü şāyi‘ olmuştur. [86^a E1] Ve¹⁰¹⁴ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: İy Firişte senüñ elfāzuña sebep rūḥ-fezālīgı anuñ evşaf-ı lebinde¹⁰¹⁵ kelāmında beyne’l-enām¹⁰¹⁶ şuyū‘ iyyetdür.

وهذاالمقدار اللهم الى مناسرار التأويل، مستعيناًمن الله الكبير الجليل

Ḳāfiyetü’l-mīm

میخورم خون جگر در غم عشق تو مدام

بر امید که رسم از لب لعل تو بکام

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

(Fā‘ ilātün) (Fa‘ lün)

(- v - -) (- -)

Ammā mecāzī: کام ḳāf-ı ‘Arabī ile murād ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Senüñ ‘işḳuñ ḡamında ciğer ḳanı yirüm dā’imā ol ümīd üzerine ki irişem diyü leb-i la‘lüñden murāda. Ve¹⁰¹⁷ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Senüñ maḥabbet-i müfriṭüñ bend-i ihtimāmında ḥün-ı ciğer yirüm ol ecludendür ki Kelām-ı Münzelüñden murāda ireyüm

¹⁰¹¹ yol: - M

¹⁰¹² ve: - M, Ş, İ

¹⁰¹³ sözlük gidiyor: sözlülük gideriyor E1, sözgülük gidiyor E2

¹⁰¹⁴ ve: - M

¹⁰¹⁵ lebinde: - M

¹⁰¹⁶ beyne’l-enām: beyn-i enām E1

¹⁰¹⁷ ve: - M, İ

diyü murād meşā'ib-i rāh-ı 'ışka taḥammül itmek ile murāda [81^a M] [98^a İ] ü maḫşūda irmegi beyāndur. Nitekim Ḥüccetü'l-İslām Ebū¹⁰¹⁸ Ḥāmid Muḥammed bin Muḥammed bin Muḥammedi'l-Ġazālī ḳuddise sirruhu İḥyā'u'l-^c ulūm nām kitābında buyurmışlar: **اعلم ان الصبر مقام من مقامات الدين ومنزل من منازل السالكين** ve yine buyurmışlar:

قال صلى الله عليه وسلم¹⁰¹⁹ يقولوا لله تعالى اذا ابتليت عبدي [70^a Ş] بلاء فصبر ولم يشك الى عوده ابدلته لحماً خيراً من لحمه ودماً خيراً [86^b E1] من دمه فان ابرأته ابرأته ولا اثم عليه وان توفيته فالى رحمتي¹⁰²⁰ و قال داود عليه السلام يا رب ما جزاء من يصبر على المصائب ابتغاء مرضاتك قال جزاؤن البسه لباس الا يمان فلا انزعه عنه ابدوا سئل فضيل عن الصبر فقال هو الرضا بقبضا ءالله تعالى قيل و كيف [43^b E2] قال الراضى لا يثمنى فوق منزلته [98^b İ]

مکنم غیب اکر از جام مدامم سرمست

خود درین دورجه خوشتریود از عیش مدام

Ammā mecāzī: ez cām müdām ser-mestem taḳdīrindedür. **خود** edāt-ı kelāmdan ḥū ma' nāsına. Maḫşül-i beyt: Beni 'ayb eyleme eger dā'im olan cāmdan yā müdām adlı şarāb cāmından ser-mest isem ḥū bu devrde ne hoş-raḳ olur müdām adlı şarāb 'ıyşından ya' nī niçün men' idersün zīrā andan hoş-ter 'ıyş olmaz. Ve¹⁰²¹ ammā ḫaḳīḳī [81^b M] maḫşül-i beyt: İy va' iz-i şehri ü iy nāşih-i dehr eger 'ışk-ı İlahi aḫvāline müstaḡraḳ isem beni 'ayb eyleme zīrā bu aḫvālden daḫı hoş-ter 'ıyş olmaz. Murād rü'esā-yı 'ālem-i müşāhede erbāb-ı 'ālem-i melekūta her dem suḫriyye idüb daḫl itdüklerini beyāndur. [87^a E1] Nitekim buña temşilen İmām-ı Ġazālī rahmetu'l-lāhi 'aleyh [99^a İ] buyurmışlar:

كما ان الصبي يضحك على [70^b Ş] اللعب ويشغل بملا عبته النساء وطلب الرياست فكذلك الرؤساء يضحكون على من يترك الرياسته ويشغل بمعرفة الله تعالى والعارفين يقولون من يترك ان تسخرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ. فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ¹⁰²²

¹⁰¹⁸ ebū: ebī M

¹⁰¹⁹ M عليه سلام: صلى الله عليه وسلم

¹⁰²⁰ "Kulum, kendisini bir bela (hastalık) ile sınıdığım zaman sabreder, beni ziyaretçilerine şikayet etmezse, etinin yerine daha hayırlı bir et, kanımın yerine daha hayırlı bir kan veririm. Onu iyileştirsem günahından kurtulmuş olarak iyileştiririm, rahmetime (cennetime) sokarım." Hadis-i Kudsi, İmam Malik, *Muvatta*, 4. Cilt, s. 312, hadis no: 5,

¹⁰²¹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰²² "Bizimle alay ediyorsanız, sizin bizimle alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz. ... ileride anlayacaksınız. " 11/38-39, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali, s. 236

من بمسجدبزم رخت زميخانه ازاتك
خوش بودكوشه ميخانه مرا بيت حرام

Ammā mecāzī: رخت ځumaş ma‘nāsina. Maḥşūl-i beyt: Men ځumaşumi meyhāneden mescide iletmem. Ol ecluden ki hoş olur meyhāne baña Ka‘be nāmıyla yāḥūd muḳadder¹⁰²³ gözedüb¹⁰²⁴ Ka‘beden demek ola. Ve¹⁰²⁵ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: Ben ‘ālem-i hüviyyetden zātumi ‘ālem-i müşāhedeye iletmem. Ol sebebden ki baña küşe-i ‘ālem-i hüviyyet beytü’l-ḥarāmından hoş gelür. Yine ‘ayb idenlere tetmīm-i [99^b İ] cevābdur. Zīrā ‘ışık-ı İlāhīye düşen kimesneler ‘indinde cennetüñ bile i‘tibārı olmaz. Hemān maḳşūdları vişāl-ı Hudādur. [87^b E1] Nitekim ba‘zılar buyurmışlar:

هجره اعظم [81^b M] من ناره وصله اطييب من جنته

Ve Ebū Süleymān-ı Dārānī buyurmışlar:

انّ الله عبداً ليس يشغلهم عن الله تعالى خوف النار ولا رجا الجنة فكيف يشغلهم الدنيا عن الله¹⁰²⁶ عزّ وجلّ

Ve Rābi‘atü’l-‘Adeviyye raḍıya’l-lāhu ‘anhā ḥazretlerine su’āl eylemişler ki:

كيف راغبتك في الجنة

Cevāblarında buyurmışlar ki: الجارثم الدار ve bundan böyle ma‘lūm oldu ki Rābi‘anuñ ځalbinde cennet iltifātı yoğ idi. Belki Rabb-i cennete var idi. [44^a E2] [71^a Ş]

مست جام می¹⁰²⁷ عشق توام از روزازل
برنه خيزم ز سرکوی توتاروز قیام

Ammā mecāzī: روز قیام ځıyāmet günü ma‘nāsina. [100^a İ] Maḥşūl-i beyt: Ezel gününden senüñ ‘ışıkuñ şarābinuñ tolu ځadehinüñ ser-ḥoşıyım. Pes imdi ځalḳmanam maḥalleñ başından tā ځıyāmet gününe dek. Ve¹⁰²⁸ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: Rüz-i elestü bi-rabbikümden senüñ selāmete muḳārin olan ğalebāt-ı ‘ışıkuñ aḥvālinüñ mü’eşşiriyüm ki ğüfte-i belādan nāşīdür. Pes imdi maḳām-ı ‘ubūdiyetüñden tā rüz-ı ځıyāma dek dür olmam. Murād şābit ځadem olduğımı beyāndur.

¹⁰²³ muḳadder: taḳdīr E2

¹⁰²⁴ muḳadder gözedüb: -Ş

¹⁰²⁵ ve: - M, Ş, İ

¹⁰²⁶ -خوف النار ولا رجا الجنة فكيف يشغلهم الدنيا عن الله: -E1, E2, M

¹⁰²⁷ می: -Ş

¹⁰²⁸ ve: - M, Ş, İ

مدعی منع فرشته مکن از عشق مدام
سرفرو ناردالاً بمی وشاهدو جام

[88^a E1] [82^b M] Ammā mecāzī: مدعی da^c vā idici murād şūfi-i şehrdür. Maḥşül-i beyt: İy şūfi Firişteyi men^c itme dā'im olan 'ışqdan yāhūd müdām adlı şarābuñ 'ışquñdan zīrā ki baş aşağa götürmez ya^c nī saña muṭī^c olmaz. İllā ki¹⁰²⁹ süci ile ve dilber ile ve tolu kadeḥ ile emr iderseñ iṭā^c at eyler. Ve¹⁰³⁰ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: [100^b İ] İy şūfi-yi nā-şāf ve zāhid-i bed-evşāf cezbe-i galebāt-ı 'ışqdan Firişteyi men^c eyleme nehyüñe ser-fürü^c idüb muṭī^c u münḳād olmaz. İllā meger selāmete muḳarin olan galebāt-ı 'ışq māl-ā-māl ve Hudā-yı müte^cāl ve taşfiye-i aḥvāl ile emr iderseñ ise ser-fürü olub emrüñe iṭā^c at eyler. [71^b Ş] والله اعلم بالاستقامة، و افهم بالسقامة.

Ḳāfiyetü'n-nūn¹⁰³¹

نسیم صبح جان پرور رسید از ساحت بنات
که از انفاس مشکینش معطر شد مشام جان

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
v - - - / v - - - / v - - - / v - - -

Ammā mecāzī: نسیم yel evvelinde henüz müştedd olmazdan muḳaddem eser bir hoş koḳulu yeldür. ساحت meydān ma^c nāsına. Maḥşül-i beyt: Cān besleyici şabāḥ esen hoş koḳulu yel bostānuñ miyānından esdi ki anuñ müşg'in nefeslerinden cān dimāğı mu^catṭar oldı. [88^b E1] Ve¹⁰³² ammā ḥaḳīkī [101^a İ] maḥşül-i beyt: Maḥall-i küşāduñdan ṭulū^c-ı aḥvālatuñ [83^a M] bād-ı 'ināyet-i cān-perverī esdi ki anuñ enfās-ı mü'eşşirlerinden meşāmm-ı cān müte'eşşir oldı.

¹⁰²⁹ ki: -E1, E2, M

¹⁰³⁰ ve: - M, Ş, İ

¹⁰³¹ Ḳāfiyetü'n-nūn: -Ş

¹⁰³² ve: - M, Ş, İ

نقاب از روی کل بکشاد باد صبح پنداری

که بلبل میکند مردم ز فرط بیخودی افغان

Ammā mecāzī: **فرط** sükūn rā ile isimdür. Hadden tecāvüz eylemek ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt:¹⁰³³ Şabāḥ yeli gül yüzinden niķābını açdı zann ider [44^b E2] bülbül zīrā bī-ḥüdlüğü hadden mütecāviz olduğına her dem efgān eyler yāḥūd açdı zann idersüñ ki bülbül bī-ḥüdlük farṭından her dem efgān eyler.¹⁰³⁴ Ve¹⁰³⁵ ammā ḥaķīķī: Efgān aḥvāl-i derūnīyi izhār itmeklige dirler. Maḥşül-i beyt: Şanki bād-ı ‘ināyet mürşid-i kāmilüñ tecelliyātuñdan setr-i ref‘ eyledi ki ṭālib-i rāh-ı Ḥudā bī-ḥüdlük ifrāṭından aḥvāl-i derūnını zāhir idiyor. Murād evliyā ‘u’l-lāh ile tālibān miyānından perde-i aḥlāķ-ı zemīme ve kūdūrāt¹⁰³⁶-ı [101^b İ] nefsāniyye ref‘ olunca kendü kendüsünü¹⁰³⁷ zabt idemeyüb izhār-ı aḥvālāt-ı [72^a Ş] derūnı itdiklerini beyāndur. Zīrā ki enbiyā vü evliyā dīgerāndan mā-verā-yı perdehā-yı zūlmāniyye ve kūdūrāt-ı nefsāniyyede mestürdurlar. [89^a E1] Pes ol zamān ki mücehedāt-ı bedeniyye vü riyāzat-ı cismiyye ile o perdeleri derīde idüb nice mükāşefāt ü fütūḥāta müşāhede itmek ile mecānīn gibi aḥvāl-i derūnların izhāra āgāz iderler ve ol kesler ki enbiyā ve evliyāyı münkirdürler. Mevtā vü ‘amiyyā hükmündedürler. Nitekim Kelām-ı Rabbānī ile işāret [83^b M] buyurulmuşdur:

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ. وَمَا أَنْتَ بِهَادِيَ الْعُمَىٰ عَن ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ¹⁰³⁸

Ve bir ğayr mevzī‘ de buyurmuşlar. [102^a İ]

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ¹⁰³⁹

¹⁰³³ Ammā mecāzī: **فرط** sükūn rā ile isimdür. Hadden tecāvüz eylemek ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: -Ş

¹⁰³⁴ yāḥūd açdı zann idersüñ ki bülbül bī-ḥüdlük farṭından her dem efgān eyler: -E1, E2, M

¹⁰³⁵ ve: - M, Ş, İ

¹⁰³⁶ murād evliyā ‘u’l-lāh ile tālibān miyānından perde-i aḥlāķ-ı zemīme ve kūdūrāt: -Ş

¹⁰³⁷ kendüsünü: kendününü İ

¹⁰³⁸ “Şüphesiz sen ölümlere duyuramazsın. Arkalarına dönüp kaçarlarken sağırlara da çağırıcı duyuramazsın. Körleri sapıklıklarından vazgeçirip doğru yola getiremezsin. Ancak âyetlerimize inanıp da müslüman olmuş olanlara duyurabilirsin.” 27/80-81, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali, s. 413

¹⁰³⁹ “Diriler ile ölümler de bir olmaz. Allah, dilediğine işittirir. Sen, kabirde bulunanlara işittirecek değilsin.” 35 /22 , Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali, s. 471

ندارد یالبت آب روان چشمه حیوان
ندارد بارخت تاب رخ خورشید نورافشان

Ammā mecāzī: نورافشان Nūr saçıcı ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: Āb-ı ḥayāt pıñārınıñ açıcı şuyu senüñ lebüñ ile dutmaz. Ya' nī¹⁰⁴⁰ neş'î-i āb-ı lebüñe müsāvî olmaz ve nūr saçıcı güneşüñ yañağı daḥı yañağüñ ile tāb u revnaḵ dutmaz ya' nī āb u tāb ruḥuña ruḥ-ı şems müsāvî olmaz. [89^b E1] Ve¹⁰⁴¹ ammā ḥaḳīḳī: ¹⁰⁴² اب روان [72^b Ş] göñül feraḥına dirler. Maḥşül-i beyt: Kelāmuñdan ḥāşıl olan revnaḵ¹⁰⁴³-ı feraḥ-ı dili dutamaz. Neş'e-yi çeşm-i ḥayvān u tecelliyāt maḥzūñ ile olan revnaḳı dutmaz ve tecelliyāt ḥurşid-i nūr-efşāndur.

نهان چون دارم از مردم هوای ستررا عشقت
که مکن نیست این آتش شود در زیر لب پنهان

[102^b İ] Ammā mecāzī: هوا neyl-i nefis نهان ve پنهان gizli ma' nālarına.¹⁰⁴⁴ Maḥşül-i beyt: Ādemden nice gizli dutayum. Senüñ 'ışkuñ sırrınıñ [84^a M] hevāsını zīrā ki mümkün degüldür. Bu¹⁰⁴⁵ āteş-i leb altında gizli ola. Ya' nī maḥfī [45^a E2] ḳalmaq mümkün degüldür. Zīrā yandırur yine āşikāre olur. Ve¹⁰⁴⁶ ammā ḥaḳīḳī: Āteş-i 'ışkuñ ma' nā-yı ḥaḳīḳīsiniñ şerḥ-i sırr muṭṭalī'î ḳāfiye-yi cimde sebḳat eyledi nazār olınsun. Maḥşül-i beyt: Nice maḥfī ḳılayum hevā-yı sırr-ı 'ışkuñı merdümāndan zīrā ki bir āteş-i sūzāndur. Ve āteş-i sūzānuñ zīr-i lebinde pinhān olması ḡayr-i mümkünür ve buña münāsib dinilmişdür, beyt:¹⁰⁴⁷

سوز دلم کراخکر مهت نهان کنم
کردر جهان عیان کنمش فتنها شود

Zīrā ki 'ışḳ ve şevḳ dedikleri bir ¹⁰⁴⁸ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ dür. Ḳulüb-ı evliyāya düşer. Tā ki ḥavāṭır ü irādāt ü 'avārız-ı ḥācātdan ne var ise [103^a İ] yaḳub ve yāndırub pāk eyleye

¹⁰⁴⁰ ya' nī: - M

¹⁰⁴¹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁴² روان: - E2

¹⁰⁴³ revnaḵ: -İ

¹⁰⁴⁴ ma' nālarına: ma' nāsına İ

¹⁰⁴⁵ bu: zīrā E2

¹⁰⁴⁶ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁴⁷ beyt: - E2

¹⁰⁴⁸ "O, Allah'ın, yüreklere işleyen tutuşturulmuş ateşidir." 104/6, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur'an-ı Kerim Meali, s. 696

ve ol gūne muẓtaribü'l-ḥāl olurlar kim bir miḳdār [73^a Ş] süḳūta varsa helāke ḳarīb olurlar. [90^a E1] Nitekim İmām-ı Ġazālī raḥmetu'l-lāhi 'aleyh İḥyā'u'l-'ulūmında buyurmışlar:

قيل للشبلى رحمة الله عليه صف لنا العارف والمحّب فقال العارف ان تكلم هلك والمحّب ان سكت هلك

نظربروی چون ماهش فرشته گرفتد ناکه
روان جانرا بشکرانه ب زیر پای او افشان

Ammā mecāzī: افشان tīz روان beyeşşāndan muḥaffef şaç ma' nālarına. Maḥşūl-i beyt: İy Firişte eger añsızdan naẓaruñ ol maḥbūbuñ ay gibi [84^b M]olan yüzine düşerse sür'at ile cānı şükrāne ol maḥbūbuñ ayağı altına şaç fedā eyle. Ve¹⁰⁴⁹ ammā ḥaḳīḳī maḥşūl-i beyt: İy Firişte ol mürşid-i kāmilūñ mähveş olan tecelliyāta eger itṭilā' fūc'eten vāḳı' olursa maḳdemine sür'at ile şükrāne fedā-yı cān [103^b İ] ide gör. Zirā o devlet degme kimesnenūñ eline girmez murād ṭarīḳ-i sulūkdā. ¹⁰⁵⁰ موتو قبل ان تموتو
Ḥadīs-i şerīfinūñ maẓmūnı ile fenāya ḳadem-nihād olmasın müş'irdür.

والله اعلم بالصواب، واليه المرجع والمآب

Ḳāfiyetü'l-vāv¹⁰⁵¹

وقت عیشست وطرب زاهد شبخیز برو
دلِق پشمینه ینه برسر بازار کرو

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
v v - - / v v - - / v v - - / v v -
(Fā' ilātün) (Fa' lün)
(- v - -) (- -)

[90^b E1] Ammā mecāzī: طرب şādliḳ ma' nāsına پشمینه yūñden olan eşvāba dirler. Maḥşūl-i beyt: Şādliḳ u 'ıyş idecek vaḳitlerdür. İy gice ḳalḳub 'ibādet eyleyen zāhid git yamalu şūf eşvābuñı bazar başında rehn ḳoy ya'nī bedeline şarāb al dimekdür. Ve¹⁰⁵² ammā ḥaḳīḳī: عیش و وقت dan murād 'ālem-i baştür reften 'ālem-i beşeriyeden

¹⁰⁴⁹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁵⁰ “Ölmeden evvel ölünüz.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, s. 260

¹⁰⁵¹ Vav kafiyeli gazel Ş nüshasında ha kafiyesinden sonra gelmektedir.

¹⁰⁵² ve: - M, Ş, İ

‘ālem-i ervāḥa [75^a Ş] ‘urūca dirler برو داڭى buña kıyās olunır. دلغ پشمینه [45^b E2] [104^a İ] den murād şūret-i zāhirede olan¹⁰⁵³ şalāḥiyyet ve selāmetdür. [85^a M] Maḥşūl-i beyt: İy mu‘arrız-ı fużūlī-yi dūnyevī ve şeb-ḥīz olan bu ‘ālem-i başda ‘ālem-i beşeriyyeden ‘ālem-i ervāḥa ‘urūc idüb¹⁰⁵⁴ şūret-i zāhirede olan şalāḥiyyet ve selāmeti ma‘nā-yı bātına tebdīl idegör.

ورع وزهدنداردبرماقیمت وقدر
توبه را بکشن¹⁰⁵⁵ ومی نوش ونصیحت بشنو

Ve¹⁰⁵⁶ ammā mecāzī: ورع Perhīzkārlık بر ‘ind ma‘nālarına. Maḥşūl-i beyt: Perhīzkārlık ve zāhidlük bizüm yanumuzda qadr ü kıymet dutmaz. İy zāhid tevbeyi kır ve şarāb iç ve bu naşīḥatı işit ya‘ni qabūl eyle. Ve ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt:¹⁰⁵⁷ Fużūlī-i dūnyevīden i‘rāz-ı imsāk bizüm ‘indümüzde [91^a E1] qadr ü kıymet dutmaz ve bu ‘ālem-i müşāhededen selāmete muḳārin olan bāde-i galebāt-ı ‘ışk ile ser-mest olub [104^b İ] ‘ālem-i melekūte qadem-nihāde olur bu pendlerümi gūş-vār-ı gūş-ı cān eyle.

وصل یاری یکف آورکه زحسن رخ او
ببردهر نفسی مهرومه چارده ضو

Ammā mecāzī: مه چارده On dört gicelik ay ma‘nāsına. Maḥşūl-i beyt: Bir yāruñ vuşlatını ele getür ki anuñ ruḥunuñ gökçekliginden güneş ve on dört gicelik ay kuvvetlu nūr iletürler. Ve¹⁰⁵⁸ ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: İy hem-çü tıflān-ı bāzī-konende [75^b Ş] ve dām-ı mecāziye efkende bir yāruñ maḳām-ı vaḥdetini be-dest-āver ol ki anuñ ḥüsn-i tecelliyāt-ı maḥzından āfitāb-ı [85^b M] ‘ālem-ārā ve māh-tāb-ı çār-deh her dem ziyā iletürler murād Cenāb-ı Kibriyādur.

¹⁰⁵³ olan: - E1, E2

¹⁰⁵⁴ idüb: ider E1, M

¹⁰⁵⁵ امرمز شکستن: - E2, M

¹⁰⁵⁶ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁵⁷ perhīzkārlık ve zāhidlük bizüm yanumuzda qadr ü kıymet dutmaz ey zāhid tevbeyi kır ve şarāb iç ve bu naşīḥatı işit ya‘ni qabūl eyle. Ve ammā ḥaḳīkī maḥşūl-i beyt: - E2, M

¹⁰⁵⁸ ve: - M, Ş, İ

وارهان دل زغم دورفلك كين عيار

تاج كسرى ببرد هم كمر كيخسرو

Ammā mecāzī: وارهان Kurtarmak ma' nāsına. Ksry Feth-i kāf-ı 'Arabī ile ve kesriyle Nūşirevān [105^a Ī] bin Qubād cemī' ũñ 'indinde a' del-i mülük-i 'Acemdür. Dirler ki tāt icād eyleyen budur ki ulu pādīşāha dirler. Kisrānuñ cem' i 'alā ġayri'l-kiyāsı ekāsirdür. Zīrā kıyās-ı kisr[ā]dan bi-fethi'r-rā olmağı muqzīdür 'uyūn ve mevsūn gibi¹⁰⁵⁹ كیخسرو بن سیاوش bir¹⁰⁶⁰ ulu pādīşāh idi. Efrāsiyāb ile ceng-i 'aẓīm idüb āhīrū'l-emr Efrāsiyābı qatlı eyledi. [91^b E1] Ve dirler ki muraşsa' kemeri icād eyleyen budur. Ve ba' zlar buyurmuşlar.¹⁰⁶¹ كسرى laqab-ı mülük-ı Fārs ve كيان Laqab-ı mülük-ı Deylem ki isimlerine كى lafzın ilhāk ider. Ve قیصر Laqab-ı mülük-ı Rūm¹⁰⁶² Ve نجاش Laqab-ı mülük-ı Hābeş ve فرعون Laqab-ı mülük-ı Mışrdur. Ve ba' z-ı nūşhada tāt-ı kisrā yirine taht-ı Keykāvus nüvişt olunmuş ġaflet olınmaya. Maşşul-i beyt: Devr-i felek ġamından ġoñli qurtar. [46^a E2] Zīrā ki kisrā nām pādīşāhuñ tātını ve Keyhusrevūñ kemerini giydürdi. Ya' nī o mişilli pādīşāhlar bu dūnyā ile başa çıqamadılar. Sen hiç çıqamazsuñ. Ve¹⁰⁶³ ammā haqīkī maşşul-i beyt: [105^b Ī] Bend-i ihtimām-ı taleb-i dūnyādan murğ-ı dili rehā-yāb ideğör ki bu 'ıyyār-ı bed-kirdār nice [86^a M] pādīşāh-ı [76^a Ş] 'ālem-penāhlaruñ taht u tātını ve kemer-i revācını giydürmişdür.

وجه زر کرچه ندارم بجز از اشك چوسیم

ای فرشته بر واز لطفش نو مید مشو

Ammā mecāzī: وجه زر Altun yüzli¹⁰⁶⁴ ma' nāsınadır.¹⁰⁶⁵ Ammā şaru yüzden kināyedür. Maşşul-i beyt: Şaru yüz egerçi dutmazam ġümüş gibi olan ġözyaşından ġayrıyı. İy Firişte ġit ol yāruñ luftından nā-ümīd olma. Ya' nī ümīddür ki çihrem

¹⁰⁵⁹ kisrānuñ cem' i 'alā ġayri'l-kiyāsı ekāsirdür. Zīrā kıyās-ı kisr[ā]dan bi-fethi'r-rā olmağı muqzīdür 'uyūn ve mevsūn gibi: - M, Ī; ki bir ulu pādīşāha dirler Ş

¹⁰⁶⁰ bir: - M

¹⁰⁶¹ bin Qubād cemī' ũñ 'indinde a' del-i mülük-ı 'Acemdür. Dirler ki tāt icād eyleyen budur ve ba' zlar buyurmuşlar: ve ba' zlar buyurmuşlar E1, E2, M

¹⁰⁶² rūm: mışrdur E1

¹⁰⁶³ ve: - M, Ş, Ī

¹⁰⁶⁴ yüzli: yüz Ī

¹⁰⁶⁵ زر altun yüzli ma' nāsınadır : وجه زر altun ma' nalarına E1

altun gibi degül ise sîm¹⁰⁶⁶-i eşkime meyl eyleye. [92^a E1] Ve¹⁰⁶⁷ ammā ḥaḳīḳī maḥşul-i beyt: İy Firişte egerçi rüy-ı riyâzât ü mücâhedâtum yok ise ol eşk-bârdan gayrı sebab-i taşfiye-i zâhir ü bâtındur yine âsitân-ı dergâh-ı ‘âliyyesine rû-mâ-lîde ol. ‘Alâ tarîḳi’l-muvâfaḳat olan perveriş-dâdelikden nâ-ümîd olma. [106^a İ] Nitekim Ḥ’âce-i Ḥâfîz buyurmuşlar, beyt:

هان مشو نوميد كر واقف نه از سرّ غيب

باشداندر پرده بازبهاي پنهان غم مخور

والله يعلم ما فبالضّمائر، من الخفيات والسراير

Ḳāfiyetü’l-hā

هستم آشفته زنجير سرزلف تو آه

ميکند زلف تو روزم چو شب تار سياه

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

(Fā‘ ilātün) (Fa‘ lün)

(- v - -) (- -)

[86^b M] Ammā mecāzî: تار شب څاراڼو گيце ma‘ nāsına. Maḥşul-i beyt: Āh kim aşüfte [73^b Ş] oldum senüñ zülfüñ hevesinüñ zincîrinden ki senüñ zülfüñ gündüzümü څاراڼو گيце gibi siyâh eyler. Ve¹⁰⁶⁸ ammā ḥaḳīḳī maḥşul-i beyt: Esrâr-ı ğayb-ı hüviyyetünden mecnûn gibi şürîdelenmiş ki senüñ hüviyyetüñ baña lâyiḥ olan tetâbu‘-ı envârdan¹⁰⁶⁹ ‘âlem-i ceberrût gibi¹⁰⁷⁰ be-ġāyet mu‘ azzam eyledi.

هوس زهد صلاحست مراليك چه سود

چو بيك چشم زدن ميرودم دل ازراه

[92^b E1] Ammā mecāzî: چه سود ne fâ’ide. زدن urmaḳ ma‘ nâlarına. Maḥşul-i beyt: Benüm için heves-i zühd [106^b İ] ü şalâḥ vardır. Velâkin ne fâ’ide ya‘ nî dutalum ki

¹⁰⁶⁶ sîm: - E1

¹⁰⁶⁷ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁶⁸ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁶⁹ envârdan: envârı İ

¹⁰⁷⁰ gibi: E1, E2, M

zühd-i şalāhiyyete heves eyledüm ve hālā ol hevesdeyüm. Lākin ne fā`ide çünki bir kez göz urmağ ile ya`nī bir bağış ile gönüm tarīk-i zühd ü şalāhdan çıkar. [46^b E2] Ve¹⁰⁷¹ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: ‘Ālem-i zāhirde heves fużülī-i dünyevīden i‘rāz eylemek ne sūd çünki bir ıttılā‘āta maẓhar olduğum gibi beni yine ‘ālem-i bāṭına ircā‘ eyler. Murād iy şūfī beni ‘ālem-i zāhire da‘vet eyleme dimekdür.

هرکه درظلمت هجرتوشی روز نکرد
کی تواندکه بردبهره ازان روی چو ماه

Ammā mecāzī: ظلمت Karañuluk بهره naşīb ulu ma‘nalarına. [87^a M] Maḥşül-i beyt: Senüñ hicrānuñ zūlmetinde her kimesne ki gıceyi gündüz eylemedi ya`nī ol gıceyi gündüze çıkarmadı [74^a Ş] kaçan kâdir olur ki [93^a E1] māh gibi ulu ve naşīb ilete ol yāruñ yüzinden murād yāruñ yüzi güneş gibi ve maḥall-i tulū‘ı gündüzdür ve نورالقمرمستفاد من الشمس [107^a İ] i‘tibāriyle mah nūrını¹⁰⁷² güneşden aḥz iderler anuñçün buyurdılar. Gıceyi gündüze çıkarmadı māh gibi kaçan behre¹⁰⁷³ iletebilir. Ve¹⁰⁷⁴ ammā ḥaḳīḳī: بهره den murād maḳām-ı ğıybetdür. Maḥşül-i beyt: Her kimesne ki maḳām-ı vaḥdetüñden maḳām-ı ğıybet düşdügi gıceyi tetābu‘-ı envār ile rüz eylemedi kaçan kâdir olur ki ḳulüb-ı müstefidān gibi vişāl-i tecelliyātuñdan behre¹⁰⁷⁵-yāb ola. Murād zīr-i dest-i aḥlāk-ı zemīme vü ḳuyūdāt-ı nefşāniyyede helāk olan keslerüñ ‘adem-i felāḥını beyāndur.

هفت گردون بيك آه بسوزم دردم
كرزسوزدل مجروح برآرم يك آه

Ammā mecāzī: هفت گردون Yedi ḳat gökler ma‘nāsına. Maḥşül-i beyt: Yedi ḳat gökleri bir demde bir āh ile yandıruram. Egerçi mecrūḥ gönül yanıklığundan bir āh getirürsem. [107^b İ] Ve¹⁰⁷⁶ ammā ḥaḳīḳī maḥşül-i beyt: [93^b E1] O deñlü ‘ışḳumda kāmilem ki eger ‘ışḳ-ı İlāhī ile müte’essir olan dilden bir kemāl-ı ‘ışḳ nümāyān eylesem arzīne degül heft-gerdüne daḥı te’sir ider farṭ [87^b M] ‘ışḳumdan kināyedür.

¹⁰⁷¹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁷² mah nūrını: bunı E1

¹⁰⁷³ kaçan behre: behre kaçan Ş, İ

¹⁰⁷⁴ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁷⁵ behre: -Ş

¹⁰⁷⁶ ve: - M, Ş, İ

همچودرگشت فرشته بلطافت سخت

وقت آنست که تحفه برسانی بر شاه

[74^b Ş] Ammā mecāzī: تحفه armağān ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: İy Firişte leṭāfet ile senüñ sözüñ incü gibi oldı. Bu kez vaqt ol vaqt oldı¹⁰⁷⁷ ki armağān nāmı ile bu sözlere 'aşruñ şāhına¹⁰⁷⁸ ileteseñ. Çünki ḥurūf-i hıce üzerine olan kâfiyeler tamām olmağa karīb oldı. Bu kez şāha iletcek vaqtlar geldi. Ve¹⁰⁷⁹ ammā ḥaḳīḳī: سخن mußlak işāret ü intibāh-ı İlähiyyeye dirler. در [47^a E2] işāretde vuzūḥiyyete dirler تحفه den murād sebeb-i vaḥy [108^a İ] ile yā ilhām ile nübüvvet yā¹⁰⁸⁰ velāyetdür شاه dan murād kendü irādatını sālİKler üzerine dutıcıya dirler. Maḥşül-i beyt: İy Firişte perveriş-dādelügüñ ile mußlak işārāt ü intibāhat-ı İlähiyyenüñ be-gāyet vuzūḥiyyet kesb eyledi. [94^a E1] Pes bu¹⁰⁸¹ vaqt ol vaqt oldı ki kendü murādını sālİKān üzerine icrā eyleyen şeyḫ-i kāmile ve pīr-i fazıla velayetüñ ḥayrını irişdiresüñ murād velāyetinüñ yaḳīn olmaḫ gerekdür hemān sa'y idegör dimekdür. [88^a M]

والله اعلم منّا بحقیكته الحال، وافهم بكنه الماء

Ḳāfiyetü'l-lām elif

لالای توام ازجان ای جان منست لالا

شد سروروان حیران زان قامت وزان بالالا

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

- - v / v - - - / - - v / v - - -

Ammā mecāzī: لالا ḥādım maḥdüm¹⁰⁸² dāye ma' nāsına ba' zılar buyur[108^b İ]mışlar. Evveli lāle gibi baḡrı daḡlanmış 'āşık ve sānī fidā ma' nālarına. Velākin 'aḳl-ı ḳāşıra göre evveli baḡrı daḡlanmış 'āşık ve¹⁰⁸³ sānī ḥādım maḥdümān ma' nālarına ensebdür. بالالا boy ma' nāsına. Maḥşül-i beyt: [76^b Ş] Cāndan senüñ baḡrı daḡlanmış 'āşık-ı nālānuñam iy cānum saña ḥādım olan maḥdüm serv-i revān mutahayyer ḳaldı

¹⁰⁷⁷ vaqt ol vaqt oldı: vaqt ol vaqtdur M, Ş, İ

¹⁰⁷⁸ şāhına: - Ş

¹⁰⁷⁹ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁸⁰ yā: - E2

¹⁰⁸¹ bu: - M, Ş

¹⁰⁸² maḥdüm: maḥdümān E2, M

¹⁰⁸³ ve: - M, Ş, İ

ol senüñ kâmetüñden ve boyuñdan. [94^b E1] Ve¹⁰⁸⁴ ammā haqıķı: سروروان dan murād feraḥ ile olan ‘uluvv-i mertebedür. قامت sezāvārī-i perestişlüge dirler. Maḥşül-i beyt: İy mürşid-i kâmil ü iy reşid-i fâzıl. Cāndan senüñ ‘aşıķ-ı şadıķuñam. İy cānum senüñ bende-i fermānuñ olan maḥdüm ol sezā-vārī-i perestişlügden ‘uluvv-i mertebede dehşetde¹⁰⁸⁵ ķaldı. Murād ‘uluvv-i mertebede iken [109^a İ] ba‘z-ı aḥvālāt-ı ‘acibeye¹⁰⁸⁶ vuķūf bulduđını i‘lāmdur. والله اعلم

لا له زرخ خوبت از شرم برآمد سرخ
آندم كه لب لعنت كفتا بغلظ لالا

[88^b M]Ammā mecāzī: سرخ kıızıl ma‘nāsına.¹⁰⁸⁷ Maḥşül-i beyt: Senüñ güzel yañađuñdan lāle şerminden kıızıllıķ getürdi. Ol zamān ki senüñ leb-i lā‘lün ol güzel yañađuña ğalaṭ ile lālā söyledi zirā resm-i kitābetde lāle ها ile ketb olunur. Leb ise ğalaṭ idüb hā yerine elif getürdi. Meşelā lālā söyledi bu sebebden lāle şerminden kıızıllıķ getürdi ki niçün benüm ismümi ol ruḥsār-ı tāb-dāra ğalaṭ zıkr eylediler. [95^a E1] Yāḥūd benüm ḥaddüm degüldi kim¹⁰⁸⁸ ol ruḥsār-ı dil-pesende mānend olayım¹⁰⁸⁹ niçün ol leb-i la‘l ğalaṭ idüb beni ol ruḥsāra isnād eyledi. Ve¹⁰⁹⁰ ammā haqıķı: Lāleden murād bađrı dađlanmış [109^b İ] sālīkdür surḥ ķūt-ı sülūka dirler. Ve ma‘lüm ola kim me‘mül [77^a Ş] olunmayan yirde bir nesne vāķı‘ olsa¹⁰⁹¹ ğalaṭ ile isti‘māl olunur. Meşelā kebīrden ḥaķire ķeşret-i iltifāt vāķı‘ olsa ol ḥaķīrdür ki kendü isti‘dādum ile sezā-vār degüldüm. Ammā ğalaṭ vāķı‘ oldu. Ve bu söz mün‘im-i ‘aleyye tarafından imtinānı müş‘irdür. Maḥşül-i beyt: Bađrı dađlı sālīk senüñ te‘şirāt-ı tecelliyāt-ı maḥzuñdan ķūt-ı sülūk getürdi. Ol zamān ki Kelām-ı Münzelün ğalaṭ idüb baña bađrı dađlı sālīk söyledi. Ya‘nī riyāzāt-ı cismānī vü mücāhedāt-ı nefsanī ile ef‘ālümü muvāfıķ Kelām-ı Münzel eyledükde nice mükāşefāta sezā-vār [89^a M] oldum. Pes güyā ol kelām-ı lisān-ı ḥāl ile ğalaṭ idüb beni zümre-i sülekādan

¹⁰⁸⁴ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁸⁵ dehşetde: - E1

¹⁰⁸⁶ ‘acibeye: -İ

¹⁰⁸⁷ ma‘nāsına: ma‘nā E1

¹⁰⁸⁸ kim: ki M

¹⁰⁸⁹ olayım: olan E1, E2, M

¹⁰⁹⁰ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁹¹ olsa: ola İ

‘add eyledi. Murād mazhar-ı mükāşefāt olduğunu izhār [110^a İ] ve aña olan imtinānı beyāndur. [95^b E1]

لايق نبودازتوبيدادی و خونريزی
وقتست که رحم آری بر دیده خون پالا

Ammā mecāzī: بیدادی zālīmlik خونريزی ځان dökicilik پالا ځان yağdırıcı ve saçıcı ma‘nalarına.¹⁰⁹² Maḥşül-i beyt: Zālīmlik ve ځan dökicilik senden lāyık degüldür vaḳtdür ki ځan yağdırıcı ve saçıcı göze raḥm getüreseñ. Ve¹⁰⁹³ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Maḥşüd u murād hemān budur ki çok zamāndur ‘arz-ı ḥācet u taleb-i ḥuşul-ı murādāt eylerem me‘mül olunmaz¹⁰⁹⁴ ki sen ‘adem-i [77^b Ş] ḳabūliyyet ile reddeyleyeseñ ḥāşā şümme ḥāşā¹⁰⁹⁵ Kelām-ı Münzelde ‘aẓimet u kibriyā ile buyurmuşsuñ ki: ¹⁰⁹⁶ اَدْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ ve ḥāşā şümme ḥāşā va‘deñe ḥilāf çıḳasañ Nitekim buyurmuşsuñ ki: ¹⁰⁹⁷ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخَلِّفُ الْمِيْعَادَ¹⁰⁹⁸ pes imdi vaḳt ol vaḳtdür ki raḥm idüb [110^b İ] du‘āmuזı müstecāb eyleyeseñ.

لا شك زرخ خوبت خورشيدخجل گردد
رخسارچوماهت راگر بند ازان پالا

[89^b M] Ammā mecāzī: لا شك şübhesüz پالا fevḳ yuḳaru ma‘nalarına. [96^a E1] Maḥşül-i beyt: Şübhesüz senüñ güzel yañağußndan güneş utanur olur. Egerçi māh gibi yañağußnı görürse ol yuḳarudan ki āsumāndur. Ve¹⁰⁹⁹ ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt: Lā şekk senüñ tecelliyāt-ı maḥzuñdan şems-i ḥāver müte’sşir olur ol zamān ki muḳtebes ve behre-ver olur āsumānda¹¹⁰⁰ o tecellī nūruñdan.

¹⁰⁹² ma‘nalarına: ma‘nāsına M

¹⁰⁹³ ve: - M, Ş, İ

¹⁰⁹⁴ olunmaz: olunman İ

¹⁰⁹⁵ şümme ḥāşā: - E1

¹⁰⁹⁶ “Bana dua edin, duānıza cevap vereyim.” 40/60, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali, s. 515

¹⁰⁹⁷ ki: -İ

¹⁰⁹⁸ “Şüphesiz Allah va'dinden dönmez.” 13/31: 3/9, Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Kur’an-ı Kerim Meali, s. 264/55

¹⁰⁹⁹ ve: - M, Ş, İ

¹¹⁰⁰ āsumānda: āsumāndur İ

لاکفت چوازلعلش کردم طلب بوسه
صدجان ودل ریشم شد شیفته زان لالا

Ammā mecāzī: لا مجموع lar ḥarf-i nefydürler yok ma' nāsına.¹¹⁰¹ دل ریش Yaralı gönül
شیفته āşüfte ve ḥayrān ma' nālarına. Maḥşül-i beyt: Ol yāruñ la' l gibi dudaguñdan¹¹⁰²
büse taleb eyledüm. Yok söyledi yüz cānum ve yüz yaralı gönülüm [111^a İ] ol yok yok
sözinden āşüfte vü ḥayrān oldı. Ve¹¹⁰³ ammā ḥaḳīḳī: بوسه şüreten ve ma' nen¹¹⁰⁴
istifāde-i keyfiyeti kelāma dirler. Maḥşül-i beyt: Ol Kelām-ı Münzelinde şüreten ve
ma' nen taleb-i istifāde [78^a Ş] künh-i keyfiyete rāğıb olduḳda lā söyledi. Ya' nī
künhine iremezsün dimekdür.[96^b E1] Ve ol güfte-i lālādan şad-cān ü dil-i rīş deryā-
yı taḥayyüre müstaḡraḳ olmuşdur.¹¹⁰⁵

وهذاالمقدار [89^b M] شیخ بیالی، مع قلته خیالی، بعون الله الملك المتعالی

Ḳāfiyetü'l-yā

یارمن بامن ندارد یاری

ای دریغا نیستش دلدار

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- v - - / - v - - / - v -

Ammā mecāzī: دریغا ḥayfā دلدار gönül dutıcı güzel ma' nālarına. Ve bu gazelde
ḳāfiyelerde gelen یا mecmū' -ı maşdariyyedür. Maḥşül-i beyt: Benüm yārum benüm
ile dostluk dutmaz iy ḥayfā ol yār için gönül dutıcılık yokdur. Ve¹¹⁰⁶ ammā ḥaḳīḳī
maḥşül-i beyt: Şeyḥüm beni dīvāne-yi [111^b İ] sevdā-yı ıışḳ eyledi. Ve benüm ile
yārluk ve hem-demlük eylemez. Ḥayfā ki o mürşid-i dānānuñ dildārluğu yokdur.
Murād kendünüñ şabırsızluḳdan dīvāne-vār ve şeyḥinüñ şabırla temkīn ü vaḳār
şāḥibi olduğunu beyāndur.¹¹⁰⁷

¹¹⁰¹ ma' nāsına: -Ş

¹¹⁰² dudaguñdan: tutaḡuñdan Ş

¹¹⁰³ ve: - M, Ş, İ

¹¹⁰⁴ ma' nen: E1, E2, M

¹¹⁰⁵ olmuşdur: olmuşlar Ş

¹¹⁰⁶ ve: - M, Ş, İ

¹¹⁰⁷ beyāndur: beyānum Ş

يكنفس بي نازنبود اي دريغ
چشم او راهست مردم خوارئ

Ammā mecāzī: خوارئ yemeklük ma^c nāsına. Maḥşül-i beyt: Ḥayf ki bir nefes [97^a E1] ol maḥbüb nāzsuz olmaz. Ve anuñ göziyiçün âdem yiyicilük pîşesi¹¹⁰⁸ var. Yāḥūd iy dirîğ mışra^c -ı şāniye merhündür. Maḥşül-i beyt: Bir nefes-i merhūna göre ol maḥbüb nāzsuz olmaz. İy ḥayf ki anuñ gözinde niçün âdem yiyicilük vardır.¹¹⁰⁹ Ve zıkr-i merdüm-i çeşm ^cinde nezaketden ḥālî degül. Ve¹¹¹⁰ ammā [47^b E2] ḥaḳîkî maḥşül-i beyt: [90^b M] Yek-dem¹¹¹¹ ^cāşıkına kuvvet [78^b Ş] virmezsizin olmaz. Ol ma^cşük ammā ḥayfā ki anuñ ittilā^catı niçün âdem maḥv itmeklük vardır. Ya^cnî egerçi tarîk-i sülükde sālîke kuvvet virür velâkin ittilā^catı¹¹¹² موتوقبل ان تموتو mefhūmunca [112^a İ] insānı maḥv eyler.

باداوكردم مرا دشنام داد
بين كه چون گشتم عزيزازخوارئ

Ammā mecāzī: دشنام sögmek خوار kötü¹¹¹³ ve ḥaḳîr ma^c nāsına. Qā^cide ma^c lūm ola ki¹¹¹⁴ lafz-ı ḥ^çāruñ vāvında iki vech cā^çizdür. Biri vāv-ı resmi olub ve elif şābit ola ikinci¹¹¹⁵ vāv-ı melfūz olub حو ve مو ḳāfiyesinde isti^cmāl olina imāle ile i^ctibār olınmaya. Bu isti^cmāl şāzdur. Fuşahā i^ctibārından¹¹¹⁶ ḥāricdür. [97^b E1] Maḥşül-i beyt: O maḥbūbuñ yādını eyledüm¹¹¹⁷ baña sögüş virdi gör ki nice ^cazîz oldum ḥ^çārluḳdan ya^cnî anuñ sögüşü sebab oldı ^cazîzlüğüme.¹¹¹⁸ Ve¹¹¹⁹ ammā ḥaḳîkî: دشنام dan murād ṭab^c -ı sālîke muḥālîf olan emrlerdür. Maḥşül-i beyt: Ol mürşid-i kāmîl ü reşid-i fāzıluñ ṭab^c a muvāfaḳatını ṭaleb eyledükce ol muḥālefet eyledi. Gör ki ḥ^çārluḳdan nice ^cizzete irdüm. Murād ṭab^c -ı hevā [112^b İ] vü nefse tābi^c ve o emr-i

¹¹⁰⁸ pîşesi: - M

¹¹⁰⁹ maḥşül-i beyt: Bir nefes-i merhūna göre ol maḥbüb nāzsuz olmaz. İy ḥayf ki anuñ gözinde niçün âdem yiyicilük vardır: - M, Ş, İ

¹¹¹⁰ ve: - M, Ş, İ

¹¹¹¹ yek-dem: yek-nefes M

¹¹¹² “Ölmeden evvel ölünüz.” Hadis-i Şerif, Acluni, Keşfü'l-Hafa, 2. Cilt, s. 260

¹¹¹³ kötü: -İ

¹¹¹⁴ ki: kim İ

¹¹¹⁵ ikinci: ve biri E1

¹¹¹⁶ i^ctibārından: i^ctibārında Ş

¹¹¹⁷ eyledim: - E1

¹¹¹⁸ sebab oldı ^cazîzlüğüme: sebab-i ^cizzeti oldı M; sebab-i ^cizzetim oldı İ

¹¹¹⁹ ve: - M, Ş, İ

şeyh ise muhâlif-i metbû^ç-ı tab^ç dur. [91^a M] Ammâ ba^ç de'l-i-î^çâta kaç^ç-ı merâtib-i velâyet itmek sebebiyle ^ç izzet bulduğunu beyândur ma^ç lûmuñuz ola.¹¹²⁰ [79^a Ş]

یا دهم جان یا بیابم وصل او

یا نوازد پاکشد یاز اری

Ammâ mecâzî: نواز fi^çl¹¹²¹-i muzâri^ç oğşar کشد zamm-ı kâf-ı ^ç Arabîyle¹¹²² muzâri^ç depeler ma^ç nâlarına. Mağşûl-i beyt: Yâ cân virirüm yâ bulurum. O mağbûbuñ vuşlatını yâ luţf ile oğşar bâzârlık ile depelerini. Ve¹¹²³ ammâ haqîkî mağşûl-i beyt: Yâ cân-dâde olurum yâ mağâm-ı vağdetine kâdem-nihâde olurum. Yâ baña luţfla¹¹²⁴ iltifât eyler yâhûd âsitânından tard eyler. Nitekim Mevlânâ H^çâce Hâfız¹¹²⁵ rağmetu'l-lâhi ^ç aleyh¹¹²⁶ buyurmuşlar, [98^a E1] beyt:

دست از طلب ندارم تا کام من بر آید

یاتن رسد جانان یا جان زتن بر آید

هر دم چو بی و فایان نتوان گرفت نازی

مائم ز خاک کویش تاجان زتن بر آید

یابی از لعلش فرشته [113^a İ] کام دل

کردهد عمر عزیزت یاری

Ammâ mecâzî: یاری birkaç ma^ç nâya gelür. Evvelen tākāt şāniyen yardım ve bu mağâmnda murād budur. [48^a E2] Şālişen iki kardaş ^ç avratları. Mağşûl-i beyt: İy Firişte ol mağbûbuñ la^çli gibi dudağundan¹¹²⁷ [91^b M] gönül murādını bulursañ egerçi ^ç ömr-i ^ç azîzûñ saña yardımluk virür ise ya^çnî ^ç ömrüñ mu^çâvenet idüb uzanursa elbette vuşlat bulursun. Ve¹¹²⁸ ammâ haqîkî mağşûl-i beyt:¹¹²⁹ İy Firişte

¹¹²⁰ ma^ç lûmuñuz ola: - E2, M, Ş, İ

¹¹²¹ fi^çl: - E1, E2

¹¹²² ^ç Arabîyle: ^ç Arablâ E2

¹¹²³ ve: - M, Ş, İ

¹¹²⁴ luţfla: luţf ile M

¹¹²⁵ Hâfız: - M

¹¹²⁶ âleyh: - E1, E2

¹¹²⁷ dudağ: tudağ M, - E1

¹¹²⁸ ve: - M, Ş, İ

¹¹²⁹ iy Firişte ol mağbûbuñ la^çli gibi.....bulursun. Ve ammâ haqîkî mağşûl-i beyt: - E1

egerçi ‘ömr-i ‘azîzûñ mu‘āvenet idüb uzar ise anuñ Kelām-ı Münzelinden ‘amel ide ide elbette ber-ḥūr-dār olub [79^b §] kām¹¹³⁰-ı dile irersüñ.

سبحانك لا علم لنا إلا ما علمتنا أنك انت العليم الحكيم سبحانه لا فهم لنا إلا ما فهمتنا أنك انت الجواد الكريم اللهم كمايسرت اختتام هذا الكتاب فا ختم لنا عا قبتنا بالايمن الكامل بالصدق والصواب [113^b İ] واحفظنا من عذاب القبر وشدة العقاب والطف بنا يوم يقوم الحساب وهب لنا من لدنك رحمته أنك انت الوهاب فانك رب الارباب واليك المرجع والمآب

Beyt:

الهي سيدي قبل دعائي
ولا تنظر لعصيانى خطاى
اناالعبد الذليل جت بابك
فانعمنى ولا تصغر بداى
رجاء الصالح فى كل حال
مع الايمان اختم انتهاى

¹¹³⁰ kām: kelām İ

SONUÇ

Şerhler, dini inanış ve yaşayışları anlama yorumlama ve koruma çabası başta olmak üzere edebiyat, felsefe, tarih ve diğer bilimler için her zaman önemli bir başvuru kaynağıdır.

Osmanlı sahasında dini ve edebi bakımdan Arapça ve Farsçanın Türkçeye birlikte kullanımı klasik edebiyatımızda metinlerin birden fazla dile şerh edilmesine sebep olmuştur. Bunların içerisinde Farsça eserlerin Türkçe şerhleri büyük bir yer tutar. Bu şerhlerden biri de tezimizin konusu olan doğum tarihi ve hayatı hakkında bilgi bulunmayan, sadece XVIII. yy. da yaşadığı bilinen Salih bin Yusuf bin Mustafa tarafından kaleme alınan Şerh-i Divançe-i Firişte'dir.

Şerh-i Divançe-i Firişte de yirmi dokuz gazel mevcuttur. Her kafiye-den bir gazel bulunan eserde gazeller beşer beyitten oluşmaktadır. Şârih beytileri açıklarken gerekli gördüğü yerlerde Farsça ya da Arapça kaidelerden bahsettikten sonra beyitleri mecazi ve hakiki olarak iki kısımda şerh etmiştir. Mecazi olarak kelimelerin sözlükteki anlamını vermiştir. Hakiki olarakda sözlük dışındaki tasavvufi anlamlarını vermiştir. Özellikle hakiki anlamda yaptığı şerhin tasavvufî ıstılahlar bakımından dikkate değer bir eser olduğunu ve bu alanda çalışmalar yapacak araştırmacılara yardımcı olacağını umuyoruz.

Bu çalışmada klasik bir şerh örneği günümüz bilim âlemine sunulmuştur.

SÖZLÜK

A

- ‘ Abeş: Faydasız ve boş amel, lüzumsuz ve gayesiz iş
- ‘ Acîbe: Hayret verici, şaşılacak şey
- Āġāz: Başlama
- Aĥad: Bir (sayı); kişi, kimse
- Āhen: Demir, zincir, kılıç, sert, katı
- Āĥer: Başka, diğer, gayrı
- ‘ Alā ‘arīķi’l-isti‘ane: Yardım yoluyla
- ‘ Alā ‘arīķi’t-tehdīd: Tehdit yoluyla
- ‘ Alā ‘arīķi’t-terhīb: Korkutma yoluyla, korkutarak
- ‘ Alāķile’t-taķdīreyn: İki takdirden her birine göre
- Ālāyiş: Bulaşıklık, bulaşma
- Ālem-i istiġrāk: İç dünya, kişinin kendinden geçip daldığı dünya
- Ālūde: Bulaşmış, bulaşık
- Āmil: Emeli olan, isteyen, yapan
- ‘ Amiyyā: Görmeyerek ve düşünmeyerek
- Ānif: Biraz önce geçen
- A‘del-i mülūk: Adaletli Hükümdarlar
- A‘māl-i tefriķa: Ayrılan işler
- Ārām: Durma, eğlenme, dinlenme
- Ārāste: Süslenmiş, bezenmiş
- ‘ Araż: Herhangi bir cevherin varlığı için zaruri olmayan vasıf.
- ‘ Asīr: Zor, güç, zahmetli
- Āstīn: Esvap kolu, yen
- Āşūfte: Çıldırircasına seven AAA
- ‘ Avdet: Geri gelme, dönme, dönüş
- Ayyār: 1. Hilekâr, dolandırıcı 2. Hızlı, çevik, atik
- Azdād: Zıtlar tezatlar iki zıt manaya gelen kelimeler
- Azrak: Daha az, azca

B

Baḳiyye-i sekr: Sarhoşluktan arta kalan eser

Baş: Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma

Behr: Uzaklık, mesafe

Berg-i kāh: Saman yaprağı

Ber-ḥürdār: Mesut olan, sevinen

Beyne'l-enām: Halk arasında

Bez̄l: Bol bol verme, saçma

Bī-Ḥadd: Nihayetsiz, sonsuz

Bi-ḥasebi'l Kur'an: Kur'an bakımından

Bī-hemtā: Eşi benzeri olmayan

Bī-hūde: Boşuna, boş yere

Bisyār: Ziyade, çok, fazla

Bülegā: Beliğ olanlar, belagat sahipleri

Bülūğ-yāfte: Ergin olmuş

Büzürg-vār: Büyük, ulu, saygıdeğer

C

Cāh: İtibar, makam,

Cāme: Elbise

Cāy: Yer

Cāy-ı melce': Sığınacak yer

Cāy-ı teng: Sıkıntı yeri

Cedī: Oğlak burcu

Cehd: Fazla çalışma, güç ve kuvvetini sarfetme. İnsanın nefesine hâkim olması

Cehd-i bī-şümār: Hesapsız çalışma

Cemād: Cansız ve kurumuş olmak, Yağmur yağmayan yer

Cerād: Çekirge

Cereyān: Akma, akış, hareket

Cevāhir: Ma'ani

Cevānib-i erba'a: Dört taraf

Cevher: Bir şeyin özü esası

Ceyb: Yaka, kalb

Ceyş: 1. Asker, ordu 2. Ses, seda

Çezebât: 1. Ruhun hayret ve sevince kapılarak sanki cesetten hariç bulunuyormuş gibi olması, heyecâna gelmesi. 2. Tas. Tarikat ehlinin kendinden geçme hali

Cidd: Bir işi gerçekten çalışıp işleme

Cinân: Cennetler

Cū' : Açlık

Cüst ü cū: Arayıp sorma, araştırma

Ç

Çarḥ-ı kebūd: Mavi gök kubbe

Çihre: Vech, yüz, surat

Çüst-i çābük: Seri, çabuk hareketli

D

Dāfi' -i ğam: Gamı defeden

Daḥl: Girme, karışma, tesir, nüfuz, niyet, fikir

Ḍalle: Sapıtılmış, doğru yoldan ayrılmış,

Dām-ı belā: Belā tuzağı

Dānā: Bilen, bilici, bilgiç

Debūr: Batı rüzgârı, batı tarafından esen yel

Defā'in: Defineler

Dehān: Ağız

Dem-be-dem: Vakit vakit, daima

Derī: Yırtılmış, yırtık

Derk: 1. En aşağı kat, her şeyin dibi. 2. Anlamak

Dest-res: Kuvvet ve zenginlik

Ḍiḳ: Dar olma, darlık

Dil-dāšte: Gönül sahibi

Dil-teng: Yüreği dar, kederli, sıkıntılı

Dūzaḥ: Cehennem

Dürc: Kutu

Dürüg: Yalan, gerçek olmayan söz

Düzdān: Hırsızlar

E

Ebr-i bārān: Yağmur bulutu

Ecl: İlet, sebep, cihet, için,

Efđaliyyet: Faziletçe üstünlük. Fazileti, iyiliği ziyade olmak

Ef'āl: Fiiller, işler, ameller

Efsaḥ: Daha, (en, pek) fasih, uzdilli

Efzūn: Fazla, çok ziyade

Ehemm: Çok mühim olma, daha mühim. Çok kıymetli

Ekāsir: Kısralar, şahlar, Eski Acem padişahları

Ekhel: Çok sürme kullanan; gözü kudretten sürmeli (adam)

Ekmel: Kamil, mükemmel ve kusursuz olan, en uygun, en eksiksiz.

Eksükre: Daha, çok eksik

El-ḥāletü hazīhi: Henüz, şimdi, hala, bugün

El-^ç iyāz: Sığınma, iltica

Elyaq: Daha münasib, daha layık

Emleḥiyyet: Güzellik

Endek: 1. Az, azıcık 2. Yaşı küçük

Endūh: Sürmek, sıvamak, parlak sıva, sıva.

Enseb: En layık, çok münasib, tam yerinde

Envār: Nurlar, ışıklar, aydınlıklar

Eşk-bār: Çok ağlayan, çok gözyaşı döken

Eşribe-i ḥulv: Tatlı içecekler

Etḫiyā: Çok takva sahibi olanlar

Eṭ'ime: Yemekler, yenecek şeyler

Eṭvar-ı seb'a: Nefsin yedi derecesine göre değişen haller.

Evā'il: Önceler, başlangıçlar

Evşaf: Vasıflar

Evtād: Ağaç veya demir kazıklar, direkler

Eyvān: Köş, büyük salon, büyük sofa

F

Fāriğ: Vazgeçmiş, çekilmiş, rahat, asude

Fart: Aşırı, aşırılık, aşkın, taşkın, fevkaladelik

Fehm: Zeki, anlayışlı, akıllı

Feraḥ-nāk: Sevinçli

Fevākih: Meyveler, yemişler

Fevt: Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma

Firistāde: Peygamber, gönderilmiş elçi

Fuṣaḥā: Fasih kimseler

Füc'eten: Birdenbire, Ansızın, Hiç beklenmedik anda

Fülk-i derūn: Gönül gemisi

Füru-mānde: Yorgun, bitkin, şaşırılmış

Fürū': Şube, dal, budak

Füyūzāt: Feyizler. Manevi tecelli

Füzūn: Çok fazla

G-Ġ

Ġalaḥ: Hata, yanlış

Ġaleyān: Kaynayış, coşup taşmak, yerinde duramamak

Ġāret: Yağmacılık, Düşmanın malını yağma etmek

Ġaybet: Kaybolma

Genc: Kalb

Gerd: 1. Baht, talih, fayda, 2. Toz, toprak 3. Hüzn, keder, gam, tasa

Girān-māye: Pahası ağır, kıymetli değerli şey

Gītī-nümā: Dünyayı gösteren, cihanı gösteren

Gökçek: Güzel, sevimli, hoş

Güne: Tarz, gidiş, yol, sıfat

Ġuşşā: Keder, tasa, gam
Gūş-ı cān: Can kulađı
Gūşiş: Çabalama, uğraşma, çalıřma
Gūş-vār: Küpe
Güdāz: Eriten, yakan, mahveden
Güftār: Sözlere, lakırdılar
Güm: Yitik, kayıp, zayı
Günc: Hazine, köşe, zaviye
Güzār: 1. Geçme, geçiş, 2. Beceren, halleden

H

Ĥacālet: Utanma, utanç
Ĥacle: Gelin odası, gerdek
Ĥafi-nümā: Gizlilik gösteren
Ĥalāş-yāfte: Kurtuluş bulmuş
Ĥār: Diken.
Ĥayf: Haksızlık, zulüm
Ĥayret-efzā: Hayret artıran
Ĥayyiz: Taraf, meydan mekān
Ĥazā 'in: Hazineleler
Hemīşe: Daima
Hergiz: Asla, katiyen, hiçbir suretle
Hezār: Bin
Ĥıkd: Kin tutma, öç almak için fırsat bekleme
Ĥulq: Ahlak, tabiat, Yaratılıştan olan haslet
Ĥumret: Kırmızılık, kızılık
Ĥün: Kan.
Ĥuūr: Hatırlamak, akla gelmek
Hübüb: Rüzgār esmesi, üfleme, üfürme
Ĥükm: Evamir-i şer'iyye.
Hüner-verān: Hünerli, marifetli kimseler

Hüviyyet: Hakikat, asıl

I

Ildıramak: Parıldamak, ışıldamak, ışık saçmak

İslāh-pezīr: İslah edilebilir olan, düzeltme ve kabiliyeti olan

İ

İctināb: Sakınma, çekinme, uzaklaşma

İfrāt-ı sühān: Sözü aşırısı

İhtilāf: Karışmak, karışıp görüşmek

İhtimām: Özenle iş görme

İhtirāz: Sakınma, çekinme, korkma

İkşīr-i a' zām: Madeni, altın yaptığı sanılan taş

İlhāk: Katma, katılma; kelimenin sonuna bir harf veya edat katma

İlsāk: Yapışmak, bitişmek, ulaşmak

İmtisāl: 1. Gerekeni yapma, bir örneğe göre hareket etme. 2. Alınan emre boyun eğme

İnābet: Günahlara tevbe edip hakk yoluna dönme

İncizāb: Cezbedilme, çekilme

İnhinā: Eğilme, bükülme

İnkıṭā' : Tükenme, kesilme, arkası gelmeme

İnkizā: Mühletli sona erme, sonu gelip bitme, tamam olma

İnşirāh- ı şadr: Göğsün açılması

İntibāh: Uyanıklık, göz açıklığı, Hassasiyet, Hakikati ve hakkı anlayıp yanlıştan dönmek

İ' lām: Bildirmek, belli etmek, anlatmak

İ' rāz: Yüz çevirmek, başka tarafa dönmek

İ' tidāl: Bir şeyde veya halde ifrat veya tefrite düşmemek, vasat olmak, Yumuşaklık, uygunluk

İrcā' : Sonraya bakmak, Kuyuya kenar yapmak

İrş: Ölmüş bir kimsenin evlat ve akrabasından sağ kalanlara düşen para veya mal

İrsāl: Gönderme, gönderilme, yollama
İstidrāc: Derece derece yükselmeyi isteyiş.
İstifsār: Sorma, sorulma
İstiğnā: Aza kanaat etme, tok gözlülük
İstihza: Biriyle eğlenme, alay etme
İsti‘ dād: Kabiliyet, akıllık, anlayışlılık
İştihā: Meyil, fazla istek, arzu
İştihāq: 1. Fazla arzu ve şevk. 2. Hasret çekmek, özlemek
İttiḥāz: Edinmek, kabullenmek
İtyān: Delil getirmek, gelmek, vermek
İzām: Büyükler, büyük kimseler

J

Jeng: Pas, kir, küf

K

Ḳadem-nihād[e]: Ayak basmış, gelmiş olan
Ḳāhil: 1. Olgun orta yaşlı 2. Hareketi ağır, gayretsiz
Ḳālāyid: Gerdanlıklar, akarsular
Ḳām-yāb: Talihli, isteğine ulaşmış, bahtiyar, mutlu
Ḳār: İş, iş gücü
Ḳarīn: Yakın, bir şeye sahip olan, bir şeye nail olan
Ḳasem: Yemin, and
Ḳāşır: Kısa eksik, Kusur işleyen, kusurlu
Ḳāşid: Tasarlayan, kasededen
Ke’l‘ adem: Yok, yokmuş gibi
Kelām-ı Münzel: Kur’an-ı Kerim
Kemīn: Çok az, pek küçük
Kemterīn: 1. Pek aciz ve güçsüz. 2. Çok hakir. 3. En küçük en aşağı
Ketm-i ‘adem: Allah’ın ruh ve cisim alemlerini yaratmayı istediği zamân bütün mahlukların ilki olan cevher-i ahzar’ın çıktığı yer.

Kevakib: Yıldızlar
Kihter: Yaşca en küçük olan
Kīn: Firkat
Kirāren merāren: Mükerreren, tekrar tekrar
Kirdār: 1. İş 2. Tarz, yol
Kiyāset: Zeyreklik, Uyanıklı
Kizb: Yalan, yalan söyleme
Ḳolañ: Dar, teng, zī-teng
Ḳurb: Yakınlık, yakında oluş
Kūşe: Köşe
Ḳūt: Yaşatacak gıda, rızık
Kūtāh: Kısa, boysuz
Ḳuyūdāt: Resmi muameleler ve haberleşmeler defteri. Kayıtlar
Ḳūdūrāt: Kederler, sıkıntılar, üzüntüler
Kümmelīn: Kamiller, olgunlar
Kūnh: Bir şeyin aslı, cevheri, özü
Küşāde: Açık, açılmış, Ferahlı

L

Lağv: 1. Faydasız, boş, 2. Yanılma, atlama
Lāle: Bağrı dağlanmış salık
Lāyih: Parlak, Parlayan
Leb: Dudak
Leḥāz: Gözucu, göz kuyruğu
Līnet: Yumuşaklık, mülayimlik
Lu‘b: Oyun

M

Māh: 1. Kalp 2. Pir
Maḥārim: Mahrem, haram olan şeyler
Maḥfi: Gizli, saklı

Maḥkiyye: Hikâye olunmuş
Maḥz: Safi ve halis, katıksız
Maḥzûf: Hazf olunmuş, silinmiş, kaldırılmış
Mā-ḳabl: Ön, öndeki, üstteki, geçmiş
Maḥhūr: Kahredilmiş, mahvedilmiş,
Māl ü menāl: Sahip olduğu her şey, varı yoğu, bütün varlığı
Manzūr: Görülen, bakılan, nazar edilen, beğenilen
Mā-sivā: 1. Br şeyden başka olanşeylerin hepsi; Allah'tan maada bütün varlıklar. 2.
Dünya ile ilgili olan şeyler.
Maṭlab: İstek, istenilen şey
Mā-verā: Ard, geri, bir şeyin ötesin, arkasında bulunan
Mā-yeliḳ: Uygun olan
Māzmūn: 1. Nükteli sanatlı ince söz, mefhum, 2. Meal, mana
Mebhūt: Hayrette kalmış, şaşmış
Mecbūl: Yaratılmış, yaratılışında bir hal ve sıfat bulunan
Mecrūḥ: Yaralı, yaralanmış
Mecrūr: Sürüklenmiş
Medhūş: Dehşete uğramış, şaşırılmış, korkmuş
Mefhūmāt: Sözdən çıkarılan manalar
Meftūḥ: Açılmış, fethedilmiş
Mehebb: Rüzgârın estiği yer
Meknūn: Örü, gizli, saklı
Mekş: Durma, bekleme, bir yerde kalma
Melzūm: Mevcud ve birbirinden ayrılmayan
Memlū: Doldurulmuş, dolu
Menāzil: Menziller, konak yerleri
Menba^ç: Kaynak, nimetin veya herhangi bir şeyin çıktığı yer. Suyun çıktığı yer.
Mensūḥ: Hükümü kaldırılmış, nesh olunmuş, hükümsüz bırakılmış
Me^ʿnūs: Alışılmış, alışık, Ünsiyet edilmiş, beğenilmiş
Merāḥil: Menziller, merhaleler, konaklar
Merdüm: İnsan, adam

Mergüb: Rağbet edilmiş, beğenilmiş
Meşā: Kuyumcu eşyası
Meşā'ib: Felaketler
Mesrūr: Sevinçli, sütünrlu, meramına ermiş
Meşāmm: Burun, koku alacak yer
Meşhūn: Doldurulmuş, dolu
Metbū' : Kendisine tabi olunan, uyulan
Mevc-i deryā-yı lāhūt: Gayb denizinin dalgası
Mevşūf: Vasıflanan
Mevt: Ölüm ahirete göç, Dünyadan gitmek
Mezāk: Zevk alma, tadma, tad duyma
Midhat: Medhetme, övme
Mihr: 1. Vuslat 2. Mürşid-i kāmile derler
Miqrāz: Kesecek alet, makas
Mikrāz: Mürşid tarafından velayet artırıcı ameller.
Mişil: Benzer, eş, nazır
Muhabbet-i müfrit: Aşırı sevgi,
Muḥaffef: Hafiflendirilmiş,
Muḥaqqir: Tahkir eden, hakir ve hor gören.
Muḥarref: Tahrif olunmuş
Muḥkem-i Tenzil: Kur'an-ı Kerim
Muḥtelit: Karışık, karma
Muḥārebet: Akrabalık, yakınlık
Muḥayyed: Kayıtlı, serbest olmayan. Sınırlı
Muḫtedā: Kendisine uyulan, önde giden
Muḫtezi: Lüzumlu olduğu taayyün etmiş, anlaşılmiş
Mu'āheze: Azarlama, çıkışma, darılma, alay eder tarzda karşısındakini küçümseme
Mu'allem: Talim görmüş, talimli
Mu'arrā: Çıplak, soyulmuş
Mu'arrız: Dokunaklı söz söyleyen, taş atan
Mu'aṭṭar: Itirli, kokulu

Mu'cem: Noktalanmış, noktalı
Mu'tedil: Yavaş ve mülayim, ne pek az, ne pek çok olan, orta halli
Mu'tekidān: Bağlanmış inanmış, dindar
Mu'teriz: İtiraz eden, kabul etmeyen. Bir şeyi beğenmeyip bozulmasını isteyen
Muşāḥabe: Sohbet etme, konuşma, görüşme
Muşayḳal: Parlak, cilalı
Mutaḳaddimīn: Evvelkiler, geçmiştekiler
Mutavassıt: Tavassut eden, aracılık eden, aracı; orta, ortalama
Muṭāva'at: İtaat etme, baş eğme, Tabi olma
Muṭī' : İtaat eden, boyun eğen
Muṭṭali' : Haberli, bilgisi olan
Muvāfaḳat: Uygunluk, uymak, Anlaşmak, Müsaade
Muzāri' : 1. Ortak. 2. Arkadaş. 3. Benzer
Muzmer: Saklı, gizli, örtülü, dışarı vurulmamış, içte saklı
Mübāriz: 1. Döğüşe, güreşe kalkışan 2. Kuvvetli münakaşaya giren
Mübeddel: Değiştirilmiş, değişmiş, tebdil edilmiş
Mücāhede: 1. Uğraşma, savaşma 2. Nefsi yenemeye olan çalışma
Mücelledāt: Ciltli kitaplar
Mücerred: 1. Yalnız, tek, halis, katışıksız 2. Çıplak, soyulmuş
Müdevver: Yuvarlak, değirmi halde olan
Müdill: Delālet, delil,
Müfid: İfade eden, anlatan; manalı, faydalı
Müft: Beleş, parasız, bedava
Mühmel: İhmal edilmiş, bakılmamış, alfabede noktasız harf, boş söz
Mümeyyiz: Temyiz eden, ayıran, iyiyi kötüyü farkedenden
Münfa' il: 1. İnfial eden, tesir ile harekete geçen. 2. Alınmış, gücenmiş
Münfekk: Sökülen, ayrılan, ayrılmış olan
Münḳād: Boyun eğen
Münḳād: İnkıyad eden, boyun eğen
Mün'akiş: Akseden, geri dönmüş, bir yere çarpıp geri gelen
Münşakḳ: Yarılan, yarılmış

Münşâ'ib: Şubelenmiş, kollara ayrılan, ayrılmış
Münşerih: İnşirahlı gönlü sıkılmayan, neşeli
Müntehir: Açılmış, yayılmış, dağılmış, neşredilmiş, basılmış
Mürtefi': İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüce
Müsāvī: Eşit, denk, birinin ötekinden farksız olanı
Müstagrağ: Gark olmuş, batmış
Müstaḥlif: Kendi yerine geçiren, başkasının yerine koyan
Müsta' mel: Kullanılmış, eski, köhne
Müstedām: Sürekli, devamlı, sürüp giden
Müstemirr: Devam eden, sürekli arasız
Müşābehet: Benzeyiş, benzeme
Müşk-i nâb: Teessürat ve revnak
Müş'ir: İş'ar eden, haber veren, bildiren (yazı ile)
Müteḳaddimîn: Evvelden gelip geçenler, eskiler, eski insanlar
Mütekellim-i vaḥde: Birinci tekil şahıs
Müte' addi: Başkasının hakkına tecavüz eden, saldıran, sataşan
Müte' allık: 1. Asılı, bağlı. 2. İlgili, ilişiği olan
Müte'eşsir: 1. Tesir altında kalmış, acımış yahut sevinmiş 2. Üzüntülü
Müteselsil: Birbirini takip eden, zincirleme, arasız, uzayıp giden
Mütevâtir: Çok kimselerin naklettikleri haber. Yaygın haber.
Müzekkâ: Tezkiye edilmiş, paklanmış, aklanmış
Müzil: İzale eden, yok eden, gideren

N

Nā-būd: Yok olan, bulunmayan
Naḥl: Gümüş veya mumdan yapılarak gelinlerin önünde götürülmesi ve sonra gelin odasına konulması, vaktiyle adet olan süs ağacı; Hurma ağacı
Naḳīz: Zıt, karşı. Birbirine karşı, zıt olanşey veya iş
Nāle: Münacaat
Nā-puḥte: Pişmemiş, çiğ, Acemi
Naşş-ı kâti': Manası sarıh açık olan Kur'an ayetlerinden delil olarak gösterilen ayet

Nāsūt: İnsanlık, mahlukiyyet, insanlığa ait şeyler
Nā-şāyeste: Uygunsuz
Nedret: Azlık; seyreklik, az bulunma.
Nefy: Sürme, sürgün etme
Nekbā: Ters esen rüzgâr
Neşv ü nemā: Büyümek ve gelişmek
Nevāl: Bahşiş, kısmet, nasib
Neyl: Merama erişme, isteğine ulaşma, ulaşılan şey
Nezd: Yan, yakın, karib
Nibişt: Yazılmış
Nikāb: Şol mevanilerdir ki aşıkı maksuddan geri dutar amma maşukun iradesiyle.
Nikāt: Nükteler, ince manalar
Ni‘ am: İyilikler, yiyecekler, Nimetler
Nişār: Saçma, serpmeye
Nizā‘ : Çekişme, kavga
Nūş: İçen, içici, zevk ve sefa
Nükül: Vazgeçme, geri dönme
Nümāyān: Görünen, aşikâr olan, parlayan
Nüvişt: Yazılı, yazılmış, Mektub

Ö

‘Özr-ḥāh: Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen

P

Perhīzkār: Nefsini tutan, Zararlı şeylerden, günahlardan sakınan
Pertāb: Atılma, sıçrama
Pertev: Ziya, ışık
Perverde: Terbiye edilip yetiştirilmiş, büyütülmüş
Perveriş-dāde: Terbiye edilmiş
Perveriş-yāfte: Büyütülmüş, terbiye edilmiş, bakımlı, terbiyeli
Pesendīde: Beğenilmiş, seçilmiş

Pey-rev: Arkası sıra giden, izinden giden, uyan
Pīrāste: Tertiplenmiş; düzenlenmiş, donatılmış, süslü
Pīşe: 1. Sanat 2. Meslek, iş 3. Huy, tabiat
Pīşvā: Reis, başkan
Pür-ḥūn: Kan içinde
Pür-neşe: Neşe dolu, neşeli

R

Rāh: Yol, tarz, usül
Raḫṣān: Dans eden
Rāst: Doğru
Ref : Kaldırma, yüceltme, yukarı kaldırma
Reha-yāb: Kurtulan, yolcu olan
Rehn: Ödünç alınan eşya, para karşılığında gösterilen şey, ipotek.
Renchā: Ağrı, sızı; sıkıntı, eziyet, zahmet
Resīde: Erişmiş, ulaşmış, yetişmiş
Revāc: Sürüm, kıymet, değer, geçerlik, makbuliyet
Revnaḫ: Zinet, parlaklık, göz alıcılık, güzellik, safa, taravet
Rıfḫ: Yumuşaklılık, yavaşlılık, nezaket
Ricl: Ayak, kadem
Riyāḥ: Rüzgârlar
Riyāzāt: Nefsi kırmalar, dünya lezzetlerinden sakınmalar
Rū[y]: Çehre, yüz
Rū'yet: Bakma, görme, görülme
Rūşen-ter: Daha parlak, daha aydın
Rū'esā: Reisler, başkanlar
Rüteb: Rütbeler

S

Şafvet: Safilik, temizlik
Şaġir: Küçük

Şalābet: Peklik, katılık, sağlamlık, manevi kuvvet, dayanma

Şanavber: 1. Çam fıstığı ağacı. 2. Çam fıstığı kozalağı

Sa' y-ı belīgī: Emek harcaııp gereęi gibi alıřma

Sařvet: Ezici kuvvet, zorluluk

Sebķat: Geçme, ilerleme

Selb: Kapma, zorla alma

Şemere: Meyve, yemiř, fayda, verim

Ser-būlend: Bařı yūkseĸ, yūce

Ser-mest: Sarhoř

Ser-te-ser: Bařtanbařa

Setr: Őrtme, kaplama, gizleme

Sezā-vār: Mūnasip, uygun, layık

Şim: Tas. Zahiri ve batını tasfiye eylemeye derler.

Şiņici: Hazmı kolay, kolay hazm olunan

Siriřk: Gōzyařı

Şit: 1. Őn, řan 2. Çatırtı, patırtı

Siyemā: Her řeyden Őnce, hele, hususiyle

Sōgūř: Lanetleme

Sūd: Fayda, kar, kazanç

Şudā' : Bař aęrısı, rahatsızlık verme

Suřriyye: Maskaralık, alay

Sūrāķ: Delik

Şūbūt-yāfte: Sabit olma, gerçekleřme, meydana ıkma

Sūci: řarap, iki içme

Sūķan: Sōz, kelam

Şūlūř: Őte bir

Ş

Şāyi' : Duyulmuř, iřitilmiř, herkesçe bilinmiř

Şebķiz: Geceleri uyanıp kalkarak iř gōren

Şefevī: Dudaęa ait, dudakla ilgili

Şehr: Tas. Vücut-ı mutlaka derler.

Şem^c: 1. Allahu Taalanın nuruna derler. 2. Tas. Mürşid-i kâmil.

Şen^c a: Kötü, çok fena, çirkin, günahlı iş

Şerār: Kıvılcım

Şir-ğorde: Süt içen

Şūrīde: Perişan, karışık

T

Tafđil: Birini ötekilerden üstün tutma

Tağallüf: Geride kalma, arkada bırakılma

Tağfif: Hafifletilme, yükünü azaltma

Tağrīc: 1.Çıkartma, 2. Hz. Peygamberin sözünü ilk rivayet edeni ortaya çıkarma

Tağşış: Bir şeyi birine veya bir yere mahsus kılma

Ta^c alluq: Sevme; ait olma; ilgisi olma

Ta^c ām-ı baṭī^c ü'l-hazm: Sindirimi güç yemek

Tārāc: Yağma, çapul, talan.

Tazaccür: İç sıkılma, sıkıntı

Tazarru^c: Kendini alçaltarak yalvarma

Teceddüd: Tazelenme, yenilenme, yeni olma

Tefahḥuş: İnceden inceye araştırma

Teftiş: 1. Kontrol etmek, 2. Sormak, 3. Ayırmak

Tekfir: Birine kâfir deme

Tekzīb: Yalanlamak, bir işe inanmayıp inkâr etmek

Telvīşāt: Bulaştırmalar; kirletmeler, bozmalar

Temeddüh: Böbürlenme, kendini övme

Tenāfur: Birbirinden nefret etme, birbirinden ürküp kaçma

Tenākuz: Çelişme, insanın bir sözü ötekini çürütmesi, bir sözü ötekine uymaması.

Teng-havşala: Havsalası dar, tahammülsüz.

Tenkīr: Tanınmayacak bir hale koymak

Teveih: Döndürmek, tefsir etmek

Te^c ākub: Birbiri ardınca olmak, peşinde olmak

Te'emmül: İyice etraflıca düşünmek, derin derin düşünmek
Te'vîl-i bâ'ın: Dış görünüşün yorumu
Terākīb: Terkibler
Teskîn: Rahatlık, yatıştırma
Tesmiye: İsimlendirme, ad verme, besmele çekme
Tetābu' : Aralıksız birbiri ardından gelme
Tetmîm: Tamamlama, bitirme
Tevkîit: Vakit tayin etmek
Tezellül: Zillate katlanma, kendini hor ve hakir gösterme, alçalma,
Tezyîf: Değersiz olarak gösterme; alay etme, eğlenme
Tilmîz: Öğrenci
Tiryāq-ı büzürg: Büyük panzehir
Tuḥfe: Armağan.
Ṭab' : Tabiat, karakter
Ṭama' -kār: Aç gözlü, cimri
Ṭa' ne-zen: Söven, zemmeden, hicveden, yeren, çekiştiren
Ṭarāvet: Tazelik, körpelik
Ṭulebā: Talipliler, öğrenciler
Ṭulū' : Doğma, doğuş, Birden zuhur etme
Ṭūṭi: Papağan

U

Ubūdiyyet: Bendelik, kölelik, kulluk, Kul olduğunu bilip Allah'a itaat etmek.
Udül: 1. Sapma, yoldan çıkma. 2. Geri dönme, vazgeçme 3. Adil, adalet sahibi olanlar, hakdan ayrılmayanlar, hakkı yerine getirenler.
Umūm: Genel
Urūc: Yukarı çıkma, yükselme
Uşbu' : Parmak
Uzlet: Bir yana çekilip kendi kendine tenhada yaşama, yalnızlık köşesine çekilme

Ü

Ülfet: 1. Alışma, kaynaşma. 2. Görüşme, konuşma. 3. Ahbaplık, dostluk

V

Va' id: Söz veren, vaat eden

Vārid: Gelen, vasıl olan, erişen

Vāşıl: Erişen, ulaşan, kavuşan

Vecd: 1. Kendinden geçecek derecede dalgınlık.

Vech: 1. Yüz, surat, çehre. 2. Üst, satıh, düz, yüz.

Vechen mine'l-vech: Her ne suretle olursa olsun.

Vehle-i ūlā: 1. İlk, başlangıç, birdenbire. 2. irkilme, ūrkme.

Vuḫū: 1. Düşme. 2. Rastlama, isabet etme. 3. Olma, oluş. 4. Bir hâdisenin çıkış şekli, cereyanı.

Vücüb: 1. Vacip ve lüzumlu olma. 2. Bırakılması mümkün olmama. 3. Lâyık olma.

Y

Yāḫūt: Meşhur hattat Yakut el-Musta'sım'dır.

Yed-i ḫudret: Allah'ın, yaradanın eli.

Z

Zebān: Dil, lisan

Zemīm: Kötü, beğenilmeyen hal, davranış

Zer: Riyazet ve mücahedeye derler

Zerdī: Sarılık, sarı renkte olan

Zevāl: 1. Yerinden ayrılıp gitme. 2. Zail olma, sona erme.

Zeviyyü'l-ḫūl: Akıllı olanlar, insanlar; tas. Halkı zahiren, Hakkı bâtinen görenler.

Zībā: 1. Süslü. 2. Yakışıklı, güzel.

Zikr: Anma, anılma.

Zinhār zinhār: Sakın! Asla, olmaya, aman!

DİZİN

Abdullah Bosnevî.....	15	ammā ḥaḳīkī.....	78, 155
Abdullah Salahî Uşşakî.....	15	Ammā ḥaḳīkī....	25, 32, 33, 34, 46, 61, 67,
āb-ı ḥayāt.....	139	68, 79, 82, 84, 93, 127	
āb-ı zülāl.....	139	ammā ḥaḳīkī maḥşül-i beyt	40, 48, 60, 62,
adam.....	86	73, 76, 77, 79, 83, 87, 90, 91, 94, 95,	
ādem.....	155	99, 104, 109, 115, 118, 124, 125, 126,	
Āfāk.....	136	129, 130, 131, 132, 135, 136, 140, 143,	
āfitāb29, 47, 93, 94, 95, 111, 119, 124,		146, 147, 148, 149, 150, 153, 154, 156	
147		Ammā mecāzî... 31, 32, 34, 35, 39, 42, 43,	
ağız.....	87	45, 46, 48, 51, 52, 53, 55, 56, 59, 60,	
Āh min elemi'l-mevt.....	127	61, 62, 63, 64, 66, 67, 71, 73, 74, 75,	
āh mine'l-firāk.....	126	76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86,	
aḥad.....	85	87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97,	
aḥad-i humā.....	35	98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105,	
āhen.....	133	107, 108, 109, 111, 113, 115, 117, 118,	
āheste.....	99	122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129,	
āḥir-i kelime.....	39	130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 138,	
āḥiru'l-emr.....	43	139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146,	
aḥkām.....	108	147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154,	
aḥlāk.....	75	155, 156	
<i>Aḥmed bin Muştafâ bin 'Ömer el-</i>		ancılayın.....	67
<i>Erzeni'r-rūmî.....</i>	22	ānif.....	124
Ahmed bin Nasrullah es-Sindî.....	12	a' del-i mülük-i 'Acem.....	148
Ahmednagar.....	12	a' māl-i bâṭıne.....	61
aḥsen-i қаşaş.....	55	a' māl-i tefriқа.....	65
aḥşām.....	64	a' māl-i zāhire.....	61
aḥvālāt.....46, 54, 61, 64, 66, 96, 97, 133,		a' ṭā-yı iḳtidār.....	77
144, 152		ārām.....	17, 28, 46, 138, 139
aḥvāl-i derūnî.....	111	ārāste.....	19, 30
aḥz.....	150	Aristo.....	105
aḳvā.....	102	armağān.....	151
aḳvāl-i lezzet-fezā.....	94	Arpaeminizāde Sāmî.....	11
'Alā ṭarīḳi'l-müsāfere.....	17, 28	artıḳ.....	60
ālāy.....	54	arż-ı dil.....	65
ālāyiş-i ḥabāşet.....	105	arż-ı meyyite.....	66
ālāyiş-i telvîşāt.....	86	ārzü.....	77
ālem-i bâṭın.....	63	ārzü-yı vişāl.....	32, 52
ālet-i temeyyüz.....	102	āşār.....	36, 39, 66, 85
Ali Emîrî.....	VIII, 22	aşḥāb-ı güzîn.....	107
ālūde.....	66	āsītān.....	149
Āmedî.....	17, 41	Āsitān.....	88
Āmidî.....	13	āsumān.....	18, 29, 103, 110

āşüfte	149, 154	behre-ver	153
Āşüfte-raq.....	33	behre-yāb.....	95, 114
āteş	125	belā .. 22, 31, 32, 48, 49, 50, 128, 131, 161	
āteş-i iştiyāk	125	bend.... 17, 18, 29, 51, 62, 66, 89, 97, 124,	
Attâr	19	140	
ay93		bende-i fermān	152
aydın.....	126, 137	bend-i ihtimām	89, 124
āyet-i kerīme	47	benefşe.....	41
Āyet-i Kerīme	59	berg-i kāh	69
āyīne	134	ber-ḥūr-dār.....	157
āyīne-i gītī-nümā.....	116, 119	beşirü'l-küffār ilā'l-mü'minîn bi 'aynihim	
āzāde	91	istihzā	80
aždād	125	beyān	18, 29, 50, 57, 68, 80, 117, 129
azraq.....	132	beyefşān.....	146
bāde	130	beyne'l-enām.....	30, 84, 140
bāde-i 'işk-ı İlähî.....	63	beyne'l-ḥalk.....	140
bād-ı cenüb.....	138	beyt-i ātī	60
bād-ı 'ināyet.....	144	beytu'l-lāh	134
Bād-ı şabā.....	123	beytü'l-ḥarām	142
bād-ı şimāl.....	138	bezl	99, 127
bāğçe	100	bezm-i elest	131
Bağdatlı İsmail Paşa.....	13	bezm-i sülük.....	96
Bahadır Han Fârûkî.....	12	bi'l-ḥaqqı tārık.....	66
baḥr	131	bi'l-vāsiṭa.....	137
baḥriyye.....	138	bi't-ṭarık.....	57
bākī.....	46, 128, 129	Bîcâpûr	12
baḳiyye-i sekr.....	81	bî-edebāne	72
bālā.....	133	bi-ḥasebi iḳtiżā'ü'l-maḳām	125
balık.....	51	bî-ḥüd	144
balık ağı.....	51	bî-hüde.....	128
ba' d ityānü'l-isti' dād	68	Bilāl	96
ba' de'l-hübüb.....	123	Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları .	24
ba' de'l-iṭā' at	156	bî-mişil	57
ba' de'l-vuḳū'	68	bî-naẓir	55
ba' dehu	117	bî-pervā	132
bā' iş.....	56	bîrün	88
ba' z-ı efḍal	38	bi-sebebi'l-cem'	44
başt	44, 47, 110	bi-sebebi't-terkīb	55
bāṭinen.....	30, 52	<i>Bismi'l-lāhî'r-raḥmānî'r-raḥîm</i> 20, 22, 23,	
bāz	109	27, 31	
bazar	146	Bişr-i Hāfî.....	72, 114
bāzî-konen.....	147	bî-şümār.....	84
be-dest-āver.....	147	borden.....	39
be-gāyet.....	80	bostān	100

budağ.....	71	ceyş.....	54
Buqrāt.....	105	cezbe.....	125
būse	154	cezbe-i İlāhiyye	136
Būy	75	cezebāt-ı ʕulūb-ı ʕuṣṣāk	36
būy-ı ʕ ışk.....	36	cidd.....	61
Būlbūl.....	68	cidd-i tām	118
būleḡā.....	30	ciġer.....	88
būlūḡ-yāfte	65	cihān	75
bürüdet	133	cihet.....	45, 162
caħd-ı muṭlağ.....	48, 57, 75	cin.....	58
cām.....	96	cism	101
cāme	132	civāniyyet	66
cān ...46, 47, 48, 49, 52, 66, 67, 69, 76, 80,		cūʕ	73
83, 84, 90, 104, 127, 139, 143, 146,		Cüst ü cū.....	116
147, 154, 156, 164		çañ	90
cān-dāde	156	çār-deh.....	147
cāʕiz.....	139	çerāḡ	85, 94
cāy	139	çeşm.....	155
Cāy-ı ihtiyāret	42	çeşme-i Hızr	139
cāy-ı melceʕ	60	Çeşm-i Türk	46
cedī.....	138	çihre-i mirʕāt-ı mücellā	36
cefā.....	33	çihre-i yār	40
cehd.....	84	çuğur.....	48
celle celāluhu ve ʕ amma nevalūhü.....	35	çüst-i çābük	68
cemād	43	Dāḡ-ı sīne	76
cemāl	57	dağl.....	105
cemāl-ı maʕ şūḡān-ı dünyevī.....	36	dām.....	71, 76
cemāl-i pür-envār	39	dānā-yı müteʕ āl	27
cemīʕ	35, 61, 65, 77, 87, 103, 119, 130,	dāne	71
132		dāʕimā	33, 64, 140
cemʕ	35, 43, 44, 62, 65, 66, 99, 100, 101,	dāʕire-i ʕ ışk	121
103, 107, 113, 121, 130		daʕ vā.....	143
cemʕ -i ḡaṭṭ.....	113	daʕ vet	150
cemʕ -i ḡazz.....	113	Dāvud	105
cemʕ -i ʕ arāz.....	101	debūr.....	138
Cenāb-ı Kibriyā.....	48, 49, 76, 129	defāʕin	56
ceng-i ʕ aẕīm	148	defn.....	133
cennet	100	defʕ en	107
cerād.....	30	deġin.....	131
cereyān-ı aḡvāl	54	Dehān	87
cevāhir.....	80	dehen-küşād.....	87
cevānib	107	delālet	126
cevānib-i erbaʕ a.....	123	delik.....	67
cevher.....	63, 101, 102, 128, 166	Delīl-i Āsumānī.....	38

delil-i t̄alibān	48	Düş	77
dem.....	94	Dürç.....	139
demür kazık.....	138	dürer	94
deñiz.....	62	dürüş.....	104
dere.....	138	Ebā Bekr.....	107
dergāh.....	149	Ebā Cehl.....	106
derī	144	Ebī Hureyre	81
derk	79	ebr-i bārān	64
dermān.....	76	ebter.....	106
derūn-ı hoşka	68	Ebū Süleymān-ı Dārānī	142
dervīş.....	69	Ebū Yezīd-i Bistāmī.....	114
Dest	82	Ebu'l-şeyh İbn-i Şūzī	137
dest-i k̄āşid	121	Ebu'l-şeyh ' İkrime.....	137
dest-res	90	Ebubekrū'l-şiddīk.....	106
Destūrū'l-etibba	12	Ebū-Cehl	106
devlet.....	77	ebyāt	18, 19, 30
devr	116, 123	ecl	71
Devr-i felek	148	edā	69
dırāz.....	87	edāt-ı nisbet	115
dāde.....	83	edāt-ı şart.....	115
Dāde.....	35	edāt-ı taḥşin	91
đık	138	edāt-ı taraf	44
diken.....	67	edāt-ı zā'ide.....	41
dilber	31, 39, 85, 107, 143	efāzīl50, 68, 72, 80, 81, 92, 116, 119, 122,	
dil-firīb	127	129	
dil-i riş.....	154	efđal.....	58
dil-sūz.....	71	efđalū'l-verā	27
dil-teng	87	efğān.....	144
dimāğ.....	117	Eflāṭūn.....	105
dīn	132	ef'āl-i beşeriyet	42
dirīg.....	115	Efrāsiyāb	148
Divan şiiri.....	10	efşah	34
<i>Divançe-i Firişte</i>	17, 29	efzūn.....	95
dīvāne.....	154	eḡādīş.....	27
dīvāne-vār.....	154	ehemm	98
Divān-ı Firişte	12	ehl-i hevā.....	38, 66
dīvār	133	ehl-i taşavvuf.....	30
dīvīt	121	ehlu'l-lāh	122, 124
Diyarbakır	13	ejdehā	56
dostluğ.....	154	ekāmil.....	68
dögün.....	76	ekāsir	148
dudağ.....	67	ekşer	133
dūn.....	106	eksükreküm	135
dūr	48, 83, 95, 96, 100, 104, 136, 142	el 61	

el ayası.....	61	eşvâb.....	146
elest-birabbikum.....	47	eşedd-i hüzn	67
elestü bi-rabbiküm.....	142	eşik	88
elfâz.....	94	eş'âr.....	88
El-Fevâidü'l-Ünsiyye fi Şerhi'l-		eşribe-i hülv.....	64
Endülüsiyye.....	13	eşyâ'	42
el-ḥâletu ḥâzihi	76	eṭ'ime	37
El-ḥâletü ḥâzihi	110	etrâf-ı eşyâ.....	107
elḥamdulî'l-lâh.....	136	eṭvâr.....	89
el'iyâz	80	evâ'îl-i ef'âl	44
elṭâf-ı Ḥudâ	36	Evâ'îl-i kelime	42
elzem	98	evâ'îl-i meşâ.....	39
emânet.....	137	Evkât-ı 'ışk-ı İllâhî.....	130
emleḥiyyet.....	55	evlâd-ı Âdem.....	58
emr-i ḥâzır.....	35, 73, 79, 82, 91	evliyâ.....	66
enbiyâ.....	58, 144	evşâf-ı ḥamîde	129
enbiyâ-yı 'izâm	114	Fahrî	19
endek.....	94, 97	Faḥrî	40, 41, 74
Enderunlu Fazıl.....	11	Faḥru'l-enbiyâ Muḥammedü'l-Muştafâ	80
Endüh	105	Faḥru'l-Enbiyâ' ve Tâcü'l-Aşfiyâ.....	129
enfâs	95	Faḥru'l-enbiyâ.....	112
enfâs-ı 'İsâ-nefes.....	126	Faḥrû'd-dîn-i 'Irâkî.....	132
enfâs-ı pîrân.....	66	Faḥîr	127
en-nâdir ke'l-ma' düm	130	fânî	91, 116
enseb	108	fâ'ide	149
envâr.....	150	fare.....	68
envâr-ı dil	63	fâriğ	78
envâr-ı İllâhî.....	36	farṭ	150
Enverî.....	15	fâzıl-ı bî-hemtâ	132
enzâr	109	fedâ.....	128
e'azz.....	95	Fedâ-yı cân	90
Erzurum..... VIII, 17, 20, 21, 25, 206, 207,		fehm.....	72
208		fehm-i kiyâset.....	58
Esedü'l-lâhu'l-gâlib 'Âli ibn Ebî Ṭâlib. 81		ferâḥ-ı dil.....	139
eşer	125	ferâḥ-ı şafvet-i dil.....	35
eşer-i 'ışk	36	ferah-nâk	45
esîr.....	75	ferâset.....	58
esmâ-ı şifât	42	Ferîdüddin-i Attar.....	15
Esmâ-i Hüсна	15	Feriştehoğlu Abdüllâtif bin Abdulaziz	
<i>Esmâü'l-Müellifîn</i>	13	Tirevî.....	21
esrâr.....	126	fetḥeyn.....	34
esrâr-ı İllâhiyye	41	fetḥ-i cîm	41, 48
esrâr-ı tarîkat	65	Fetḥ-i dâl	59
Esterâbâd.....	12	fetḥ-i kâf-ı Fârisî	62

fevākih-i bī-pāyān	37	gerd-i 'ālem.....	116
fevk	153	Germ.....	59
fevt	91	Gevher.....	131
feyzi.....	89	gice	77, 146
fīrāk	102, 131	gīñ.....	75, 136
Firdevsī	44, 54	girān-māye.....	132
fīrīf	127	giriftār.....	72, 131
fīristāde.....	69	gizli.....	145
FirişteII, III, VI, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 35, 39, 48, 51, 74, 75, 77, 80, 95, 99, 108, 114, 116, 122, 125, 129, 132, 135, 136, 140, 146, 148, 151, 156, 206, 209		ğonce	87
fırkat-nişīn.....	102	gögüs	39
Fitnat	11	gökçek	57, 140
Fitne	94	gölge.....	111
Furkân-ı Kādīm	31	gönül.....	61
furşat-ı ğanīmet	64	göz....	33, 34, 36, 42, 46, 80, 99, 103, 108, 109, 150, 165, 167, 173
furşat-yāb	28	gözyaşı.....	62
Fuṣahā	155	Gulām Alī Hindûşâh El-Esterâbâdî.....	12
fuyûzât-ı subhānī.....	47	güne	28, 31, 37, 69, 110, 146
Fuzûlî	19	ğuşsa.....	105
Fuzûlî	49, 147	güş	107
füc 'eten	146	güşiş.....	84
fürûğ.....	41	güş-vār-ı güş.....	69
fürû'	138	güdāz	85
fütûh-bağş.....	126	güft	129
füzün	96, 98, 102	güft u gū	106
ğaflet	131	güfte-i belā	142
ğalaţ.....	152	güfte-i kün	87
ğalaţ-ı meşhūr.....	76	gül.....	41, 104, 123, 126, 144
ğalebāt-ı 'ışk	46, 61, 66, 105, 124, 130	Gül.....	68
ğam..32, 49, 51, 61, 62, 97, 105, 108, 128, 161		gül-i sır-āb	41
ğanīmet.....	97, 104	gülistān	100
ğā'ib	68	Gülşenī	114
ğaraz.....	103, 109	Gülşen-i İbrâhîm	12
ğark	125	Gülşen-i İbrâhîmî	12
ğazab	133	güneş ..	42, 46, 78, 93, 110, 117, 135, 137, 147, 150, 153
Gazâlî	19	güzār.....	36, 37
gedā	95	güzel	152
genc-i maḥabbet.....	134	Ĥ'āce Ĥāfız	33, 52, 128
gerd ü keder.....	36	Ĥ'āce Ĥāfız-ı Şirāzî.....	33
gerd-i küdürāt.....	82	Ĥ'āce 'Atţār	50, 73, 81, 114
		Ĥ'āce-i Ĥāfız.....	65, 69, 121, 149
		ğ'ār	155
		ğabīb-i muḥteşem.....	52

hacālet	82	harf-i taqlil.....	42
hacāt	145	harf-i teşbih	42
hacet	73, 88, 136	harış	72
hadd.....	118, 152	Hārūt.....	56
hadden tecāvüz.....	105	hāş	68, 96
hādīm.....	151	Ḥasan-ı Başrī.....	114
hādış	52	ḥased.....	133
hādış-i kudsi	49, 91	hāşıl-ı ‘ömr-i girān-māye	88
hādış-i nebevī	55	hāşiyet-i cevher-i ‘ışk.....	63
Hâfiz.....	19	ḥasta.....	86
hâfiz.....	112	hāşā.....	153
hâfi	105	hāşā şümme hāşā	66
hāk.....	39, 62, 105	hâşiyе.....	14
hāk-feşān	105	Haşmet.....	11
hākîr	140	Ḥatā	46
Ḥākiyen ‘Ani’l-lāh.....	135	ḥavādiş.....	52
Ḥaqq.....	47, 69, 95, 98, 112, 113	ḥavāle	102
Ḥaqq Celle ve ‘Alā	69	ḥavāş.....	30
ḥalāş	48, 92, 114, 124, 136	ḥavātır.....	145
Ḥalāş	133	ḥāver	153
ḥalāvet-i dehen	107	ḥavf.....	104
ḥālet-i istiğrāk	96	ḥavli.....	34
ḥālet-i ‘acib	118	ḥayā	82
Ḥālîk-ı Cinnî ve İnsî.....	91	Ḥayāt-baḥş.....	139
Ḥāl-i siyāh.....	71	ḥayāt-ı ḥayyibe	92
ḥalîfe-i raḥman	112	ḥayfā.....	154
ḥālîş	34, 41, 61, 105, 126	ḥayr.....	102
ḥalk.....	105, 117	ḥayrān.....	76, 154
ḥalvet.....	73, 99, 134	ḥazā’in.....	56
Ḥamd.....	17, 20, 23, 27	ḥazf.....	32, 53, 54, 55, 60, 74, 100, 111
ḥān-kāh.....	104	ḥazîne	134
ḥā’il	101	Ḥazret-i Muḥammedü’l-Muştafā.....	58, 85
Ḥār.....	68	Ḥazret-i ‘Alim-i Ḥākiyān ‘an İbrāhim	100
ḥarac	97	Ḥazreti ‘Āyişe	84
ḥarāret.....	41, 59	ḥazz	110
ḥarekāt.....	84	heft-gerdün	150
ḥareke-i mevzūn.....	43	helāk	48, 75, 88, 150
ḥareke-i ‘uşşāk	43	Hemîşe.....	82
ḥarf-i āḫir-i mażi	32	hem-nefes-i raḥmān.....	119
ḥarf-i edāt	35	heves.....	89, 149
ḥarf-i nefy.....	42	hey’et	85
ḥarf-i nidā.....	31	Heyülā	101
ḥarf-i şaḫîḥ	110	ḥıfz	65, 111
ḥarf-i şefeві	35	Ḥıkd.....	133

hırş.....	133	Hüsn-i cem' iyyet.....	55
hıtab.....	71	hüsn-i hatt.....	57
hicrân.....	108	Hüsrev-i Dihlevî.....	15
hikmet	134	hüşyârlık.....	62
hilâf	153	II. İbrâhim Adilşah	12
hilâf-ı dil.....	86	ıldır	46
Ĥilâf-ı dil.....	61	ıldıramak	43
Ĥil' at-ı ' Âlem Ĥazret-i MuĤammedü'l-		ışlâh-pezir.....	67
MuĤterem	84	ıstırahât-ı dil	82
Hilye.....	15	ıtlâk.....	64
Hindistan	12	ıttılâ'ât 34, 35, 42, 80, 84, 86, 94, 99, 103,	
hindü	71	109	
hokka.....	139	ıttılâ'ât-ı sebep	45
hokka-i rûh.....	63	İbn-i Firişte.....	23
horluk	79	İbnü'l-Farız	15
hoş ... 17, 28, 46, 59, 61, 81, 103, 117, 139,		İbrâhim ibn-i Edhem	114
141, 142, 143		ibtidâ-i cezbe-i İlähiyye.....	47
hoş-raq.....	141	icâd	148
hoşter.....	114	ictimâ'	79
Ĥoten.....	46, 117	ictinâb-ı nevâhî ü melâhî	67
hü.....	141	idrâk.....	86
hübb-ı hatt.....	57	ifnâ-yı vücüd	88
Ĥudâ 39, 46, 47, 66, 68, 71, 72, 73, 75, 86,		ifrâṭ-ı süĤan	106
87, 89, 90, 95, 106, 112, 113, 118, 130,		ifrâṭ-ı şevk	133
143, 144		iĤtilâf	107
Ĥudâ-yı müte'âl	66	ihtimâm	51, 54, 61, 62, 89, 97, 148
Ĥudâ-yı Müte'âl.....	75, 134	İhtiyârât-ı Kâsımî	12
Ĥulk.....	105	İhtiyâru'd-dîn ed-Dihlevî	12
Ĥumret	133	İĤyâ'u'l-'ulüm	146
Ĥün-rîz	103	ikşîr-i a'zam	119
Ĥür u Ĥilmân	37	iktidâr-ı eĤâdiş-i nebeviyye.....	56
Ĥurmet-i müşbet	43	il[â]-âyeh	48, 59
Ĥurşid.....	43, 93, 145	ilhâk.....	31, 40, 41, 148
Ĥurûf-i hîce.....	151	ilhâm.....	151
Ĥuşümet	52	iltifât	94
Ĥuşuş	61	imâle.....	82
Ĥuṭûr	68	İmâm-ı Ĥazâlî.....	141, 146
Ĥuzûr	127	İmâmü'l-ecell Ebu Nasr MuĤammed bin	
Ĥüccetü'l-İslâm Ebü Ĥâmid MuĤammed		'Abdu'r-raĤmânü'l-Hemedânî	123
bin MuĤammed bin MuĤammedi'l-		İmâmü'l-MuvahĤidîn Gülşeni ibn-i	
Ĥazâlî	141	Ma'nevî-i Rüşeni	106
Ĥükemâ.....	101	imdâd.....	82
Ĥükm	130	imtiĤân.....	68
Ĥümâ.....	111	imtinân.....	152

imtişāl.....	88	jeng.....	134
imtizāc.....	102	Ka' b bin Züheyr.....	15
inābet.....	71	ķabarcık.....	139
incü.....	151	ķābil-i fuyūzāt-ı rabbānī.....	116
inĥinā.....	43	ķābil-i incizāb-ı raĥmānī.....	47, 86
inkār.....	49, 114, 175	ķaddese'l-lāhu esrārahum.....	114
inkıyād-ı evāmir-i İllāhī.....	67	ķadeĥ.....	59, 64, 66, 130, 143
inkıtā' -ı küllī.....	122	ķadem.....	27, 48, 52, 57, 79, 86, 91, 109, 142, 146, 147, 156
ins.....	58	ķadem-nihāde.....	91
insān.....	105	ķadr ü ķıymet.....	147
intibāh-ı İllāhiyye.....	151	ķadr-i ' āfiyeti.....	131
İntihā.....	69	ķadr-i ' ālem-i ceberrüt.....	132
intizār.....	84	kāf-ı Fārisi.....	44, 55
inzāl-ı kitāb.....	58	kāfir.....	65
i' lām.....	48, 68	ķāfiye.....	151
i' rāz.....	43, 47, 63, 101, 106, 147, 150	kāh.....	69
i' rāz-ı imsāk.....	147	ķalay.....	98
irād.....	85	ķalb.....	54, 63, 73, 75, 78, 83, 91, 93, 134
irādāt.....	145	ķalb-i dünyevī.....	78
ircā'.....	150	ķalem.....	121
ircā' -ı zāmīr.....	93	Ķamer.....	93
irş.....	57	ķāmet.....	152
irsāl.....	58	kām-ı dil.....	157
irşād.....	39	Kāmî.....	11
irtibāt.....	35	kāmî-i büzürg-vār.....	50
işbāt.....	53	kām-yāb.....	114
İsmail Ankarāvî.....	15	ķan.....	33, 71, 79, 80, 103, 153
İsmail Belig.....	11	Kānî.....	11
İsmail Hakkı Bursevî.....	15	Ka' be.....	34, 142
ism-i mef' ūl.....	31, 67, 79, 108, 135, 136	Ķā' ide... 31, 32, 34, 35, 39, 42, 43, 53, 54,	
isnād.....	152	74, 93, 110, 122, 155	
istidrāc.....	127	Ķā' ide-i diĥer.....	35
istidrāc-ı İllāhī.....	127	ķapu.....	44, 45, 60
istifsār.....	121	kār.....	105
isti' māl... 34, 39, 55, 56, 74, 107, 152, 155		ķarañu.....	149
istirāĥat.....	127	ķarārgāh.....	138
İşāret-i Rabbānī.....	47, 92	ķardaş.....	156
iştiĥā-yı nefsanıyye.....	37	ķarīb.....	28, 90, 104, 146, 151
ittiĥāz.....	110	ķarīn.....	105
ittiķa.....	128	Kars.....	13, 17
iżĥār.....	60, 84, 87, 102, 144	Ķarş.....	17, 28
iżĥār-ı kemāl-i ' ışk.....	136	kār-vān-serā.....	104
iżin.....	140	ķaşd.....	122
İzzet Ali Paşa.....	11		

kaşem	31, 33	kııl	75
Kaside-i Bürde	16	kılıc.....	60, 136
kaş	80	Kırk Hadis	15
Kāşifü'l-Esrār ü Maṭla' u'l-Envār.....	68	kışsa.....	68
kātib.....	57	kıvırcık saç	41
kātib-i kudret.....	108	kıyāmet.....	131, 142
kaṭl.....	49, 56, 114, 148	kıyās	130, 147
kaṭ' -ı merātib	156	kıyās-ı kistr[ā]	148
kaṭ' -kerde.....	121	kızıl.....	152
ke'l' adem	130	kīmyā.....	65
kelām-ı āgāz	125	kīn.....	52
Kelām-ı Āsumānī	92	kirāren	110, 136
kelām-ı bī-vāsıta.....	107	Kisrā	148
Kelām-ı Qadīm.....	48	Kitāb-ı Āsumānī	47, 58
Kelām-ı Münzel 67, 77, 80, 139, 140, 152, 153		kizb.....	64
Kelām-ı Rabbānī	38, 98, 144	Koca Râgıp Paşa	11
kelime-i mey	126	koķı.....	75
kem.....	101	koķlañ.....	138
kemāl.....	91	koķku	103
kemālāt.....	46	köhne	104, 105
Kemāl-ı Hocendî	19	köpek.....	99
Kemāl-i Hocendî.....	33	köşk	73
kemāl-i ma' şüka.....	55	köti	155
kemāl-i ' aşık	34	kötülük.....	79
Kemāl-i ' aşıkıyyet.....	35	kuḍdise sirruh	114, 121
kemer.....	148	kuḍdise sirruh	116
kemer-i revāc.....	148	kūh.....	69
kemter	106, 132	kuḷüb-ı mürīdān-ı müste' iddān.....	38
kesb	59, 151	kuḷmaş	142
kesb-i muķārebet.....	86	Kuran-ı Kerim	14
keskünlik	41	kuḷrān-ı ' Azīm.....	31
kesr-i kāf-i Fārisi.....	107	kuş	71
kesr-i kāf-i ' Arabī	35	kūşe-i hicrān.....	91
keşāfet-i dünyeviyye	105	kūşe-i ' ālem-i hüviyyet	142
keşf.....	91	kuṭb-ı dā 'ire-i ṭarīķat.....	110
ketb.....	42, 57, 73, 108, 152	kuṭb-i cenūbiyye.....	138
ketm-i ' adem	87	kuṭbu'l-' ārifin.....	73, 81
kevakib.....	94	kuṭbu'l-' Ārifin.....	106
kevākibu'd-dürriyye.....	55	kuḷve-i müdrike	79
kevn.....	119	Kūy	34
keyf	42, 101	kuḷyūdāt-ı nefsāniyye	150
Keyķāvus.....	148	küdüürāt-ı nefsāniyye.....	134
ķible.....	138	kümmelīn.....	73
		künhi.....	91

küp.....	51	māh.....	78, 103, 134
küşāde	68	maḥabbet	37, 38, 40, 47, 52, 59, 62, 78, 84, 98, 105, 116, 118, 122, 136, 140
kütüb-i Fārisī.....	43	maḥabbet-i cinān	37
Lā şekk.....	153	maḥabbet-i müfriṭ.....	47, 136
lā şey'.....	124	maḥabbet-i uḥreviyye.....	37
lāf ü güzāf.....	114	maḥāll.....	123
lafz-1 est.....	53, 100	maḥalle	22, 34, 101
lafz-1 nūj.....	64	maḥārim-i eyvān-i müşāhede	118
lafz-1 rā.....	31	maḥbūb. 41, 42, 46, 48, 51, 55, 66, 79, 91, 107, 127, 132, 155	
lafz-1 sār.....	54	maḥdūm.....	151
Lahor	12	maḥfūz.....	109
lahza	132	māhī-be-şüst	51
Laḳab-1 mülūk-1 Deylem.....	148	maḥkiyye.....	41
laḳab-1 mülūk-1 Fārs	148	maḥrem-i ḥarīm-i vişāl	119
Laḳab-1 mülūk-1 Ḥabeş.....	148	maḥrūm	68, 105
Laḳab-1 mülūk-1 Mışr	148	maḥrūse	133
Laḳab-1 mülūk-1 Rūm.....	148	Maḥşül-i beyt ...	31, 32, 33, 34, 36, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 48, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 117, 118, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156
lālā.....	152	maḥşūş.....	96
lāle.....	151	māh-tāb.....	111
Lāle	87	maḥv.....	86, 121, 136, 155
lām-1 cārr.....	31	māhveş.....	146
Latîfi.....	19	maḥzūz	110
laṭîf.....	103	maḳām-1 ğıybet.....	150
Laṭîfi.....	33, 40, 44	maḳām-1 vaḥdet.....	108, 131
lāyık-1 tecellî-yi İlāhî.....	91	maḳām-1 vuşlat	34, 127
lāyih.....	149	maḳbūl.....	93, 116
Leb	139	maḳbūl-ı dergāh-ı 'ālem-penāh.....	62
leb-i dilber.....	107	maḳbūl-i dergāh	77
leḥāz	108	maḳdem.....	146
lem' a	36, 137	maḳşūd	45
leṭāfet.....	86, 151	mālik-i genc-i 'ināyet.....	107
levh-i dil	134		
lezzet	94		
lezzet-i cezbe.....	47		
lezzet-i ünsiyyet	108		
li-ecli'l-cem'	43		
li-ecli'l-ḳāfiye.....	39		
lihāz.....	108		
līnet	133		
lisān	80		
Loḳmān-ı Ḥakīm	105		
luġat-1 Fārisiyye	43		
lu' b.....	87		
Luṭf-1 ṭarīḳ-i muvāfaḳat.....	39		

mānend.....	152	Mekke.....	34
manzūr.....	116	meknūnāt.....	87
ma ^ʿ ānī.....	131	meksūr.....	35, 39, 110
ma ^ʿ āza'l-lāh.....	66	melāz.....	79
ma ^ʿ den-i feraḥ-ı ebedī.....	139	melekūt.....	141
ma ^ʿ den-i kân-ı leṭāfet.....	88	melḥūz.....	109
ma ^ʿ den-i kân-ı şafā.....	38	memlū.....	60
ma ^ʿ dūd.....	96	menāzil-i sā'irîn.....	129
ma ^ʿ nâ-yı āḥer.....	93	menba ^ʿ -ı ' ayn-ı vefā.....	38
ma ^ʿ nen.....	154	menba ^ʿ -ı ' ayn-ı zerafet.....	88
ma ^ʿ rūf.....	67	menfî.....	61
Ma ^ʿ rūf-ı Kerḫî.....	114	mensüb.....	74
ma ^ʿ şūḳ.....	51, 67, 92, 102, 136, 155	mensūḫ.....	58
ma ^ʿ tūf.....	60	meşūr.....	107
maşdar.....	56	menzil.....	60
maşdariyye.....	40	me'mūl.....	152
mā-sivā.....	47	me'nūs.....	105
maţar.....	66	me'vā.....	60
maţbū ^ʿ	93	merāren.....	110, 136
māye-i ' ışḳ.....	51	merāret.....	56
mā-yeliḳa.....	47, 110	merci' -i mefhūm.....	52
māye-ver.....	115	merġūb.....	30
māzî.....	51	merḫamet-i āstîn.....	64
mażmūm.....	35, 60	merhūn.....	155
mażmūnāt-ı ' acibe.....	36	mesācid.....	135
mecāl.....	88	meşā'ib-i rāh-ı ' ışḳ.....	141
mecāz.....	117	mescid.....	142
mecbūl.....	105	mesrūr.....	60
meclis-i feyż.....	110	mest.....	126
mecmū ^ʿ	154	mestūr.....	144
mecnūn.....	49, 50, 149	meşāmm.....	123
mecrūḫ.....	68, 136, 150	meşāyih-i kirām.....	121
mecrūr.....	47	meşḫūn.....	50
Medḫ-i Ḥayru'l-Beşeriyye.....	55, 84	meşhūr.....	57
mefḫarū'l-aşfiyā ve'l-ārifîn.....	118	metā ^ʿ	115
mefhūmāt-ı ġaribe.....	36	metbū ^ʿ -ı ṭab ^ʿ	156
mefrūḳ.....	131	mevādde.....	43
meftūḫ.....	32, 33, 34, 39, 42	mevāni' a.....	51
meftūḫu'l-āḫir.....	53	mevc-i deryā-yı lāhūt.....	119
meh.....	45, 137	mevcūdāt-ı nāsūt.....	119
mehdî-i eṭvār-ı nâ-mütenāhî.....	119	mevḳūf.....	36, 110
mekân.....	67	Mevlânâ.....	11, 19
mekân-ı vâsi ^ʿ	117	Mevlânâ.....	120
meḳārîz.....	102	Mevlânâ Cāmî.....	36

Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî	15	muhâlif	155
Mevlânâ Celâlû'd-dîn 44, 49, 65, 69, 116, 118		muhallâ.....	105
Mevlânâ Fuzûlî	90	Muhammed bin Saîd el-Bûsîrî	15
Mevlânâ H̄âce H̄âfîz	156	Muhammed ceddü'l-Haseneyn	57
Mevlânâ H̄âce H̄âfîz-ı Şîrâzî.....	128	Muhammed H̄âce 'Attar Nişâbüri	73
Mevlânâ Monla Câmî.....	37, 53	Muhammed Kâsım Hindûşâh bin Gulâm Alî el-Esterâbâdî.....	12, 21, 23
Mevlânâ Monla Hünkâr	133	Muhammedü'l-Muştafa.....	38
Mevlânâ Şâhib-i Gülşen-i Râz	110	Muhammedü'l-Muştafa şalla'l-lâhu ta'âlâ 'aleyhi ve-sellem.....	27
Mevlânâ Şeyh Hasan.....	133	muharref.....	138
Mevlânâ Şeyh Hasan-ı Fâzıl	68	Muḥkem-i Tenzîl.....	169
Mevlânâ Şeyh Sa'dî.....	30, 131, 136	muhtâc	126
mevşûf.....	35	Muhtasar-ı Besâtînu'l-üns.....	12
mevsün	148	muhteliḫ	32, 34
mevzi'	34, 42, 60, 134	muḫaddem	143
Mey	46, 61	muḫârin	61, 105
meyhâne	51, 142	muḫtebes	153
Meyhâne.....	51	muḫtedâ-yı 'ârifin	37
meyl.....	56	muḫtezi'.....	124
meyl ü maḥabbet.....	38	muḫzi'.....	148
mezâreş.....	39	munkaṭı'	116
mezheb	110	mu'âḫeze	79
Mışr	133	mu' allim-i evvel.....	105
Mışrî.....	41, 114	mu' arrâ.....	105
miḥen.....	59	mu' attar	36, 143
mihr	78	mu' âvenet.....	112, 156
mihr-i nübüvvet.....	56	mu' azzam.....	149
miḫrâz	102	mu' azzez	68
min ḫayşî'l-mecmû'	113	mu' tedil.....	123
min-vechin	61	mu' teḫidân	106
mir'ât-ı muşayḫal.....	106	murâd.....	140
miskîn.....	109	muraşşâ'	148
mîve.....	39	murğ	148
miyân.35, 39, 42, 61, 78, 79, 82, 101, 107, 138		murğ-ı dil.....	71
miyân-ı melce'	60	Murtaza Nizamşah	12
mizâc	59	muşaddar	42
Molla Câmî	19	muşaffâ.....	38, 57, 82, 94, 127, 134
Mollâ Câmî	15	muşâḫabe.....	57
mücib.....	48, 88, 109, 128	muşâḫib	105
muğ	65	muşîbete	131
muğabber.....	36	Mustafa.....	15
Muğân	65	Mustafa bin Ali	21
muḫaffef.....	39, 42, 110, 146	Mustafa Şem'i Efendi	15

Muṣṭafā..21, 22, 50, 96, 98, 106, 113, 133, 135	münāsib	102
Muṣṭafā ' Aleyhi's-selām..... 50	münfa' il.....	94
mūṣ..... 68	münfekki.....	43, 102
mutahayyer..... 151	mün' adim	129
mutahḥarr	mün' akis.....	39
muttaşıl..... 34, 42, 53	mün' akış.....	36
muṭāva' at	mün' im.....	152
muṭī'	münşa' ib.....	138
muṭṭali'	münşeriḥ.....	76
muvāfaḳat..... 103	münteşir.....	123
muvāfiḳ	mü' eddeb	69
muẓārī' ..32, 39, 42, 45, 61, 67, 77, 89, 95, 96, 124, 156	mü' eşşir.....	107, 142
muẓmer..... 133	mürde.....	92
mübāriz-i meydān-ı mücāhede..... 118	mürīd	68
mübeddel..... 64	mürīdān-ı müstefīdān	110
müberrā..... 112	mürīd-i dem-rūşenā	105
mücellā.....36, 38, 57, 73, 82, 86, 94, 105, 124, 127, 134	mürīd-i ekmel	129
mücerred..... 116	mürşidān-ı ḥalk-ı ' ālem.....	110
müdām..... 64, 141, 143	mürşid-i dānā.....	86
müdārā..... 90	mürşid-i kāmīl .. 38, 39, 50, 66, 78, 82, 91, 94, 96, 111, 119, 124, 126, 132, 152, 155	
müdāvet..... 88, 102	müsāvī	123, 145
müdevver..... 54, 85, 107	müstagnī	127
müdiil	müstaḡraḳ	76
müfāriḳ	müsta' mel.....	31
müferriḥ..... 128	müstecāb.....	153
müfessirīn..... 55	müstedām	95
müfid	müstefīd.....	94
müft	müstefīd-i bezm-āşinā	105
müfti-i esrār-ı İlähi	müstemirr	88
mühlet	müşāhede.....	68
mühmel..... 138	müşḡin	143
mükedder..... 36	müşk	41, 64, 107, 123
mükerrem	müşkil.....	138
müktesib..... 94	müş' ir	58, 152
mülāḥaza	müştaḳḳ	31
mülāyim	müştedd	143
mülḥak..... 42, 74	mütecellā	86
mülḥaḳ..... 34, 39, 40, 122	müteḥayyer.....	76
mülk	müteḳaddimīn.....	44
mümkin	mütekelim-i vaḥde.....	34, 61
münādā..... 74, 75	mütelezziz	94
74	mütenebbih.....	125

müte ^c addi	77	Nef'i	11
müte ^c allık	107	nefes	155
müte ^c emmil	87	nef	103
müte ^c eşsir.....34, 36, 79, 94, 125, 136, 143, 150		nefs	101
müte ^c şsir	117	nefs-i emmāre	86
müteselsil	132	nefy..... 42, 43, 49	
mütevātir	55	nefy-i hükm	42
müvessem.....	123	nefy-i tavşif	42
müyesser.....	130	nehy	72
müzekkâ	73	nehy-i hâzır.....	42
müzeyyen	75	Nekbāniyyūn	138
müzil	86	nekre.....	40, 41
Nabi.....	11	nemā	44, 172
nā-būd	32, 86, 124	nemūd.....	77
nādim.....	68	nergis	93
nādir	78	neşr	90
nādirü'l-vücūd.....	116	Neş'et	11
Nahîfî	11	neşât.....	105
nā-kıster.....	111	Neş'e-yi çeşm-i hayvān.....	145
Nāle	71	neşv	44
nā'il	58, 123	nevāhi-yi şer' iyye.....	56
nā'il-i bezm-i tecelliyāt.....	62	nev ^c	17, 20, 23, 27, 40, 133
nā'il-i ' uluvv-i merātib	78	neyl-i nefis.....	145
nā-puhte.....	68	nezâket.....	80, 109, 131
naşib	150	nibişt.....	18
naşihat	131	nigeh-dār	65
nāşih-i dehr.....	141	nihān	85
nāşih-i şehir	130	ni ^c am	103
naşş-ı kıatı ^c	55	nişān	120
nāşî	142	nişin	78, 105
nā-ümîd	148	niyāz	71
nāz	86, 97	Nizāmî	88
nażar	36, 49, 68, 77, 82, 106, 108, 114, 116, 122, 145	Nizamşah.....	12
nażar-endāz	106	nizā ^c	115
nażar-ı ta ^c miķ.....	61	noқта-i kuţb-ı şimāli	138
nebiyye'l-kevneyn.....	56	noқта-i cenūbî.....	138
nebiyyi muhterem	52	nūr	102
nebiyyi muhterem	107	nūr-efşān.....	145
Nebiyü'l-Muhterem	70	Nūr-ı haķķ	89
necāt	114	nūr-ı İslām	76
Nedim.....	10, 11	nüş	59, 62, 64
Nedimane şiir	10, 11	Nüşirevān bin Kūbād.....	148
		nübişt.....	30
		nübüvvet.....	151

nükte-i ‘acib	112	‘alil	67
nükül	67	‘amel	72, 157
nümāyān.....	36, 39, 59, 77, 82, 83, 95, 150	‘amiyyā	144
nüvişt.....	18, 30, 121, 148	‘anber	117
‘Abdullah bin Hemedānī.....	137	‘anķā-yı cebel-i ceberrüt	119
‘Abdullah bin ‘Ömer	134	‘araz	101
‘abeş	80	‘ārız	42
‘aceb-ter	58	‘arş-ı mu‘allā.....	137
‘acele.....	98	‘arūs-ı nazm-ı şirīn.....	27
‘afv	79	‘arż	121
‘aķab	71	‘ārż-ı hācet	153
‘aķıbetü’l-emr	136	‘asel	64
‘aķl.....	17, 27, 32, 58, 101, 102, 151	‘āşık.....	47, 51, 54, 67, 79, 110, 118, 151
‘Aķl.....	102	‘āşık [u] ‘ārif-i şamedāni	110
‘aķs.....	41, 77	‘āşıkān.....	48
‘ālā ‘arīķi’l-isti‘āne	69	‘āşık-ı şādık.....	152
‘ālā ğayri’l-ķiyās.....	148	‘aţā	86
‘ālā ķavl-i pīr-i kāmīl	105	‘aţf-ı omuz.....	77
‘ālā ‘arīķi’l-tehdīd	72	‘aţf-ı tefsīr	61
‘ālā ‘arīķi’l-hikāye.....	133	‘avām	30
‘ālā ‘arīķi’l-istiħdām	93	‘avārız	145
‘ālā ‘arīķi’l-işāret.....	38	‘avdet	96
‘ālā ‘arīķi’l-muvāfaķat	112, 140	‘avrat	156
‘Alā ‘arīķi’l-muvāfaķat	149	‘ayān.....	18, 29, 50, 68, 96
‘ālā ‘arīķi’l-naşīha	106	‘ayb	141
‘ālā ‘arīķi’l-terhib.....	106	‘Āyişe.....	84, 96
‘ālā ‘arīķi’l-tezellül	95	‘Ayn-ı Kuzātu’l-Hemedānī	100
‘alāķile’l-taķdīreyn.....	31	‘Ayn-ı Kuzātu’l-Hemedānī	120
‘alāmet	85	‘azāb.....	49, 93
‘alāmet-i ism-i maşdar	39	‘azamet ü celāl	66
‘ālem ü ‘āmīl-i rabbānī	110	‘Azīm	54
‘ālem-ārā.....	147	‘azimet u kibriyā	153
‘ālem-i baş	146	‘azīz.....	155
‘ālem-i beşeriyye.....	33	‘azm	122
‘ālem-i ceberrüt.....	64	‘ışķ . 36, 38, 40, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 59,	
‘ālem-i cevānīn	58	63, 64, 66, 67, 85, 87, 92, 95, 99, 104,	
‘ālem-i ervāh	147	105, 106, 119, 121, 124, 125, 126, 127,	
‘ālem-i gaybiyye	107	128, 130, 133, 134, 136, 141, 142, 143,	
‘ālem-penāh	148	145, 147, 150, 154	
‘alev	41, 95	‘Işķ	47, 49
‘aleyhi efzalu’ş-şalāvāt ü ekmelü’t-		‘ışķ-ı hālık	36
teħiyyāt.....	78	‘ışķ-ı İllāhī.....	59
‘aleyhi’l-fetvā.....	37	‘Işķ-ı maħlūk.....	36
‘aleyye.....	152	‘ıyş	146

‘ibādet	146	perde-miṣāl	101
‘ilāc	59, 60	pertāb	133
‘illet	35, 110	pertev	102
‘ilm	91, 105	perveriş-dāde	39
‘ilmu’l-hüdā	27	perveriş-yāfte	106
‘ināyet	123	peşimān	68
‘inde’l-evliyā	37	peydā	52, 59, 76, 86, 94, 124
‘inde’n-nās	63	peygamber	91
‘īṣā-dem	119	pezir	131
‘işve	127	Piñār	139
‘izzet	62	pinhān	68
On dört gicelik ay	147	Pir	65
‘Ömer Rūṣenī	121	pīrān	126
‘ömr	132	pīrāste	19, 30
‘özü-ḥāhlik	88	pīr-i bī-hem-tā	101, 115
orta	78	pīr-i fāzıl	107
Osmanzāde Tāib	11	Pīr-i muḡān	64
otuz gice	51	pīşe	69
‘ubūdiyyet	140	pīşe-ver	115
‘ulemā-i ‘izām	121	pīş-i şimşir	29
‘ulemā-yı kümmelīn	118	pīşvā-yı ‘arīfān	48
‘uluvv	152	pīşvā-yı sālīkīn	37, 69, 73
‘umdetü’l-evliyā ve’ş-şālihīn	118	pūşī	133
‘umdetü’s-sālīkīn	73	pür-ḥişşe	68
‘ummān	131	pür-ma‘nā	139
‘umūm	61	pür-neşe-dār	66
‘urūc	147	Rābi‘a	142
‘uşşāk	45, 128, 133	Rābi‘atü’l-‘Adeviyye	142
‘uyūn	148	rabṭ	84
‘uzv	87	rāci‘	39
oyun	46	raḡiya’l-lāhu ‘anh	81
öd	88	rāḡīb	154
ödünc	102	rāḡīb-i güftār-ı ḥaḡīḡat	63
öñ	96	rāḡīb-i nikāt-ı nihānī	36
özge	60	rāḡīb-i ru‘yet-i selāmet	104
pādişāh	148	rāḡīb-i ziynet-i cemāl	97
pāk	86, 104	rāh-ı ‘ışḡ	48, 50
pāre	137	rāh-ı pür-ḡūn	49
pāsuḡ	18, 29	raḡm	153
pāyān	132	raḡmet	111
pāy-māl	135	raḡmetü’l-lāhi ‘aleyh	146, 156
pend	130	rāh-nümā	48
Perde	51	raḡt-ı ‘ışḡ	61
perde-i aḡlāk-ı zemīme	144	raḡş	43

rağş-ı lağvî.....	43	rücû ^c	72
raşâş.....	99	rüfekâ.....	130
râsih.....	18, 29	rü ³ esâ.....	141
ref ^c	57	rütbe-i ^c âliyye.....	35
reften	146	Sa'dî	15, 19
rehâ-yâb..28, 75, 82, 91, 97, 114, 133, 148		Sa'dî-i Şirâzî.....	15
rehberân-ı evlâd-ı âdem	110	Şabâ.....	123
rehber-i gümrâhân	112	şabî	88, 123
rehn	146	Sâbit.....	11
renc.....	103	şâbit	48, 52, 95, 131, 142, 155
reng horden	92	şabr	46, 86
reng-i müstahlif.....	112	şad	22, 31, 32, 52, 68, 98, 132, 154
re ³ y-i bâtıll	38	şadâ.....	136
resm.....	118	Sadâbâd	10
resm u kânûn	35	şadır	79, 90, 102
resm-i kitâbet.....	152	şadr	39, 83, 165
Resûla'l-lâh	54, 55, 58	şâf	130
Resûle's-şakaleyn.....	56	şâfî.....	41, 61
Resûl-i Ekrem52, 56, 70, 78, 96, 100, 104, 107, 134		şâhib-i Gülşen-i Râz.....	122
reşid-i fâzıl	91, 96, 132, 152	Şâhib-i Meşnevî	112, 114
revâciyyet.....	62	şâhib-i teng-havşala.....	72
revnağ.....	145	şâhibü'l-kevâkibü'd-dürriye.....	84
reyyâhîn.....	100	şâhibü'n-nübüvvet ve'r-risâlet	88
rıdvânü'l-lâhi ^c aleyhim ecma ^c în	107	şahrâ	87
rıfk.....	35	Sâib-i Tebrîzî.....	15
ribât	104	şakal.....	57
ri ^c âyet.....	68, 109	sâkıt	44
rivâyet	137	sâkî	66, 96
riyâ	63	sâkî-i süci	124
riyâh	123, 138	sâkî-yi ecel	91
riyâzât-ı cismiyye.....	116	şalâh.....	63, 149
riyâzet.....	134	şalâhiyyet.....	65, 147
Ruğ	41	Salih bin Yusuf bin Mustafa... I, II, III, VI, 15, 158	
rûğ	140	Şâlih ibn-i Yûsuf ibn-i Muştafâ el- Vehmiyyü'l-Âmedî	28
ruğat	46	şâlihât	90
rûğ-fezâ	96	sâlikân-ı râh-ı Yezdân	82
ruhsâr-ı tâb-dâr	152	sâlik-i meczûb	47
rû-mâ-lî.....	149	sâlik-i râh-ı hidâyet	107
rûşen-ter	78	şalla'l-lâhu ^c aleyhi ve-sellem... 38, 52, 57, 70, 78, 80, 84, 85, 104, 107, 112, 129, 133, 134	
rû-yı havâşş	96		
rûz	138, 150		
Rûz	64, 142		
rûz-ı kıyâm	142		

şalla'l-lāhu ta'ālā 'aleyhi ve-sellem52, 80, 84, 91, 96, 97, 104	Sertāc-ı Enbiya	112
şamt	ser-te-ser	136
şandıkça.....	server-i sālīkān	112
şanem	serv-i revān.....	151
şan'at-ı mergūbe	setr.....	30, 43, 45, 46, 82, 85, 132, 144
şan'atu't-tıbağ	sevdā.....	154
şan'atu't-tıbāk	Seyyid Vehbî.....	11
sā'ī.....	Seyyid-i 'Ālem.....	116
sā'ir	Seyyidü'l-Muḥakkiḳīn	106
sa'y.....	şıfat-ı celāliyye	60
şarb.....	şıfat-ı cemāliyyet.....	60
şarf.....	şıfat-ı ḳudrete	82
Sarı Abdullah	şınur.....	61
şaru	sırr	84
sātir.....	sırr-ı ḡarīb.....	112
saṭvet	sırr-ı ḡayb-ı hüviyyet.....	132
şavuk	şīḡa-i emr.....	64
sāye-endāz.....	silsile	129
sebeb	Sīm	134
sebeb-i peyveste-i 'alāḡa.....	sīmīn-ber	39
sebeb-i tesmiyye.....	sīmīn-sāk	128
sebḡat 35, 59, 96, 110, 117, 124, 136, 138, 145	sī-murḡ-ı ḡāf-ı melekūt.....	119
Sebk-i Hindi	sīne	54, 76
seb'ā	Sīne.....	89
seher	sīñici	97
seḡer	sipāriş	69
sekker	sīr-āb.....	52, 123, 125
selāmet	Sirāc-ı Aşfiyā	112
selb-i iḡtiyār	şīt136	
selb-i iḡtiyārāt	Siyemā.....	30, 174
semere	şovuk	125
senā	söḡuş.....	155
senā-ḡāhlik.....	sözlük	140
ser-geşte	Şubḡ.....	64
ser-ḡoş	sūd	63, 150
ser-i be-ceyb-i murāḡabe.....	şudā'	117
ser-i günc.....	Sûdî Bosnevî	15
seri'ü'z-zevāl	şūf.....	146
sermāye	şūfi.....	143
ser-mest	şūfi-i şehr.....	143
ser-nigün.....	şūfi-yi nā-şāf.....	143
ser-nümün.....	suḡen-i kütāh	80
	şuḡün	18, 29
	sultān	111

Sultān Ya' kūb	121	şekāvet.....	107
sultān-ı uhrevî	112	şeker	107
sultānü'l- 'arîfîn	69	şeker-i gülüş	125
şun' um	84	şekk	105
su'āl.....	69	şekl	85
şūret.....	101	şem'	85
şūreten	154	şems.....	102, 153
şūret-i insān.....	77	Şems-i Faḥrî	74
şūret-i nār	59	Şems-i Tebrîzî	116
surḥ.....	152	şerār-ı âteş-i dūzaḥ	36
sūz	85	şerh.. II, VI, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22,	
sūzān	67	158	
sūci	61	Şerh . II, VI, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 24,	
sūḥan-āgāz.....	37	25, 158, 207	
sūheyl	138	şerḥ.....	18, 29, 50, 65, 119, 129, 145
sūḫūñ-ı rā.....	61	Şerh-i Beyt Ez Gülşen-i Râz	15
sūlekā	68	Şerh-i Cezire-i Mesnevi.....	11, 16, 207
Sūleymān.....	30, 119, 137, 142	Şerh-i Divançe-i Firişte . II, III, VI, 13, 20,	
Sūleymān Ḥazretleri.....	137	21, 24, 25, 158	
sūlūk	152	Şerh-i Divan-ı Firişte.....	13
şümme	153	Şerh-i Ferište	20
sūm' atü mine'l-ba' z.....	124	Şerḥ-i Gülistān	124
sūnbül	41	şerm	152
Sūnbülzāde Vehbî	11	Şeş-sāl	116
sürç-i ḳadem.....	79	Şevket Buhārî.....	15
sūr' at	36, 88, 146	şeyḥ	38, 39, 61, 68, 105, 110, 119, 137,
şād	73, 146	151, 156	
Şâhî	15	Şeyḥ Faḥrû'd-dîn-i ' Irākî	127
Şaḳîḳ-i Belḫî	114	Şeyḥ Galib.....	10, 11, 16, 207
Şāmî	41	Şeyḥ İmāmü'l-ecell Ebu Naşr Muḥammed	
şāmiyye	138	bin ' Abdurrahmani'l-Hemedānî.....	138
şa' şa' a.....	86	Şeyḥ Muhammed el-Mısrî.....	12
şarāb	46, 51, 62, 63, 67, 126, 128, 130,	Şeyḥ Sa' dî	35, 39
141, 146, 147		Şeyḥ Şa' dî	39, 54
Şâriḥ	17, 18, 19, 158	şeyḥ-i fāzıl.....	38, 39, 119
şarḥ-ı idrāk	107	şifā.....	60
şāyi'	140	şi' riyye	131
şeb	85, 138	şîr-ḥordedür	88
Şeb.....	64	şu' ā'	117
şeb-ḥîz	147	şu' arā-i ' Acem	44, 46
şecere-i şanavber	64	şu' le.....	41, 89
şehādet.....	85	şūrîde.....	149
şehvāt-ı nefsanîyye.....	36, 116	şurrāḥ.....	19, 30, 43
Şehr	106	şürb.....	64

tāb.....	145	tecelliyyāt-ı hicabāt.....	45
Tāb-ı vişāl.....	88	tecelliyyāt-ı İlähî.....	36
tābi‘ -i ḥarf-i ‘illet.....	110	tecelliyyāt-ı maḥż.....	41
tābi‘ -i nefsi-i bî-pervā.....	38	tecelliyyāt-ı zāhir.....	43
tāc.....	60	tecemmu‘.....	78
tafḍīl.....	72	tecessüs.....	116
tafşīl.....	133	tedbîr.....	54
taḥammül.....	59	tedkîk-i maḳām.....	65
taḥarrük.....	60	tefaḥḥuş.....	54
taḥfif.....	42, 76	tefrîk.....	133
taḥkîk.....	130	teftiş.....	54
taḥkîkî.....	36, 78	tefkîr.....	114
taḥkîk-i merām.....	65	tekmîliyyet.....	58
taḥrîc.....	137	tekye.....	104
Taḥsîn-i lafz.....	39	tekzîb.....	49, 114
taḥt.....	148	telaffuz.....	60
taḥvîl.....	96	telatṭuf.....	109
taḳdîr-i kelām.....	130	telvîşât-ı ḳalb.....	34
taḳşîm.....	30	telvîşât-ı vücûdiyye.....	33
taḳşîr.....	65	temeddüh.....	103, 117
Taḳşîrât-ı sâlik.....	82	temkîn.....	154
tālân.....	46	tenāfur.....	107
tālibân.....	144	tenāḳuz.....	107
Tañrı.....	35	te‘emmül.....	82
ta‘ alluḳ.....	78	te‘ḥîr.....	97
ta‘ bîr.....	117	te‘şîrât ü revnaḳ.....	41
ta‘ n-ı münkirân.....	114	ter	55, 85, 110, 116, 123, 133, 141, 173
ta‘ zîr.....	68	terākîb.....	39
tārâc.....	61	terk-i inkâr.....	106
Tarih-i Firişte.....	12	teskîn.....	34, 67
Tasavvuf.....	206	teslîm.....	133
taşdıḳ.....	107, 117	teşdîd.....	42, 76
taşfiye.....	134, 149	teşne.....	52
taşfiyye-i ḳalb.....	91	teşrif.....	121
taşḥîḥ-i şāḥib-i Keşşâf.....	62	tetâbu‘ -ı envâr.....	64
tażaccür.....	103	tetmîm.....	142
tażarru.....	71	tetmîmiyyeti.....	58
tāzî.....	30	tevānā-yı mişāl.....	27
tebdîl.....	147	tevbe.....	71
tebliḡ-i evāmîr.....	56	tevcîh.....	52
Tebrîz.....	121	tevḥîd.....	40
teceddüd.....	44	tevḳît.....	51
tecellî.....	153	tezkiyye-i nefis.....	91
tecelliyyāt-ı maḥż.....	41	tezyîf.....	30

Tiflis	24	taşra	44
tilmiz	105	taṣāf	127
tiryāk-ı büzürg	119	taṣar	90
tiz	146	taṣerān	76
tortı	51	tıflān	147
toz	107	tılsım	56
töker	25, 26, 32, 33, 86	toğan	87
Türk.....I, II, VIII, 10, 11, 18, 25, 46, 206, 207, 208		tolu	94
Türkî.....	30	ton	132
tabî' at-ı insān	105	toprak	39, 95
taḥāret-i kāmīl	134	tuḷū'	47, 59, 64, 94, 96, 117, 126, 143
tāḥīr	134	tuḷū' -ı aḥvālātda	64
tākat	41, 72, 88, 156	tuṛuḳ	94
tāḳāt-āver	69	Tuṭî	107
tāleb-i ma' şūḳ	124	ūlā	57
tāleb-i ' afv	71	Urfî-i Şîrâzî	15
tālebkār	116	uşbu' -ı yed-i ḳudret	83
tālibān	50, 72, 89, 116, 119, 132	uşūl	138
tālib-i bezm-i vişāl	97	uzun	87
tālib-i esrār-ı tārīḳat	63	ūlfet	64
tālib-i Ḥudā	66	ürperen	40, 57, 113
tālib-i küşe-i vaḥdet	104	üslüb	35, 43, 65, 103
tālib-i rāh-ı Ḥudā	68, 144	Üveys-i Ḳaranî	114
tālib-i rumūz-ı ma' ānî	36	vaḥdet	140
tal' at	137	vaḳār	154
tama' -kār	72	vaḳf	104
taṃḳa	76	vāḳıf	118
ta' ām-ı baṭî' ü'l-haẓm	88	vāḳı'	152
tā' at	143	va' id	67
tā'ife-i düzdān-ı ' Arab	124	vā' iz-i dehr	130
ta' ne	68	va' iz-i şehṛ	141
ta' ne-zen	106	vārid	39, 72, 97, 122
tar	87, 138	vāridāt-ı şāmedānî	116
taṛaf	44, 45	varlıḳ-ı ' ārı	136
taṛāvet-i süḥān	107	vaṣaṭ-ı mürtefi'	54
taṛd	156	vaşf-ı terkîbî .. 41, 46, 62, 87, 99, 127, 132	
taṛīḳ	131, 150	vāv-ı melfūz	155
Taṛīḳ-i Ḥudā	47	vāv-ı ' āṭıfa	60
taṛīḳ-i muvāfaḳat	39, 103	vāẓıḥ	85
Taṛīḳ-i muvāfaḳat	124	vaẓı'	101
taṛīḳ-i ' ışḳ	127	ve't-tenbîḥ	72
taṛīḳ-i sülūk	36, 79	vecd	84
taṛīḳ-i zü-ciheteyn	110	vech	78, 155
		vechen mine'l-veche	118

vech-i münāsebet.....	124	yuḡaru.....	153
vech-i müṣābehet.....	78	Yūsuf.....	17, 21, 28, 55
Vech-i tefrīkī.....	61	yūñ.....	146
vech-i teşbīh.....	56	yüz..	31, 42, 52, 68, 82, 98, 100, 127, 132, 148, 154, 161, 173, 177
vefa-dārān.....	99	zābīṭa-i aḡz.....	43
vehle-i ūlā.....	72	zabṭ.....	84, 144
Vehmī.....	II, III, VI, 13	zāhid.....	146, 147
vesile-i isti' dād.....	36	zāhid-i bed-evṣāf.....	143
vesīle-i ṣādiḡān.....	48	zāhiren.....	52, 114
vīrān.....	86	zālim.....	61
vird.....	69	zāmīr-i ḡā'ib.....	39
Viṣāl.....	108	zamme-i mechūl.....	77
viṣāl-ı Hūdā.....	142	zamme-i ṣaḡīḡ.....	77
vuḡūf.....	152	zamm-ı cīm.....	60
vuḡū' -ı ittılā' āt-ı bī-iḡtiyārāt.....	86	zamm-ı dāl.....	51, 59, 139
vuḡū' -ı nedret.....	130	zamm-ı kāf-ı ' Arabī.....	136
vuṣlat.....	140, 156	zamm-ı ṣād.....	97
vuzūḡiyyet.....	151	zamm-ı sīn-i müḡmele.....	138
vücūd.....	32, 47, 66, 77, 88, 105, 106, 112, 117, 118, 127	zamm-ı tā.....	46, 55
yād.....	77	zann-ı fāsīd.....	38
yaḡma.....	61	zā' f.....	104
Yahya Sun'ullah.....	20	zā' f-ı sülūk.....	86
yaḡīn.....	106	zā'id-i mevcūde.....	37
Yāḡūt.....	57, 58, 177	zā' if.....	75, 117, 132
Ya' ḡūb.....	55, 124	zā'il.....	75, 86, 105
Ya' ḡūb bin Seyyid ' Alī.....	124	zarfīyyet.....	33
yardım.....	156	zarīfe.....	97
Yedi ḡat gök.....	150	zarūret.....	34, 39
yegāne-i aḡrār.....	50	zebān-ı derī.....	31
yek-dem.....	91	zebān-ı ḡāl.....	69
yek-tālib-i ḡābil.....	116	zebān-ı ḡāl.....	69
yel.....	123	zebūn.....	75
yemeklūk.....	155	zēmīme.....	150
yeriṣme.....	107	zemzem.....	34
yeter.....	89	Zer.....	134
yırtıḡ.....	132	zerre.....	43, 78
yok.....	154	zevāl.....	94, 103
yol.....	45, 48, 98, 139, 140, 163, 167	zeviyyü'l-' uḡūl.....	35
yol uğraḡı.....	45	zevḡ.....	91
yolcı.....	45	zıddān.....	34
yoldaṣ.....	97, 130	zıdd-ı zā'il.....	52
yöñüñ.....	138	zıll-ı ḡālīḡ.....	112
yufḡa.....	71	Zıll-ı iḡbāl.....	112

zıll-ı yezdān.....	112	ziyāde ...	31, 33, 46, 54, 63, 72, 88, 94, 95, 98, 102, 116, 117, 126
zībālīk.....	57	Ziyāde.....	51, 76
zıkr	125	Zu'n-nūn-ı Mıṣrī.....	114
zıkrū'l-lāh.....	134	zuhūr.....	92
zıncır	132	zūlm.....	61
zinde-gānlık.....	135	zū-cenāḥeyn rāh-ı etḳıyā	110
zīnet.....	85	zūhd	150
zīnhār.....	36	Zūhd	63
zīr	145	zūlf	22, 31, 33, 132
zıyā-baḥş	103	zümre-i sülekā	152

AYET DIZINI

- أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ, 38
ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ, 153
الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ, 110
أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ, 38
أَقَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ, 89, 83, 76
إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُوتَى وَلَا تَسْمَعُ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ. وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَى عَنِ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ, 144
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ, 153
إِنْ تَسْحَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْحَرُونَ. فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ, 141
إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا, 59
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ, 110
إِنَّ الَّذِينَ فَتَنَّا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ, 93
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ, 32
جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرُ نُورًا, 102
ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ, 93
رَبَّنَا لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ, 115
رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ, 107
رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا, 69
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ, 132, 95, 62
صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً, 112
فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا, 66
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا, 75
كَانَهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحِيهَا, 98
كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ, 112
لَيْسْتَخْلِفْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ, 112
مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ, 32
نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ. الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ, 145, 59
نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ
نُزُلًا مِنْ غُفُورٍ رَحِيمٍ, 38
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ, 27

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ, 144
 وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ, 47
 وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا, 47
 وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ, 48
 وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ, 48
 وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ, 29
 وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ, 29
 وَإِنَّ لَهُمُ الْأَرْضَ الْمَيْتَةَ أَحْيَيْنَاهَا, 65
 وَقُلْنَا حَاشَ لِلَّهِ, 66
 وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ, 80
 وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ, 32
 وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ, 92
 وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ, 92
 وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ, 98
 وَحَسَنَ أَوْلِيَّكَ رَبِّفًا, 130
 وَإِنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا, 135
 وَعَهَدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ, 135
 يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ, 38

HADİS DİZİNİ

- البلاء مؤكّل على الانبياء ثم على الاولياء ثم على الامثال فى الامثل, 49
أدبى ربى واحسن تأدبى صدق رسول الله اللهم أدبنا باحسن الفضل والادب ولا تجعلنا من الذين افتحزوا
ابالحسب و بالنسب, 70
الدنيا حرام على اهل الاخرة حرام على اهل الدنيا و هما حرامان على اهل الله, 122
الدنيا ساعته فاجعلها على, 97
السلطان ظلّ الله, 112
اللهم اجعل فى قلبى نورا و فى سمعى نورا و فى بصرى نورا و عن يمينى نورا و عن شمالى نورا
نورا و فوقى و تحتى نورا واجعلنى نورا و اما مى نورا و خلقى, 83
المؤمن مرأت المؤمن, 39
النفس هى الصنم اكبر, 38
ان الله عباد قلوبهم انور من الشمس فعلهم كفضل الانبياء, 78
ان الله خلق ادم على صورت الرحمن, 113
ان الله خلق ادم على صورت, 113
انا من نور الله تعالى والانبياء من نورى والاولياء من نورى صدق رسول الله, 86, 112
ان من امتى رجا لا ابداءتهم فى الدنيا و قلوبهم فى الاخرة, 100
ان عباد اليسو ابا نبيا عولا شهداء يغبطهم النبيون والشهداء بقربهم ومقعدهم من الله يوم القيامة قال اعرابى
هدّ ثنا يا رسول الله من هم قال عليه السلام هم عباد الله من بلدان شتى وقبا نل شتى لم تكن بينهم ارحام بتوا
صلو ولا دينا يتبا دلون بها يتحابون بروح الله يجعل الله وجوههم نورا ويجعل لهم منابر قدم الرحمن يوم القيمة
يحزن الناس ولا يحزنون يخاف الناس ولا يخافون قاله تبارك وتعالى فشانهم, 129
انه ليغان على قلبى وانى لا ستغفر الله فى اليوم مائة مرة, 134
جذبة من جذبات الحق توازى عمل الثقلين اللهم احبنا عاشقا و امتنا عاشقا واحشرنا مع العاشقين, 50
رب زدنى فيك تحيرا, 133
عجلوا بالصلوة قبل الفوت، و عجلوا بالتوبة قبل الموت, 98
فرج عنى سقف بيتى وانا بمكة فنزل وجبرائل م فرج صدرى ثم غسله بماء زمزم ثم جاء بطشت من ذهب
ممتلى ايمانا و حكمة الحديث, 83
قال صلى الله عليه وسلم يقولوا لله تعالى اذا ابتليت عبدي بلاء فصبر ولم يشك الى عوده ابدلته لحما خيرا من من
لحمه ودماً خيراً دمه فان ابرأته ابرأته ولا اثم عليه وان توفيته فالى رحمتى, 141
قال النبى صلعم عز من قنع ذل من طمع, 72
قال النبى عليه السلام اعطى يوسف شطر الحسن ويقال انه ورث ذلك الجمال من
جدنه سارة وكانت اعطيت شطرا من الحسن, 55
قال النبى عليه السلام من كان يؤمن بالله واليوم الاخر فليقل خيرا اولي صمت قال النبى عليه السلام من
فك كفيه و كف فكية فهو من انفع الناس وقال النبى عليه السلام رحمت الله امرأ امسك الفضل مقاله, 74
قلب المؤمن بيت الله, 135
قلب المؤمن عرش الله, 135
كلّموا الناس على قدر عقولهم, 72, 80, 89
كنت له سمعا و بصر او لسان او بر جلا فى سمع و بى يبصر و بى ينطو و بى يمشى, 113
كن فى الدنيا كاتك غريب او عابرسبيل وعد نفسك من اصحاب القبور, 104
لكل شئ صيقالته وان صيقالته القلوب كذرا لله, 134

لو كان لاين آدم وادبان من ذهبلا تبغى ثلاثاً ولا يملاء جوف اين آدم الا التراب, 72
لولاك لما خلقت الافلاك, 27
ليس للما ضين هم الموت و انما لهم هم الفوت, 97
مذالدينيا كحكم النائم, 97
من اراده ان ينظر الى ميت يمشى على وجه الارض فلينظر الى ابن ابى فحافسة, 91
من عرف الله كل لسانه, 81
موتوا قبل ان تموتوا, 155, 146, 116, 91
نحن مرّت مجلاته راى كلّ واحد فيها وجهه, 107
ولاتطر دالجواهر على اقواه الكلب, 81
لايز العبدى يتقرّب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احببته كنت له سمعا وبصرا ويراولسانا، فبى يسمع وبى يبصر
يبصر وبيبيطش وبيينطق, 91
يا عايشه داومى على قرع باب الجنة قالت يا رسول الله بما اذقال بالجوع اللهم, 84

KAYNAKÇA

- ACLÛNÎ, İsmail b. Muhammed; Keşfü'l-Hafa ve Müzilü'l-İlbas, C. I-II, Beyrut/ Lübnan 2001, C. I 413 s. C. II 399 s.
- ALÎ HAYYÂM PUR; (Tahbâzzâde), Ferheng-i Sühanverân, Tehran 1379
- ALTUNTAŞ, Halil, Muzaffer Şahin; Kur'an-ı Kerim Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2008, LXII+706 s.
- AZER TAFADDULÎ-MÎHİN FEZÂİLİ CEVÂN; Ferheng-i Bozorgân, İslâm veİrân, Ez Karn-ı Evvel Tâ Çehardehum-i Hicri, Tehran 1372
- CEBECİOĞLU, Ethem; Tasavvuf Terimleri Deyimleri Sözlüğü, Anka Yayınları, İstanbul, 2004, 741 s.
- CEYLAN, Ömür; Tasavvufi Şiir Şerhleri, Kapı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2007 XVI+ 484 s.
-; Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, Cilt 13, İstanbul 2010, 588 s.
- DEVELLİOĞLU, Ferit; Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, Ankara 2010, 1393 + 319 s.
- DİLÇİN, Cem; Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara 1983, XI+476 s.
- DOĞUDOĞLU, Ahmed; Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi, 2. Cilt, Sönmez Neşriyat, 2. Baskı, İstanbul 1978, 1183 s.
-; Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi, 4. Cilt, Sönmez Neşriyat, İstanbul 1978, 2179 s.
- DUMAN, Musa; Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara 1995, XXIII+336 s.
- ECE, Selami; Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri, Fenomen Yayınları, Erzurum 2007, XIII + 341 s.
- ERSOY, Ersen; Türkiye Kütüphanelerindeki Farsça Divanlara Yazılan Şerhler ve Firişte (ö. 1623?) Divançesi Şerhi, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, sayı 1, Kış 2010, 117-134 s.

- GENÇ, İlhan; Örneklerle Eski Türk Edebiyatı Tarihi Klasik Dönem, Kanyılmaz Matbaası, İzmir 2010, X+445 s.
- GÜZEL, Abdurrahman; Dini-Tasavvufi Türk Edebiyatı, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2006, 872 s.
- İMAM GAZALİ; İhyau Ulumiddîn, Bedir Yayınevi, İstanbul 1979,
- İMAM MALİK; Muvatta, Çev: Vecdi AKYÜZ, Türkçe Tercüme, 4. Cilt, Beyan Yayınları, İstanbul 1994, 448 s.
- İMAM SUYUTİ; Câmiu's-sağir, Terc: Abdullah Aydın, Aydın Yayınevi, İstanbul 1977,
- İPEKTEN, Haluk; Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz, Dergah Yayınları, 14. Baskı, İstanbul 2011, 345 s.
- K.A, Nizami; Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, Cilt 13, İstanbul 1996, 555 s.
- KANAR, Mehmet; Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları, İstanbul 2011, 813 s.
-; Farsça Türkçe Sözlük, Say yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2010, 1787 s.
- KARABEY, Turgut, Mehmet ATALAY; Şeyh Galib Şerh-i Cezire-i Mesnevi, KBBY, Konya 2007, XXXI + 405 s.
- KARABEY, Turgut; Gülşen-i Raz Şeyh Mahmud Şebusteri, Fenomen Yayınları, Erzurum 2007, 312 s.
- KILIÇ, Atabey; Klasik Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler, Turkish Studies, Ankara 2007, 552 s.
- KORTANTAMER, Tunca; Eski Türk Edebiyatı Makaleler, Akçağ Yayınları, Ankara 1993, XII+435 s.
- MACİT, Muhsin; Divan Şiirinde Âhenk Unsurları, Kapı Yayınları, İstanbul 2005, 126s
- MENGİ, Mine; Eski Türk Edebiyatı Tarihi Edebiyat Tarihi- Metinler, Akçağ Yayınları, 13. Baskı, Ankara 2007, 445 s.
- MİRZÂ MUHAMMED ALİ MÜDERRİS; Reyhanetü'l-edebe, [Tehran] 1372

- MUHAMMED ALİ TABERİ;(İmadüddin Azerman), Zübdetü'l-Âsâr,
Müessesese İmtişârât-ı Emîr-i Kebîr, Tehran 1372
- OKUYUCU, Cihan, A. Kartal ve F. Köksal; Klasik Dönem Osmanlı Nesri,
Kesit Yayınları İstanbul 2012, 471 s.
- PALA, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Kapı Yayınları, 21.
Baskı, İstanbul 2011, 637 s.
- REDHOUSE, Sir James; Turkish and English Lexicon, 2. Baskı, Çağrı
Yayınları, İstanbul 1992, XVI+2224 s.
- SAMİ, Şemsettin; Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007, 15 + 1574
s.
- SARI, Mevlût; El-Mevarid Arapça-Türkçe Lûgat, Bahar Yayınları, İstanbul
1980, 1694 s.
- ŞENSOY, Sedat; Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, TDV
Yayınları, Cilt 38, İstanbul 2010, 588 s.
- ŞENTÜRK, A. Atilla- KARTAL, Ahmet; Üniversiteler İçin Eski Türk
Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul 2004, 536 s.
- ŞİĞVA, Bülent; Şeyh Hasan Haydar Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)
Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum 2012, XI-512 s.
- TULUM, Mertol; 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı, TDK, 1. Baskı, Ankara
2011, 1960 s.
- YEKBAŞ, Hakan; Metin Şerhi Geleneği Çerçevesinde Şârihlerin Dîvân
Şiirine Yaklaşımları, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 189-217 s.

TIPKIBASIM

Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu 34 Ae Edebiyat 209 numaraya kayıtlı
Şerh-i Divançe-i Firişte nüshasının tıpkıbasımı verilmiştir.

حضرت اولوكم قليد مجرصور ادهان عايشه وكنتم
 منظم اولاد در اهاديت الم زبان ورتا بقم بدون
 درود متاجيه سكا آتته عتق ايم حوران اولاد
 واولا عايبا - غلام كم اودا ايم كم كنه صلاته سولتي
 علبا - كند سحك ايميل
 واولا تيب وشرط وبيده كم حادة سقاينه بيوليه
 حرفه ضالمه سنا خردن فرم نايم ستمنا ايم مغز
 وكنتم قدير
 اما بعد . كتيه عباد وكنتم نانا صيف الصفا
 حيف التفعا صلاح به يوسف به مططع الالهكي ادرك
 عطا به علم وعرها بالظفر العلق السردى بكونه
 زبان قال ايم وصف حال ايدكم هتو ظهنيه بز جمال
 درجه عجل اعمال وقيه دولت اقبال كحل ايكه بيت
 لهويه فقيد اولاد ويزو عزمينه هتو ايمتم كوتوله طوره طول
 وبيدهاى رايزنه در ايب اولوب يك كنج فاغنه ايميه
 در تجراى حا - فقصن وصاب اولوب كنج عدوت سيبه
 اولاش ايكه بيت

در سرح اولاد فرسته ،

سبح اسم الرحمن الرحيم و به تسبيحه

حروف صد و نمانه بديعه اولاد زاي فعال و نمانه ياكه
 اولوكم نوع انانى صين طينه نظير و صفا قهنا - ايم
 فصل وغير الانكده و لطف كرنا سخي ايم ، ايم اكل
 ايدى - وجهه كما صيره هلا زايه ورتت
 ايم را دا وضع صيرت ايمون عروس نظم سرتى بيوليه
 و ساهه نظريات لطافت ايميه آخوسه نشيق زاره عقل
 ايم سيبى ايم ايميه قلد -
 و صله ايمه و سلام ناقتي اولاد عتق عتق يالت اولاد
 بيل روضه خزانة علم الهوى افضل الهوى محمد العظمى
 صلوات على وسلم بيت
 و ساند و لطفه ايزولان دولت لما خلقنا اولادك
 الهوى

برره قائم برعبدی باد صبارمه هوسوز سوزان لیسلمیم ایضا کرده
 سزسته کیم تلمیسه ایله بیغ منون کس آخته کیم طره شیزک دودا کسه
 علی طریقه السافه کدیمز محمود س قایم ارسن ایروم دوشب
 بر قایع ماه عام ادمه ضمه مقامه کتبه وایم ایوب
 دوی اکر اندنن نطق علی طریقه الاستفاده بر طصیبر
 تقصیرن قصل طام اتمک ایجون دویجا فرسته کت کت
 شاهه معاصیندن بیغ بیمن زلف طالب دودی طایفه لای
 غریب کتلی زلف زنج ادرتدره زحیفه رفی اجابت
 بر زمان مشغولمه درمای کتیه وایمده رسته های تفکر الوب
 طور کین هوسه الطاف علیه علیه نظره وایمده کت
 اصناف غنایت مولای همسر اولوب رحال افرا سان
 خیزدن آقاب نظونه کتیه اوقا نغمه تیک خمدت
 طایح ده قات مظهر کتیه (وایمده السانی فخرمه)
 ساطع اولدوغ درمای قیودن بیرون دویبه مشرترون
 سرغون اولوب بیسه شیر سلالیه یایم ایلم بند
 وریسه التماس دلایره شقای رخ ایلم بیوسه ایوب
 لغه طاقته البسیر اساسی مظهر کتیه صحنه ادرت کیم طریح

دیلم

وکلف البیته رموز ولفاتی تقصیدیه صریحا عبان ایرک
 شرح ایلم
 جم طلقه یوروشان سخنانی ساد دولت تکره صیره سواد ایلم
 ادمولوی کیم مقوله غایب یازک نظر مضغه هفت غفا ایلم
 وایمده معارفان درمه کوردلاندن دلایتمه صدقانه
 بودکیم بولکده بر تقصیرک قصودن لایم غفرا ایلم
 بیورب زینف المیرک زیکم بوم شلم (ناک)
 دکلف حواد کبوت دکلف عام نبوت ، وویا بیغ سدی بوم
 تمام بر سرعاید نظریه بیرونه آدردهم ویت بوم
 سیم کیم در روز ایلم کیم یازا بیگان کیم کیم
 تویزایم بیغ بیغ وکلف جمعی حوزان آفریه کاکین
 سیم مدر محقق مارچاه سیمای تقفیس الیم رحل حواد اولور
 وکلم وطلوتم تقصیر عام الیون ایجون زبان کیم هریتک
 معانی آقا تقصیر ایلم ایلم کیم کیم مجازی وحققی
 تقصیر ایوب مجازیه لغتا اهل لغت کت نبوت ایلم
 کتیه و صقیفه ده اصطلاحا اهل تقوون کت
 ایلم کت کتیه ظاهره وکلیه ایوب ایلم کت کت

در محمولیت ، ای اول و لیکن تلف در تاسی کند و در اولیه
و سلف سر تلف نیز نام بد ایچون طایفه یعنی تلف
در تاسی کند و در اولیه در سر تلف صدکون نام بدو اولیه
و نام ضعیف تا رکله در کم بدیده بر صفت معنوم و در اولیه
اکا فقیهین فطام عدول در اولیه تکم برود مثالی در فایده
در زمان غلبه طایفه را مالک بیوم الدیه آتاک نسیه آتاک
نسیه (و بعضی بر کرده اولیه فطام بدین خیمه عدول
اولیه اولیه محله معلومه - در آتاک حقیقی)
تلف در تادان مراد غیب هویته اولیه و اتم اولیه اولیه
در اولیه محمول بیست
ای اوله مراد صفة للعالمیه و نزول صفا و المؤمنه غیبیه
اولیه و اتم اولیه اولیه که در اولیه اولیه اولیه
هوا غیب هویته صدوم بدو ایچون طایفه یعنی اولیه
و صالی اولیه غم آتاک - سالمه ایچون بر یکم و در اولیه
نابود ایچون اولیه ؛
آتاک تر اولیه تو اتم که در اولیه
بر بدو ایچون طایفه اولیه اولیه

را تا معنی (آتاک عقل اولیه اولیه و سویه یعنی
مخط و قایمه معانی تر یسه و ارات تقیل
و در مقدمه مراد بود ات معانی عن دمن مفید
دن معانی را اتم دیکم دم نقص معانی
بر تاد مضامین تو که طایفه می بختم کلور
قاعده (معلم اولیه حرف اولیه بعضی بر صفت بیر
اولیه و اتم مقدم حرف اولیه خ اولیه زاید
بختم بر تاد و آتاک اولیه و بر تاد بر تاد
کی و اتم حرف مکسورده حرف سه سکن اولیه
بسی صفت اولیه مکسورده مفرد ایچون دانسته دانسته
کی و اتم اولیه ایچون سه سکن اولیه
هی ایچون طایفه کلور و کات کلور
و اتم اولیه ایچون ایچون سه مجموع کلور
را ایچون دانسته کلور کی و اتم
فاه سکن کلور با ایچون تافت ایچون کلور
و اتم اولیه مقدم کلور صفت ایچون مفرد
ایچون سه و در کلور کی و اتم

ابدل . ولكن أيضا عمران شادي نزلين عالم
 والخصيات بلور . وذكوري كرادون علم حروب
 عنده نيات اقبلا المسموم . وبقوته سرلا
 اولون قاعد لا نزل كوروب بلديكم فقدرى كوتسمه
 وسراج سونك صديج لرزه وغير تحقيقه معنوى صديج لرزه
 بويابى ناسب در آيات نيات وغزاهات نيات
 ايلم آتسى وپراسته ايلم . تاكم عينه مقيد
 اليجيب زمره كونا ووزن بلفانك صديج لرزه
 تعلبه جويبرايلى به الانام مقبول ودرجوب ايلم
 اللام كما جعلته ضالها مخلصه لذاتك . فاقبله
 جرمه صفانك .

(وهذا البيت في القهوه بعون الله)

(الملك الصبور)

(قافية الالف)

بسم الله الرحمن الرحيم

اكره كند دل ما زلف دوتا

الغده سر زلف تو صد راغ بلا

ان

(اما مجازي) اى حرفه نادرس محذوف وما بعده على
 جمله اسميه صفة نازي محذوفه . كرهه اسم مفعول
 معانسه (قاعده) معلوم اولكم اصل مستوفيه بان
 دريه عاضيه . وانك آخره ضالى وكل يا اداك كند
 انسته واموضت وانفت كنى يا اداك كند . سيد
 وكره وانكند كنى . وكل كلالا التقدير به اكره اخرين
 نون ساكنه الحامه اميركس مصدر اولو . وانته كوند
 وانكند كنى . وكرها نياره اميركس اسم مفعول
 اولو . نيكم بويتوده راجع اولون كرهه وانكند كنى
 كنى . دل كوكلا ما بز دوتا ايك قات انكند
 ملانسه سر باسه زلف تو نده لطفك صد
 صايه يوز . راجع لمزله معانسه (قاعده)
 معلوم اولكم لفظ اعلات نفعول . كم تفهيه
 ايجيه اولون دم حياه معانسه . وكم قسم ايجون
 مشتمله . وكم زنده اولو . وضمي طار اولين
 سونه كند من حب القرائن معلومه . وپوينده
 اول علوت نفعول . وآن تفهيه ايجون اولون دم حياه معانسه

کلوس به صرف ایرل افتاد باشد . ولاد و نهر کج
 و اگر از ساکنان وایان ساکن کلوس فتوح ایرل خود
 خود و طوطی خوانند کج و دیگران ماعدت سایرند
 گفته گویند و دیدیمند و سگود و زدنند و غیر
 کج . بخضاره که آبا مع مناسند .
 رفاعه ، معلم اولم اولم کلما تیره و آخ اولان با
 مشوم بر تاج منای کلوس اولم الصالحه ایچون تیکم طولم
 حافظ بود .
 عاصم که سکر با سینه نظر کرد ای طولم در دست کرده کج
 نایا صفت ایچون مع مناسند تیکم بوقاصوه مار اولم
 نایا صفت ایچون تیکم بطی بر سرک بیت
 بخیلی زرد جان و دهنه بی تور اولم بخو خود
 رابا طیبیت ایچون تیکم طولم حافظ تیره بر سرک بیت
 کسی بدو نکته طوطی خوانند و غیره بکفرتند مستوری بنیاد سنا
 خاصا زیاده کلوس . تیکم کمال خجندی بر سرک بیت
 طلب یافته نایا لرین تیره دهان به سوی نعل بر نرسد کج که نایا
 فتح کوز طوق قان مناسند .
 مفعول

در مفعول بیت ، آفتخنده اولینم سن زلفکده اول
 اجدند که نایا جفاکله ترک سنک صیدک خون و نرسد .
 ایاقا صفتی (آفتخند کدن مراد عمدت تا تیرانه
 زلف غیب کج تیره ایرل حیدن مراد اهداع الیسه
 هوند مراد عالم نسیم ره اولان توئیات و ظهور بود
 در مفعول بیت ، سنک غیب کج توئیات نایا اولینم
 اول اجدند که نایا سنک اهداع تا تیره توئیات
 قابله معنای و نرسد ایرل نرسد اهداع تا تیره
 و توئیات قابله ضندن و اقتضای بر جفاکده
 آه ابرسم در هم کج کج
 از منضم دیره بزنج آب صفا را
 راقا عیاری ، آه ابرسم صفا کج احتمال برسم کج
 دهنه صفا عیاری برسم صرح حول کج جمله
 مناسند . کج نرسد کج افاضی یا تیره کج نرسد
 نرسد اولان نایا کج صفا تیره (قاعده)
 معلم اولم که هر قجین آفت کج نایا نایا کج نرسد اولم
 خطایم بود و افضی اولم که نایا کج نرسد اولم

آئیم ، الطاف شدت جهالت
 بکوارکم در آینه غم خدا
 (اما معانی) الطاف هم قویفط معانی شدت کردی
 و یکدیگر عزیزان کینه امر عظیمی بارتکاب اید معانی
 (قاعده) معلوم اولکم فعل اوریزیم و فعل اولان باطن اولفوسیم
 رسم قانون بر اسلوب اورزه درکم ، اکمل اول فعل معلوم یا حرف
 حرف شعری اولوس معلوم اولوز - کینه کن و سیم بقول کج
 و اگر برین تفهیم اولوس کسور اولوز کیم ها اید و کس کاف برب
 اید حرف اولوز (قاعده ربیک) معلوم اولکم فقط کم
 یا اسم معانی کلوز نتیم بیج سمد برید
 اندو و بانه کم بر آید : کز کیده کسه بر آید
 یا اولان اولوز و اسم معانی کلده دوی العقول اولان اید
 نتیم فقط هم غیر دوی العقول اولان اید - اولان اولوز
 یا صفت اید برضوف میانه ایصال اجزیه کلوز (اولکم عا شدت
 و کم شد ، کج یا عا یا صفت میانه منزلت کم تا نام
 و بر بینه و ابع اولان کج یا عا یا اید معیا میانه و کسه
 تا بجه ، و بر بینه غیره اصلا آفره نشند و کله اولان

نتیم بومقارده اولنسه دکا هم ضرورت اجزی نتیم
 ایدر نتیم بیه سکر بیت
 عقلت برضوب فرست قیبه چون لذت نماند این
 زخم فحشیه اید کم قیوس دینه کوز نتیم
 شکم درسه مضاعفه ادروم آب صومضالیه
 صفا فاضی بافود مکروه بر موصفک اسمی و کله .
 (معلوم عین) محذوکم بر کله - آه اولان اید
 آنک عولین زخم کج کوز یا سمد ادروم آب صفاس
 نین مختلط ایدم و صفاد مرفوع مراد اولنسه صفای
 فایضه رض السید هم و کله در زخم کوز .
 (اما صفتی) آه کلال عا شقیر اید کم
 مقام و صفت ایدر کوزی مقام عبودیت ایدر زخم
 مراد زخم دینه الطولع الهم ایدر آب صفاد
 مراد فرج صفوت ایدر .
 (معلوم بیت) کلال عا شقیر ایدر ایدر مقام
 عبودیه مقام و صفت صفت فرج الطولع الهم
 جو ایدم فرج صفوت دل کینی نین سبب عا لقطع ایدم و کله
 نتیم

میانه تنگ سخت ایوی زانج که بهدم کسک کرک آنم
 که فرست کی آتاکم کسکان عزیز و سکون های ابد صغیر و کویک
 معاش بیخ شلمع مع الفیر طهارتیه کوره مع معاشه
 (معمول بیت) سله هالک شدانک لطفونک آن سید - شلی یوی
 قایل اولم باغور کل الکردن کنار ایلیم آینه ده اظان هین کورم
 زیرا که اولی الیدیه بر طبع حال مستوفان و پیوره عیانه اولدینه ناز
 وسیله حکم صقیقا اولوب فیبات فلوب عفا دیار برار تنگ یولنا
 عام برینور
 زانسیه روی ضو آتاسه لیجی بهرموی زنجون طوکت لیجی
 لیستیم بنگر بره کجک دل ان پیور برود فان زهاد
 سزاجیب مکمان بر آورد زلیجا ز جان افغانه برکود
 حال ادرسته هر جا عبود کرده زسوقان عالم بسته برره
 اما زلزله زلزله که صفت تنج و اشر افعال شنیله ایل نظر ایوی
 کرد که سزلات نقیبا ایل صوره سکت مجتد و مصفا صغیر
 و کفرت ایجی آتاقیبات آلی برین بکر سز آتاسه دورغ
 نسکما اولر شعور باک منتزاد لک . دلکن بوقعا ملک
 قتیق بعض نظیرات تنجیم در شعور آن عجب ایلد که برین موزدر

اول

اولد . ای طالب موزد معالی رای زانج طقات زانی معلوم اولم
 عشق اکتساقه نصیر . عشق معلومه و عشق خالصه . و الی لایحه
 سکوره حکام ایشخوردله تاشار و بوی عشق ایل معطل اولمه لازمه
 هر قدر صقیقا اولرس و می زانک معاری وسیله استمداد و تابعیت
 صقیقه که برینور ایلیم نقطه الحقیقه پس ایجک
 برنظره اولمک اولمه عشق ایلد که ایلد لازمه . و بولما سبب
 برینور ایلیم و عشق عاقلانه مولانا معذای جمیع برینور بیت
 سنا یا عشق بر کیم میا زانسته که آن بر صقیق کار سناسته
 کجک آت الفیاتی کجک زوان روس طوکتیه کی توفی
 شیمی شه برینور سبب ایلد که با سید و سبب کوش دست کیرک
 کجک اراینده و عشق زانجا برود عشق تو ایلد که سبب اف
 کیم جام می هوش کسکیت بوی و عشق نفس حیرت
 ولی با سید که صورت عاف و زینه بی رود خود را کیرک
 جو خواجه رفته در منزل لادن با سید برینور ایستادیت
 و بومعای مذکوران تقیضه و عبد الفتوی اولمه ادره صاحب
 کافق اولاسار و طبع اولاسار . و معای عشق معاری بکرم عشق
 آغافه ایلد که معاری و ساد محبت ایزد سینه شکوکت عیان

وصوره وعلامة والهمم وشاركه في ايمان وهدى اية الاولاد لانيه
 موهبه الروح بولده عبد الارباب استنار قلبه بآية
 تنبؤ محكم تنزيهه كل سنة .
 حتى اولادكم في القية الربا وفي الاخرة ولكم بها ما تشتهون انفسكم
 ولكم بها ما تشتهون نزل من مغفور الرجوع وبعثه موهبه كل سنة .
 اوفوا الحق وانزل عليكم تجزون بجان علمكم بجان من ذهب
 والكراب ونبلا ما تشتهون الاضيق وتعد الاكليم وانتم نبلا خالدون .
 وبعضها هل هو وياو نفس برأ اولادكم من ابيهم كعسكرا بربيت
 ربيهم . سدا امر دنيا ودلا وسلام اولادكم من وجهت كج .
 جهنم قلنا من وراي بالدم . بربكم بربك بتعمون اولادكم كل
 رباني وراي اسنان على طوبى لاسارة مذكوره .
 الرأية من اخذ الله هلاه . ومدنا كان صفا ونسجهم رفا
 فقدرتمو الطفق صدم بربكم (انفسهم الضم الضم الكبير) .
 وين بومنا ده بعض افاضل بربكم .
 حتى تانكم نكر ناسود كوروكا كوروكا انظر صم كسكرا بلخي
 زلف تان سلم حاب ذوق كسكرا ظاهر ارضي بالمواد وروغ
 دين على اياهم كسكرا بربكم او جهنم ترا كرتو اسير في

ع

اللهم اعطف عطفك عليهم وكرهم اليك ويفضلك اليهم
 دائما صفيق ، آية زوارك مستكامل ويح فكل وقرب
 مريدان مستكاملين اذركم في وصفي وآية كسكرا وركب نكح في حبه
 واراد اولسه المؤمن شئت المؤمن . لطف طوبى لافقتنا بيم
 مستكامل عاتقم بربهم لاره كك وركب .
 ومجهول بربك ، اي مستكامل واي يح فكل حلال برب
 الموارك فذلكت عاتقم طوبى لافقتنا بيم بربكم على ايمان اولادكم
 من انا تجيب الاله سبه كوروكا . بين امدي في اباد ايام
 سبع اتمكم اولادكم من لجا حقيقت فماتكس اوله .
 اتمكم كك زوروكا شود فاك وستم
 برهان مازسه بطلب مر كيارا
 انا محمدي ، مر محمد . شود مضاع اوله . قال طوبى
 بربك برقا به صباه كلور . الملامه . وكسكرا تنبؤ محمديه بربكم
 بربك كانيا كونه بيه آية اسود . برون لفظك .
 ابا نصيب فاما بعض ترا كره صفة بربك امثال اوله
 تنبؤ برب ورجب بربك سادا اوله مضاد . واضارة
 ذك اوله . حبه لفظ اجمون سابعه عنده صفا ستم اتمام

اوله . ناما علی صنانه دوقماده مراد بود . دسته
 غیر عابیه را همدر نوشته .
 قاعده
 معلوم اوله که شبهه سال که آهنگه که معلوم اوله ای که بود اوله
 غیر عابیه مراد . درینجه کی تا با هفتاد هم مصدر اوله
 آفریننده و امر مجزوه معلوم اوله . و الله وینسه و کاتبه
 و کاتبه کی . و باینکه صدک میانه فوره اوله که غیرین ماقبله
 مفرغ و عدالت ماقبله کسور اوله . و کاهیه ضرورت
 ایچون غیرین ماقبله سال اوله . تنیم تنیم تنیم تنیم تنیم
 وقت خروشنه غنم بایجه . کتا بدلی قایم کب همدت
 مضاف اوله صنانه .
 اوله که صلح میکنند مراده حال اوله نوشته حال مراد اوله
 اوله که همدت ایست مابکن میکنند خانه و کله . بکم اوله
 اوله مراد اوله . کتا در کمال تنیم اوله
 اما حقیقی کجوریت مجازی کجوریت . و لکن قتل بود اوله
 مجازی کجوریت مراد یا بنوی یا اهریز . و طبعیه کجوریت
 البیر . و ان اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

برسن هدم سیکلی سیف کی کتاب
 میلهی جمد بنفشه برکلی سیب تاب
 اما مجازی . سن بر نوع آفریننده . و یا سینه جیکه دویج
 جیکه مراد فوره یاد . سیکلی بر سیاه میخک آسمه . مراد
 زلفه . و سیف کی ره که با فطایه یا فوره میگیرد . صایه
 یا صایه صنانه . قاعده ، معلوم اوله که آفریننده
 معلوم اوله که کاه مظهریت ایچون کله . ضروری و
 یاد آفریننده . و کاه قطاب ایچون کله . زوی و بنین و سیف
 کی . و کاه توشیه ایچون کله . تنیم لطفی بویجند . بیت
 اریخته ام در هر دیار . ندیم مکی ضرور سهرای
 صال الدیه ابو احمد کله اوله . ناسته در بزم رزم یارک
 و کاه نسته ایچون کله . مصری و ساس و آمدن کجور
 و کاه عیله ایچون کله . تنیم بویجته میلهی وین سیف کی کی
 و کاه بعضی کلان آفرنده اوله زایه کله . تنیم بویجند
 مطهر . ورنه هر کله کی توان دین کله او غفاسی
 کتاب خالده صافی صلح مراد خالده . میلهی میله

دربر
 مودون صحت سمیه
 قاسم کل ماردف
 سلمه نایا فرزغ آنا عمو رابا لاقه فاب حار
 ساربا ککینک سابا بولک آنا آسیدن لفظه صیه
 امرکلور تا سا وصف زکی کلور
 کی برقدده مارد نایه
 معمول بیت
 صاحبین یا خود صاحب اول محبوب خاند اول آنا ره زلفک
 بنش کی اولان فیز صقور کل سبب سانه اولان وصف اوزیم
 ضیا درونده بربر
 اوزیم
 آنا حقیقی
 سکا برین ساد تا نایک در وقت
 الیه در
 معمول بیت غیره صیه
 تا نایک درونده در بر سکا آنا اول آنا ره اسرا الیه در حق

جلیان

جلیات محض اوزیم فرزغ ویر
 اسرا الیه کور
 با ضیا سلمه صیه در صیه صیه آره
 دیره با حاجی ضیا اول بود نا های قلوب
 آنا حار
 مصائب
 معلوم اولم تون صنوع حرف نفی در اول کلیم ، اول اول
 فن نفی حکم مراد اولی مشق کتب اولی
 دانه صی آید کی
 نه عوز کی
 نیم بو تیره نا های ذکر اولی
 فرده دور که اول کلمه نفی توفیق مراد اولی
 نفی مراد اولی
 اسامی صفات اولی
 سکا بکا صافی موضع
 مصراع اولی و نایه کی بار مع مصائب در
 معمول بیت اول محبوب ضیا الیه صی ایچوره اوقو کلور کوزیم

بركم كوز اول جوبلك ضيال ري ايله نهن حاي ضيال اوسه سويله
 اولغوم برسر اولور . نهن اولغوم نونج اولور . (ان حقيقي)
 هلاب سولا اقباه درلك سيبه اقباله و صوره كلسه اولم
 محمول بيت ضاب كرايلك وصال فينال ايم اقباله سيبه
 و صوره كلسه اقبالات اهلديج الحيمه عارض اولور بركم اهلديج
 حاي فينال وصال فينال حاي اقبالات اقبال سيبه كلسه
 برسكوي ترم صون ذره رضال رهوا
 آخر اي صويته رو اندزه خورخ تيبه
 (اقا حياي ، صون امام سر و اساعسر فرض تعيلى جوبلك
 معناس و حرف تيبه معناس و بوقلمه مراد بود و امام
 ايله و اساع ايله نيم دتم ديكدر كيف معناس
 ذره
 تيبه ايلم جمع ذره حقيقي ايم كوجولسه ديكدر .
 رضال اولور ايجه . حويته كلسه رو رو سين حقيقي
 وجم بوز معناسين صاب نهن حاضر مصوره باقمه كلور .
 و تاقته رفايع معناس اولور باقمه تنقدي تايا باقمه
 بلدم تاللا ايلدمه رابعا اكلت اقبال معناس
 حاس اكلت سادتا بركلك سابا بوزمه تا ساقومه
 لانج

بلدم تا ساقومه تنقدي حاس رو سين اعلاض معناس
 و بوقلمه مراد بود . (محمول بيت)
 سلك صونك باشنه رضال ايجه اولور ذره كيم كيم هولا اوزره رضال
 ايله آخر الامر اي كلسه بوزلو كلسه ذره كلسه بوزلو بركم نهن
 اعراض اتم ديكدر . (اقا حقيقي)
 محمول بيت سلك مقام جوبلك رضال نيم ترم ذره و ده لاره
 اقبال سلك اولور رضال . آخر الامر اي حويته كي
 حيايت ظاهر و باهره هيم كلسه ذره سلك فصطكه حيايت
 محضكي سر ايلم . بوقلمه رضال مراد حركه كلسه اقبالات
 رضال نهن و بيلور اول رضال كلسه حقيقت اولور حركه
 مودون ايلم نيم كيم بوضو حركه عاني بوقلمه اتم ديكدر .
 و الاق حيايت اعلاض حويته و مكن اعلاض حويته ،
 بي كلسه بوسيدن ايلور حويته ايجه وجم
 بسبب بره باكان بسبه رو ايجه باب
 و انا حياي ، هلاكيه طواعيت باشنه لفظ لي رضال جوبله
 بوسيدن مصوره اولور معناس و باكان جمع و باكان
 شفقتو معناس و اقبال و اقبال اولور اقبال و نون لاجي جمع بوزلو

قاعده معلوم اولكم بعض سراج كسب نايسته لغت نايسته صابطه
 الفصحى بواسطه اوزره يار شكم ستم خالي دكل يا هوليه يا
 جهاد اولاد خالي دكل ياساكن اضر اولور يا اولور اولون الف
 و نزلم جهلور - مريان و صوبان و اسان و رغان كي و بعض
 سوزده الف دون و يا ايم جهلور آرميان و عالمانكي اوليان
 الف دون كمان ايم جهلور - و آهزده ها ساكن و ايا سبب
 المجمع اولور فواهلان و بيزگان و فوشكان و سوزگان
 كي اتا ساكن دهن خالي دكل يا سوزوفا زقيطه و انقضا اولور
 يا اولور اولون الف دون ايم ره جهلور - الف و ها ايم ره
 جهلور - رضان و روضها و سبان و سها و روزان و روزها
 كي اوليان الف و ها ايم جهلور - آساكن و زيزلا و اعلما
 و سكرنا و سالا كي و معلوم اولكم تفصيه بوقا عده اوليل
 اقيمت و لكه بعض بوضه سلك مخرج كو كوزيل - خيلانه - و
 ن سوزوفا اوزره - تنيم فزوكي بوسلر - بيت
 مبرور اولي را سكران هم بيزان افسران بيزان
 سسته معصرا با علمه معاشه و بزياع مسا - كلور - اولاد
 تنيم مولانا عبدالمكريم بوسلر - بيت
 دور

زورا اهل صفا و سوزوفا اولون هكده دو سنا ايزه ره محمد زوزن
 و در مقاصده مراد بوده تايا اولاد ظرف في مقامه تايا
 تحببه لفظ ايچون اولور افعال و معاصره و كرا اولور - تنيم
 مولانا لطيفي جو - سته - بيت
 ستم خور و لي جايه ان جايه كي ره يار ستم كرم ره نكر .
 رايها صفه امرد - ريهن لفظن فان و صف بركي كون
 كلور - يره دره و سيمرودم دره كي سادو افكوه مساسنه
 ايزه دره - نيزون و ايزه باب نيزون و هيكه يره
 نعلنه و نه اهدنه و يكدن كيا - درل . دمهول بيت ،
 كتر نون سه سال اولون نيزكي ستر ايمك با خود مكي بولوت
 اوزن و يا افكوه ستر ايمك ن اهدن و نه علقه - كسبر
 شفقو عا دره اوزره نيز با علمه ن اهدنه - انا حقيقي
 دره ملا و خور درل موهول بيت .
 لي كه ن سطلو ايلينز تجبات ايم ستر ايمك ن اهدنه
 بين اهني بيك اولان خورن ترك ايرب تفصيه قلوب ايرولك
 و بسبب شفقو محبه ملا و قس و ملا نطق مع ايمك ن اهدنه
 بر ايميك كان صبح سوزوفا ستم كيدور

نیم در سه کداسه رسم از یک آب
 (اما بجای) کان کوان مقام سوزی جهت وطن کدرد
 مضاعف کیر صغایر رکذات بللی دیوال اوطاعی بوقدم
 مراد بودر و ضمیه ضم راعده معمولیت
 اوردم کیچول بللم نغض کنوزن صو اولی اوردورده که او
 ضم فرست نك جانبی کیر یون کنز یا تیر ایل بولدیله هولم
 طرفدن اول صغ کیریلو . اقا حقیق صغ مقصود و مطلوب
 معمولیت زنت نك الهدی ان الین رهگذر ره وظیف
 اولینی حصول مقصود و مطلوب ایدر ایل در یعنی حصول مقصود
 و مطلوب اطاعت سبب اولیئم یاؤ زضا کد .
 والله اعلم بت تحقیق الی الی اولیئم کتب الباب
 (قاضیه التاء)
 ترک یازی سکنه آن صغ مست
 نیت یون صغ توست می برست

(اما بجای) ترک فرما و کون را ایلم فطرافته مکنده
 اهلن دیرل آملک قوس آله بوزلو و قره کوزلو و قره تالو
 بیگانه اولداری سیدن شولدی صغ رسبلتیم محبوبان زک دیرل

باز

بارلی اولون لب صفاس ترک یازی و صفاتیکی محبوب
 اولیا ییلو و کلد . می برست شیه طایر ییچم دیرل مراد
 زیاده شیه ایچمی دکلده معمولیت
 محبوب اولیا شیه اولیا اول سرخوسه کوز بوقده کوزک کی بر
 سرخوسه زیاده شیه ایچمی طایر کم بولسه اهل صغ
 و ایلم عاقی عارت زانول ایلدک اقا حقیق
 صغ مست سا کدن و صوره کلمه تقصیرای صدارت شلایم دیرل
 صغ ترک سا کله اضرات و کلاتی شرایلم دیرل می
 علیان کتم دیرل معمولیت
 و صوره کلدن تقصیرات سا کله فدی معال شرایلم ک کلدت
 اولدای شیه رض شرایلم استر یون امدک بوقده شلایلم
 سا کله ترک کی غلبات شیه کی استیجی تاکم باقی فادلات
 کادت و اولدات و غنی شرایلم
 آفت بر جان در اولد ره رضت
 تا ابر کتور کلدیم ز دست

اما بجای آفت ماض المیردی قدر کولنه معیاریم
 و معمولیت سلك یا غلنه کولتی روزانده جان اولدیریم

الميردى يرضى تا ابيه ترك سننك فقلت ترك ايوب المير
 قوتهم . انا حقيقي كره محبت فقطه رير
 ويدر طلب وصبر تام ايم منه تقالى ففتريرك ورسلفه رير
 وضبح اليه رضى رير . معمول ميت
 روز الست بتركي ره آفتاب تجبات مفضل اقليم حاتم
 طبعه الذي بين امي به رضى تا ابيه ترك سننك فقلت
 وطلب وصبر تام اولاد ورسلفك وسند ريرهم ضبح
 ترك ايوب المير قوتهم . رير بتركي حقيقي بر رير
 ما يرضى ميرور . اولاد بويهم معلم اولاد عوفاله
 اليه كره رير برى عقه بنوه ضبح . وريد عقه ضبح
 بين برينه علم عاقبه ضبح اولاد والى عوفاله رفاقت ورفقه
 ايه تار بره ايركم قابل اجذاب رير . وفيها تجبات
 المير . ورفقه طالب قابل سالك مجرب رير .
 ريركم مي هرة نيبا . دن عقه قابل اجذاب رير اولاد .
 وبعصا كتب اسما فى المير ات رير رير المير .
 ولما جاء روى ليقا تا وفات رير . وريد عقه رير كم
 ريركم . حاتم ضبح اولاد اولادكم مجرب سالك رير
 رير

رير . انا حقيقي اليه ايم مجرب اولاد . بعصا اولادى كنت ضبح
 ضبحون ترك واعراض ناس ريرك ليريه ضبح ايم سرور اولاد .
 بعصا ايم رضى ات كيرمه اسات برير .
 واتخذ الله اليهم ضبح . وبقية لاق اولاد المير حاتم
 اوزره تاضه ميرضا . تا ابيه ترك عقم ترك عوفاله .
 والله اولادنا معلم الطالاب . بسوزر دن ايرهم معلم اولادكم
 لايان صبر وجره عقه ضبح بدت اولادكم رير . والى ريركم
 عقه ضبح المير . ليريه ضبح كيرن اسان اولاد . رير
 ضبح كيريا طلبا دن دور ريركم . نكيم كلام فقيه علم المير
 واذا سالك عيرى عنى فالى قرب ابيب رير عوفاله المير
 وعاف . ورفقه موصفه برير . ورفق اولاد رير
 وبعصا مضموم ومعلم اولادكم هيركم عوفاله رير .
 انكلم مراد مقصودى فقول اير ريركم رير لايان رير
 عاتقان ووسيله قارقان وبيولى عارقان . اير
 حاتم مجرب وطلبان المير . اير حاتم مجرب ومعلم رير
 اولاد بين ريرهم ايركم عوفاله رير . رير
 وسيل المير مقصودى فقول عير اولاد . وبعصا ريركم

صبا كبريا بوجه . يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وانفسوا
اليه الواسع . اليم . و يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وانفسوا
مطرح . تا ايضا عند تولدكم درست .
من قطفه در ره عطفه ولي
دل بيل موى ايته در علم حجت
دانا محبانك . عطفه ركسه كدر اضرا اذله مضارينه در كه
هداك در حق عطفه بكم انه بل بوقه . حجت فتح صوابه
محمد مطهر صلي الله عليه و آله . محصله بيت ،
سلك عطفه بلبه نه ركسه اذله . و لكه او بولره ذوق اذلا
هداك موجب بل قفتر عطفه برون جان صوابه لبني صاب
هداكه تا لكه . صوص بولرك . دانا عطفه
محصله بيت . دل ره عطفه اشاده ملا اذله و برون علم
صوص اليرتف . ملا راه عطفه بركله ملا اذله خالي
اوليئين و كدر ذك و حق بوجله و كوت تا نه قسم اوليئين با نه .
السؤال الاول بكم راه عطفه . اجابوا و كدر راهلك بترقي
راه عطفه . و لطيفك داخل بوني طريقه محقق بركله بيت
عطفه طريقه راه خير ما . ملا راه عطفه بركله بوجله راه ما
بسم

دين ريشه .
عطفه عطفه ساديت اذله
هركه عطفه اذله ساديت
ماندا نه يادوه و هوم ياد
بلم اذله . و هوم غ كند
صواب ايرتف . ملا راه عطفه بركله و كدر اذله
و كند ب ايرتف . و بعضين قول ايم و بعضين نقل اذله در ايرتف
تتم فيا كبريا صفة قدس ايم صاب و ريشه .
المبدء مشغل على الدنيا و تم على الاصل في الاكل
و فعول عطفه بركله .
جان در موكول عطفه بركله .
سودا سترودان عطفه هركه
خيش كور بون صوبي و بون سرك انا
عطفه بركله عطفه اذله ساديت
دو لطيف راه بركله . تتم بولره صواب ايرتف بركله بيت
في صيف راه بركله .
بسم مستكامل طالعان و عطفه . طريقه عطفه بركله و صاب و عطفه

ای محبوب من بنده برده دوستدار او تو کجای آنکس به غرض حاجت نامی
 آخر رخصتیه لعلی . انا صقیقی ، برده اول مؤلفین برادر میان
 عاشق و معشوقه ملایم لطیف اولم ، عاشق هر کس و دشمن هر کس
 اولم غم برده اهتمام لب معشوقه برادر محمول است
 سن بند ما و زاده طالعده سن اولم مؤلفانم ، سن بند
 ماه پس کی در بهر ملک دنیا افتد ما کجا به قلمش می نوشت کی .
 تا فرستد در بهر صفت تو بی
 رفت در میان هیون در دولت است

و الله اعلم ما فی الظاهر الخفیات الذلیل

مشعره جانیه صلیب عدان امیر . بس عاشق بهر کس اولم راه
 کس فراده هیون اولم تلمیح بعضی افاضل جریتم
 نیتنا عاشق کس دلونه تر عشق اسوز او کویست و ک
 را کم امیر و لایکی عاشق کس لطیف ایامه کجا کس
 هر چه غیا سوزیم و لایکی است امیر بهر دوری و کجا کس
 کار بران روشنی دل کس است کجا در میان هیون در کویست
 دغلق درون مؤلفان دوستی اولم . تلمیح اول کما فی زکوار و کجا
 اولم طایفه عفا . طغری جریتم
 زده عشق از هم امان در به زده در دانه کجا کس به
 بر یک مشعر بر صبه در کم عاشق مقفوره ای سیر . و بهر سیر
 مططفی عبد السلام جریتم
 صفت من غیبات الهه تازی عمل الصغیر اللهم جیا عاشقا و کجا
 عاشقا و اصحابنا جی الصغیر .
 تو من در برده هیون ما ه سن
 من لعلی در ما نه هیون ما کجا کس
 انا محازی ، ماه کس او تو کجا کس ایامه برادر در ما نه کجا کس
 ما کجا کس انا محازی . محمول است

ای

در قافیه الهاء

بیت قضی در کیمه در مهر نامه یافت
 از خنده نوح هلم صعدت سر خوار
 انا محمادی ، آیت قدسی که طغنت باعث کند زین و
 اویندی صغیر کیمه عادت بر مقدمه و قایلینا کیمه عادت
 بی معناس در محمول بیت ، آیت قدسک یعنی تزلزل نامه کیمه
 که درت طوفنده و حبت کونیندی و اویندی کیمه کیمه . و صدک غنقدیه
 هر بنفده نیزه قدسک رساله الهیه . واقعه به واقعه ، عالمی عالمی
 انا صغیر ، کیمه در طوفنده . معنی زکاتش و ایاده الهیه
 قیلند نیز که کیمه سبب زنده . ظاهر و باطن و درودن طوفنده
 و نوبت زنی نویسی کیمه کیمه . و در غنک ریح طوفان الهیه کیمه
 علی السلام اول محمول بیت ای بر اول کیمه و بی معتم و صیب ششم
 علی عظیم کیمه آیت قدسک اولک آب زلال و صلاک الهیه کیمه
 سیرا با تبار اولک و هدم بوی کیمه کیمه غنقدیه کیمه
 عادت عادت الهیه . آرزوی و صلاک جان رفیق بر هدم
 نیکم عظم صاف بر شکر بیت
 علم رساله نور اولک عادت کیمه با کرد با بر صیب زنده کیمه

مهر نامه

در مولانا مقدس جامی بر شکر

بیت
 بر هجرت آمد جهان عالم زخمی با حق الله زخمی
 ، آخر رحمة لعلی زخمی و مان طری علی شیخی
 زخان ای لاله سیرت بر زمین چو کس حیدر طری طری
 بر لبه کمر سراز برد جاف کم بر دست صبح زنده کیمه
 سینه زده ما هیچ کران زودیت او ز غنقدیه کیمه
 الماتی اجملا فی لایقیم آیتا و قیام
 بخت سر اولک در هم صیارت
 تا ملان اولک شایع تو خوارت
 انا محمادی ، بخت آیت صغیر (قاعده)
 معلوم اولک لفظ است فن فایده بر ابطه و کیمه معنی بر طوفان
 ابطه صغیر ابطه ابطه کیمه صغیر اولک المتی آیتا المالی
 مایزده لفظ کران است و سینه کیمه و اکتیم سکون ابطه
 مقل اولک لفظاً و فقط صغیر زاهد بخت دیکته و
 برست کیمه و کاهای تا سردهی فقط صغیر کیمه نیکم در هجرت کیمه
 چو کس کران آیتا المتی لکن بردهای تا سینه
 چو کس بخت صغیر بر هجرت و فقط صغیر معناس

قاعده ، صلعم اولكم فقط - افاده مساهل سالتنا جونا
 زاوه اولور - واضده فقط - تا - ايدي ساقبه من
 صلعم ذوق اوليه ساء حرف زاء وهو ساقب اوليه
 رضا - وصف - كي وناهي ساقبه حرف صلعم اوليه وهو ساقب
 ين - ساقب اولور - سلك - وسلك - كي وبعين اولور
 هادونه يلعان ولسي متفصلي ساقب اولور - تنكلم كلام سلك
 صدي فقير في ساقب اوليه - سلك
 رضا - وجمع اولور تايد - حوز كوي عاي وجمع وكي تايد
 هاد - مصدرك حرف اسم فاعله - تفصيه وبعين ايدي معانه
 معموليه تايد سعي ايدي كوكله بين كوكله تايد - عظم
 وصدور يلعان ساهلك سعي اول اجيدتم كوكله سلك
 علم يار سعي تفصيه وتفصلي ايدي اولور -
 اما حقيقي ، ساهي عاصه اولور حيران اولور اولور معموليه
 يا اولور وفضل اولور حقيقت تايد اولور اولور اولور
 يا اولور اولور اولور اولور اولور اولور اولور
 طيه طيه ، هتام كوسترل
 تايد اولور اولور اولور اولور اولور اولور

اي صحن هاترا تايد اولور
 اما هاترا ، تايد ايدي ويكدر هاترا كيكاف فادير اولور
 ويهي صحن سقا اولور تايد ايدي سقا تايد اولور
 وكنه داو فقط صنف اولور سقا تايد ايدي سقا تايد اولور
 محمد اولور تايد اولور - سقا تايد اولور
 يوسف صنف يقوب علم اولور سقا تايد ايدي سقا تايد اولور
 قاطع ايد سقا تايد اولور وصدنه سقا تايد ايدي سقا تايد اولور
 صنف سقا تايد اولور سقا تايد ايدي سقا تايد اولور
 سقا تايد اولور وبقال انه ورت اولور سقا تايد اولور
 كانت اعطيت سقا تايد اولور ، قال ايدي سقا تايد اولور
 علم واتم سقا تايد اولور معموليه
 سقا تايد اولور يوسف علم ايدي اولور اي معموليه سقا تايد اولور
 اي ايدي واتي اولور اولور اولور يوسف سقا تايد اولور
 اولور تايد اولور سقا تايد اولور اولور اولور اولور
 بسا اولور تايد اولور سقا تايد اولور اولور سقا تايد اولور
 كالي معموليه اولور معموليه سقا تايد اولور سقا تايد اولور
 علم تايد اولور ايدي سقا تايد اولور سقا تايد اولور

وارور . ای اولدو سول اتمک سولک اعلیقت طریقه اولدو کلام کلام
نمائی وار نام آتک وارور . نتیجی حاصل اولدو کلام کلام
فایده الیهیم فی علمه و فی علمه . ولم یلونه فی عالم ولا کرم
و کلامه من سوله مائیس . عرفان العی و سفا من الی
رواقفون لریه عنده قدرهم . من نقطه العلم اولن سله العلم
ولواله تم صناه و صورته . صح السطفا هه هه هه هه هه
منه عن سربک فی مائسه . فخر الحسن فیم عیام مقسم

تیمان سر زلفه . هادوت صفت هرام
در ریخته سوزا . هر لفظ سوزا باعث

د اما محاری ، تیمان فرد تنبیه ادره صفا و یوسف
و نایه و هیزه ادره ستمالی ایلر . و مائیک کوه اصفی بیاتیه
هادوت اسم ملک دکن بومقادیر بعضی انا فکک مراد ایلر
بلسی کرم سربکوه ادره ستمالی هر کیم کیم قتل ایلر
مصد سوزک صفا ستمالی سلف زلفک ادره ستمالی کیم
ادره طلسی کیم هر دم آدم مرقت ایلر و هر لفظ کلام کلام
وسبب ادره . یعنی هر کیم کیم کیم ستمالی ایلر . اولدو فخر ایلر
فایده و کرم . د اما صفتی ، تیمان سر زلفه مراد کلام کلام

سوزا

سوزا کرم و بیلان صفتوت و اکتی . هادوت سوزا ایلر
دولاهی سوزا . و تیمان و هر کیم مراد کلام کلام
مصول ستمالی . باقی الکوه و ایلر اولدو کلام کلام
صلی عنده کیم کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
بج کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
مصفا الیهیم . یعنی هر کیم کلام کلام کلام کلام

د اما کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
دیه هر کیم کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام

د اما محاری ، کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
برای صفا ستمالی . کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
بایزده صفا کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
یا مصفا ستمالی . ایلر کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
صفا ستمالی . ایلر کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
باقوت اول کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام
برای بایزده صفا کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام کلام

اما مجازي زهد غيبة انماكم ريرل ربا عملك كوكبك
 اليكم ريرل غدا لاس تقول الرسول اجمن صدق ضداد
 الفاد صدوق السعد الاغدا والصدق فيه وعلها
 يمان كل ضا واتيح راجعهم وهورن رامه اضاني
 بايزه معموليت بوزن غيبة سرب انكمن ووطنف
 على كوترمندن دوقداد نوبو اجمدة برغال بونه بلكمال
 غيبة سزيره وزن زهد ريزاره در بيزا كيم جيكم برهور
 انك هفتي روي ناره ايوب زشي ريزاره ايل اما هفتي
 زهد ربا فظولندن اعظم ريرل معموليت اي طالب
 اسر هفتت وان رغبتكفا صفيق معلم اولونكم بوغالم
 على هريم ربا فظولندن اعظم وريا راصدع وعبود سور
 دروب قني بوزن فلز بكم اولو ال عالم بالله باوه عسوه
 الهيا ايم سرتا المالدوره در بيزا ك صافيت عوهر كسوه
 قفة روي نوبو الهيا ايم معمول ايل
 حايا سوزن كاطت سم وجام ستم
 قومي عالم بونوسه مكن سام وصال
 اما مجازي تناق فنج كرتونلم سار ايلهم قابو بونايا سره

سوز

شك قزوقل مصاليرن نوسه برقاغ مصاليرن كلو اولونكم
 سرب مصاليرن نايضا صفت امداد نوسين لفظن نال
 ولفظ بكي كلو نوسه راز و راد نوسه كي رايضا عمل
 وشكر واسرة صلو مصاليرن فلما حجة ضيرة اللدنه
 اولون او فاس ايل ايلن لفظ نوزون شيرك اولونكم
 دوققدمه سزده مصاليرن سام افصاح مصاليرن
 معموليت بود قف سار اوله كسمن كويند در اقا طوق قزوق
 باهود سزده ايل طوق قزوق كويند بيل اجمدي صياح افصاح
 قاياسه شك قزوق سزده اولونكم نوسه اجم بيا قف سزده
 اما هفتي روي نوبو اولوه ريرل سارمك راد سزده
 عالم صيرده ريرل قبي طوق اعوام ريرل معموليت
 اي بيا سزده اولونه اير ايران بزمه اسيمه وكسان صيرده
 مخير يضا هفتت اسيمه حايا تابع اولو وناقب اسر
 ناط وعبات عسوه اله و قفقه اولوات ساهير صاف
 اولوسه بوسه عدل قزوقل عبات قفقد اولونكم سزده ايل
 الفضا ايلهم اسر عالم صيرده اولون اسر طوق اولونونه
 اولون الملم فلفضا من كلامات اليقينة البشرية وادفعا

الى انوار الهدية ونسأ على نوح القوم الخيرية
 صحت برصان دارفاه اسرعه
 كرهتة كوناها وهره و علاج
 اقا محاربي برصان كافرك حتى كات ارهه دوت لكاه
 فقط صده فكتيب نكو اليوسا كيه محمول ميت
 برصانك هرس وخرن كرهفلك لم فقط دوت كم بور اليو الهه
 وطاران صانعه و صلاه اتفلك اقا حقيقي بر اليو الهه
 ديك برلك جمع مانيه و كانه بلوغ باقر ديك بو سيه ديك
 بر صلا
 بر صلا با سلايس في صيد مونا انه ريه و صلا
 صقان جميع كا ز صان و كافر اعمال تقوم صا صه ديك و
 د برصان همال تقوم صا صه حتى ديكه محمول ميت
 اقا حقيقي طاهي را اسر طوفت رخي همال تقوم همالو يه
 بر صا صه ايم هرس و صلا صا صه و كرهه اليا
 اقمي بوره و نوامله و بره كانه و صلا نامع نغمه
 سحيلي ربيخ و تقصير و كاهله ايم و صلا بر نظارك
 كينا و الصا صه و صلا صه و صلا صه و صلا صه
 ميت

ميت ، انكم فلكا بطركي كند ايا بودكم كونه حسي ما كند
 و صلا بر صلا
 قد بايات صيرت انسه مطهت كوكم سوز قيه كل كيد بك بوي اد
 و صلا صلا الهيه بر صلا
 كرتو صخره مورسوف كره صا صه و اسي كره سوز
 و بعض حقيقه سوز كونه و ايم لام الا همل نغمه اهيها
 ايمك صلا سليفه بو اسلوب اوره كقيه موم و زنجيره صلا
 الهه كره ارض و الهه كونا ارض صير و بس اول
 زماكم بر صلا صلا صلا بر صلا صلا اول الهه نفس
 حسي و صلا صلا صلا و صلا صلا صلا صلا صلا
 عطف و صلا ايم بر صلا فانظر الى انا و صلا كيه
 الا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 ارض صير اهي ايم و صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 اوليا و صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 اول بر صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 و صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا صلا

معمولیت سند بسند و اقتضای طهارت و ازلان حزن آخیره
 جامع یا بدین اولی ابداع حاصله اولی هم یکس
 باطنی الیایه من اقاصیق لب کلام ترم درک
 معمولیت سند کلام نیکه اولی و دعه لک آرزوی
 وصول در عیدان حقی و کوی اجمیه جامع سوزان ایسه که
 یه آلف سبب تحفون اولی نیکه لایم اصلاح غیر اولی
 برآینه و وسیله درک عاقلی صوفیه طهر الی بدو فقهه
 مشهور القیاد اذرا الی واقیه و اذهی و سلویر و
 بواسطه دلوز کلنی نیکه ایروب علم شفا ویر و هله
 المقدمه سخنی آباء الکاتبه لیلی بیوناه مدک التماس
 دقایق الحاء c

انا عماری هولت ماضی استه وی رود مضایع کیه
 مضایع صم کل کلمه صم کل کتاب تکلیف فاه
 سخن مجروح هم حصول ای نیکه سوزان دلک سنایم
 بیدیه ساز عاقله کلدن ساز مشورده خارون طرد قیسه

سایر بر می رود فاضل در اصلاح
 انا عماری حاک الله مبارک و بیکه ثابته کلده و قن
 حاک الله ای صاده ساهد محبوب بر امر اولی
 روح قی و صفی کنی روح استریمی مضایع اقله جمع فدی
 معمولیت مضایع که سخن و محبوب و لیلوتی برک ایچ
 نیر بر ایله غیر نیکه سین ایوی ای سانی روح آریگی باره یی
 فقهه تولک که ایچلی انا حقیقی فدی و قن درک
 معمولیت ای مقیده اولی و جود رای هولیت عالم
 اراعه در ای سوره اولی کیم حاکم حاکم عبادت مشور ایچ
 نازک و اکا اولی مضایع نیکه و اولی بر نیکه زارون فارغ
 اولی بین ایوی ای مشور کامل کاج نیکه اولی علمای نیکه ایچ
 و تفریح برک الوه ایلم نین و قن نیکه ایچ ضایع ایچلی
 صورت سولیت حاکم مشوریت فیان
 کیم جی باقه مضایع کدی اصلاح

انا عماری صرت استه خیزه برک نعل برمودن قزوقی
 آخیره کتب لاطله رسولیه اضایع یا نیر
 ماضی ایضاد فیان اجمیه مضایع اصلاح ایضا

کلون

مقولیت عاشق استی که هم صورتی تکلیف کرده اما
بیشتر او عاقل باه نسبت کز کفلی بزرگه طبع او قدری ابله
دلایل ایدر اقا فقیه حیل طالب راه هدیه درل
کل مرسته کاهل برل خاندن مراد صفت صدایندر مقولیت
اول طالب راه هدیه درخنده عاقل هم حاصل مرسته کاهل
کتابخانه وی ارباب توبت مراد امد طرف صفت صدایندر مراد
ارباب هدف دل مجروح صدای ترهای نظیر مرسته کاهل
سوراج سوراج اولدی بزا طوره اولیاده اوله عیال لایحه
و کتابخانه فیضات مرسته کاهل محمد نالوره شیخ سر بند اجبه
اناضلی در صحت سخن کامل مراد شیخ حسن خانی کاشف الکوار
و مطلع الاثره بکاماسب بر طقم بیان و عیان المیکرم
بر مریدان شیخ و طالبه ناسیه عذرا نس معتز و علم اولدی بیو
کتابخانه کده شیخه تقیقات لیلی ایدر اقا تقیقات و شیخه
کرامت لیلی ایلیموین و کده علم لیاقتی اعلی چون حضرت شیخ
برنده ایدر شیخ و اسغان بریدر تاک کده و حال و توفیق بر لیلی
اقبالیلم و بعد ایتان الاستعداد قابل تقیقات المله طالب
اولم شیخ بر مکتب درون مقوره بزبان ایدوب مریده و بریدر

سویلم

سویلمک زبلا - زبلا - بوستر هفتی تا فندون که ایستیکم اچین
یس راهده که کن خاطر سریده فطوره ایلیم آما اندون مقوره
ن اولده آیم شیخ بر نظریتم یس اول مرید ناسیه سر هفتی کاب و
ایچیک و فایده طی سریده مقورن کتبی کویچون حبت و حایل
در حال مقورن قضیه بر سواضده غایب اولدی سرید ناسیه بو
اصولت هده ایتیک کتبه سر هفتی دن اتم ویشا ن اولدی که
بسیار توفیق چه فایده عله سر حیدر لایحه و تعلق ایلیمک دایک
بو یس هفتی اول کتبه ایستیکم شیخ تاک صدق شیخ اولم کتوب
شیخ خایسه ایله دیو هفتی اول تحفک دسته دیردک اول
ده سر هفتی کتبه ایدوب درون چو نسه کویچون صدق
اولم روره مریده باقیب سویلمک در دوشه سن شیخه نظرف
است سن حال کتبه هتوز بر مکتب ضبط قاده و کلدر یا
تقیقات کتبه طاقته آدر اولریل کتبه کده و حال کتبه اول
و مقدر کده خاوار ایتیم و هده است سن ایلیم کتبه کوره است
بزا سن هتوز بر برک کاه کی تقیقات کوه کی در و کاه کوه
فاخته تویتم کتبه بر آیت کویچون کتبه کتبه جان الهام کتبه
صدق و عله بره قیقا دستاره ایله تاک در و ایدوب امانت

اولم بپرشد ربا ولا تخفنا ما لا تخفنا له اذبه وعلوم
 حافظ دهن بومضای اسارت بپرشد بیت
 صوفی اساره با ناله خود گشته باد ورنه اساره ای که در خوشی باد
 بر ما کف فقط بر قلم ضعیف رفت آفرین بر نظایان طهارت با
 پس ایمنی مریدانه لایزاله هفت مرشد کامله شویب اول یکتا
 زبان قال ایم سوال ایلم و سالدن دهن زبان حال ایه عالی قابله
 اولم کم بپریم ایلم طلبم ایلم دیو سینه بندم سلطان عالیله
 و سوان سالیله صدای الله والیه طریقه ایله حساب کیارایه علیله
 الاستعانه چرشد

از خدا هیوم تو فهم ادب فی ادب مجموع کتباته لطیف
 بیادیه ترا زنده داشته بر ملکاتمه چهره انامه زود
 مایه از آسمان در می کشید بی صلاح دی وقت دی غیر
 در میان فهم بوسی صید کس بی ادب گفتند کوس و عدس
 شفقند خندان غار آسمان مانند سراج درخ و بیله در آسمان
 با عین خود گفتار کرده طرد و ستاره و غنیمت بر طبعه
 با یکسان آید کند شد صون که ایان زرا بر داشتند
 کرد عین لایم ایلم نام این عالمی که کلود از برنده

برگه ای کردن در عرض ادب کفر با سینه خندان مهرت
 زان که در بیان ناید زار آن در رحمت برایت نشد زار
 دستم که سوز گرم دهنی محقق صلاحی عالی علم و سلیم اندک هفتون بپر
 آفرین برقی راهی تا دهنی صدقه رسولانه الا لله انبیاهم
 الفقل والادوب ولا تخفنا من الذین اتخروا الیه بالنسب
 خاطر یازن بیل ز غم علی خود شد

کوضیه عالم دلشوره کند بر سواج
 اما مجازت خاطر دن مراد کو کلدن آتک مدیح و بوقلم نسب
 ناله ای دلشور و صفینگی کوکل با نیر سخی ساق بودنه
 معناییم معمول بیت جلیک بوسه دی وقت کوکل کلک عمده
 فان اولم کم بپریم با سنده بوجلیله کوکل با نیر سخی اکلک با بر
 اما حقیقی عالم ضاعت بر بر معمول بیت
 اول عالم به راه صفا و شیب صاه کلکان خاطر نازک صف صلیت
 مرشد کاملدن برون اولم کم بوجلیله ساجات دلشور ایله زود
 مرشد کاملده بنی کت ضفدن توبه زانیه ایوب طبع عفو ایلم
 تفریح و سب ایلم
 حال هفتون دهنه تورا نام صریح دل ماست

بهديك نام را ايداي كسان
 اقا عماري قال بك ولفظ رسا ارا تسيه مرغ قوش
 بهر قوش و اوي وكون ها ايم مرغ قوشه در معنای
 دام جايه كلور اجل معنای بي نتيه ايه فاما يكون
 يا ايم عقب ايه معنای مجهول بيت سلك همدكي
 بين سياه اولن بقله بزم كوكلان قوشك رانه سياه
 ايمدي ابي قوش اولن كوكلان برانه اهلان دورمه ايمه
 تكليف كيم زيارام دورمش اقا حقيقي
 فان سياه عالم غيبه ديرل مجهول بيت
 اولن سخته قطبا بوزلر سلك عالم عيبك كم قوت مرغ دلره
 معيه مرغ دلره قطب ايرد بوزر اها مرغ اولن كسانا فان وي
 اربانه قوت ايرد سيلم اولن لم غيبه كرفانه اولن كم واهل و
 اولنيه تاب و طاف كوز غيبه بهر اسل وديك قفصه بوزلر
 اولن طاب لاره فله صاحب ملك موصله اولن وديك كلكا كلكا
 معارف دي ايان ليدن اولن وديك ملك موصله بوزلنه فله
 عده لقا قوت موصله سنده زياره فله ايه مديكي ملبوب و كلكا
 كلكا س على قوت عقلالم صديت سريفه عمل ايرد و اهدوي
 كسانا

كسانا مفضلن توبه در جموع اهدوي طاه كوكله قطبا على طوبه
 الهدييه والتبويه صديت وطعكا اهل ديوانم و كسانا مفضلن توبه
 المديت سيزام صديت سريفه وارو المرسله قال النبي عليه
 السلام عز من قبح ذل من طم وديك هديه بوزلر
 لو كان لدنيا ادم و اربان من رهب لا تبغى نالما ولا عباد
 هوف ايه ادم اولن القرب و بعض افا على بوزلر
 ديت المصير ان قبح والو عبادان فاق وديك قبح ابي سيزام
 وديت حامي علم الرقه بوزلر اعز
 القضاة ملك بديك ان في قلبه الرحمن وديك بعض بوزلر
 سيزام الخديص بالقضاة كلفه بالهرة والردة وديك بوزلر بيت
 دوع الخوص عن الدنيا وديك البسبه بطلم وديك من لال صدق تيري في جمع
 فان الرزق مضموع هوو الخلق تامل ففكر لا زه مرض عن كاني يقبح
 اللطم اصعنا قانا لا اعيت فان القناع عن والو جاع وعزب
 وديك صفا صديت على الدنيا فان الخديص فقير وان ملك
 الدنيا و ما يميل
 حتمى ك طلم كوشه صدف كبريه
 ولا سيزام سيزام وديك اهدوي كلكا

اما بجارية صم ساذ مناسه وانزله في ايد مصيره
 واداه طلس فطيرة كبريه امرضاها فيها ايلم بركه
 طهر تام ايلم كاج كوشك مصالينه معمول بين
 اكر تاذله ريرسل ايلك كوشك ساق ايل وولوا له
 كوشك الينسنه وكونسنه كوكله تام ايلم بين نارغ اول
 ويح برلسه قاسم انا حقيقه معمول بين
 ظاهر واهور وكره عاقب بوضه ههنا بودرك التوت
 في الوضه وكونت التان حلامه عدنان ريك
 سريان ضد مهنه وركه اولر اذهي هدهات بينه ورياضه
 صبه ايلم اولر وولوا فيها كوشك طلوت ووجع كسه
 ايلم نعيم ميولي سالكه جوسك بيت
 صبه ووجع وهره وركه انا تامان جولا كنه مردانم
 وقلب العاشيه وحمده ال اليه محمد فوم عطا ريب بركه
 جوسك بيت
 نفس تزان كنت اذ با صبه جود بوم ايل كسه ايل
 عقي فاموس وكيه جوج نيرة تزي ورك هجوع
 بس صبه لاسع غلله ووجع حال غلله حال اقلطه
 اسامه

اسامه وسهر لارم جوجدر الكونه فقط غلتي وكر ايدك
 حرات بيض كالميه كتبه اجبر ايدك نقل ايدك قال النبي
 عليه السلام من كان يؤمن بالله واليوم الاخر فليقل صبر او
 ليحبه قال النبي عبد السلام من فداك كعبه اوقف فلكم فربو
 من القوم الناس وقال النبي عبد السلام رحمه امرؤ اسك
 الفضل ما لم يقبل لدى التون الطوي رضي من امون الناس
 قال امكلم لسانه وقال ابن مفضل رضي كان يمدك
 في ضم جود كذا وكذا سنة ليقول كلامه وقال علي ابن الحارث
 صلوا له كقول النبي يا اوصي الناس باسمه فاستفناه طرعان
 والانساه مطرعوون وقال بطراط الحكيم فلو لدنان لسان
 واصه وازنان وعينان يسبح ويهجر اكثر مما يقول ويقول
 الحكماء وروا الحكمه بالضم والتشكر روي ان عبد الحميد
 على لقمان في مجلس فقال له السنه التوت تجرم في مكانه
 كذا قال لمن قال ما تفك الى ما اري قال صبره الحديث
 والطمه على يد النبي وذكر ان لقمان الحكيم كان عيبا
 فادل ما لطم من عظمه ان مولاه قال لم اعدم الرج له هده
 التوت وانشى باليب الضعيفه من فجاها باللسان اقبلت

تم قال مرة اخرى ارجعنا هذه الة . رأيت يا هبة الحقيقة
 مجازة بالسان والقلب فاله عن ذلك الحقيقة وقال
 في الحيد مصفحة اطي منها اذا طبا واقت منها اذا طبنا
 اللهم اصل لنا الطقت والوجع صاعقة والسهر والالوجع
 عارة .

فتم دل قيد نون بود زسته رر زهد
 غير مراد فتم به كم بولاست فراق
 انا مما ينى لوان ملكه بود الوليه صائليه قاعده
 صلعم اليرك لف فايه ده عونه كره لفظ شاه معناه عهده
 يستعمل الوليه . مثلا بو مقامه بود بودن معاشيه
 زسته صاوى حرف ساس استقامت وزن اعين صنف الويه
 مراد مراره علايه ونسويه ويكده قاعده
 صلعم اليرك فن هلك آف كليمه طاقه الير معناه لياضه
 ولست انا ده اعنه نتكلم شى مخوف بوسه كيرت
 كاه زنه سنج الير كانه كهم كاه كاه مراد
 انكم ركاه ملك هير كنه عهد بائيد كوه شاهان
 صير و تاه امرها ضرور . قاله ذوى فزاع كيك صائليه
 محمول

محمول بيت . اي زسته فتم كوكاه بيجم ران ملكه الوليه
 بين فتم دل بيجم ران اليرك قاله مراره لايه ونسويه ايام
 قوه كه هوان كيكه . انا صفت .
 دل فتم كل افلاصه رويه ورنه ايام مزيه الويه ويله براك
 بوقصد فتمك افلاصه ملك اسايه صغى و آتم و هلاك
 عاشق و ر . نتكلم فتمك عطفه و هيل ايم بوسه .
 في نوبه ام مرض و اذ هجرات مرصا محمول بيت
 اي زسته بود ايك بيجم . دل دست افلاصه رويه و افلا
 ونيه ره اسير و زبون ايره سل . قاله هفوه . هاه سنكاه
 كيرمه ضايره سل . عمال هالو و افلاصه ايم تصفيه
 قلب و زنيه نفس اربوب بو افلاصه رويه دن هيل اوله كوه
 و هذا المقدمه اللهم الى من اسر . التاويل مستغنيا من انا
 اكسير الجليل

(قافية الال)
 دل جوى سر زلف تو طر رفقه زياد
 و سر زلف تو كام سر موى ككاد
 انا مما ينى نون زسته ماشى كيكه . ككاد محموله

برون سرکنه قوت عالم عینک کلهه ایریک مرغ صا بکیران ایریک
او عالم عیب اصلدن اقلق اسرا هوقیت اولدی یعنی نه بیدریت
قلع ایریک

دائم اسرا تو ایسدم ساند درمان
کشفه آن راه کم برسیه مجموع نداد

اتا محاربتی معدن لرد لیدر امید نسید ایم غلط سرپورد
هلی قشقا ایله در نیک قایه باده اصلی زکرا برب بربر بر طراح
بر امید کان صم سو فوشته بکند سارده مضارح دوزخ راه

دوگون دطفه نراد هلی قوبدی معنایه محمولیت
لعل کی اولی لیدن امید طوبکم درمان ای اول دوگون لطفیم کیم

سلف کشفه سیه مجموع اوزره قوبک انا حقیق
رایه سیم نوا علم ایم صبرک مسکو اوسه درک نیک صباب
کیا هفتوزی چومس افق شروع صبره نلا علم زاروز

من آیه الیم محمولیت
سلف کلیم مترکدن امید دایم کشفدن اولی اسراع صبره
درمان ای یعنی اعلی اقلق عمل کلیم نزل اولیچ علم نزال

اسراع صبره سبب اولی

آهید معنایه محمولیت کول سر زلف قوت سایل باوردن
کیه سلف زلف هوسدن بر قوباسی قورایسه ایله وش
دل باوردن کیت کیمون انا حقیق

توقه نزل عدودن واقف لونه اولی اکریتنه درلکم اصلده
مقام جمینه دایسه وکن سدی مقام نوزخ رایج اولی

محمولیت سلف بخیب هوقیکلم ساقیه مقام جمینه
اولی اسنا لقدن الحاله هره مقام نقره بعض بعض
رایج اولیچ دل باوردن کیدوب ادوکلور رای هیره مستون
اولیچم علی عیب هوقیک سیم برسو مقدرایچ ایره کید
رایه سا لطفه نایره

دائم عالی تارید دل سرکنه
سلف جان سه یی دایم در دایم نداد

ای محاربتی دیم هلی کوردی سرکنه هیزان ند هلی کوب
قی اصل اسناد هلی دوستی معنایه محمولیت

سلف خالک لایسوی کوبل کوبل جان قوسی کدی رایه
احمدن دوغلو دستک یعنی زلفی اوزره دایم کوبل کوبل
کله اولی کوشا اولی انا حقیق محمولیت

در هر کوی تو جوانیست جویند سرگشته
 تا که خسته سینه بسر کوی مراد
 ایستاده مصائب محمول بیت
 سدل آرزو که عالم بیغمی مخمور تا که کوره لم دولتت کیمی بر شیر
 سر کوی نیک با ستم انا حقیق محمول بیت
 سدل غنچه جمیع عالم طلق بیغمی سرگشته اوله کوره کوره لم بیغمی
 کیمی بر شیر معهود اولی مقام عودت بیغمی مقبول اوله
 دوستی می گفته زشته خیال رخ دوست
 باو می سلم الزمات نمی آید باو
 انا محاربه دوست غمزه می جمیع ایل کیمی معنائی در وصف
 در هر مراد بود انا غمزه می جمیع ایل عطف او بود معنائی
 ماتت ماتت مقامه و تا تک ما قیظت سبب کوی
 سابقه ملهم اوله نظر اولسون محمول بیت
 دون کیمی زشته دوستت رضت خیالی ایل حیدر کیمی ایل ایل
 بین بره اشکم بر دن کا جمیع ایل کیمی بیغمی بر جمیع ایل کیمی
 انا حقیق خیال اهل تقویات با زنده کوره ایل کیمی
 اوله

اوله اوله کوی غمی الطیفه در عهد دوستی وارسی بر تقدیر سدل
 آینه زه عایان اولی صورت انسان کیمی عود بی بود قیظت
 حقیق آینه زه نشسته بود اکر در بر سر کیمی بو عکس آینه زه
 راسته زبیر اینه اطم کوی زدی و اکر در بر سر انسانه
 نه راسته زبیر انسان اوله عکس موجود اوله زدی
 تا یا اوله کوی فی القیظه وجود دوستی وصال هون و کله
 انا خیال حقیق بودر بد قطعه مراد بودر د محمول بیت
 دوستی زشته عالم زفته خیال حقیق کلمات دوستی اوله نشسته
 ایل حیدر حیدر کیمی سینه کوی زدی ایل ایل جمیع ایل ایل ایل ایل
 بری زدی نالی علقو سرت ایل دیکدر انا غمزه می جمیع ایل
 الاستقامت و اعتماد من موصیفات اللذات و انا اعلم بالکلمات
 والصفات ای اخلصها
 د قاضیه الدال
 زده آنه مراد در باب فی العیان
 در میان آنه مراد اهتمام اوله نشسته
 انا محاربه ایل در باب مصدر عیان معنونه
 اوله مصائب هر کوی زدی کوی نشسته اوله معنائی

نوبتتہ قطع هذا البصير «هفت اسد العال على بن
 الي طالب رض برسد لودنگك سمعت من الي القاصح لوجم
 من عند راتي تقولون ان عليا كذب الكذابين والى القاصح
 وقب العارضة عليهم عليا - برسد
 ولي بر كوه السرد راج ولي انه بيان جبار لرام
 ورتب موصفه برسد
 هكذا السركار الموضه بر كوه ودعاش وجمه
 والله اعلم بالصواب واليه المرجع والالب
 د قافية الراو ،
 راسي را برقت هومج في سما -
 فيج سوستا تو در علم سما -
 اما مجازي في سما - صابير سرت سرفوسه مصاير
 سما - بقر سكر فين كليلك هو كوه بريل محمول بيت
 طوغلو انيجون صابير قاتم وركه سلك سرفوسه كوزن بيم
 كوه در بين سركان نزل وقع الودعغ بولم اهدك
 اما طفق فيج سمت الالوك ستر اليم بريل سرك تفيرك
 سلكه وهوره كوه - فيج سما - طلوه ستر انجبه تقفيرت سلكي

ايلى

ايلى صناك ميان علمم وظهرى طلوه وار تا علم ايم بيلور .
 «محول بيت» ليرتفسيره استقامت اوله بوجون كوه كوه رات
 ظاهرين آيم لردى موقلا وظهرى ايم سلك سلكان وهوره
 كلن تفيرت ستر الالوك فلكه عيه سترور ساد هو كوه ستره
 بوستر تقصيرت تا علم اولم وركه -
 رات دل انونجولم ولس
 هون كم هون بيت در ستره
 اما مجازي جود اول امام ايم وناى عا اسر وصالى ورك
 اولدى نظر الونون اقيا - ريلك واور سرك كويه
 قبله «محول بيت» كوكل رهن ستر سترم اما مجازي
 هوكم الود اقيام بوزر اما طفق دست صفه قدره
 بريل «محول بيت» هيم ا بونوسه جهاندن حجاب
 اولوب استقامت دل اسرم اما مجازي هيم قدرتمه اقيام
 بوزر بين وصالكم ايم اولم كرس امداد الميسر
 روى هون هونيس سما انقاص
 تا سوا ساه ايمجالت سوسا -
 اما مجازي جى اصرافه سوسا نقاب كسرتون ايم بوزر

اور تیس جہالت ہیا سوما۔ جہالت مصالہہ، موصولیت،
 کوشش کی اولیٰ یونہی پر وہ نہ کو ستر تاکہ آی ہیا سندن چھیل اولی
 وانا حقیقہ، نقابہ ساد سؤل ملانلود کم عاقتی موصولیتہ کیرد
 دورہ آقا موصولیت الودہ کی الہ (موصولیت) ،
 ای ستر کا علی سؤل جہالت غایب الیکم سالکان راہ راہ یزدان
 آلت کیہن اور وہ مطلع اولی سؤل ملانلود کم ملانلودہ
 رضی الہ تاکہ یوقبہ مستفیدہ حالت تیزان موصولیتہ اولی
 کرا ستر کا علی سؤل جہالت غایب الیکم سالکان راہ راہ یزدان
 م و الیہ اصبح یوقبہت الہ مستفیدہ موصولیتہ یوقبہت
 والیوع علیہم انعم واصناف صاف لہ الہ معلو ایراکر والشیخ
 صدر یونہی عاقتہ۔ نیز کلایع نولہہ جو ستر افترقیات
 صدرہ لسلام یوقبہت لور۔ من آراہ الیہ ولولہ الشاہد
 طہرت فی اللہ یونہیہ فیہ دور الیکم فی حق علی شفقہ بیتر
 وانا حکمہ نزلہ یوقبہت عم فقہی صدری عم علیہم باورم
 عم ہا و بلطنت من زہب منہا و ایاناً و حکمتہ الحیرت
 اللطیم ایمن فی قلبی نوراً و فی سحر نوراً و فی لہدی نوراً و فی جہنم
 نوراً و فی سماں نوراً و اما سماں نوراً و فی لہدی نوراً و فی جہنم نوراً

دختن نوراً و ایمن نوراً .
 رضی عنہ انک ازہیم ہونہ
 جیمہ در راہتہ وجہان در انتظا۔
 آقا محاربتی انتظا۔ ولتہ ربکم و قائلینم درہ (موصولیت)،
 کیون کوئی با ستر کی کوئیمن ہونہ یعنی کوئیمن اکسند کوئیمن یولہ
 وجہان انتظا۔ وہ در بین کیوں برہ انتظا لک میکریم .
 آقا حقیقہ سؤل مکانات کہ صلااتہ الطوعا نیرہ غایب اولی
 اکسند کہ اولی صلااتن دور اولی دور اولی برہ راہ
 و معلوم ریرہ لکان وجہان انتظا۔ وہ سوان الہ۔ و یونہ
 معلوم اولی لک راہ وصولہ کوسہہ انتظا۔ وجہ
 و یونہ جیمہ کرکہ۔ نیز اولی صفاق علی طرفہ محمد کوئیمن
 معلوم علیہ وسلم طہرت عالیہ رضی عنہم۔ جو۔ رہم یا عاقتہ
 راہم علی فریح باب اللہ۔ قائلہ باسوالہ ما را قال بالجور
 اللاتم اھدنا الطراط السقیم مولی اللہ العلیہ علیہم علی اللہ
 علیہم ولا الضالین .
 یا حقیقہ یاس کی کفتمی
 کوئیمن آقا جیمہ انتظا۔

عدلته من كان الزوى في نزاره اذ انفق المحبوب ان يتغيرا
 ويصير اليوم بعد الغد وان كلفه الحرب ان يتغيرا
 اللهم اجنا بالنعمة واقنا بالنعمة واقنا بالنعمة وله
 اعلمنا حقيقة الحال وانهم كمل المال
 رفاضة الزاد ،
 زار زوى ما عرف - تو اى سوكلاز
 هيجو سيم هسي تاروز در سوز اولان
 اقا معاشق كلات عدلته وهيتة وشكل مصانير سوز
 ياقمه كلات اريك مصانير (مجهول بيت ،
 سلح ماه كى اولق سوز يلماغان آرزوسون اى زنته الملم
 موم يا خود اى حياح كلفه وهيتة المزل سوكلاز
 كيم تا صبورل ياقمه دارمك حج ماه وحق سوكلاز
 وكلاز كملورين ايار اتموره ساكت سيم دارمكلفه الملم
 اقا صفيق سيم الاياق لوزيم ديلر ديوقه صوم طاروس
 كامده نيم نيم هفتة محمد المظفر على عليه السلام اقبير سوز
 الاضف نوزاح تقالى والابنبا من لوزى والاوليا من لوزى
 صدمه سوزاح (مجهول بيت) اى لوزها دى سوز را

اقا معاشق انا سر دياو كلفق وكردي محليد ديلر ديراييم
 واخيصى مصانير (مجهول بيت ،
 سر صفتك بر كس نين ديراييم اكر كوروك صوي اشكاه قيدي
 بين اسكب - به الانام اشكاه اميد بوض به الا بالمرزم
 اقا صفيق ، ومجهول بيت ، اولاجتة فوفل اول خديك
 سيم هيجو بر كس سوهيك مكره وكليد ولكن فرح اطلاق
 الربايت فيطمه ويلطم قاده اولمظفر سوزك عمان خديك
 المذ صفيق فركات وكنا تمدن محوس ناس اولدي طاريم
 ضمير يوقير ديلك - نيم صاهبا لكوكبا لدرج دومع صير
 البسيرة يوز - صكر بيت
 كلف نكره صبا ليد سوز اى عدلته عدول الروع والقم
 وابتة الوصفيق عمرة وهيا مثل البريا - على صديك والعم
 نيم صفيق براه صدمه وكليد سوز ان ايم زيرا آنا صدمه صوم
 هيل صفتها تا سايلر وزان قالدن رافع وكون ترا اول بان
 طالا يد هيل حوايج واحضا صفتها غير ديرار زيرا بان قال
 صاهنى سزايم لكن بان حال مستور ورتجيب فركات وكلاز
 اشكاه ايلر نيم نيم يوز - صكر بيت
 علامه

سلك تجليات عقلی حضرت ارزسمن بوی صیوت و کبریا
 تا عالمی تاج الاله مجلده و ارجح بنی نوح طریقی متجدد و اله نوره
 با بود و یازید المسمی مراد اول نورضا و رسد و نادان کسبا
 مقامت بیست کولیک تصوفی درک واقیبه الط
 صقیقه اجماع صبا ششم نورینه طلیح حرضی رفیع و زلی
 اسیب و ملک تبرسه ریاضات و هیاهات صیرالم ربیع
 ولایتی قسم اصعب کند و فی نورضا عده الیوب مجلد اول
 نوره هم اولینش یا بند
 زرد و بخور و طریح زان در چشم نالوان

اقا صیاتی زرد صادم خطاب درین آتوز کوجس
 مردم آلم صیاتی محمود جنب ،
 صادم و بخور و دیران المسمی اول ایکی نالوان یعنی قسم کوزلر
 اول اصعبکم و صیم مردم قاسم و کور پس اول کوزلر صیه
 کاند یعنی اوضه کوزلر نانه سفینه المسمی ذکر مردم
 لطافت دار سزا کوز بکیر غفله الیوب
 اقا صقیق زردی صصف سلوک دربار بری بر اوره و درکم
 اول

کول صدفی اوزره الم آت معزفک عاشق قوت در صید
 مصولیت ، اول بی اقیبه خلق اهدای الیه و صفی کوز
 و صدف دل اوزره اولن المردوم اول سیدکم اطلاعات آله ربیع
 بونصره آله بی آرایش نوریا سینه یان المبرود و نصیاب بودک
 صدفی اوزان المبرود پس اول وقوع اطلاعات فی اقیبازت
 مصفا قوت و صبر صبرت در بکیر مراد بودکم اول اطلاعات
 دلده نفس و هوای طبعیه اصدامه روی بی منزل اولوب قابلی
 انجذاب رحمانی امید کجوت قوت زاده

زرد دهانت صید بی غمیر آله دلسک شد
 بلام صفا ترا دیر دهانت مانه بان
 اقا صیاتی زرد مکی اوردی دهانت آخر تنک لای صیاتی
 بای بر قیاح صیاب کلور اولای کوز تا ما غفو تا آله صیاح
 و بوقاصده مراد بود راه شایر قوسه کم کوزلر درل
 صافا و صیاتی عقیبه و صیاب بار کجی ادا ما بر صیاب
 صیدر سا با بارین لفظدن آمد در مصولیت ،
 آغزان بر کولسه اوردی یعنی کلده غمیر اول کولسه کولگی لای لای
 یعنی دهانت غمیر ایله کولسه کلگی ایله غمیر هوز عالی

دلسک تالری بوعزوه صفت الطاهره را - تمامه فضیله
 بدله دخی طاعلی کردی تجردن اخروی اعیبه تالری (انا حقیقی)
 دهقان شکره دیر «مصولیت»
 الا - صفات شکره تک کویدیک هیتند غیر رتسک الاری
 وقیات مصف کویدیک دهشتند لامل ردهگت ره تالری
 مراد اول زبان کم صدقه تعالی کفتم کن ایل بوجوه ذاتی کتجه
 صغری و جوده کتجه : دکو صحت و حقیقت ذاتی الاری
 غیر رتسک الاری آکا میرله - و صبح مکتوماً حقیقت
 محض الا - ایرت : دکلو تکرر و دهشت ذاتی الاری لامل الاری
 دهسک کتجه تالری آکا میرله -

زلفه هسکدی سبک عادت زنی دل بردن
 کرده و سوزای زلفه طالع عمر دراز
 اما مجاری درایت اوردن معانی «مصولیت»
 سکت سبک - ایل هسکدی زلفه نین کتجه کتجه به الاری
 زلفه سوزان اوردن طالع صوفی ایشیم هسکدی
 و سبک - و سوزای زلفه ملایمی دراز
 انا حقیقی مصولیت ، سکت خب هیتیم ایریک جلد
 کیم

همه ایتم و آنک سوزای ایل طالع عمر کتجه ای راهه ندا
 ایتم یعنی صیبه سرفیض اکتال اکتل سبک ایضا و وجود
 ایتم کتجه آکا ایرتیم دیو
 زلفه بوسیدن بایته ندیم زان سبب
 می نامی بر آستانه دسیم روی نیان
 انا مجاری ، زلفه فتح زان ایل اود جلد نانه اوله مجالی
 معانی دخی کلور و بوقلمون مراد بود - نیکم نظمی دخی
 مجال معانی اولدوکن اشک ایلمک
 زلفه بوسیدن بوسیدن تیردکان زار اوردن تو
 بوسیدن معنی اویک آستان اشک نیان کتجه
 و سکون زان ایل حاجت معانی «مصولیت»
 سکت ایملک اویک معانی و قلم ایتم اوله سوزان کتجه
 حاجت نیزی اشک اویک قلم یعنی غم طوفان ایریک
 ایملک اویک معنی طالع اولدوکن و انا حقیقی
 «مصولیت» ناه وصال مجال و تاج اولدوکن عادت زان
 مجال سوزان اویک حاجت کتجه ناه وصال ایریک کتجه وصال
 قدرت و قوت ویره سکت دیو یعنی سکت ایل معنوده ایریک

زلفه بوسیدن بوسیدن تیردکان زار اوردن تو
 بوسیدن معنی اویک آستان اشک نیان کتجه
 و سکون زان ایل حاجت معانی «مصولیت»
 سکت ایملک اویک معانی و قلم ایتم اوله سوزان کتجه
 حاجت نیزی اشک اویک قلم یعنی غم طوفان ایریک
 ایملک اویک معنی طالع اولدوکن و انا حقیقی
 «مصولیت» ناه وصال مجال و تاج اولدوکن عادت زان
 مجال سوزان اویک حاجت کتجه ناه وصال ایریک کتجه وصال
 قدرت و قوت ویره سکت دیو یعنی سکت ایل معنوده ایریک

ربا فليعلم سواك اذاعة من يرون اولهم ههناك موجهه ولما
 يدركهم ههنا سن يراه منه طلب وارادوا اليكم فانت
 توره من ههناك الودع شلا يرضي اولنا انكم تير هوز دور
 آتى بطي الصفرين نوح الودع كركه والزهراك الودع فون الودع
 ووبس يدركم الودع حيه طرافت ومعدن كان لطف
 صاحب الودع والرسالة حيه تير لطفه حيه - فرك
 كلوا الناس على قد عقولهم يعني تير لطفك هوجده طابان
 صدرك ويريلا كركه . واه اعلم ما في الطهاره
 من الصفاة والسرور

قافية السنين
 سين اذ عجبيت عالي بك نفس
 اذ عجب اذ عجبته تو احييت بس

انا محباني بس تير واخبره منانه (محمول بيت)
 سينم هرفن عنده على وفده وسلك شكاره بل شادله
 سينم علم ملو اوله انا هجه انا حقيقه
 سينم انا - سينم قلبه لود اوله كركم محل ومدون كركه
 الودع تيرم فدي تعال جردلر . انا حيره لود هيره

الاصحاح

للاسلام زبور على لود من ربه انا (محمول بيت) بومعدن كركه
 اسلم سلك نوح الهنم مكدن بوم عالي وكركه حيه عطفكده وادعوك
 بوه فبهلك بومعدن بسره يعني بس الهنم ملده اوله وفن بسره .
 سوزف كوني تسقى ابر من حله

كرس سوز اناك ابره هرفن
 انا محباني سوزف على ابي هرفن ابره مضارح ضارح
 محمول بيت نوح اوريم طراغ الودع كون مكر ابيه ريتون برلكم
 با نوح هوسنا هرفن كور ابي باغات مراد هوان كركه سلتم
 وديونا اجون حكم بايك وكركه . انا حقيقه محمول بيت
 فوهمه الودع اجون به حيقه نوهلا انا اهدكم نينا الودع
 قولم قروب اعماله صادره اولو -

سالا سوز اناك ابره انا
 بروت ناليه انا هجوت حيس
 انا محباني حيس انا فو انا حيلكم طوارك بونع اصارل
 محمول بيت ، بل كركه تاك تير من اجود كلهدن ديوسن
 تيرم اناك كركه انا حقيقه (محمول بيت)
 نوح بل كركه تاك بل طرافت ابيسك ريو عملك صالات

كو تملك الهم ليس هديت الهم سلك ويكدر سلك طوعا وعاد
 ارادة من سادات الهم هدم وهرقت
 سرنا - فليكن يا ملكي
 زالكه ان يدع يستحق
 راقا محاربا ، تاكسرون الهم لشر هاجمه دستكس دفت
 يكي الم الجي ال دوجي مسارنه ر محمول نبت ،
 باش سلك اياك فورتاه هاجمه ابرج نين هاجم اول الصبرك
 فونده اوزك لكا ال دوجي نين نصيه يوقه شاك صا ايم وصاله
 اويك ايجون و لكا بوندي عيني مددا دوستي قالدري زيانا
 ويچيك حبان ال كبري نيك مولدا فقول برمشر منت
 ياره هفت نيشه كسك ان صا تلح هك كيم و صلي يا كسك ان تلح
 ارده صلي حبان عام انكركي با تفقير حبان ارا و صلي حبان تلح
 اللم لسته رسته لسا كليله لسه .
 سابتا رده سرتا نيشر
 تارجم ارده هفت نيشر
 راقا محاربا ، رده ارعاضه و برمناس و در ارده نيشر
 راجح فورتيج مسانه د محمول نيشر ،

اي ساقى اهل لكا و فقه نيشر دوجي تاك كيم وارله اله نوزيجم
 مرانكس هونك عام كلدنك يا نيشر دانا هفت محمول نيشر ،
 ارده صلا داي سيد قالي ايشه كدونه نيمه و دن و فقه نيشر
 ورتا كيم بو ادا نيشر ره ابا ابرج و بو نيشر صا و صفتي كنان
 الهم ريك الوتر اناك اوزه و كلف حال الهم حور علم و كال الهم و كل
 نيشر صلا بونك فقه كليله مي هفت نيشر و برها هفت صفتي الهم
 و كيم تاك نيشر نيشر و تفقه فقه ابرج و نيشر نيشر الهم
 و محبوب راني الهم نيشر حاله صلي و ايسه صفتي قسما الهم
 ضرور نيشر بار الهم نيشر نيشر الهم بالترقي نيشر و ايسه
 كنهله صفا و بطا ويدا ولسا فرتيج داي نيشر و نيشر
 و نيشر نيشر سالكان اناه بوشه قسما اوه اوجيه كند كليله
 ارده نيشر قائل و اعلانه كسرون فاي الوتر نيشر اقسما ابرج
 الهم و كيم حقه نيشر نيشر نيشر نيشر نيشر نيشر نيشر نيشر
 نوزيجم و بر غير موضعه برمشر من انا انا نيشر الهم
 نيشر على وجه الارض فليقل الهم انا نيشر و لكن حيوة طيبه ابرج
 نيشر كلام اسماء الهم اسماء برمشر و لا تقبلوا من نيشر
 نيشر اسماء ابرج اسماء و لكن لا تقبلوا و نيشر موضعه برمشر

ولا تحسبه الذين قتلوا في سبيله اطلاقاً على اعيان وعنه بركم يرتون
 ترجمه عا ابراهيم اه من قطع اديه ويومضاره يعفان على
 يومضار ^{بفت}
 ليس من مات واستراح جيت انا الميتة سبب الاعيان
 وبنه حاي ديكوره يومضار ^{بفت}
 قيو الورى تحت الزاب ^{بفت} وللاوى رجال لهم قبا السباب
 يسره هيكم اذ ذره فطوره كلوه مشوقه ^{بفت} براكم اذ ذره فطوره كلوه
 مرره وعنه مستوحاه زنده درك وركن خورون فطوره جات وركن
 مستوقه راعل اوكسر ^{بفت} اللاتم اصصنا من الذين عفوا قوتوا لوك
 ووصلوا الى توفيه الحقات وعابوهم توفيه اذ لك
 وهذا القصد سح يبالى بوقفة قبالي بعون الله الملك العظ
 قافية الشيش
 سحر عجب آفتاب ان قرحش
 بركم ابراهيم سحر فتر كرش
 اما عجب آفتاب كونت مناهه قراى مراد وبارك جهالده
 سحر مطروح ومقبول فتنك باخرجه وغلب ايدي مناهه بركم
 سحر كصلوم نزاره كلده ان الذين قتلوا الويامه والومان

اى عه يومهم واهم قرحم ^{بفت} وبنه كلده ^{بفت} يومهم على انا - بقوت
 اى اميدون وجمون كى يقفه الذهب انا - وادوقا فتنك
 اى عجبك ^{بفت} وكمهول جيت
 كونه اول محوبك يومهم كورج اذ ذره اولك ^{بفت} وركى دهر اولك
 ايمن مقبول كورل من اذوك ^{بفت} اقا حقيقت
 خورون مراد بترجم زوك اولك ^{بفت} قلبه مرسان مستغفنه ^{بفت} وخرين
 على طريقه التخليع آفتاب مغويه راهبه ^{بفت} قاعده
 معتم اذ لك تتختم آكا دركك ^{بفت} برلفظونى معيان حقيقت
 يا عا بيان مخففاتك زكرى ايم ^{بفت} بر مصنا مراد اولك ^{بفت} واما
 اجاع عجبك ايم مصنا آخرى مراد اولك ^{بفت} باضو انا اهرجوى
 ايم اهد من مراد اولك ^{بفت} وركى عجبك ايم مصنا آخرى مراد اولك
 سلا بوقته لفظا فتنك معيان حقيق مراد اتمه لم فتر
 صرح ولا ريدن ^{بفت} وارجاع عجبك معيان عجبك انا آفتاب مغويه
 مستكاهم درك ^{بفت} سلا سلا على بترجمه درك عمده ^{بفت} وقرنه
 اولك ^{بفت} صوره لقات ايم درك ^{بفت} رمهول جيت
 اول آفتاب مغويه مستغفنه انا قرحب مرسان غنجر آفتاب
 عجبك اولك جيبك ^{بفت} رصف اولك ^{بفت} بترجم آفتاب سحر

طوع ابرك كوكبا القفال در دل بدو بر نی ها اول سر کاه موز
 سینه و غنل و مصفا قریب بریان دهن بوسه آفتاب و
 کواکب مضم اولر باک ویر اول آفتاب مضمیلت آله اول
 الطغات ایستک براره القفند کره جمله فرود اله
 متسیر اولون نیم هلاله غنل و مصفا اولرک نیار اولر کلا
 سیراله بریانه طلال اولون المذات آبریک براره القفند
 اول اولر مملد آلائی عد اولرک

تکرش کرد عالم پرستو -
 کویس عالیست ایستکوش

انا هماینی کور فته صنانه موصول بیت اولر موصول
 کور عالی لولوتته ابرک عاللا قشتم دهن آلم تکرند -
 ملا کوردن اولر موصول الفاظ در بار برید -
 انا هماینی موصول بیت اولر آفتاب مضمیله اقبال لولوتته
 عالم و کور نیایه تا بر ایلمی و عاق و لولوتته دهن موصول
 آلمند - ملا لولوتته عمالی سالکانه دهن ایستدوب و اولر
 مملد اولر موصول بر بارید

سیم - سرشته کوی دهن برین

لولوتته

کاتهدول همی رود برین
 انا هماینی ، موصول بیت نیم اولر نیم طراح اهد اولر نیم کواکب
 بایک برینک بریکه کواکب آلم هدم اولر شعلک بایک کور -
 سار هدم عدولوب عد لولوتته و کله - انا هماینی
 د موصول بیت ، اولر آفتاب مضمیلت انفا س موز لولوتته بک لولوتته
 هدم اولر نیم ایچون نیایه تا بر ایلمی کواکب اولر لولوتته هوس ایل اولر آلم
 ختهدول هدم عمالی اولر -

ماه سالک صنانه اولون باد
 دهن برینک بریکای دیشی

انا هماینی اقدون براره باق اولون مضمیلت موصول بیت
 بریم کورن کم هسی براره اولون ایچیم برین نیم بودنه قشندک
 کلاس اولر نیم انا هماینی ، موصول بیت ،
 بریم صنانه اولون کورن کلا مضمیلت اولون اولون ایچیم بر
 انفاق لولوتته مملد مضمیلت اولون اولر نیم ملا عمل لولوتته
 انفاق اولر نیم اهد لولوتته و موصول مضمیلت براره اولون
 دهن کور قشندک مملد بر اهد لولوتته اولر نیم اولر نیم
 انفاق اولر نیم لولوتته لولوتته لولوتته لولوتته لولوتته لولوتته

هدای علم و علمم برادر دستم ایستون دیکر
سزستم قیوالت بر رید او
تا مکر او نش بر و کد نش
اتا عیانی اوقند اولم مطایح روسی کده کجمن مصلیه
محولیت (وسته قیوالت سالی اولدی اوا هک قیوسده
تا مکر زسته بلان اوزیم کجمن کوروسه بین اولد ایستایم قیوالت
اولم کجمن خیر کلوب ایتم اوزیم با صوب کجمن دیبا مناسبه کجمن
دیبا نش
در هکله یا رسم فان یکنیم با سکر بر رسم قیوسه بی فیتریه
راقا حقیقی، محمولیت، وسته هریم اکتیک طایفه
بلند بین هیچ دور الیدی اولد ایستایم کجمن طایفه الفانک
الوب انقاس عیس نصله ایلم بر دیاب الیم . سیدک
دا علم لنا الا نعلقنا انا انت العلیم والی کیم .
قایه القواد
صمیم بر فی سانی یستم آور عام خاص
تا ذرایه روح در سن هریم اوزیم قیوسه
اتا عیانی هجیم صیاح قیوسه ایلم عام خاص قیوسه کیم

هرکس ساقید در برار بلکم بعضی استخوان در برار قایه مطایح
ایتمه مصلیه (محمولیت)
ای ساقی صیاح قیوسه عام علم ایلم کجمن تا کم و جهوده ره کجمن
آستوره روی قیوسه بین قیوسه نیشین بر قایه رای روی
قایه ایلم نیش قایه ساده سقنت ایلم مطایح
هر دیبا کده قایه هوه رای با صوب ماضی نیشین
اتا حقیقی صیاح عام کجمن ایلم اولدی (محمولیت)
ای مسک کمال دیشین لطف ایلم اهلوت ایتمه محمولیت
لیا عیان ایلم تا کم اوزانی استخر ایلم روی قیوسه در کجمن
روم نما اولم نیشین بریم سولک زمره قیوسه معدود ایلم
بیرا اولمالک عادت سزده کمالدن عالم قیوسه ایلم سلا
کده عالم عقیده عالم شمس کده بی عالم عقده حوریه ایلم
نیشین سولک ایلم صلی الله تعالی علیه وسلم هر دیبا بر راز
کجمن با حیره نیشین با عیسی نیشین سزده نیشین کونیا کم
طیلس طلق نیشین قایه بلبل اولدی زاکم مراد علی کده
کده و کندن دور ایلمه اولده سوز راز ایلم ایضا ایلم
نیشین اوقی یا عیال دیشین کده و کندن حقیقی ایلم

هولك هفت بدو زان اروضه شغل اوردی هفته مطهره حلاله
شالی عیدونکم آفته آنک لستون بوعلاند بیرون الوب تا عالم
استغافره قله دردی . بین اولیاء الارضی آنک تبیی
ایله کاه عالم عقلمه رکاه عالم استغافره اوردی . اللهم
بیرنا حیرة نبیا .

صیبه جان غنیمت دان و جام فوکیلا -
کز غم دوران یابی جز بره سیه هلاقی

اما صحیحی صیبه ضعیف ما را ایلم بیلاسه الهه غنیمت
کافرونه آنان مال فوکیلا . اویکیجه سیه کز یهم و
نا مساریه .

جانم بیلاسه کافرونه آنه مال کی غنیمت علی و علی اویکیجه
فلوقی صفت طکم در شلخ محمدن بو ظیفه و نازون غنیمت
ایله قرانومه بولیمیزن بیزاکم بولردم لایع غم اما حقیقی
جانم قورلومه صفته بولر سیه آجه حیه الیم بولکم
هولک ایلو .

کند کولمظفاناً سور . ای طالب برغ وصال دایر غنیمت
حلال نظمه صفت قوریه الهی غنیمت رعایت عیالات
میتون

مطهرت الهی زوت بی نام بیداهتمام طلب دوراندن رهیار ایله
مکله اولم الا بو ظیفه رعایت کندن ههله و لغ اولی الیه
حیه الیم ایلیم بیزاکم هله وهوس تبعته ایوب امور اخریه
مقتولسه الهه غنیمت و زوت بایوب تا اخر ایلم حرج و حیه
نیم صیبه سر ظیفه و ادر ایلیم لیس الوسیه قهر الوت احوالکم
هقی الصوت . بین بودنیالی فال و سیر الی الزالده کم هفت
صیبه سیریه و ادر ایلیم مثل الینا کلیم النایم و احو
صیبه و ادر ایلیم الینا حیه نا ههلا طاعه و نه بعضی

افاضل بومسار .
الذات الیه کذلک الیه ذلوعیا و فی الصبح علی
و بوسه کلمه ربانی الیم الیه سوره کاتم بوم بول
لی هیلما الیه غنیمت اوجیلا سوت و حید ایلیم عیاد - احو
بایوبه امر احو صیرا . و بایوب و فی الی صیبه و ایلیم
مقتضیه و ایلیم . نیم صیبه علی آیه کعبه و ایلیم
قیریه بولر . و احو الی نظره بی نیم و صیبه و ایلیم
السوات و الارض اعدت للمقیمه و مطهره صلیه علیکم و علی
الله ههله سوریه . عیلا الهیه قی الفوت و حید ایلیم

قطرة سول الكرم علاج عديم العلم انده جوبه سكر ان من انتم رعايت
 البزائم في الدنيا وقلوبهم في الآخرة ووجب ما نزلت حكمة علم حيا
 عن ابراهيم بوجهه صبر ورياء التي اذهب الي بني سهرج
 راول نو جراح رهناك وحيثه روفه معاني عيشة صلات الكرام
 جوبه سكر
 انفة ولم غنة منزل كالحق كما جابره هجم دليل الحس
 حين من درهنا عا سوا من رهاكي مكنة سود برنايم احم
 وهذا القدر سخر في انا وانا بة ليدلي بيواله اللذات الهل
 راقية الصاد
 ضرورة ان سر كوي تو مكنك الخاضع
 وكره في تو تراجم سر هبان رايض
 انما عايت ضرورة افسن لفظا لفة فذنا لفة رون
 ايجون سونه كلال قريته رة الخاضع بونه لونه سكر
 هبان كسريم الم جمع قية سنان ونجم رايض كرا الم
 جمع روضه كستان دراهمه ليجي مصلية محمولت
 سكر كويك لاسنن نية دونه بلغم فردونه بوضه سكر
 وكنسنا لفظي ودمي ملو ريب روه سهارون لكاسير
 انا

انا صفتي شبان و رايض دن مراد اوله كدر در كره آية اقصيه
 شهده الولد معمولت ، اي سرني همت دورا نا
 سكر مقام عود سكر الخاضع ايدلم فردونه بزايما نراه بجم
 ملاندر بزه سال قابل الحس بوضه اولك كده ك هده الما
 بر كسخر ودمي مراد كسندن اوله لخي سانه
 هيم من سورد بي قابل عايت ت
 هيا كسخت ففانه عايت اعلم
 انا عايت هيك ك الحمة لسة بوقامه مراد حقله عايت
 يكاف باهود عوالم الم قارم اولن عرض مناسه ايسه اية
 ضا سطل واه مقامه آي ليني مناسه طهه موهلوم
 بسد وكر هبولي صورت ودمي وفضل نفس الاق
 جمع عرض بوهي لظونه ريب كح وكيف دان ودمي
 واهضه وملك ورضع وفضل وافتصال كماله
 وتعليقه لسم بوهلك وخرمن تفرقة افتت الما
 مكادون بعبه بوسكر الوجه سكر بوجد ملاني موهلوم
 والدمي ملكه موهلوم في موضع بعبه بوسكر الوجه
 ماهية انا اهدت في الاغنيان اقصفت باكانت لا في موضع

انا عاصي - صفة - قد نفع الخاف جمع غرض تطهر ومول
 مناسم - مجهول - غير المزمع اياه - الكبريكم غرضه كمال
 و بظرف فوسل - جمع تطهر ومول - يعني اياه لطف اليه ليقيم
 بالحبوب او زهره اذ هو كملك - غرضه المزمع انا حقيق
 بوقدمه ما هذان مراد براداره - وجه سارته صبا كلفه
 ترقيده - مجهول - بيت اي برناه آسمان ولاست
 وفيه كجاء هديته الكفاي - صيردنه نري - صفة طريده
 ايم بروسلك اي كرك كلك - و بظرف فوسل - ز طرف
 كما هلال اثنى تطهر ومول غرضه غير المزمع زرا ايم زون
 طريده سولج من لقت بالذات ايس - سولجان - تلاله كرك - مذاقت
 و غفل اوله - تيم بوسل - مطبخ - الغرضه كرك ايم لاجل
 صيف و صيفه - و كرك - ناول كرك
 بجمع غرضه فوسل - تو مكن - اخص
 انا عاصي - صفة - صا ايم صلات فوة - بجمع فوسل - اخص
 كوز - بجمع منازيه - مجهول - فوسل - و جعل بكونه ايم
 سلك قان - و كيم غرضه ك فوسل - لطف ايم بوضوح كوز
 ينعقها و انا عاصي - انا حقيق - غرضه فوسل - انا
 موقنات

بوقنات - سيره - بان اين - المذات الكين - فوسل - كذا - كذا
 مجهول - دستا - صلاته - بجمع - افاضل - بجمع - كذا - الوب
 و زوال - شابتون - صفت - و هلا - كريب - الاله - سب - انا
 بوقنات - سيره - بان اين - المذات الكين - فوسل - كذا - كذا
 المذات الكين - كرك - كبر - انا - كرك - كرك - كرك
 فوسل - مراد - انا - كرك - كرك - كرك - كرك
 باينه - و هذا - المذات الكين - فوسل - كذا - كذا

د قاضية الهاء
 كذا - باه - كرك - كرك - كرك - كرك
 كرك - كرك - كرك - كرك - كرك

انا عاصي - كرك - كرك - كرك - كرك
 كرك - ايم - فاقاه - و ذقت - كرك - كرك - كرك
 و باه - زرا - باه - كرك - كرك - كرك
 كون - ساض - كرك - كرك - كرك - كرك
 كون - الدنا - كرك - كرك - كرك - كرك
 مجهول - كرك - كرك - كرك - كرك
 كرك - كرك - كرك - كرك - كرك

راهنا اور سرسرا آنا صفتی محمولہ ہے ایہا بلبلوں
دھرت وای رقیب برویت سلامت بولکہ باطن سیرہ زور
غیبہ بلوب حد و دلایم لکھشہ آرج علی اول الہر
مفاد اولون عملارہ غیبات ختمہ ایم تا نوس وقرہ اولور
بولکہ باطنہ ناطایم شیبہ اولوریک بڑا جھکیم کھنڈیم
مقارہ و مصاص الم التہ دار اولوب و سرخ عالم اورہ
حالت اولور

طبع و سوا کتہ اندہ و لہ برہ
من صافی طبعان بقول تعلق
انا عجایب کتب طیف ضلہ راول صفاتک ان انک در
مچولہ اندہ غفر صانع بقراط بر حکیم اکبر ک صلم
اولیٰ اسطون استادی اضطریر اسبابہ و صف
ر اولک لندہ لغزان ممکن تلبیر محمولہ ہے ضلہ جیب
و کونک غفیر کبر طمان خاطر کسی قراط طیفک قول کورہ ظن
رکد کہ لفظ طبعان بہ صفت اولور و سرودہ وہ صفت اولور
انا صفتی اندہ صیغہ راقع لغز درلر بر کارہ کہ اول
کارک ضیری کتری نیو کونک بلکم بقول مرک کامدن کتیرہ

محمول

دھولہ ہے ایہا بلبلوں و سوا کتہ ایہا بلبلوں
یا تو علی قول برکامل و سوا کتہ صلتہ صفاتہ و جود اعمالہ
الان غیبات کتہ آک طبعان فی الایض صیات و کتہ صیغہ
مجد و صلا و جیب کتہ استعمال اولون کارک خیرہ مولا و صلا
ایہا و صفتہ صلم اولرک ترک کشفہ کتہ صیغہ الہینہ فی اولور
الجبہ و درعات مراتب روحانہ محمود کتہ

طبع برابہ برسان مکن ایہا بلبلوں
و دھولہ کتہ لاک کتہ ایہا بلبلوں
انا عجایب کتب طیف ضلہ راول صفاتک ان انک در
دست راکل اولور اولور صدون تجارہ المارک صلا
محمولہ ہے ایہا بلبلوں جودہ جیب اجندہ و صلا کتہ
استاد الم لہ سورہ یقیم بلکم صدون تجارہ المارک
نفا یتیم یقیم بلکم صدون تجارہ المارک
درلر انا صفتی کتہ و جود طلقہ درلر کتہ
ایہا بلبلوں صفتہ بر و سوا کتہ لاک کتہ صفتہ صلا
سوا کتہ صفتہ طلقہ درلر کتہ و صلا بلکم کتہ
اولر کتہ سوا کتہ طلقہ درلر کتہ صفتہ صلا

تران الطمانه غمده در بر ابي عاكره زني صكرانه اون سرگون و گلزار
 ابر و كمر كجسته بوقدر . تخم قطعا الجايمه و ستره لوكديه كلش ايمون
 بختن مصون نام كنانده جور شكر بیت
 سكران اميا و اوليا . لاساره انجفانه انجفا
 اول آن ملكي از كويست كان بكره و صهي معزديست
 هلم ستره زهر ابي و كاش همچو ستره لوكديه آن را
 اول آن صكران كور دل را كاش كراه زهره ستره
 در اول الله ستره مطيع كيدر در هكيم معتقدن و نكرانده
 نظاينه ادره كندر هويت ستره ايدوب گفته كويده . و موكاتب
 رويت انونم كوزده بكون اول اول مطلقه ايدوب غيره كجلب
 در قاعه كالم ناسيه سويده مطلقه ايدوب صدمه ايدوب
 ديو هيز ايدوب نديه ايدوب الصلعه رفه صدمه يوز ايدوب
 اغاره ايدوب اكا و زني ستره ايدوب صدمه يا ايدوب ديو بوز
 سون بوز جماع كينه رفه كوش ايدوب ميانه ايدوب ايدوب
 اولدم يا ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 كلامت ميانه ساقص و ساقص رفه نديه ستره ايدوب
 صلح كجلب رفه بو اصفه و رفه بو ستره ستره ايدوب ايدوب

كل و اهدرنا و درج و مبدن معصم اولدم اولدم اولدم اولدم
 صادق صفر و طمنه نك سقا و ستره . ستره لوكديه
 مبدان هيزنا و هيز لاساره ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 كليل قف و لاساره بكره شكرش
 هون غايرت كم ايدوب نوكديه ايدوب
 اقا حياي ، كليل مبدن ستره . لاساره حياي حياي ستره
 اولدم كور كركاف فاعله ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 هيز را ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 ستره دن ستره ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 طول ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 اول قور كيدر كم كلفه ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 طول ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 ستره ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 طول ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 اولدم كلفم با و ستره ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 طول ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب
 ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب ايدوب

عالم خجسته در عالم طوطی و عدوت زلفی او بر سر
 افسرد که کات قدرتی که ایمنی افسانده سگونی است و زلف
 اولی آن کید - مایه خجسته آنکه علی ایمنی است
 طایر و صوفی زلفیست فرستاده در روز
 که نه در نفس بی تو سر عیبه و زلف
 اما عجمی طالب آدمی است عجمی و علی ضد هون و بی معنی
 کینه کشیده به دونه و تعلیم صفت معانی آنی که در آن است
 (محمولیت) فرستاده که گویند سخن و صلا است جمیع الی اعدای
 بر نفس نشسته در بلاد و اولی هوشی و اولی و یکسان است
 ما شکم از هوشی هم بجا سینه که زلفی و اولی
 اما صقیق و حال صفا و همه در یک حیدر و اولی است
 (محمولیت) فرستاده عالم صوفیه و از تمام اکره طالب
 مقام و در اولی اولی سینه که زلفی و اولی
 در زلفی و عالم با استقامت و از هم الصفا

(قایمة الطاء)
 علم کج کن بن ای فتور و نا حفظ
 کم کج دار با طاء - عایب معلول
 انا

اما عجمی، علم کج ایمل نا حفظ و قلمه الطاء جمع
 معانی معلول آدم مفضل و ظلمه و لحاظ نیر لام ایمل کوز
 غیر ذی ایمل و معانی با هود و ظلمه و لحاظ کلام ایمل
 معلول ایمل و عیایب کوز و کوز معانی و معانی آن ذکر
 انطواء کوز و ایمل - (محمولیت)
 لیا کوز ایمل ایمل ایمل و ظلمه و قند و قند ایمل ایمل
 بی را کاه کاه عیایب نظار ایمل بی معنی و کوز
 باقی ایمل با هود عیایب نظار ایمل معلول و عیایب کوز
 اما صقیق، بی هود و کوز کاه - (محمولیت)
 ایمل ایمل و در زلفی عجم القند من صلیه و زلفی
 کوز، المذکات عیایب ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل
 و ایمل (سب)
 کوز قطف ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل
 ظلمی سینه آن عجم سینه
 سر من نفس دار - سینه محفظ
 (محمولیت) ظلمی ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل ایمل
 ایمل بر نفس بی زلفی سینه محفظ و سینه عیایب و کوز ایمل

تراكتة ذ - انا ففقي ، (محصول بست ،
 اول الفطيات غيب بكا عدم الفضايل ايسو - اناست المرحال
 مر اوزيم تران الميم بن اولوم القفاققون محقق فطية
 لعين اول الهدايا فطية القفاقق الرفع معب عملا بل نه ارساد
 ايله نام اولك ستمه قسم لار اولوم
 لكي بروصم حويستد رقتا مائست
 ليل باهين رقتا كس خور رذ حطايك
 واقا محرد ، كتي صانوه وبهاك كلاله مراره كلور . اذنيظول
 ازمج ملاخو ازمج اي صاعون دليون ستر ايزون محقق
 مهر الصبر ، قاعده ، معلوم اولكم اكر فز اولك اذني
 ضو صهي يا صو عنت محول اللفظ ذلك واق اولك كسو اذني
 واكر فز عنت سائن اولك هكس تاو فز عنت اولك بوقاره
 واق اولك كس ونا وزيه كي كرا ونا استقت الميه
 (محصول بست ، ماه اولك ليرك كونكي اولك طاعكم كوز
 كتي سلف طاعف كوكلكي واين كس اولك من فط الميم
 لعين اي القفاقق الميم ، انا ففقي ، مبدن طرد مبدن ستمه
 (محصول بست ، اي فو سراسان ففقتة وطلب لاره كليلت

ذلا

اول مريدان ستمه ناكم محب ففقي كزان هم بهر باب اولر ايزه الخانه
 هغه كتي ايرك طوبو ايسا دوه عقت ففقي ايسا ناسته رار كك هجت
 كالا قتيك واين هيج كس ايزون مخطوط اولر مينا القفاقق الميم
 وويل ففقي برط مالمق موزور . اولو اعالم عاملا ياف
 دا عا عا عا مبدن معلوم اولكم مسان صلو عا و هجران اولك
 س كوت دورل بيخ حورتم كه هضو اضا ايردوب الظم تاسه ويز
 برمسلم عقي اضا ايردوب كنده نه هجت اقا ايسنه ورفض هم
 هغه وفتاي وجم عقي اضا ايسه ووقتي ضيمه ايزون نه و
 حوتور سناك بولايه وزيه ووز فاصيه راه اقره وكتسه
 بيم كليم ساني ايسنه بولسه (انا اولكم عذت اققلم)
 بوظفقه ايدة مسه اكلال اذني ففقي لاره مولانا صاحب مكن را
 بوسكر (بست)
 كس برت تاسته كس احم
 سناك كس كس برت وفتي
 بقا ايسه اوسه ايسا با
 ستمه سناك مالمق موزور
 ففقتة صور مقام ونا ونا
 موز دا فم ساني نور ايمان

والله صفة صفة المبرر المكون من سؤال صفة صفة المبرر صفة
جودى كنه له سما ويطا ونا واطا فيسمع ولى يطمه
ولى نيس ونبو صبايه مطفى عبد السلام اسألت بربوبه انك
ظلام على صورت الرحمن وربعه بوضعه بربوبه انك ظلام
على بربوبه ينسحقه فقال ففتنى صورت بوجه الانسان كند
واقى ايجون آية وضايق ايجون ظهر اضايق ايجون سمى ظلمه كم
من صيب الجودى الظلمة اها اربور وصورته را در صورت مصونى در
سند صورت سلسله كى

ظاهرا نوح شود جيسكى فقط عبا-
كوبيايه جودسته ز فطوط تو فطوط
انا جودى قى هلا انكاه وناكب صفايه كنج زنى ايامك
بوقايد صفة معاشه راه اولو وكم نافع صفايه راه اولو-
فطوط جوى فقط فطوط جمع فقط صيب صفايه اجمول صيب
عابا اول ايام اربور صفا كى سز كسبون اكنه زنى ايامك بيبى كنجوب
برضا وكند بيق اولو كم صفا صفايه زنته بكن بيبى كى اولو
كس صفايه اولو تيم كى بيبى بيت
قدره زنته صفايه قدره كهر كهرى قدره كى صفايه قدره بربوبه على

لا جود

ياخرد غالب اولو كسبون اكنه زنى ايامك بيبى كنجوب
بى كى زنى ايامك اولو كم صفايه تيم كى وكند بيت
سره در باغ كنه اكنه صفايه زنته كى كنى كنى كنى كنى
اسودى در بان فقط سر دل كسبون بربوبه جودسه
انا صفايه كسبون بيت ايرى كى ايرى كى صفايه صفايه صفايه صفايه
دعالم كسبون اولو صفايه قى هلا اولو كى كسبون بربوبه ايرى كى صفايه صفايه
هوزر علم كسبون راير نولا فصل كند بربوبه وكلا كند كسبون كسبون
مرد اسر مرسون كسبون انكاه اكنه كسبون كسبون كسبون كسبون
انكاه ايرى كى وكلا كسبون ايرى كى صفايه صفايه صفايه صفايه
ايرى كى تيم كى صفايه صفايه صفايه صفايه صفايه صفايه
صفايه كى تيم كى كسبون كسبون كسبون كسبون كسبون

سند طوم عطفه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه
بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه
بوبويه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه
صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه
صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه
صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه
صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه
صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه صفايه بوبويه بربوبه وانبوبويه

اهل الليرة قطع الجوز بربل محمدت قبا اياه نظا ايم رجب اوردك
 ابناء عظام دقي شكرانك هيات اليزير سين بونين صانع ايلوك ايميل
 اولياد راهد لحن شكرانك تحت بوليب صلاحي ايلير والزلزله
 بوسيد بركم طرفة حكن بوسيد

عالم النجوى عبق اليبان زايرع القلبه من لحن اللان
 عالم من لحن لزال اهد بوسيد خان سلج منه صمد
 وقت قالا عزير ايه وقت قالا مسيح انا لم
 زنت قالا فطرا لستبه لله ليلك صم ثبات للاله
 ربنا لا تجعل في قلوبنا غداً تدينه املاً ربنا انك رؤف رحيم
 وله اعلى بالصوب وايل اليرج والباب

قضية العبد

عجز من فلو حتى خبت وديلو ايه صناع
 ورتوبه به راضي خبت دريغ صلاح

انا عجمي عجز ديلك تداغ نضعت صناعيه ربتاغ صناع
 كلور اولاد اذت لستكم تكيه لو بربل صلاحيه و-
 ديايه دور ضنكو ديايلو صناعيه نانا اكر صناعيه
 ديوصاوه شاد بورد نانا ذو عاظم اذت شريك اكران

عجز

لفظ ارا اودينه رانها ارك الف لفظاً هنك الملو - و ريلو
 محمول بيت) سيد حياتي استرك بوجوه متكاسن ريلوك
 لحن صوتي وديوب مراد اولوم اركس فقط بوباع ايم رافين
 بوفكا دوريلك تراغ بوقه . داما هفيم ، دمحول بيت ،
 انا مرستارنا وسرنا قنما دواصلد كيريه دنان اولوب موت اقيار ديلم
 فوت ايلس مراد ايلك هيج برس دقا ايلك سمه مقصوم بوايلك
 اركج موت اقيار ايم فوت الختم لك رضك تغلقه دورست
 اصلا وفضوه كما تعلق بوبه اركم الختم زارور . مراد وسرنا بولون
 كندره اولون انا ايلك بايه . بركم مرستارنا قالدان نظومت ايلو
 وديله مصاقت ايم مقبول ايهه انا بوجي هديات بيت ديايلا حتم
 ايلم كندره كلكلره مر بيه وفضفات سوزان لفظت من قطع ايلو
 ديوصه سوزان ايم على ايلو بركم سيعا عالم بوسيد مراد اولو ايلو
 بين ايلك عدايلو ديوبه مر مراد اولوب ايلو لا بوجيات بان وديلا
 مراد اولو . دوسته طرفة بوبيه ركف عجز من نونست ، ايلك
 ستور انا بيت بوبه بركم مرسان كاسون طالدان قالدانه فلكيا ايلو
 هت جو ايلك تاك قات عطف لظفوره سات عجز ديلك به بيت
 لفظ عيسى صفدا ايم ايلو تا ايلك بركم بركم لفظ ان فو بيلك بيت

روی صفا آن زمان بسیار شود
که در آنجا طایفه از فرجه کورده آمدند و در آنجا
ما که طایفه قایل و در آنجا طایفه و در آنجا
صاحب زاهد روایت از آنکه شتر مرغی در آنجا
سال یکم طالب قایل حجتی امیرک کرد عالی دور ایلیج بود ایلیج
آنکه مودنا صلالا لینه قنبره که در آنجا طایفه ایلیج
مستطاب افسیجی اولیجی که در آنجا قایل و در آنجا
استیاج طایفه استیاجه مسکنان زیاده و غالب تر بود .
عنه لفته را کرد معقله صاج

شکفته کورده میباید این صیغ
اقامه ای ، عتبه بر طبق معروف بعضی مردم در ایصفین
نیکه کم آن ایلیج کاه عتبه قنبره ایلیج معقله طایفه
دقنوقنسه صاج رماج صاجه ایلیجی مسکنان
محمول نیست ، نمرود شکر لطف غنری فوسه قنوقنیه
بیا میباید شکفته مودنا زیاده با ایلیجی و در آنجا
شکفته کورده و در قنوقنیه ایلیج صاج کورده و ایلیج صغف
طایفه بواجده کم صاج دیمسون روی بیرونی را حقیقی ،
فهم

قنبره بر شکر سمید و شکر تقوی سقنیه ایلیجی معمول نیست ،
تأییدات خب هرتکلم تا از آنکه سویم وجود طلوع بر سر آن
تقلید بسبب المومل یعنی نوعی از آن او عالم بر می دوزد و کم کسی
المیوسر

عوه عالم زنده روضه ایلیجی او
رقص برده هر کس از آن بر بیت صاج
اقامه ایلیج ، عتبه مکان وسیع عالم صلاه کس نهمیه
دهایلیج صبا حاکم با قنبره ایلیج و قنبره صاج کورده و ایلیج
نورده او زنده نشانه منالینیم (معمول نیست)
مطلق مکان دوسی یعنی بوعلی آن است که کورده اول ایلیجی
اولیج که اول کورده هر کس که ماه بوزنک صاج اورد و کور
نیده طلوع ایلیج ، راقا حقیقی ، ماه درون قنبره
دیگر (معمول نیست) مودنا و قنبره ایلیج و صیغ
هر کس که قنبره صفا کند قنبره ایلیج کورده ، قنبره
صبا کورده ، قنبره ایلیج ، قنبره ایلیج
عتبه حقیقی صفا کند شکفته و کورده
نیت کسی را بر وجه بر ایلیج ایلیج

عشرة لفت بلا كيف
 رمان او بهر بيان صفت
 بوئين صلح اوليك هر يك رات عطف قطوره واره
 عشق سيره كل عطفك اهلان بايز آقا ايكم كناره
 عطفه ترويب اوليك همو ايكم دريك محضا عطفه ايكم
 انويليرل بيمايوي عطفك حقدن خوي بيلى عطفه (اتاه)
 عظم سركوي تو دانسته زمته ايك
 كرد بيلك ايك اندو اولان اقطعا
 انا محياي عظم قهه و كان ايك نغفرايونه برآه عطفك
 قاعده صلح اوليك كان عطفك اسم معني اولوس ارات
 ارات نغفرايونه ايك و كان و دلاكي اقطعا
 كسان صانسه و محموله سلف عطفك باستان نغفراي
 زمته اول اهدون دوتيك برآه عطفك ايك اولان كلف
 الميف بيماي اولان بون نغفرايونه عظم ايك
 راتا عطفك و محموله زمته بويسين صلح عطفك
 ايكم و اولان اقطعا كلف ايك نغفرايونه و اولان
 اوليك بايز انا اهلان ايك كلفه رمان اونه طوره
 عظم صيرت سزنده و اولان الميا صلح عطفك
 الافرقة

الافرقة و الافرقة علم على اهل الدنيا و هما زمان على اهلها
 بين محبة الاربين ماسويه نظر انبار عظم نغفرايونه و انا
 البت المحم هو قدا اولان الكلى الذي صم عطفك الويه طوره
 الظاهر من العطفك بالغير و جسدك عطفك ايكم و اولان
 و نظريه بخرانه سالك ايكم و اولان ايه فيزيه و اولان
 بت اها و هويت و كونه درم صغراي همت و اولان
 كراي كن عطفك ايك كونه نيه و قرب قاف قاب قويه
 العلم كسرنا كرمه نبيا محمد صلي الله عليه و سلم و انا علمك منا
 حقيقة الحال و افرقة كنه الحال
 داخية العيه
 علم بومى و اولان اوهبا سوي باغ
 ناه و سكره ام الرضا او دماغ
 انا محياي اوهبا بر معتدل ملك كسركم مطلع كسركم كسركم
 سادى الينه اسر و امام الاجل ابو ظفر محمد به عطفك
 الافرقة كسركم بيه بوسل عظم ايكم و اولان
 نهب من قبل العقبه وقت الكفا و عظم الاستغفار ايكم
 الحيا و هو الير الذي ادرت عظم ايكم و انا عطفك

حیثه قال انی لاصبر یوم یوسف . وبعده سبب تسمیه
 بریدر صبا هم صبا یلم متکلم المده زرا طوبیا المده ان اسر
 تسم صبار دخی برده زرا در کتب طوبیا المده دور ابرار
 و تسم المصوبک معنیه تاخیمه معنی الایه منی لهدر زرا کم
 اصل طوبیا مطلع حسد - ولله بعد الهوب قبل کثیر و طوبیا
 الیمه منسخر الودر هر طوقه اسر کی کورین و دونه به ما عدا
 اولون و دونه من رایح و در در اناء له عالی سگاتی ده
 تقطیر ادرزه ذکر الودر سوری ده بر یا بار ان مقدر در
 و زرا تخمین زک المده باج و دماغ مودرد - معمولیت
 باد صبا قایمه صد قوتونه باج طوطی باجود باج طوطی
 اسر کم اول ملک لقصه و دماغی آه و تریا رب هیوه و در در
 (اما حقیق) ابر صبار نراد غایب بلذک طوطی در بار باجود
 مراد محقق ده لقره آیه شاهه الودر (معمولیت)
 شاهه اولان محقق ده لکن باجود محقق ده لکن غایب
 طوطی تسم طوطی کچون شام مرده اول باد غایب تا تریا رب
 کورین باجی آه و تریا رب المده و اول طوطی و کاشفانه
 باقی اولین باجود

غم نه دلج می بود غم می ساقیا
 ضربه جرمه از دود جلای تو
 اما محامدی هر چه بریدم زانچه خالی اولد مناره معمولیت
 ای ساقی سخی بیای سخی و کله کن کبرر قایم بر یوم المده
 ای کویا سینه فاعله و بر اما حقیق معمولیت
 ای سر کمال وای سینه عاقل هر چه سلاسه عقاب اولد غیب تو عسوه
 عاقلندری بنی نه جهتم طلب مستوفی من صفا بیوب و صبار لیم
 ایبر قالمه و عطف بر تو بیایم کجا ما سوزن ز غلغله در و دمام
 اسر ای قلی مراد اهل ایبر و عیدر تسم القه ذکر الودر
 غایب لطفه اگر رفی غم ای جورور
 نامت سنده و ص با صبار طایح
 اما محامدی، شاهه مضاعف هده شاهه کلور صلی بر اول
 لغزده دلک مناسره و لکن لقلب به علی سر کله
 صبار اولده طایفه و زرا غریب بر سر کله شسته کلایه
 شاهه نطفی کردن کداسه من بعضی بر شد و بر کله
 رفی بری مقصود ابر صبار طایح تقیرک با صبار
 یا صود ابر صبار ایچون اولان طایح مراد حسد و دونه سبب

ابتدای غزله سبقتاً بین تعریف با درصداً در نام اولی
 بیات لطفه ارم زودتر کن بقاصه کوزیش تا که سینه در پیش
 بارها طبعی با خود اول غرض در سینه بارها چون اول
 طبعی (افا حقیقی) معلوم است، طبعی مؤلفاً لم معقول
 عاقل بیات برده زاده کله ارم تا مع اولی کی اقباب
 محلیات محض محلا برین تا که برده طبعی با درصداً اول
 و باید ادم مراد محلیات اقباب معقول کذب اقباب طبع
 طبعی لاسی اولی بیات تا که زایش در بیت،
 چون تا به اقباب معقول اقباب طبعی بران می شود
 نرغنی آن زمان کام برید تا به هجو در زمان مسرود
 غم سیرت که از لیلین حمل
 بین کوفته لب لب در باغ
 اقا سعید، معلوم است سلب لب لیلین صوبه خانه غم
 اولی هیلم که کوفته ادم در دریا برک باجه
 افا حقیقی، معلوم مراد اراهم فصل اولی
 طبعی بیایه در چون محلی که ده که نه زلالی ادم کلید غام
 ابدیک عمیق سیرت کن فرغ فصل ادم مهو اول اول زو کلان

اد

اولی کلام مراد منته دقتاً یعنی اول کلام عمل بیکم تا اولی
 یعنی اولی در لایه نالی اولی در فصل اولی
 غم ریای که کتا فرست فاب
 کوز نشی سر او مزین کتا شاع
 انا محبت غم مقدمه غم زودتر مراد صادمه شاع
 زانته دقتی در صادمه معان و بعضی دیگر صوب عاقل
 معان به کلام در بعضی از آنجا که استیلاقیه المقام
 معلوم است زنده ریای که غم غم زودتر اولی ادم
 مورد نقیسه آتیه حکمت و بدو حکمت اولی اولی که طبعی
 عاقل اولی معان اتم زودتر و نصف طبعی چون
 اچون افند زود ادم (افا حقیقی) معلوم است
 زنده اجمیه غم که فرط و صبه ادم اولی نفس
 سرودن آتیه سبانه زان در و طبعی فی الصامیه
 مراد محلیات و لایه
 (دقیقه الفا)

فرغ کجه شود در صبا با ده صاف
 با اده کلید ادم من شفاف

انما هي ان صفك براه آينو صفانه (محمول حسب)
 اهلنا من غلبه على البره صباح محله فاهو سجا انما في نزه
 كل كنه اوله ابره الى اول ابره سربن مراد محله فاهو
 سربن نزه ويدر انما صهيي محمول حسب
 عمل شوي اولاده نزه حبه الود سربن كنه الاله يس اوى
 اى مر كمال اوله سله تقاضه اوله ان عفا ن كنه انفس
 عسى انصار الاله بنه تايم تايم سربن وحقا نطق الاله
 فقد كونه نوه هونه من هرا انز كنه
 كم كرك كنه كونه نوه مكنه طواف
 انما هي قعي سبي سربن ولفظ خذك هيج بكي
 اليا نزه دير ولكن بوقامه فقط سجا صانه سربن
 هرا صابه بل كلف دوعك صانه محمول حسب
 سف كونه من هدي بهكن بل براه به بلين براه وكم
 هدم سلك كونه الهافه طواف نوزك انما صهيي
 قعي سبي سربن سربن كونه صهيي كنه كنه
 دير كنه على وهما اوله عم افيدون بهرت ليني سربن
 وحقا نطق الاله ولفظ هرا حقيقه بوسل الفيدر كنه

لا يجر

لا يجر سجا نويه غرد طبل ولا ينفق الابه ولا يجر الاله
 بالقصوره وعلامة عمم الاسباب طولا والقضاء صفوه له
 قال من عباره ولفظ السراج بهه فلفظ (محمول حسب)
 مقام اوله كونه نك مقام عودين عمم افيدون علمي على بهرت
 اوله كنه بهكن هرا اوله نزه نك مقام عودين هرا علم
 ولفظ طواف ابره ولفظ تايم كونه محمول بلفظ محمول حسب
 سف مقام عودين سندن هره سبي بوليان سربن سربن
 سف مقام سربن السرفه بوليان كنه بهكن هرا براه اوله كنه
 سف مقام عودين مقام ولفظ طواف ابره او من الخ الموت
 الاله بلوه
 قيب غره ساقى برجت هونه دلم
 زخم لطفك صدعانه نذرا ان الله
 انما هي سربن برقا صانه طوله اوله سركنه تايم
 رهوره تايم الودهم رابعا الودهم فاما زخم برك
 سادا عوره سابعه زخمه لفظه اركوله تايم
 ولفظ سربن كلوه زخمه سبي ولفظ سانه تايم سربن
 سانسبر (محمول حسب) ساقيل غره سله الودهم

وشمسه کوظلن فان عبه لظفدرن وکله کم بزجان الظفران
 لکسارلسون مارا لکله عکقه محمود الکنه وهو دهان بزجان
 بانه افاقضی ، قریب هندراج الیه ویرل معمولیت
 اولساقی عکسه بایک اعلاء اولله استدراج کونه المظان سببا
 اولوب به عکسک طریقه موقوف الیه مردسره راه کندن کورنایزیر
 آیدارن مجدد مصفا الیک دهان اولدرسره راه کفله
 فدا اولونه کورنایزیر سببا لکله مودخه استدراجی معمولیت
 ظفدرن انفا ایکنی بانه

فرج بروج سان از ظواهر صیغه راج
 امانکم عمر کرامی همی رود کیداف

انا صحیبه ورج ساد الهمه وسولک کرام الیوظفانو
 و الیوظفانو کتف کات درین الیه بهوره الیه و بهوره سوزنی
 معمولیت ، اوساقی سیمه سلمه دان سته بلایه فاده سارکون
 فاضلین عمیره جام سادله ایسترم کور الیوظفانو عمرها طریقه
 بهوره بلایه کتیره اوله و فاضلین صیغه راج روحی الیه
 تنجی قنیم عاده بهورده صیغه راج رانایه لکله صیغه راج
 و یوظفان سبب مولانا حلیم حافظ سیرتیه صیغه کلام یوزله بیت

بیاسقی ان احوالی صیغ
 کورلرد فرج یاسه دهان فرج
 بیاسقی ان آب الشکره همی
 بمن ده مک راج اشغ صلاص
 بیاسقی ان راه لعل صان
 بده ناکم ایسه تزویر ولاف
 بیاسقی اری و نای کخر
 ترمس و کله کدای عمر
 کرم عمر باقی بیضا بیت
 دری هر دم ایچ بیت
 انا صقیق صیغدرن ساد معاند و معمولیت ،
 اوساقی برنج باقی صافی عکسه الیه خلوص الیه فرج الیالان
 برده صیغه الیه سیراکم عمر کرامی همی کتیره کورده لاف کورنایزیر
 وسته و صفا همیال تو صون لکله کتف
 کوهنت و صفاو برت زهتر اوظفانو

انا صحیبه کتف کتفه حیر مکان معاریه معمولیت
 وسته سلک همیال و صفا نیم قاور اولوسولک برک مسک و صفا
 و صفا طعانه سارده و افاقضی معمولیت
 اشغ عریضه وسته بر الیه ایبریک بولک بیان اوصاف حمیه
 مکدر کله برک مسک و صفا حیر اوصاف بیرون بر الیه
 سیر الیالان سادله ساربه و سارکله کتفه قطع و صفا الیه
 صفا قریب رسیده الیالان اندون فرج و بیان ایچت سلمه

اعطاهم بربودهم . ثم قاموا كراما هيبا قد سلم لهم اسنة بوسار
 اوليا في تحت قبا في لاديرة لهم عبرى . وفضل ان كل بوسار
 عبرى هم فضيعة تسمى الرقائبة الى الحقبة الاربعة .
 فيه اذك ساسة في الاربعة واربعة اوصفا على ان كل عبرى
 اربعة بوسار . ان عبادا يسو بابيا وراسه بوسار يعطى لهم
 البتوت والسيرة بغيرهم . ومقصود من ان كل بوسار قال
 الخالي قدسا ياسولاه مناهم قالا عبد السلام هم عبادك
 من غير انسى وثقلى حتى لي ممن بينهم ارجام يواصلون ولا
 ربا يتارلون بل يتارلون بربودهم . جعل له وهو هم نور
 وجعل لهم منابر ترفع الرضخ يوم القيوة . جئنا الناس وكرهنا
 يخاف الناس ولا يريون قالات تبارك وتعالى في سائر
 الا ان اوليا له لا يظنون عليهم ولا هم يظنون . وهذا
 الخلد . سعى بالى بوقلة صيل لسنوا الملك المتكلم .
 ر قافية القاصم ،
 قدوم دارة كليلك دسى وصفك ورضيه
 هيجو كسر ر سانه بقصاي توفيه
 اما ما عرى ر قبه بولسه هم دله هم جعده . بنج
 فلعج

كلام منزله كاسر . ومن اولك ايضا . اي دقا وقفا حكم
 توفيه من اولك منسارنه تقصير كلام قفا بتوفيه كلك . محمولات
 كل عظمة اولان قدوم دارة . وهان برب وملكه يقيد جه بركس حكم
 سمان ايسر من بولك منزه . الملك قيسا الوكسوك بولك هم عبادك
 بالكلب معدوم . لا يملك بغير مسير . اما النار كالمعدوم قيلك
 كالمعدوم عبد اليبيل .
 كلكون من اولك له الودكته وقت . محمولات ، اذنا عكده
 الهم رسلا من مقادير عفتت عكده وقات هيت وغانه له هم
 رسلكم قفا سمان ايم منزه كلكم اكر دقا والاساره ووقو برب
 اوزره .
 قافيه بولك منزه بولك دارة برب
 بدها كرام الشير منان ايرتوفيه
 اما ما عرى بند ولقته عطفه تقصير اكون باها جمو بارة
 منسارنه محمولات . هوده بارة اجمعي اكون قول ايرتوفيه
 بجزا كادرك بربود بوقول الملك تحقيق كسهم . ان يقين
 ومحمولات ، اي ما عسى داي دظلاله سرك عكده برب
 اولك بند ولقته برب اولك هم بولك منزه بربكم بولك تحقيق بربكم

کوه رسد که آمدن و برنا صفت اینه - شد صفت اول
بو عالم طی صوره که نگریه باشد -

توانست از آن خلق بگردد دل داشت
از دل ما نبود تا با هیچ طریقی

اتاهای تفتیر خلق بگردد دل داشت خلق است بگردد اما
کوسه کاف تا عالم قوله مناسبت و محمول است، تا آمدن

رضند سوزی قدا غمگن گوید سیر - آقا تا چه همه هیچ بر طریقی
کو کله آن کنش - اما قاضی حق ، در محمول است ، در اوله لفظ

عده ستان بر بالست او که کوه کوه - کوسه فایز اولست که تا اول
بهر بر طریقی در دوزخ چون بیرون آمدن یعنی سوز سوز تا بت دوزخ کله

قیمت کوه وصل تو شد چون من
هر که در خیزنده تو گشت غریبه

اتاهای غریبه من مرده غریزه دیکه در محمول است
سلط و صفت کم بر کله هر یکی این باشی بفرم هر کس که سلط

هولیک در پاست غمزه اولست کوه در بحر وصل دوزخ که کله
را که تفسیر را - غفلت لایم اما حقیق نامه مقام و صفت

غیم در کله بر کوه صابزه در محمول است سلط مقام
دختر

و صفت صابزه بر کله مقام قیمت خانه در سوز که کیم با بر کله
کوه اولیه در عایشی با بر کیم بودا هیچ صده هر که علم بودا

صابزه بر کله
ای سیرا تا آن صوبه قصه میخاید محمول است آنکه بزرگ تر نیست

صده آن سوزی را دوزخ بود اولیک از دوزخ همان رسد که هر که نیست

قد سیم سر زلفش ز زسته بر سیم
کو هر عمر در آن سیم بویسته بر سیم

اتاهای سلط زخم مراد لفظ - محمول است از کله
کند ز صفت کیم صفت قدرتی ز زسته دن سوال لیک اول سیم کیم

اول ز زسته هیچ عمره اول لفظ اید بویسته یعنی اوله عمری اولیک
ایم با با اید - اما حقیق ، در محمول است

اول کامل را و اوله فاضل همها در عالم صیروت سیم کله
ز زسته دن استفا - بر - بر ز کله ز زسته صیروت کله ایست اوله

عالم صیروت ایم منحل ایست - سجا تک لا عالم نما اول
ما عایشی آنکه انما العلم والکیم

قایه الکتاب ،
کافری که کن ای غیبه کنی بی بر ستان

اما معجزه كنج فتح كان با علم قرينه معموليت سلف شاه
 بزرگ محبت فرينسا تاك كوكلمه بر دوستي او كوكلمه ملوق سلف
 غير كردن بان ايسم مراد سلف كنج محبت كردن غوي نشين بر برونه
 ديگر . اما صفت كنج مراد قلمه زيار موضع سنج بر
 ذكر هر دو سنج ظاهره و باطن صفت ايك در برابر زياره
 معيانه در برابر كوه ريشه ذكر المدي و ديگر صفت تباها در برابر
 معموليت سلف غير حقا تاك بافان و صفت
 و صفت ظاهره و باطن سلف موفقه تاك ظاهره و باطن بين
 تاك دلبري برونه موضع ابراهيم اول صفت كنج غري كسرتون بان
 ايسم زياره صفت ظاهره و باطن در بافان و صفت
 و صفت ايم مولا اهدا در برابر كنج اول و با ايم صفت
 مصطلق اوله در باطن صفت جوين صفت هر دو صفت
 و ذكر المديون خالي المدي اهدا در تاك بوزان سنج و در باطن در باطن
 تاك صفت محبت و كدورت صفت دن صفت اولم سنج كنج
 بر عمر صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 ايبه بوسه كنج صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 در باطن و بر غير موصوفه بوسه انه ليمان علمي صفت

والله

واني در مستغفاره في اليوم مائة مرة بين هكيدن نهم بولاريت
 كلمه ايم ظاهره اول قلب تباها المدي و ديگر صفت صفت
 صفت و صفت ايم ايسم بوسه و غير صفت صفت
 و صفت اول صفت صفت ايم ابراهيم بان ظاهره صفت
 صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 و غير موصوفه بوسه و ان ايم صفت صفت صفت صفت
 و اهل ايسم بولاريت كرم صفت بافان ظاهره و باطن ظاهره
 سنج ظاهره و باطن ظاهره ظاهره ابراهيم و صفت صفت صفت
 علم و كنج بوسه قلب المومن تباها و بر غير موصوفه
 بوسه قلب المومن صفت و بر غير موصوفه صفت
 بوسه صفت صفت و باسما و لكن صفت صفت صفت
 بوسه صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 كنج مبر ما و صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 كنج ايزره اهدا بر بافان صفت
 صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 اما معجزه اهدا ايم صفت صفت صفت صفت صفت صفت
 صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت صفت

ای کوشه بر روی شهر آردن قالد. اما حقیقی
 صلح مقام مطا و عده بر صیف با مال اولیه قولی رود و در اول
 الخا ایل ای رسد صاحب قیامت و طای اول جمعی است ایلم زنده
 کیردانه عطر عالم زاه سران
 کیرام اول گروه آه دروان
 اما جماعه آه دروان در ملی آه مناسه
 افاق کین میانی آتسه و در بیخ صاوه آه همدون اگر بود گروه
 کوطن کور و سیم در ملی آه اما حقیقی
 عالی تایت مال شطیح سوسه دور اگر متا اولان در دند اولان
 کمال عکس المسم
 کتر سیر حقیقه سوزنه عاقبه
 مرفو حاسه ز غار سالت هکت سالت
 اما جماعه کتتم ضم کان عربی ایلم اسم مفعول اوله شکر
 زایج شاک هستی و الیه عاری مصاربه معمول است
 سلت حقیقه قیامت المسم اوله زسته عاقبت الامر صالت قوی
 و الیه عاریان نوزدهن بالک اوله یعنی و الیه بر عا. نوبه کی
 امیری الحمد لله کم زسته ی آید صوان ایلک
 اما

اما حقیقی معمول است زسته سفینه تایت مفضل و غیره
 الیت اولوی عاقبه ایلم و عکس هایت کدورت نقاب
 بالک المدی اوله طوک کدو کدو لکن دور اولدی بر یک حکم
 دوست کیمس کدو کدو و طوک کدو کدو لکن دور اولدی بر یک حکم
 آقایی دانس کدو کدو مفعول اولی اوله و اعدا کدو کدو لکن
 و طوک کدو نیم بولنا بیخ سوسه جوسه
 ای صرخ کتتم برود با بولوا کاه سوسه جان کدو کدو کدو
 ایله مشیاق لیسسه فی ضیانت کاد کدو کدو کدو کدو کدو
 و بوجک اولدی کدو کدو کدو کدو کدو کدو کدو کدو کدو کدو
 و هذا القاصح بیخ بالی بعون ان الملك المتعالی
 قایه اللدم
 طعم آتسا ان طعمه فزیر طلال مردوم عایه بر اولدی اولی
 اما جماعه کتتم بریا ایله مناسه معمول است بر ایله
 امیری اول کوشه کدو لکن لکن کدو کدو کدو کدو کدو کدو
 اما ت فریق ایلم کتتم بر اولدی لکن کدو کدو کدو کدو کدو
 طباب ضیاب کدو کدو معمول است بر طعم امیری و کدو
 اول طعمت عیب کدو کدو ساد عکس مقلاد مبر و و عایه

اول عرضك نوزدك حسن حاله كبره نبيانه محمود كبره
تتم عليه ههنا كند نصيبتن تجر المير ورضي اليه علم
فقدت من رايته ايوب جبرلكم الكسي جزء من سيمه
من نور الكساي والاسلا جزء من سيمه جزء من نور العسه
والعسه جزء من سيمه جزء من نور السور وبع اليه
ايه نورين رايته ايوب جبرلكم الكسي جزء من سيمه
جزء من نور العسه وبع سليمان فقدت من رايته ايوب جبرلكم
طلعت نقالي الكسي من نور عسه وكتب في حجرها ابي انا
لا اله الا انا رضي كلهم وعضي كلهم وعضي كلهم
عضي كلهم ورضي نورين سعدك الود يرضي بالسطم
عوسن مخلوبه

لب تيمه نور سيمه رهي ذلك شكر
لفظك كيه تو يراي رهي ايسال
انما بقه تلك نعي ايه فاره ضيمه مفايه وقران وكل
صوب اول دوره ويطك براني بوقاده راد لور
شكر نعي سيمه مجهم وكان محفوظه لفظ فاسيه ورضي
سبه معاه وكان صدوره ايم عوي ر شكت ضم يموتيه

مجموعه

مجموعه لفظ فاسيه وكرم سيمه ملاه ايم عوي رايته
هواره اوجمه وزاركاه وهاي ايم مفايه باوسال
نعي سيمه مجهم ودمقانه هاجندن اسن برلم ودرلم حياط
مصلح اولكم رايته اهل اوله ودرعوا اما اهل اوله
اوله اوسال كم حيمه وسام ورم ودرلم وعضي هجوي لفظ
فله سما ليدن كم صدي ايم صودونه قطب جنوب لوزي اسر
كاسا سالك نقالي ابا جنوبك عام ودرلم ودرلم وعضي هجوي
لفظ جنوبك ركم سيمه ايم صودونه قطب سالم لوزي اسر
الانام الاجل اوله لفظه عجاره من الاكدن كند وكتابه بوليه
جوسلكم الجوب ريب من اقيه وعضيه نقالي زوسا اوله من
كاسوي على من سولاه من عوي عوي انه لا اوله ان عوي لوزي
قال لوزي الجوب اني اظهورك فقا اصعاه عز الاوله وعضيه
الاعداء وعاقد لاهولاشي فقتل لوزي فقتل سولاه فقتل
سولاه فقال له فقتل وعضيه لوزي فقتل سولاه فقتل
نظر بديناح فانه للقلب وانه لا لوزي واصول على لوزي
رهاد سجوي وجمه من وهرلوش وپلوش سنج اوجوي
ويقل انا ههنا وشرنا كبروني وقال عوي اسلم ما من سيمه

كم از زبان نسیه بیروت حسن مقال
انما عارفتی مقال در حکمت معانی (محمولیت) ، او فرستاد
لفظک روح آریجه اولیون ذمکم او محولک لمی و صغر لسن
ایچون کوکون سوزلک کیور- یعنی کوکون سوزلک بیله لیسای
اولس- باهوز آنک اوصاف لیسه سنک ایچون کوکون سوزلور
دیویایو اولس- انما حقیق (محمولیت) ، او فرست
سنک ، انفاکله سب روح زالمی آنک اوصاف کلامه به الام
سیر عمیر- وهذا الفصل المزمع من سراسر التبادل
سعیاً من اهل الکبر الجليل

د قایده الجمع ،
معلوم فون جکر در مع عمیر تو معلوم
برائیکم رسم الکیا معلوم تو بکام

انما عارفتی کلام کاف عریالم مراد معانی (محمولیت) ،
سنک عقلک عمیره جکر قایده زما اول امید او فرستم ایچم
دیویایو لیسای مرده انما حقیق (محمولیت) سنک کلمت
مطلقک سیر اهتمامه فون جکر بر بک اول اهدیه رک کلامک تو کلام
مرده ایچم دیوی مراد مصایب راه عمیر حق آیت الم مراد
د مقهوره

د مقهوره ایچم ایچم بیله- نیک کلمتہ السلام ایچم ایچم کلمه به
محمد الفاضل قسوسه اصاب العلم نام کلمه به جرسه
اعلم ان النصر مقام من مقامات الدین و نزل من نزال الیکه
دیویایو سراسر قال علی السلام بقول الله تعالی ارا ایتیه عمیر سید
نصر و لم یئت الی محمده ایتیه لیسای فیرا من لحم و رطابها
من ورده فان ایتیه ایتیه و لا تأخلم و ان یوتیه فالی صمی
دقال داود و م یایب ساطره من یصیر علی الخیاب اتی
رضایتک قال فیرده ان الیسه لیسای ایمان فلا اری عمیر
د سلی فضل عن النصر فقال هو الرضا بقصده تعالی فیرا لیس
قال الأفضی لیسای فون سراسر

کلمه عیب الی عام مدغم سروسه
صودر به روره هر فون سراسر

انما عارفتی ایچم مدغم سروسه ایچم مدغم سروسه تقیرده
صودر ان کلامدن فون معانی (محمولیت) فیرا ایچم
ایچم ایچم اولان هابده ایچم اولی سرت هابده سروسه ایچم
فون یو روره نه فون سراسر ایچم اولی سرت عیسیدک یعنی
ایچون نیک ایچم سراسر فون سراسر اولس (انما حقیق)

محوليت ، او فقط سه واني نامي ره . الكعبة الله اعلمه
سقطليكم بحبيب الهم ربنا واهلنا . ره فخره عليه الهم مراد
رؤسها عالم شهده ابياء عالم ملكوت هروم كعبة ايوب رطل
اثيره كبري باينه . نيزكم بولغا تيملا امام خالي رب بورسد
كا ان القتي يطحن على من يترك اللعاب ويستقل على عتبة
وطلب الرياسته . فذلك الرؤسا يطحنوك على من يترك الرياسته
ويستقل بمنزلة قتال والعايون يقولون ان استروا منا فانا
نستولكم كما استردون ضون تهاكون .

من كعبه نيزم رفته ربي . اراك
هوسه بود كوسته ميخا . مراتب علم

انا محايي رفته فاسه مناسه محوليت . من ناسه ميخا - روت
سوره البقره اول اهدكم هوسه اوله ميخا . نيزكم نامي باله باهوليه
كوبه كعبه دن ريك اوله . انا هقيقي . محوليت ؛
به عالم هويدن اتمى عالم شاهده . البقره اوله نيزكم بلالوسه
عالم هويت بيت الهم دن هوسه كلوه . نيز عيب ايزله نيزم هوسه
زي عيشه الهم دن هوسه لر عيشه فبيلك يلم اعتبار اوله
هوان مقهوره وصال فساد . نيزم بصد بوشه هوسه هوسه

نو

من باده ومله ابي من شته وكونه ايمان را نيز بوسه اوله
عبارا نيز بيلعلم علمه تعالى هوسه الهم . ولا جاه الحيه تلف
يطلع الدنيا عناه عز رطل . ورائع العموم رض فخره نيزال
الهم كعبه كيف يحملك في الحيه هوسه بوشه الهم الهم
ويونن بولم صلعم اوله كعبه رايه نيزك قلبه فيه التفاتي ربي
بكم ربه شته ورايخ

سته عام محكه تلام الهم رور اول
به فبهم نيز كوي كوي تاد زجاج

انا محايي روز نيزم فبته كوفه مناسه محوليت اول
كونه نيزك كفتان نيزك للوقه نيزك سرفوسم بين الهم
فالهمي محلك باسند تا قيامة كونه نيزك . انا هقيقي
محوليت . روز ناسته بركم دنه نيزك سلامه فقاينا اوله
عفت كفتان اوله نيزك نيزك بكم كعبه بدونه ناسته
بين ايدي مقام محويون نيزك تاد نيزا نيزك دورا نيزم مراد
كاتب نيزم اوله نيزم باينه .

نيزم نيزم فوسه نيزك ايعوشه نيزم
سرفوز نيزم الهم هوسه هوسه هوسه

میرطند۔ اذک راسم المرقی ولانسیه القم الدعاء اذ اولوا
صبریه وما انسه لراوی العی علی ضد لراکی ان تسبح الامن یوم
بآیاتنا فم صلحون ویرثو بعده یومئذ وایستوی الاضداد
وللا لاملوت ان الیسم عدیب ومانته جمیع نون القبو۔

نادر بالیب آب روان هسته هیوان
نادر بارهت آب ریغ هیزه یوزانی

انما هیریه نوزانان نورعیمی معانه محصول بیت
آب هیرة یان نیک آقچوی سلک الیه دوقر شفق آب لیم
سادوا الیمن دوقر عیچی کونک لکاش دوقر طبع غلت الیه
باب در دظلمه دوقر نین آب و آب رنکم ریغ سس سادی الیمن
انما صقیق آب روان کوی زخمه دیرل محصول بیت
کلا سکون طلال الیمن فری دلی دوقر شفق هیوان وعبیات
محصل الیه اولی رولقی دوقر جلیات عویسه نوزانان

بأن هیوان نام از سرزمین طوی ستره شفق

کم ممکن نیست اینه شفق سرد در روز بزلستان
انما هیریه ، هکذا بی لظنی تیان و تیان کیرلو معانیر
محصل بیت ، آردنل نچ کیرلو دوقر جمیل عیقل ستره

هلان

هوئی بیما منن رکدر بواسه لب آلت کیرلو الیه بیع حقن قالمه
مکه رکدر باندربنه آکلاره اولور انما صقیق
آتیه شفق معان صقیق سرحم سرحطوع قانی هییه سقیق
الیدی نظر الیسنون ، محصول بیت ، نچ حقن قیلم هیوان
شرفکله موعانه سزاک بانه سوزانه وانه سوزانک
سزلیه نیا نالاسی غیر ممکنه دیو کا صاحب وینکر بیت
سوزه دلم کوا کله مرتبه نالان کورر هیوان عیان کله فضا سوز
سزاک کله سوز در کله برانه موقده در عقب الیاه دوقر
نک حلاط وادرات و عارضه ها حانه نوزانیه اقیب الیه
نالک الیم واکونه صقیق نالی اولور کیم بر صقل سکه واکله
هکله قریب اولور نچ امام غالی رحم الیه اللومره
یومئذ قیاسی رحم صفوان العارف والحب قفاله
العائن ان تکلم هکله والحب ان کنت هکله
نظر بر روی هیوان ماهره شفق کونک ناکم

روان حایا سکرانه بیرای او افشان
روان نیز افشان بیف من تحقیق صاب علیه
انما هیریه اولی ستره اگر کله نطق اولو هیوان کله
محصل بیت

المن نورين وشمس سرقيا به عاني سكران اول محبوب الهمي الله
 صبح ضا ايلم ، انا صفيق محموليت ، اي زمته اوله
 كامله ماه صه اولن جميعانه اكر اللطاع عجا ذة اولوس
 مقدمه سرقه ايلم سكران ضا ايه كوهر برار اولدنه دكم
 كميوك اليركيز مراد طبعه سكران متواقي ان توتوا صهيه
 سرقيل نظوي ايلم ضايه شم بار اولسي شعور ، والمخ
 بالهوب والير الرجوع والمالب

فايه الود

دقة عيسه طرب شاهه سكران
 دلوه سكران بر سر بايا كرو
 انا محامي كذبه سادله معانه سكران بولكن اولن الود
 دربار محموليت ، سادله دهميه ايجير وقتور اي
 كبري لقب عابث عابث ايميه زاهد كيه عالوهون اولكي
 بايا باينه رهق قوي يعنى بله سركه الله كل ريكده
 انا صفيق دقة سكران مراد عالم بطر رفقه عالم سكران
 عالم اردام عروج دربار بره دهم بولكا سكران الود
 دن برار صورت ظاهره اولن صديق رساله

محول

محموليت ، اي صوفى قصوى دوى سكران اولن بر عالم
 بسنه عالم كبريه دن عالم اردام عروج اميرت صورته ظاهره
 اولن صديق رسالتن معاني باليه سكران ايه كوهر
 دوع در زهد بولكو بر باينه وقتور
 توبه زكياتن دوى نوسه وضعت سكران
 انا محامي دوع زهدكايه بر عهده معانين
 محموليت ، فقولي سكران اولن واسك برم عذره
 ضرورتك دوق دوع عالم سكران سلاته تقاضا اولن اوده
 عبات سكران سرت اولوب عالم مملو توملاره اولدو
 سكران كرسا كوسه جان ايلم

وصل ياره كيف اوركه وضع براد

بهر دهر نفس مودوم جاره ضره

انا محامي به عاده اولن دوي كبريك اي معانه محموليت
 بر ايلك دعترا اوركرك ايلك رصفك كوكلكندن كونه داون
 دوت كبريك اي قولونو ايلك انا صفيق محموليت
 اي صفيق سكران ايله كونه دوع عالم سكران بر ايلك تقام
 دعترا سرت اولك ايلك صن قيت محصنه نه آقا

عالم آيا دما هجاب طيره هدم ضيا الميرتور ملادها بکبار

وارحان دل زنج دور طيف کيه فنا -

تاچ کري بريد حج کر کي کسر

اتما حياي دارهان قويا مرمسان کري نون فاذون
وکيلام نيزدون به قباد جيفک غنچه اعله ملوک محمد بربل

کم تاچ ايجاد الميه نودونک اولو اريته هم ربرل کيخورد

به سلاصه اولو اريته ايک اولياي ايم فيک عظم ايوب

افرادس ازياساي قتل ايريک دورلکم وضع کري ايجاد

الميه نورد و مصفد چورستک کيد لقب ملوک فرس کيان

لقب ملوک رالم کم اسديه کي لفظن الی اير ايرل و مصفد

ملوک ريم و کاسه لقب ملوک همه و زغون لقب ملوک

رورد و مصفد نوره تاچ کري به تحت ککاس نيت کيه

غفلت ارنيه معموليت ، دور طيفک تخمین کوکل قويا -

زبان کري نام ايه هک تايش و کيخورد کين کيد رک

نمين ارستلو اريته هار بو ريا ايم باسه حقيق مودل سخه

يقيريل اتا حقيق معموليت ، ندها هجاب

ريارون سر و دل هجاب ايره نودکم بو فنا بکرل بجه

نوراه

ياريه عايف هلاک تحت تايش و کري رده کيد کسر

دور ز کريم نودم بجز ان اسک حوسم

ال فرسته برو ال لطفه نودم سو

اتما حياي و حوزة التون ليرلو مصفا سر اتا صارد نورد

کتاب دور معموليت ، صارد نودم اکرم دورتم کوسم کي

اولون کوزيا سندن غيک اي فرسته کيه اول باين لطفدن تا اميد

اوله نين ايدورکم هدمم التون کي وکل ايه سج اسکر ميل ايم

ان حقيق معموليت ، ال فرسته اکرم روي يا هفاست

و عاهدت نودم اول اسکبارون غيک کم سب حقيق ظاهر

و باله نه آستان درگاه عا کيسه رومالیه اول علي طريله

الواقف اولون برونه داده کندن تا اميد اوله نيم مودم حافظ

چورستک

هان سونودم کري کيف تا اسرتيک با سنا نودم با سنا نودم نودم

وايه اعلم عايف الفهار من الفهار و اسکر

د قافية الراء

هجم اسقم بجه سر زلف تو آه

ميد زلف تو روم هوس تا سياه

آقا محرابی سَنَاءَت زانو کیم صفا معمولیت ، او کیم
اشترک اولم سَنَاءَت هوسله معمولیت سَنَاءَت معمولیت کونیه
زاکو کیم کی سینه ایله آقا صفیق معمولیت ، اسلیب
هوتیمدن معمولیت سوره معمولیت سَنَاءَت معمولیت کونیه
تایج اولدی معمولیت کی معمولیت معمولیت معمولیت
هوس معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
آقا محرابی معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
بیم ایچون معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
بر کوز معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
اعراض معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
باطن معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
هلم معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
کی معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت

معمولیت ، سَنَاءَت معمولیت معمولیت معمولیت
بیم اول کیم کی معمولیت معمولیت معمولیت
ایتم اول ایکن معمولیت معمولیت معمولیت
کونیه معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
کونیه معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
کی معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
تایج اول ایکن معمولیت معمولیت معمولیت
وهال معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
نصایره معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
کونیه معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
آقا محرابی ، معمولیت معمولیت معمولیت
سید فات معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
یا معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
او معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت
بایان ایسم معمولیت معمولیت معمولیت معمولیت

عقدن کلاه در
 هجرت درکت زنت بلفان سخت
 وقت آستینم ختم برسان برسانه

اما صحایف ، ختم ارمغان عفاست موصولیت ، افرست
 طاعت ایم سلت سوزن انجمنی اولدی بوزکتند اولقدنم
 ارمغان نامیلم بوسوزنی عطلن کاهه ایتدی بوزکتند
 هجرت اوزینه اولن قایلر تمام اولم قریب اولدی بوزکتند
 ایله هجرت وقت کلدی اما صفتیق
 سخن مظهره آسات دایمیه الیه بربر در آستینه
 دعویم بربر ختمون طرد سبب اولم یا الا لم یوت
 یادلیتم کاهدن طرد کدو ادا بوزنی سالکلا اوزینه بوزکتند
 بربر موصولیت ، ای فرست برده لاده لاله الم
 طبله سالت و انبهاات الیقل نجات و خوفت کیه ایلی
 بی وقت اولدند اولدی کدر لای سالفان اوزینه اهل
 ایله بیخ حال بر فاضل ولایت هجرت افرست برده
 طرد ولایت یقیم اجه کدو - هجرت سولیا کور و کلدو
 دانه اعلی شایح حقیقه الحال افرتم کیه الحال

قائم

د قائیه الاظم الف ،
 دلای توکم ارجان ای جان منت لایلا
 شدر بریزان حیدر نون قائیه و نون لایلا

اما صحایف ، لایلا طرد محمد و مان رام عفاست موصولیت
 اولی لایلا کی بیکه طاعنه عاشره دانی و نای صفا لایله و لایلا
 مخلوق صره لایلا اولی بیکه طاعنه عاشره نای طرد محمد و نای
 معاکره لایله - بالا نوبی صفاست موصولیت ،
 طاعنه سلت بیکه طاعنه عاشره نای لایلا ای طرد محمد و نای
 اولی محمد سرور دای تمیزه قالدی اول سلت قائمکنه و بوزکتند
 اما صفتیق سرور سالتن طرد فرج الیم اولن علو مرتبه در
 قائت سارا دای بوشکلیم بربر موصولیت ،
 ای مرتبه کمال دای بوشکلیم طاعنه سلت عاشره و نای
 ای طرد محمد نایله فرمالک اولان محمد م اول سارا دای بوشکلیم
 علو مرتبه ره دهشتن قالدی طرد علو مرتبه ره ایکن بعض
 اولادین حقیقه ، وقت بولیلین اعلیله
 دایله نایله طوعه انشم برآمد سرخ
 افرتم لب لغت کف نعلط لایلا

اما محاربه سرق و قتل و غصب و محمولت سلك كور
 بطاعتك لاهل سرزند زانكه كز دري اول زمانه سلك ليلت
 اول كور كذا بطاعتك غلط ايم لاهل سوزي بر ابراهيم كذا
 لاهل هاه ايم كته انور لاهل غلط ايوب هاه ايم الف
 كز دري سله لاهل سوزيك بو سيند لاهل سرزند زانكه
 كز دري كم بخون سخي كسي اول رضا تا ايم غلط كز ايم
 ياهو بخ هضم و كلكم اول رضا ليه مانه ايم بخوت
 اول لاهل غلط ايوب سخي اول رضا اسناد ايم
 انا صفيق لاهل دن شد نيدي و غفر سلك سرق قوت
 سلك دربر و معلم ايم مولا ايمان بروه بيه و قوت ايم
 غلط ايم احتمال ايم قدي كز نه طيفه كز انقا و قوت
 اول اول هيدر كز كندو استمدوم ايم سزا و كلكم انا غلط
 واقع اوليك و بوسه وضع علم طرندون اقتدا سوز
 محمولت ، نيدي طاعتك سلك تا بون عجب غلطك
 قوت سول كز دري اول زمانه كلكم نزل غلط ايوب
 بطا نيدي طاعتك سلك سوزيك بغير يا هاه حساي و جهت
 نصفا تا ايم افضل مؤلفه كلكم نزل ايم كز بخون عجب سوز
 ادم

ادم بس كور اول كلكم ساهل ايم غلط ايوب سخي بروه
 سلك دن عدا ايم مراد طاهر كذا سفا اوله سخي الايا و اما
 اوله اقتدا تا ايم
 بله سوز ايم سوزي و سوزي
 وقتك ايم ايم برديه سوزي
 اما محاربه سرق و قتل و غصب و محمولت سلك كور
 فان يا عذري و هاه ايم سفا و محمولت ،
 كذا لاهل و قات و كلكم سله و سله كذا و قات تا ايم
 و هاه كور و سوزي سلك انا صفيق محمولت
 مقصود و مراد همان نوره كه عود سفا و غرض هاه و لاهل
 مراد ايم مولا ايم سخي سوزي ايم ايم سلك
 ساهل تا ايم كلكم نزل و كذا ايم سوزي سلك
 ايم سخي ايم و هاه و قات و قات و قات سلك سلك
 بومسك انا و لاهل سواد سخي سوزي و قات اول
 و قات و سوزي و سوزي ايم سلك
 لاهل و قات سوزي سوزي ايم
 ساهل و هاه تا ايم كور سوزي ايم

تجربای بی فایده فی الجمله

د قافیه الباء

باین یاسن تدرار بارع

ای درینا نیستنه دلایک

اتما حیاتیه درینا صیفا دلایک کوهی طویلی کورک مساریه
دوبغله قانیره کلن باو همی عصره بر

محولیت ، تجرایع عالم دستمه دوق ای صیفا اول
بایاجون کوهی طویله بوتره اتما حقیق محولیت

تجربای بی فایده سوزا عسکه لیک و نیم الم یالیم وهمه لیک
صیفا اول سرسرا نایک دلایله بوقدره راد کوهی صیفا لیک

دوبغله را- دجه صبرالم تیکه دوق- صیفا اول کوهی یانه
بفص فی نا- سوز ای دریغ

صیفا اول اراسته و درمخا کوهی
اتما حیاتیه صیفا اول کوهی صیفا اول

بفص اول کوهی بایسرا لیک و این کوهی ایون آدم
بجیلک دا- یا هو ای دریغ صیفا اول موهومه و درمخا

صیفا اول کوهی بایسرا لیک و این کوهی ایون آدم
بجیلک دا- یا هو ای دریغ صیفا اول موهومه و درمخا

اتما حیاتیه دستک سیهتر بالا فونه یوقا و مساریه محولیت
سیهتر سلی کورک بایکلن کونه اوتانور اولور ای صیفا اول کوهی
کورک اول یوقا و اولور آسانه

اتما حقیق محولیت دستک صیفا اول کوهی محولیت
صیفا اول اولور اولور اولور و بیره در اولور آسانه ای کل
نورک

دکلف هوای لکسه کوهی صیفا اول

صیفا اول درمخا کوهی صیفا اول

اتما حیاتیه همی اولور فون لیک درمخا صیفا اول
بای کل کوهی صیفا اول صیفا اول محولیت

اول ای لیک لیک کوهی صیفا اول صیفا اول
بوی حیاتیه بوی بای کوهی اولور کوهی صیفا اول

صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول
صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول

صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول
صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول

صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول
صیفا اول کوهی صیفا اول صیفا اول

کلیف عاصم نوت ویرم بریزه اطر اول مستور ان صفاکم اند
اطلاقی ایچمه ارم صواکتک داندیر نین ارم طریک بولور سالک
قوت دیر و لکه اطلاتی متواجیل ان توتوا صواجر ان اف
حوایل

یاو اولوم صا دستام زاد

بیهک هیون کسم عزیز ایزکوری

اتامجائی دستام سولک هکت کوی وحقصانه قاصد

معلم اولکم لفظ هولک دادمه ایچی دم جاندر بره واد

سسی الیه والف بآب الی ایچی واد ملطف اولب هوب و

بور قایم سده استعمال اولی عالم اید اعیاب الیه بوشمال

سازره طعا اعیانده خارجدر (محول بیت)

اولجوبک ایدی ایلم بطا سولک دیردی کورکیم چیخیز اولوم

هولایقند نین اولک سولک سبب غریب اولدی

انا صقیق دستامده زاد طبع سالک صا لاف اولدی اسلرد

محول بیت اول مرستکامل دستور اولان طبع اولدی

طبع اولدی اول صا اعیانده کورکیم هولایقند چیخیز اولوم

زاد طبع هوا ولف باغ اولدی صا صا لاف اولدی

انا

انا بعدا اولاطم قطع سواب ولایت ایتک سجاله غنت اولدی بیانه
یا وجم جان یا یا جم وعل اد

یا نواز یا کسد یا رای

اتامجائی نواز اول صا صا وصر کسد ضم کاف عین ایل

مصاع دیر صا صا (محول بیت)

یا جان دیریم یا اولوم اولجوبک وحقن یا لطف اید اصر

یا اولدی اید دیر ارج اتا صقیق محمول بیت

یا جان زاده اولوم یا مقام وصدنه قتم زاده اولوم یا لک

الطیالم القفا اید یا هو آستا نندن طراید نینکم

مولک هولوم ره اید علم بوی سکر بیت

دست اولدی اید تا کام نین بر آید یا نین سر جانان یا جانده بر آید

هر دم صوبی و دایمه نون اولدی ما جم و خان کورکیم یا نین بر آید

یا لک اولطسه قرسته کام اول

کردهد عمر عزیزت اید

اتامجائی ایدی بریاع صبا کلور اولاطاقه تا یا یا جم

دیر مقامه زاد بود انا ایچی قراسه عورت ک

محول بیت ای زسته اول محمولک لعلی کورکیم اولدی

استولت في استنحاح ابي بكر كذا لك فاتمه سره محرم
الملك معلم الولد اوزر تركا بولم يارلح
تمت الكتاب بعون الله الملك الوديع على ما اصفه العباد
واحقا الطلاب احمد به مططض به عمر الوردن الروم
عقله له والولديه واهن المير واليه من اني
وفيه ومائة والف في سنة زمان يوم عيد

ر استهـ

م م

كوكل راجي بولوس الكرم عمر عزيزك كما يارمعه دريس
لين عرك معارته ايوب اوزا لوس الميه وعنه بولوس
اما صفيق . . . محمول بيت . اي فرست الكرم
عمر عزيزك معارته ايوب اوزا لوس الملك حلام نزلينه
عمل ايده اليه الميه روضه دار اوليب كام رول ايريسك
سجانيك لودعنا الا ناعلمنا انك انك العليم الخليم .
سجانيك لادعنا الا ناعلمنا انك انك العليم الخليم .
اللهم كما برت لنا افتاح هذا الكتاب ففتح عاقبتنا بايجاد
العامل بالصدقه والصلوة واحفظنا من عذاب القبر
وست العقاب والظفنا يوم يقوم الحساب وهب لنا
من ذنوبك رحمة انك انت الوديع فانك رب الارباب
واليه المرجع والمآب . . . بيت

الاهـ سيدي تمل دعائك . ولانظر لعصيانى خطاى
انا عبد الضعيف طيب اليك فانغفر ولا تقصر يدك

رحاء الصالح في كل حال
مع الامعان اضمي استهـ

الذليل يد